

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

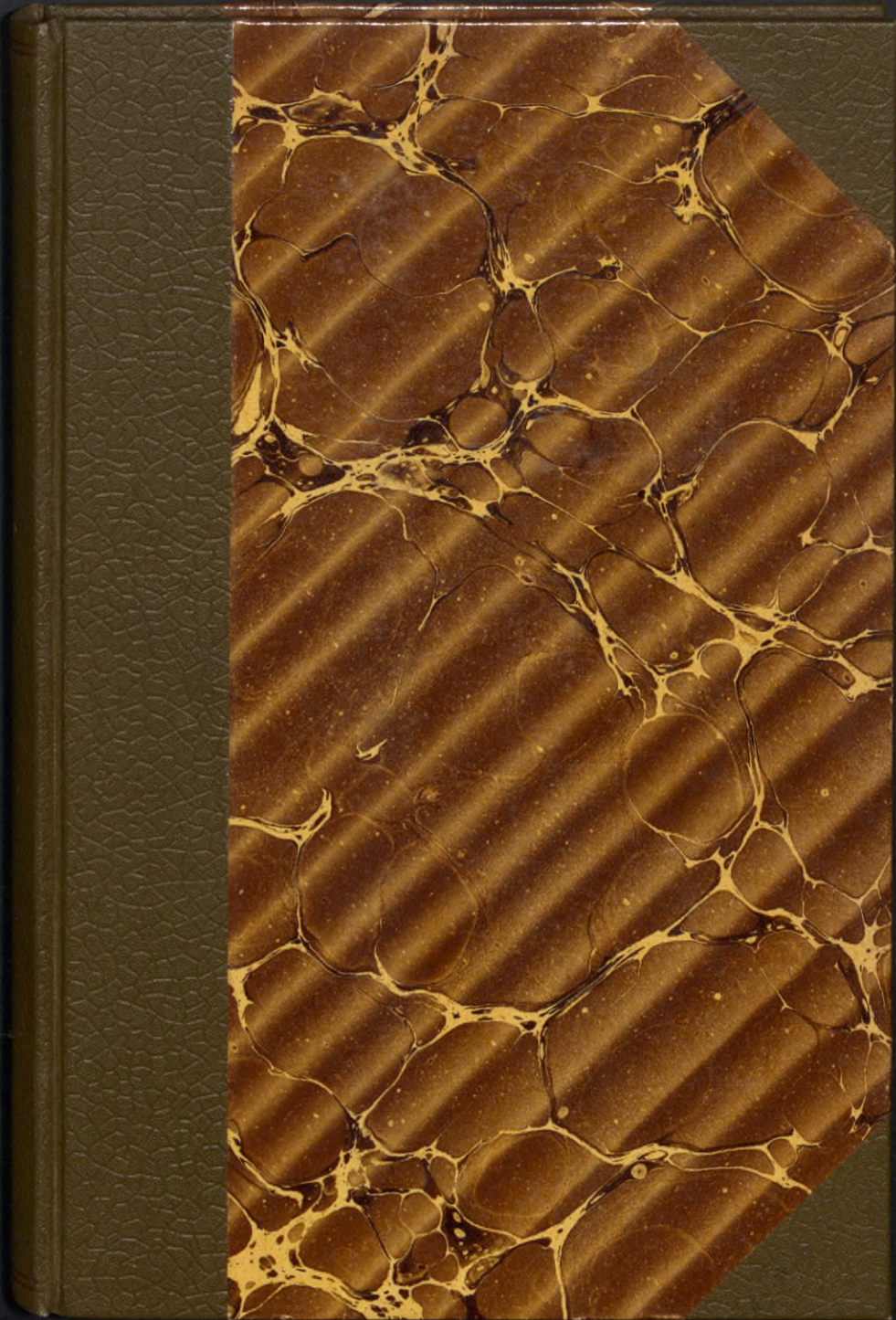
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

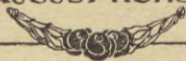
UPPSALA
UNIVERSITET

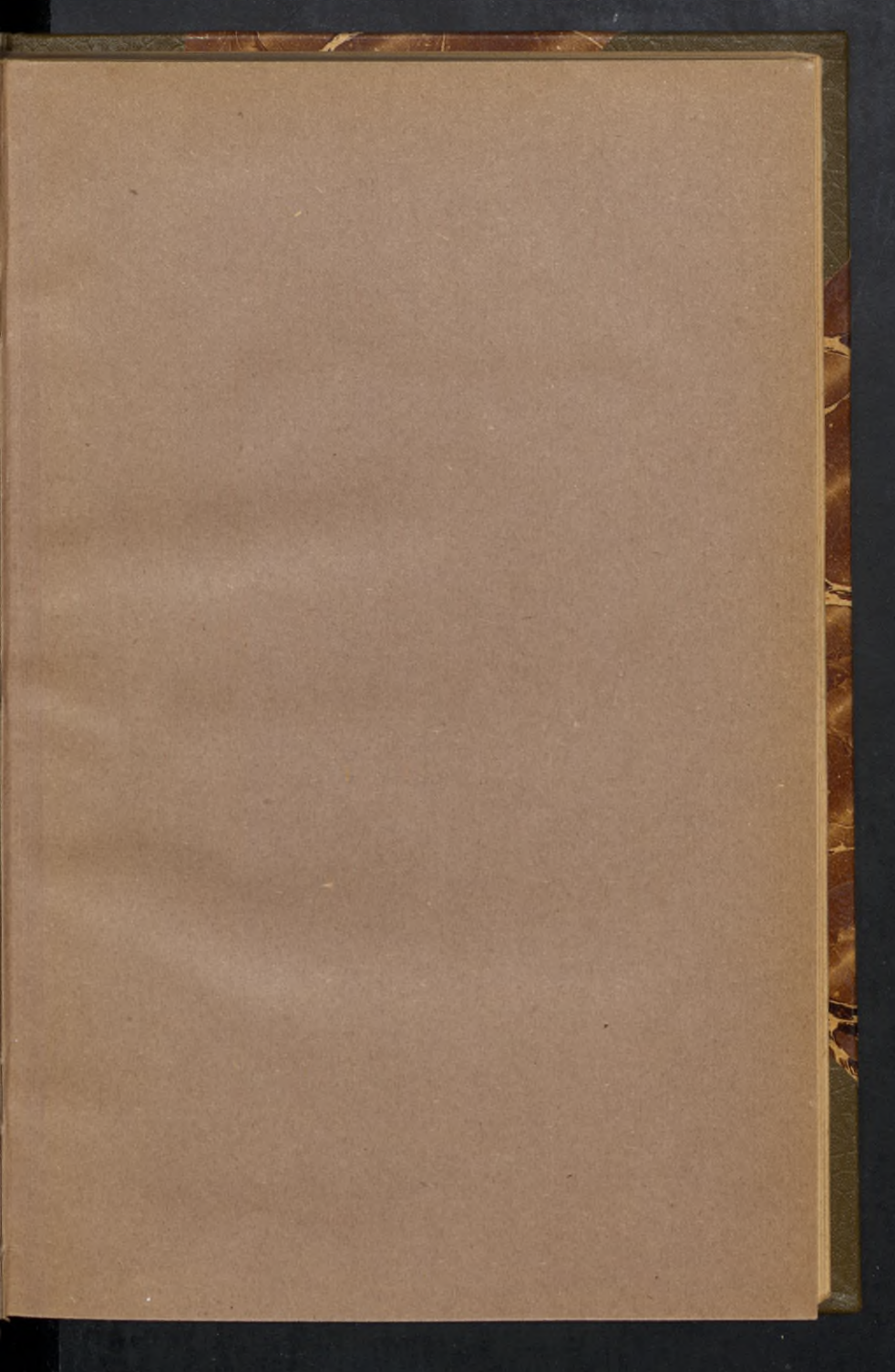

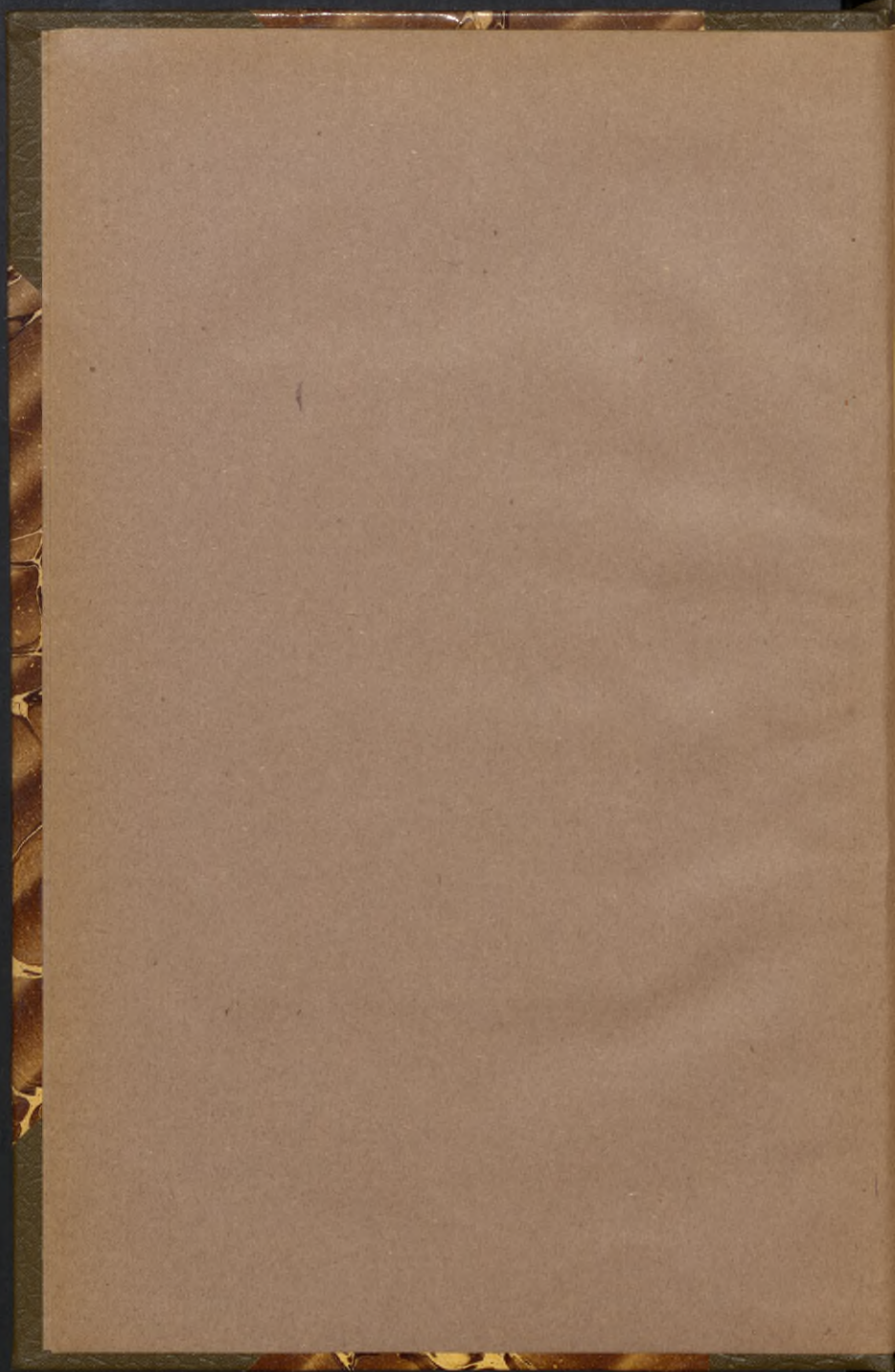
TRANEMÅLA
SÄMLINGEN

SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

SNAPPHANARNE

ROMANTISERADE SKILDRINGAR

FRÅN KARL XI:s KRIG I SKÅNE 1677

AF

J. O. ÅBERG

— 803 —

STOCKHOLM
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION

STOCKHOLM,

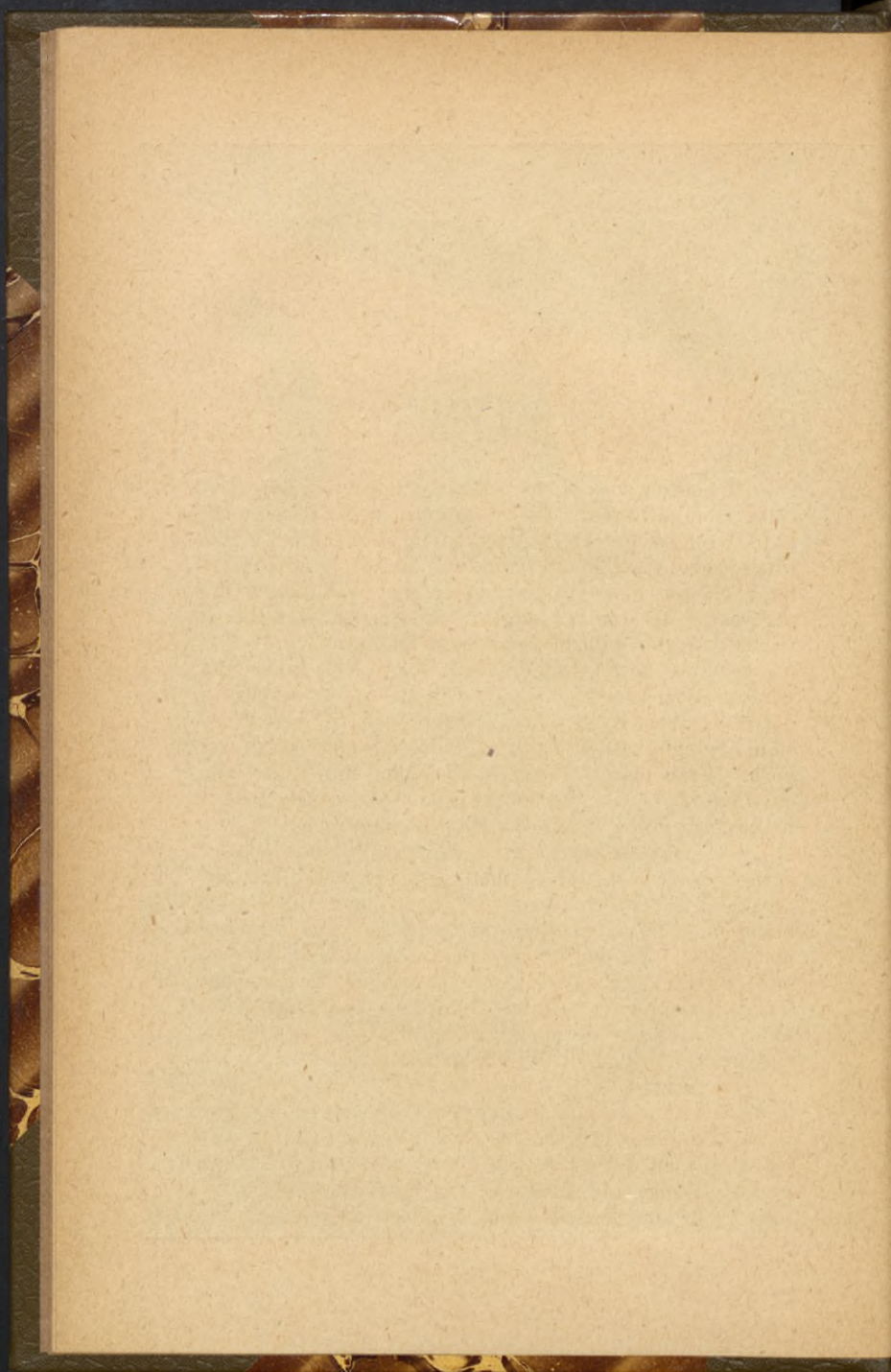
TRYCKT HOS A. L. NORMANS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1882.

SNAPPHANARNE

ROMANTISERADE
SKILDNINGAR FRÅN CARL XI:s KRIG
I SKÅNE 1677 AF
I. O. ÅBERG.

Örkeneds socken är belägen i nordöstra hörnet af östra Göinge härad. I norr gränsar den till Albo härad, Kronobergs län, i öster till Listers härad i Blekinge och i söder till Willands härad, Kristianstads län. Nästan hela gränsskilnaden mot Willands härad utgöres af den ganska stora sjön Immelen, som genom en bred å står i förbindelse med Helgeån. Från Immelen flyta andra mindre åar norrut och bilda fyra mindre sjöar, Ulkesjön, längst i vester, så Ubbesjön, derpå Gylbosjön, åt öster räknadt, och till sist Grytsjön, belägen i den först nämnda socknens nordöstra hörn. Från östra ändan af Immelen rinner återigen en liten å i sydostlig riktning och försvinner först i Filkesjön, derpå i Raslängen och slutligen i Halen, alla tre småsjöar på gränsen mellan Willands och Listers härader, d. v. s. mellan Skåne och Blekinge. Straxt i söder om dessa tre sjöar ligga Ifösjön, ett bland de största vattnen i denna del af Skåne, och Oppmannasjön. På den smala landremsa, som i söder åtskiljer dessa två sjöar ligger Bäckaskog, den ståtliga kungsgården vid hvilken Oscar I:s och Karl XV:s namn äro oåtskiljaktigt förenade. De två sist-nämnde sjöarne äro belägna i Willands härad.

Vi skrifva maj-månad år 1677. Vårsolen hade knappt hunnit smälta snödrifvorna på bergen och kularne, i dalarne lågo de här och der kvar. Åarne voro likväl till en del isfria och deras små sorlande böljor tycktes sjunga idel glädjesånger öfver att våren äntligen var kommen till dessa bygder. Det istak, som

hela vintern hållit sjön Immelens yta fjettrad, hade gått upp i vatten och tjogetals små fiskarbåtar korsade hvarandra på den öriska insjön. Hvert man blickade omkring sig syntes naturen vakna upp ur sin långa vintersömn, och icke blott naturen, utan äfven menniskorna fingo nytt lif då solens lifgivande strålar mer och mer utövade sin verkan på både lefvande och döda föremål.

Sjön Immelen utgöres af ett långt smalt högst oregelbundet vattendrag, som insänder massor utaf små och smala vikar i landet. I sjelfva mynningen till en af de största vikarne, belägen ungefär midt på sjöns östra kuststräcka och gående i norr och söder ligger den långsmala Birkesön, till hälften bevuxen med skog, till hälften alldeles kal. Den skogiga delen vettar utåt sjön, den kala inåt viken. Längre in i densamma finnes en holme, som vid tiden för denna skildring kallades Nubben och var beryktad för de spökerier, som den tidens vidskepliga menniskor trodde sig ha varit både åhörare och åsyna vittne till. Östra stranden af Nubben, som bestod af en ganska hög klippa, stupade nästan tvärbrant ned i vattnet, och det var förenadt med icke så liten fara, att söka klättra uppför den nästan lodräta bergväggen.

Ungefär midt på väggen och just på den linie, der den träffade vattenytan fanns ett hvalf, af ungefär två manslängders höjd och dubbelt så bredt. Naturen sjelf hade danat denna hvalfbåge lika symetrisk som om den skickligaste arkitekt skulle bygt densamma. Men innanför bågen sorlade vattnet lika fritt som utanför, och för betraktaren såg det ut som om hela ön hvilade ofvanpå vattnet, som genom denna öppning hade sitt in- och utlopp.

Under stormiga nätter eller då Thor körde sin bockförsända vagn mot de onda jättarne och med sin blixtkastande Mjølner krossade asarnes fiender, tordes ingen befara den lilla vikens yta, mycket mindre nalkas Nubben. Onda makter sades då drifva sitt spel der och öfvertron höll för säkert, att den grotta, till hvilken hvalfvet bildade ingången, var ett tillhåll för de af Thor förjagade jättarne och trollen. Folksägnen

visste också berätta att hvalfvet uppkommit derigenom att Thor slungat sin hammare efter en af de flyende jättarne. Mjølner hade då åstadkommit detta hål i den lilla bergön. Sedan Thor begifvit sig bort derifrån hade jätten krupit in i hålet och tagit grottan till sin vistelseort och der huserade han nu alla nätter utom när det åskade. Thor var då ute och körde och så snart jätten fick höra det minsta mullrande i molnet kröp han ihop som en igelkott i grottans inre, ty han fruktade den starke asakämpen, och var så tyst som ett barn, som man skrämmer för »busen».

Så lydde folksägner om Nubbens grotta för något öfver tvåhundra år sedan.

Vid början af denna berättelse, eller våren 1676 egde Birkesön blott ett enda hus, en liten rödmalad stuga, som var belägen på öns norra strand och således på den skogiga delen. Den lilla stugan hade stått der liksom ett eldrödt sjömärke under mer än tre mansåldrar. Väder och vind, hur svåra de än voro, tycktes icke kunna inverka något menligt på den lilla byggnaden, ty den nämnda våren var den lika till utseendet som många årtionden förut. Färgen var dock det enda, som var något olika. Vatten och vind hade naturligtvis blekt den icke så litet.

Stugan låg alldeles fritt, några alnar från vattenbrynet, men bakom den, ungefär ett stenkast, vidtog småskogen, endast bestående af vackra, lummiga björkar. Bortom denna vidtog den kala delen af Birkesön och här låg det delvis skrofliga, delvis glatta berget i öppen dag. Skogsdungens längd var från den ena stranden till den andra, dess bredd ungefär tvåhundra alnar. På vestra stranden af ön skar en liten vik ett stycke in i berget. Denna vik med sina höga skogiga stränder var alltid en välkommen tillflyktsort när stormen rasade. Alla, som kunde skynda dit gjorde det också. Den svåraste storm var här icke farlig, ty dels skyddade Birkesön, dels de skogiga stränderna af den större vik, i hvars mynning ön var belägen, såsom ofvan blifvit nämndt.

Anders Torsk, den äldste fiskaren i Örkeneds socken, bebodde med sin sondotter den lilla stugan. Mel-

cher Torsk, en duktig sjöman, som gifvit släkten det betecknande namnet, hade byggt stugan, hvilken sedermera gått i arf från far till son. Torsk-Anders, såsom den gamle kallades af folket, hade därför stugan kär, och hans varmaste önskan hade också varit att sonen skulle i sin ordning taga den i arf efter honom, då han ej längre orkade arbeta. Men stundom händer det att våra innerligaste förhoppningar gå upp i rök nästan i samma ögonblick som vi tro att de skola förverkligas. Detta fick också Anders erfara. Han hade för afsigt att den ofvan nämnde våren slå sig i ro i den inre kammaren (stugan bestod nemligen af två rum, ett mindre och ett större) och lemna Nils, så hette sonen, med hustru och dotter den yttre. Nils hade redan varit så länge gift, att Elin, så hette den vackra flickan, det ofvan nämnde året skulle fylla sina sjutton somrar.

Men, gubben Anders, som hvarje söndag traskade den långa vägen till Örkeneds kyrka för att höra Guds ord och sjunga i kapp med den gamle klockaren, den han ofta öfverröstade, ty Torsk-Anders hade ännu på ålderdomen en stark och ganska välljudande stämma, skulle snart få erfara, att lyckan och framgången här i verlden icke äro beständiga. En dag i början af april månad hade Nils varit ett ärende till Nyteboda, beläget vid en af Immelens nordligaste vikar. Han färdades sjöledes. I det så kallade Draget, ett smalt sund icke långt i söder om Nyteboda mötte han tvenne båtar. Natten hade redan fallit på. Båtarna kommo med stark fart och råkade i följd deraf i kollision med hvarandra i den trånga och grunda farleden.

»Kan ni inte se upp», ropade Nils och tog några kraftiga årtag för att komma ur klämman.

»Hå hå», svarade en grof stämma från den närmaste båten, »det är ju Torska-Nisse! Det var bra att vi finga tag i honom. I förgår trätte han på Bokenäs-Lasse därför att han ämnade gå med dansken Schwanenwedel, som värfvar folk åt kung Kristian, och det skall han ha smörj för.»

»Smörj», eftersade Nils och lyfte ena åran öfver talarens hufvud, »smörj ska du få sjelf.»

Trotsande på sin styrka anföll Nils, men blef efter ett långvarigt slagsmål öfvermannad och halfdöd kastad i vattnet under de andres hånskratt. Ingen hand räcktes ut för att hjälpa den nödställde. Hans banemän togo båten med sig och Nils fick sålunda med lifvet plikta för sin djerfhet och sin trohet mot Skånes nye konung. Mördarne flydde från trakten och många förbannelser höljde sedermera deras namn. De öfvergingo till danskarne och vi träffa dem snart bland snapphanarne.

Denna händelse drog ett grymt streck öfver Anders Torsks framtidsplaner, och beröfvade honom till största delen det glada lynne han alltid varit känd för i hela orten. Han var nu ensam med Elin, och det var hans enda tröst, att den unga flickan verkligen höll af honom med all den ömhet hon var mäktig af.

Elin var en ganska vacker flicka. Någon skönhet i detta ords betydelse var hon visserligen icke, men det låg öfver hela hennes yttre någonting så innerligt och tjusande, att den, som en gång sett och talat vid henne, icke gerna kunde glömma detta älskliga ansigte. Hon tillhörde också den klass af qvinnor, som vinner ju mera man betraktar den.

Elins fågring hade naturligtvis kommit mången ungersvens hjerta att klappa fortare, och Örkeneds kyrkvall var aldrig så garnerad med ungdom som under de söndagar då Torsk-Elin kom till templet. Gubben Anders kom snart underfund med att örkeneds-, glimåkra- och brobypojkarne slogo sina ifriga lofvar kring den fagra sondottren. Till en början var han till och med förargad häröfver, men då han märkte att Elin på intet vis uppmuntrade sina friare, blef han belåten. Han ville att hon skulle förblifva ogift så länge som möjligt, på det att han kunde få ha tillräcklig nytta af henne. Torsk-Anders var i vanligaste fall icke sjelfvisk, han var till och med så godhjer-tad, att han utan ånger kunde skänka bort sin sista brödbit till en hungrig tiggare; endast då någon vidrörde den strängen att Elin kanske snart skulle tagas ifrån honom för att styra om sitt eget hem, började han knota. Då framträdde sjelfviskheten i sin mest

envisa form, och mången gång svor gubben på, att han aldrig skulle gifva sin tillåtelse till Elins giftermål.

»Men, om du dermed kan bereda hennes lycka, skall du äfven då sätta dig emot giftermålet?» hade Per i Fjäreboda sagt, under det han illmarigt betraktade Anders med sina små plirande ögon.

»Lycka, lycka», brummade den gamle fiskaren och strök sig med båda händerna en smula förlägen öfver ansigtet, »flickan *vill* inte gifta sig.»

Dermed afstannade detta samtal. Men Per i Fjäreboda log så besynnerligt. Han teg likväl med hvad han visste.

Efter dylika spörsmål var Torsk-Anders alltid missmodig. Puttrande brukade han då antingen ströfva ett par slag omkring Birkesön, eller ro bort till Nubben, der han ibland kunde sitta försjunken i betraktelser ett par timmar. Vid hemkomsten var han då alltid vid bättre lynne.

Vid hemkomsten efter en dylik färd blef han mäktat förundrad öfver att ej Elin som vanligt kom till hans möte och önskade honom välkommen.

»Hon har kanske inte sett mig», brummade han och knogade långsamt upp till stugan, allt under det han harklade och hostade för att göra sondottren uppmärksam på sin närvaro. Han hade nemligen, äfven då Elins far lefde, vant sig vid att bli mottagen med öppna armar, ett klingande skratt och strålande blickar af det täcka barnet, så att ett afbrott i denna vana förekom honom mer än besynnerligt. Då han redan stod vid tröskeln och Elin ännu icke visade sig, öfvergick hans förundran till oro.

»Skulle hon vara borta», tänkte han och strök med båda händerna öfver ansigtet. »Trakten är osäker, snapphanar ha visat sig öfverallt och det påstods i går i Krasshult, att Ubbe på Frisholmen varit synlig i orten. Det är en riktig storkaxe, som hvarken lyder lag eller förordning, och . . ., men kanske hon inte hört mig», mumlade gubben Anders, »flickan har på sednare tider varit så besynnerlig, att jag inte kan förstå hur det är med henne! Hm, hm, jag begriper rakt ingenting.»

Med dessa ord gick Anders in i stugan och började att ifrigt söka efter flickan. Då hon icke fanns i den yttre kammaren, gick han oroligt in i den inre. Hvarje vrå undersöktes; gubben lade sig till och med ned raklång på golvet och tittade under den lilla pinnsoffan och det ehuru han väl visste att det var omöjligt ens för ett barn, mycket mindre för en sjuttonårig flicka, att gömma sig der. Det var ängslan, som dref honom oemotståndligt till denna undersökning. När den var slut och något resultat ej vunnits dermed, reste sig gubben pustande upp och en tung suck undslapp hans bröst.

»Borta», stönade han och ref sig förtvifladt i håret; »hvart har hon tagit vägen? Ha», utbrast han och slog sig häftigt för pannan, »hon måtte väl aldrig ha begifvit sig ut på sjön i detta välsignade väder. Jag måste se efter!»

Med dessa ord skyndade han ut igen. Blåsten, som alltjemt växte och nu var nära half storm, slungade grus och småsten rakt i gubbens ansigte och för rätt illa med de få hvita hårtestar, som ännu funnos kvar på hans hufvud, men detta bekymrade icke det minsta den gamle fiskaren. Med så snabba steg som om det stått för lifvet skyndade han ned till den lilla båtbyggan.

»Ja, lill-båten är sin kos», puttrade han. »Hvar hade jag ögonen ihjons då jag inte såg det. Är flickan tokig, eller...»

Han fullbordade icke meningen. I stället intog han en bredbent ställning vid den lilla stenbyggans landfäste, satte båda händerna öfver ögonen, och lät sina blickar forskande irra ut öfver det upprörda vattenfältet. Till höger på vikens dels skogiga dels bergiga strand framskymtade de än hvita, än röda husen i Krasshult. Gubben såg länge på dem i tanke att Elin rott dit öfver för att helsa på hans gamla syster, som der lefde på undantag, men denna tanke lemnade honom snart och han fortsatte sitt spejande utåt sjön.

Plötsligt ryckte han till och skärpte blickarne ännu mera. Långt ute på vattnet, ungefär halfvägs

till den bergiga Högön hade han varseblifvit en liten mörk punkt, som oupphörligt ömsade plats, allt efter som vågorna drefvo den åt den ena eller den andra sidan.

»Jag måste se efter hvad det kan vara», utbrast han, och skyndade det fortaste han kunde in i stugan igen, försedde sig med tjockare kläder och stack en dubbelpistol, ett gammalt slägtarf i byxfickan. Så rustad ilade han ned till båten igen, sköt ut den med en brådska, som utvisade att hela hans själ var i uppror, och länge dröjde det icke, förrän den lilla farkosten som en pil flög öfver de fräsande böljornas ryggar. Torsk-Anders höll stadigt sina blickar fästade på den lilla svarta punkten åt Högösidan till, och ju närmare han kom densamma, desto tydligare såg han att hans aning ej bedragit honom. Han igenkände sin egen lill-båt, och till sin stora förvåning märkte han afven att den innehöll icke *en*, utan två personer.

Gubben Anders gned sig ifrigt i pannan och hans ansigte mörknade betydligt.

»Kunde tro det», tänkte han och suckade. »Folket har kanske rätt i hvad det pratar. Men synd skulle det i alla fall vara om Lasse i Krasshult inte skulle bli min måg. Han är den rikaste i hela Örkened och vill gerna ha Elin, och hvem vill inte ha henne», fortfor den gamle, under det hans ansigte lyste af stolthet. »Vackrare flicka får man leta efter i hela Göinge; ja, till och med i hela Skåne, så att...»

Båten föll här af med en sådan häftighet, att den var nära att kantra. Torsk-Anders hade nemligen varit till den grad fördjupad i sina tankar, att han icke ordentligt skötte styret.

»Der kunde jag ha legat nu och druckit brorskål med abborrarne», fortfor han och torkade kallsvetten ur pannan. »Åh, jag har inte långt igen, jag...»

Resten af meningen fastnade i halsen. Orsaken till det tvära afbrottet var åsynen af två stora båtar, som i detsamma stucco fram ur det smala sund, som skiljer den sydligaste af de små Rammöarne från den betydligt större Sillebrånsön. De satte kurs rakt på den lilla rörliga punkt, som Torsk-Anders ansåg vara

sin lill-båt och sträfvade framåt både med segel och åror. Det syntes tydligt att de hade för afsigt att genskjuta den lilla båten och hindra den från att uppnå Högön.

Vid åsynen häraf skotade Anders hårdare an och undersökte derpå den gamla pistolen. Hans ansigte var blekt men lugnt, och det var med en djup energi i rösten han mumlade för sig sjelf:

»Troligtvis är det snapphanar, som här vädra ett byte, men om den gamla pistolen ännu skjuter lika säkert som i höstas, så...»

Icke heller nu fullbordade han meningen, utan knöt i stället handen med en betecknande rörelse åt de båda storbåtarna. Derpå pressade han sin egen snabbseglande farkost så mycket den kunde tåla. Vågorna yrde som ett fint duggregn öfver båten, men de kunde ändå icke hejda honom i hans snabba lopp.

2.

Se här hvad som händt på Birkesön under det Torsk-Anders gjorde sin trip till Nubben.

Hans båt hade knappt hunnit öns södra udde, förr än en annan liten farkost sköt ut från vikens i en smal landtunga utskjutande vestra strand. Efter några kraftiga årtag landade den vid den lilla båt-bryggan. En ung reslig man iklädd den vanliga fiskardräkten, hoppade i land, fastgjorde skyndsamt båten och ilade derefter upp till den lilla stugan.

Han hade likväl knappt hunnit mer än halfvägs, när dörren öppnades och Elin, som genom fönstret, der hon helst satt och spann, hade sett honom, skyndade rakt i hans armar.

»Farfar är borta, käraste Sven», hviskade hon. »Nu kunna vi få prata ostörda med hvarandra en stund.»

»Jag såg när han begaf sig af», svarade den unge mannen leende. »Det är väl Per i Fjäreboða som varit framme igen, kan jag tro?»

»Ja visst», svarade den vackra flickan skrattande.

»Nå», menade Sven, under det han, med armen virad kring Elins smärta midja, sakta gick ned åt stranden, »har gubben Anders nyligen talat med dig om Krasshulta-Lasse?»

Den unge fiskarens blickar mörknade då han nämnde detta namn.

»Ja», svarade Elin och sänkte ögonen till marken.

»Vill han ännu att du skall ta honom till din man?»

»Ja».

Sven yttrade på en lång stund icke ett enda ord. Elin betraktade honom också med den ängsligaste uppmärksamhet och följde med skiftande sinnesrörelser i sitt täcka anlete den unge fiskarens obetydligaste minspel. Då Sven på länge icke yttrade ett enda ord, kunde hon ej tåga längre.

»Du har inte frågat hvad jag svarade», sporde hon och såg på ynglingen med glänsande blickar, som liksom genom ett trollslag helt och hållet förändrade hans dystra utseende.

»Det behöfver du inte säga», utbrast han och klappade den unga flickans något solbrynta kind; »jag vet nog förut hvad du svarade. Men», fortfor han och tryckte en varm kyss på Elins läppar, »säg ändå hvad du svarade».

»Jaså, du är nyfiken», utbrast hon skälmaktigt.

»Ja».

»Ja, du kan tänka dig att jag var så djerf, att jag sa' rent ut till farfar, att jag rakt inte vill ha någon annan till man än dig!»

»Det var bra sagdt af dig», menade Sven. »Nu vill jag också tala om för dig hvad Krasshulta-Lasse är för en karl. Gud bevare hvarje hederlig qvinna att få honom till man».

Elin gjorde stora ögon.

»Hvad säger du?» ropade hon, med rätta förvånad. »Hvad vet du om Lasse?»

»Jo, jag vet så mycket, så att om han ännu inte är, så blir han med tiden snapphane».

Elin tog ett par steg tillbaka, och hennes ansigte uttryckte den djupaste afsky då hon utropade:

»Och åt en sådan vill farfar ge mig! Men, vet du, käraste Sven, det är inte möjligt att Lasse gifvit sig i slang med det der otäcka byket. Han sa' ju för några dagar sedan till farfar, att han inte för hela sitt lif kunde tåla dem, som bryta sin trohetsd mot svenske kungen. Han håller alltid sina eder, sa' han. Du har bestämdt tagit fel, Sven».

»Jaså, du försvarar honom nu», inföll den unge fiskaren icke utan en liten försmädlighet i tonen. »Ha, ha, ha! Jo, det är en ljus fogel, må du tro! Hvarför skulle han i går följa Jon i Påarp, som ju med säkerhet gifvit sig till Ubbes band, upp i skogen vid Döneberga, om inte för att sälja sig till upprorsmännen? Du skall veta att påarppojkarne allsammans gifvit sig i den ondes våld, alltsedan fogden König, den der som du vet kallas för 'blekingskungen', var här i vintras och höll skallgång efter snapphanar. Det är en duktig karl och rätt så styf Frisholma-Ubbe är, så vågade han sig inte fram så länge 'kungen' var här på orten och...»

»Försvarar jag honom», afbröt Elin och knyckte på nacken samt försökte att se en smula förnärmat ut. »Nej du, det gör jag inte, men jag har svårt för att tro att Lasse kan vara så nedrig».

»Honom kan man tro om allting», svarade den unge fiskaren. »Han är inte rödhårig och snål för ro skull. Jag kommer nog ihåg hvad våran prost sa' i våras, att man aldrig skall sätta lit till rödhåriga personer, ty de ha räfnatur. Ja, just så sa' han, för se jag hörde det sjelf. Och att Lasse är snål och aldrig kan få nog af denna verdens goda, det vet jag också, och du har nog inte heller glömt hur illa han behandlade gamla Lena, som inte kunde fullgöra sina dagsverken. Han körde helt enkelt bort henne, och hade inte Per i Fjäreboda kommit att gå den vägen fram der stackarn låg halffrusen i en bergskrefva, så skulle hon inte lefvat öfver natten. Nu

är det så, att danske kungen lofvat många och stora fördelar åt dem, som falla honom till, och den der lockelsen kunde inte Krasshulta-Lasse stå emot. Många egodelar har han tillförne och ännu flere vill han lägga sig till. Tro mig du, kära Elin, det är en dålig människa, som skulle kunna sälja sin själ till hin Onde för några plåtar».

Elin suckade. Hon hade alltid trott människorna om godt och nu smärtade det henne att hon så djupt hade bedragit sig.

»Du tror mig kanske inte», sade den unge fiskaren, i det han upplyfte Elins mot bröstet nedsjunkna hufvud.

»Ack jo, Sven, jag tror dig, och jag är glad öfver att du ej är sådan».

Det var med ett så trohjärtadt och varmt uttryck i sitt täcka anlete som den unga flickan uttalade dessa ord, att Sven kände sig helt rörd.

»Och du skall aldrig få orsak att tro annat om mig», inföll han och såg Elin trohjärtadt i ansigtet. »Men jag glömmar ju alldeles hvarför jag egentligen kom hit. Som du vet har mor länge varit krasslig. I natt blef hon sämre och nu ville hon gerna att du ... men jag töres inte komma fram med mitt ärende».

»Jag vet nog hvad du vill», inföll den unga flickan. »Du vill att jag skall följa med till din mor, är det inte så?»

»Jo, käraste Elin».

»Om jag ändå visste hur länge far blir borta!»

»Åh, dermed har det ingen fara», yttrade Sven eftertryckligt. »Han brukar ju inte komma hem just i brådbrasket, det vet du nog af gammalt. Min båt är visserligen för liten för att bära oss öfver till Högön i det här hårda vädret, men lill-båten är ju qvar och den seglar bra. Om några timmar skall du vara tillbaka igen. Men, käraste Elin», fortför han och såg så bedjande på den unga flickan, »neka ej mor att komma till henne! Det är kanske den sista tjensten du gör henne».

Ett par klara tårar i den unge fiskarens ögon, ty

Sven var en god son, och en sådan är alltid en god menniska, bestämde Elin för att villfara hans bön.

»Jag vill följa dig, Sven», sade hon och tryckte varmt den älskades händer. »Mor Gertrud skall inte behöfva dö ensam».

Hand i hand följdes de derefter ned till lill-båten. Sedan den unge fiskaren dragit upp sin ännu mindre farkost mellan ett par ett stycke derifrån stående buskar, sköt han ut lill-båten och snart dansade den fram på sin våta stråt mot Högön.

De två buskarne, mellan hvilka Sven gömt sin båt, skylde den så väl, att Torsk-Anders, såsom vi af det föregående sett, icke kunde få syn på den samma.

3.

Färden gick bra utan det minsta äfventyr ända till dess lill-båten befann sig på höjden af Gerkön. En häftig stormby knäckte då masten och vräkte den tillika med seglet öfver bord. Men båten skulle ofelbart ha kantrat genom den starka påtryckningen, om icke Sven skyndsamt afskurit de tåg, som ännu höllo masten fast. Här fanns ingen annan utväg än att låta godset gå vind för våg, ty att taga det på släp var omöjligt, alldenstund det nu behöfdes de båda älskandes hela förenade bemödanden för att med åronas tillhjälp kunna nå den i fjerran uppskjutande Högön.

»Låt det gå», mumlade Sven, då vågorna dansade kring sitt byte och kastade det än upp på sina skummande ryggar, än drogo ned det ett stycke, för att derpå ånyo fortsätta samma vilda, hänfulla lek. »Låt det gå; jag får väl ersätta fader Anders för hans förlust».

»Tänk inte nu derpå, käraste Sven», inföll Elin, hvilkens kind hvitnat betydligt då hon såg den öfverhängande faran. »Nu ha vi annat och viktigare att

tänka på. Det blir allt svårt för oss att taga oss fram till Högön».

»Ja, så svårt, att jag djupt ångrar på att jag bad dig att följa med», svarade den unge fiskaren. »Är du ej ond på mig för min envishet, käraste Elin?»

»Nej, inte det ringaste. Du kunde ju inte veta att det skulle gå så illa för oss. Friskt mod bara, och du skall få se, att allt skall gå bra».

»Ja, Gud gifve att du spådde sannt», inföll Sven eftertänksamt.

Det lugn och den förtröstan, som Elin visade, hade också ett välgörande inflytande på honom. Han skakade med ens af sig de mörka föreställningar, som hittills fängslat hans själ, och då han efter ett kort meningsutbyte med den älskade, som prompt ville hjälpa honom med rodden, fattade båda årorna, hade hans själ återfått sin fordna spänstighet och förtröstan. Detta gjorde också att hans styrka fördubblades, hans lugn blef säkrare. Förd af hans kraftiga och jemna årtag medan Elin höll rorpiennen mellan sina fingrar och med hela sin spåda kraft sökte styra den lilla farkosten, närmade den sig Högön visserligen icke på långt när med samma fart som tillförne, men ändock säkert. Vågorna bröto minut efter minut öfver lill-båten och öfverhöljde dess besättning med sitt kalla stänk. Endast ett strängt arbete kunde hålla Sven och Elin varma.

De vågade knappt tala af fruktan att ej då kunna vara nog påpassliga. Men ändå talade de och det varmt till och med — — med blickarne.

Plötsligt utbrast Elin, under det en skarp rodnad flög öfver hennes täcka anlete:

»Känner du igen den båten, som kommer efter oss?»

Sven satt just nedhukad öfver årorna då Elins fråga kom honom att häftigt resa sig upp och kasta blicken akter öfver.

»Hvem kan det vara», mumlade han. »Inte är det väl 'Pilen', fader Anders' båt?»

»Jo, det är just den», svarade Elin.

»Han skulle då ha kommit hem fortare än ämnadt var!»

»Naturligtvis. Då stormen tilltog har farfar begifvit sig hemåt. Det är bäst att du vänder».

Sven suckade, men redde sig ändock till att göra som Elin begärde. Men då lill-båten, som knappt förmodde bära mer än två personer, vände relingen mot vågorna, var det nära att den fyllts med vatten och gått i qvaf. Sven afrådde från det våghalsiga försöket, men Elin var envis.

»Nå, i Guds namn då», utbrast han icke utan förtrytelse. »Du skall väl få din vilja fram då!»

Vid det andra försöket blef lill-båten dragen så djupt ned, att Elin gaf till ett rop af förskräckelse. Ett par minuter till och de båda älskande skulle ovilkorligen funnit sin graf i vågorna, ty det hade varit omöjligt att hålla sig uppe så länge till dess »Pilen» hann fram. Sven insåg det och lät den lilla farkosten återtaga sin förra ställning.

En djup suck af lättnad undslapp den unga flickans bröst.

»Ser du, käraste Elin», utbrast Sven, »det går inte alltid efter våra beräkningar. För oss finnes ingen annan räddning, än att...»

Han fick ej sista ordet öfver läpparne då Elin för andra gången utbrast, men nu med en stämma, som tydligt darrade af förskräckelse:

»Och der ä' två båtar till!»

»Hvar ... hvar?»

»Vid Sillebrånsön!»

Sven satte händerna en stund öfver ögonen. Till en början kunde han för de höga vågornas skull icke varseblifva de utpekade farkosterna, men slutligen fick han syn på dem.

»De hålla rakt på oss», sade han en smula missmodig.

»Ja. Hvad kan det vara för folk i dem», menade Elin bäfvande och på samma gång nyfiken.

»Hur skall jag kunna veta det. Om en stund torde det nog visa sig».

Och det visade sig äfven fortare än både Sven

och Elin hade beräknat. En lätt rök, som ögonblickligen skingrades af den häftiga blåsten, pustade ut från den första båten, och knallen af ett skott hördes i detsamma, visserligen svagt, men ändock så tydligt, att de båda älskande icke kunde misstaga sig på hvad det var.

»Store Gud», ropade Elin och dolde ansigtet i händerna, »det är bestämdt snapphanar».

»De bruka sannerligen inte vara så begifna på vatten, fastmer på blod», menade Sven, under det ett föraktligt leende spelade kring hans läppar. »Ja, du har allt rätt, käraste Elin, det är nog snapphanar. Vi få nu se hur vi må kunna reda oss ur den här knipan. Nog har jag den här», utbrast han och pekade på sin mot toften stående musqueton,^{*)} »och den biter nog bra, men vi ä' för få att försvara oss i fall vi skulle bli genskjutna. Dock», fortfor han och hans vackra manliga ansigte uttryckte den högsta möjliga beslutsamhet, »dock skall åtminstone någon af upprorsmännen få sätta sitt lif till, jag anar att Krasshulta-Lasse är med».

»Tror du det?»

»Ja».

»Hvad skäl har du härför?»

»Först det jag sade dig borta på er ö, och sedan och förnämligast därför att Lasse vet om vår kärlek och...»

»Vet han det», afbröt Elin förskräckt.

»Ja. Svarta Stina, som du vet är en hexa och som mor och jag inte ä' menniskor att få bort från Högon, bär agg till mig därför att jag i fjol sa' till länsmannen att hon födde sig med signerier och troll-dom, och det gör hon så sannt jag är en kristen men-niska, har sett oss ett par gånger tillsammans och det är hon, som sqvallrat för Krasshulta-Lasse. Kan du tro, käraste Elin, att den puckelryggiga otäckan sa' mig för ett par dagar sedan rakt uppe i synen, att hon skulle läsa tvinsot på både dig och mig. Ha, ha, ha!»

^{*)} Musquetonen var kortare än muskötten, men hade gröfre kaliber.

»Håna inte, käraste Sven», inföll Elin, som i likhet med de fleste trodde på signier och trolldom.
»Hon skulle nog kunna göra det».

»Ah så du pratar», svarade den unge fiskaren stött. »Då prosten i förra veckan var hos oss och såg om mor, för du vet ju att han är en smula läkar-kunnig, kommo vi att tala om Svarta Stina. 'Ja, det är en riktig skam att folk skall tro på det der elaka stycket', sa han då. Och när jag derefter omtalade den hotelse, som Stina haft mot dig och mig, sa 'vör-dig' prosten just de här orden. 'Sven', sa' han, 'jag har alltid hållit dig för att vara en förnuftig och duktig pojke, och Elin ser också ut att vara förständig. Ni ska' inte tro hvad Stina eller andra vidskepliga människor säga om den saken, ty det är Gud allena, som kan gifva och taga bort sjukdomar. Utan hans vilja faller inte ens en sparf till marken. Glöm inte mina ord. Kommer Stina en gång till med sitt dumma prat, så läs du bara 'fader vår' med samma andakt som du gjorde i din barndom, och så har inte den onde ande, som nu herrskar i Stina, någon makt med dig. Glöm inte det'. Ser du, hjertans vännen min, prosten har nog rätt han».

»Gud gifve att du spådde sannt», suckade Elin och såg ångestfullt bort mot de från det smala sundet mellan Rammöarne och Sillebrånsön kommande båtarne. »Har du talat med Lasse i Krasshult ny-ligen?»

»Ja, för några dagar sedan».

»Nå, hvad sa han?»

»Vi möttes i skogen vid Troedstorp. Lasse ytt-rade ingenting utan gick ur vägen för mig. Men så hötte han så mycket mera».

»Hötte han? Hvad då med?»

»Med en stor påk, men som han såg att jag hade musquetonen med mig, så vågade han inte göra något!»

Den kula, som den främste af båtarne skickat Torsk-Anders' lill-båt till helsning, hann icke fram på långt när. Sven och Elin kunde tydligt se hvar den slog ned i sjön.

»Åh», utbrast den först nämnde, »ännu är det långt innan ni hinna oss!»

»Gud gifve det», suckade Elin.

Sven tog bastantare tag. Elin öste så godt hon förmådde vattnet ur båten, och för hvarje quantitet, som den blef af med gick den lättare. För några ögonblick hyste flyktingarne den djerfva föreställningen, att de skulle komma undan till Högön.

Men detta glada hopp försvann med ens. Framdrifne af både segel och åror närmade sig de tvenne båtarna med oroväckande hastighet. Ett par kulor, som återigen skickades efter flyktingarne, slogo ned på betydligt kortare afstånd från lill-båten.

»Pilen» hade under tiden skjutit god fart. De tre skotten gjorde att Anders Torsk pressade honom ännu mera, ja, så att bagbords reling låg nära ett tum under vattnet. Men lif eller död, frihet eller fångenskap trodde han bero på om han kunde hinna fram i tid.

Plötsligt kom en kula hvinande genom »Pilens» segel. Detta bugtade sig icke det ringaste så spändt var det.

»Ja ja, det der båtar er till rakt ingenting», utbrast Anders och gjorde sina vapen i ordning. »Håll ni samma kurs, så hinner jag också fram».

En halftimme, ängslig och lång som en hel evighet, följde derpå. De tvenne båtarnes roddare ansträngde sig af alla krafter för att kunna i tid gen-skjuta flyktingarne. Anders Torsk återigen gjorde också allt hvad i hans förmåga stod för att hinna upp dem, fastän i helt annan afsigt än snapphanarne.

De två båtarna voro också verkligen bemannade med dessa upprorsmän, tillhörande den bekante snapphanehöfdingen Ubbes på Frisholmen band. I den största båten (båda två voro stulna vid Dönhult, beläget på Immelens vestra strand midt emot Sillebrånsön) befann sig, utom Ubbe sjelf, också Lars i Krasshult, Elins försmädde friare. Ubbe var hans gode vän och det var af denna orsak, som han kunnat utverka sig tillståndet att få rycka den unga flickan ur Svens armar. Svarta Stina hade här varit den förmedlande

länken. Hon hade sett när Sven begaf sig hemifrån, och att han skulle resa till Birkesön för att hemta Elin till modrens sjuksäng, det hade hon också spionerat ut genom att helt enkelt lyssna, fastän hon lät påskina både för Ubbe och Lars, att hon hade sin vetenskap i öfvernaturliga saker att tacka för den under rättelse hon kunde gifva. En lycka för henne åtminstone för tillfället, var att hexeriprocesserna ännu icke tagit den fart som de sedermera skulle göra, annars hade hon troligtvis icke fått gå fri så länge, som behöfts för att fullborda hennes nedriga handling.

Ömsom med höga rop och ömsom med löfte om riklig belöning uppmuntrade Lasse i Krasshult roddarna att skynda på så att flyktingarne icke skulle kunna hinna fram till Högön. För att göra deras gripande så mycket mera lätt skiljde sig den eftersta båten från den första och sökte att genskjuta »Pilen», så att han icke skulle kunna komma den andra till hjälp.

Detta försök var nära att lyckas, men en vändning, som »Pilen» gjorde i det afgörande ögonblicket, bragte hans förföljare akter om honom.

Några ögonblick derefter var »Pilen» vid lillbåtens sida. Då Anders Torsk såg att hans aningar icke bedragit honom, utan att det var Sven, som var i Elins sällskap, mörknade hans blickar ännu mera. Elin såg detta och sträckte bedjande sina armar mot farfadren, i det hon utbrast:

»Döm ej Sven för hårdt. Det var jag, som öfvertalade honom att segla med mig hit öfver. Mor Gertrud ligger för döden och jag ville gerna se henne en gång till i lifvet».

Sven ryckte omärkligt till då han hörde denna nödlögn från den älskades läppar. Han var just i begrepp att yppa verkliga förhållandet, då Torsk-Anders inföll:

»Om den saken få vi talas vid sedan. Kom nu hit till mig, så ta' vi lill-båten på släp. Jaså, jag ser att du har din musqueton med dig! Det var bra. Nyttja den då, ty nu kan den behövas».

Snapphanarnes båtar voro nu på pistolhålls afstånd.

»Se der, hvad var det jag sade», utbrast Sven och pekade på den främste båten. »Står inte Krasshulta-Lasse der? Jo jo men!»

»Krasshulta-Lasse!» upprepade Torsk-Anders. »Det är inte möjligt!»

»Jo, farfar», svarade Elin, »också jag ser honom!»

»Och en sådan, som ligger i slang med Svarta Stina och med snapphanarne, vill ni skänka er son-dotter åt», inföll Sven, som i dessa ögonblick kände hur harmen kokade inom honom. »Men, så länge jag lever, kommer inte detta att ske.»

Elin hade till hälften förskräckt sjunkit ned på »Pilens» masttoft då hon förnam Svens sinnelag. Torsk-Anders deremot såg först på honom med en lång blick, derpå sade han:

»Hå hå, pojke; det var morska ord de der. Annars skulle jag tro att jag ännu råder öfver flickan, och skall alltid göra så», slutade han med större skärpa i rösten än vanligt.

»Men», invände Sven, »vi stå nu alla tre inför döden. Antingen ska vi falla för snapphanarnes kulor eller begravas i djupet der nere», och vid dessa ord pekade han på den svallande vattenytan. »Nu eller aldrig måste jag säga er, fader Anders, att jag håller Elin kärare än allt annat här på jorden. Ger ni eder tillåtelse till vårt äktenskap, så skall jag slåss för tio och för ska de skurkarne få hugga mig i tusen bitar, än en enda snapphane skall komma inom »Pilens» relingar. Men om...»

En kula från den första snapphanebåten slet i detsamma hatten af hans hufvud och slungade den långt utåt sjön.

»Ned på botten, flicka», skrek Anders och tog Elin temligen omildt i armen, »den här leken är inte för qvinnor!»

De båda snapphanebåtarna voro nu endast några alnar ifrån »Pilen». Lillbåten hade af stormen blifvit lössliten från »Pilen» och dref nu, kullvräkt af brott-sjöarne ned mot Sillebränsön.

»Gif dig», ropade i detsamma en grof stämma

från den största snapphanebåten. »Motstånd tjenar till ingenting.»

Det var Ubbe, som ropade denna uppmaning, der han stod i båtens förstäf, beredd att med en lång båts-hake draga »Pilen» till sig så fort den kom inom tillräckligt håll.

»Ja, gif dig», ropade omedelbart derefter en annan stämma. »Dig vill jag ingenting, fader Anders; dig...»

Han fick ej sluta meningen. En kula från Svens musqueton susade så nära hans ena öra, att han störtade framstupa och skulle fallit i sjön, om icke hans närmaste man i detsamma gripit tag i honom.

»Jaså, ni vill heldre slåss», skrek Ubbe och råttade upp sin kraftiga undersättsiga gestalt. »Nå, så ska' ni få det då, men inte kommer det att bli till er fördel, så mycket kan jag lofva.»

Med dessa ord högg han den hvassa båts-haken i »Pilens» reling så att det knakade i densamma.

»Till äntring», röt han derefter och sprang sjelf den förste in på »Pilen».

Torsk-Anders och Sven slogos med förtviflans mod, men hvad skulle de kunna uträtta mot den stora öfvermakt, som omhvärfde dem sedan den andra snapphanebåten lagt sig vid »Pilens» motsatta reling.

Anders Torsk sjönk först ned bredvid den afdånade sondottren. Ett kolfslag hade träffat honom i bröstet. Sven stod dock ännu upprätt och för hans väldiga slängar stöp mången snapphane ned i den våta grafven.

»Gripen honom lefvande», skrek Ubbe, som intogs af djup beundran öfver den unge fiskarens djerfhet och tapperhet. »Han måste bli vår man!»

»Aldrig blir jag det», röt Sven och riktade mot Ubbes hufvud ett kolfslag, som denne likväl visste att skickligt undvika.

»Hå, hå», skrattade snapphanehöfdingen hänfullt, »vill du inte med godo, så vet jag nog ett sätt att tvinga dig!»

Hur stark Svens arm än var, så måste den ändock naturligtvis mattas till slut. När den unge fiska-

ren då såg, att han måste gifva sig, ville han ändock icke lemna sitt präktiga vapen i upprorsmännens händer.

»Mig ska' ni få», skrek han därför, »men min musqueton, den...»

Utan att fullborda meningen lyfte han den högt öfver sitt hufvud, slog först en snapphane i skallen med den, så att den stackars karlen vrålände störtade öfver relingen och kastade den derpå med hela den kraft han egde kvar, högt upp i luften. Vapnet beskref en lång båge öfver den största snapphanebåten och föll ned i de fräsande vågorna ett godt stycke derifrån.

Han hade knappt hunnit slunga ifrån sig vapnet förrän snapphanarne kastade sig öfver honom, och de skulle utan tvifvel genast dödat honom, om inte Ubbe i detsamma gjort sitt maktspråk gällande.

»Hörde ni inte min befallning», röt han och knuffade till en af de snapphanar som just höll på att gifva Sven nådestöten, så att han hufvudstupa tumlade öfver till sin båt igen. »Jag vill bli åtlydd.»

»Men han har dödat flere af våra kamrater», vågade en annan snapphane trotsigt invända.

»Om han också dödat hundra, så skall han lefva och bli vår», röt Ubbe. »Lyd bara, annars...»

I stället för att fullborda meningen riktade han mynningen af en spänd pistol mot den trotsiges panna. Detta verkade. Fastän svärjande och knotande skyndade hvar och en till sin plats igen.

Den unge fiskaren hade också förlorat sansen, ty då fienderna kastade sig öfver honom, slog han hufvudet så våldsamt emot »Pilens» mast, att det gick honom såsom nämnt blifvit.

På Krasshulta-Lasses förslag seglade derefter Ubbe ned till Birkesön, samt tog denna tillika med Nubben i besittning. Stället var också ypperligt valdt till försvaret och genom de anordningar som Ubbe ifrigt företog blefvo de båda öarne så godt som ointagliga.

Torsk-Anders och Sven bundos till händerna så snart de återkommo till sans. Under stark betäckning fördes de till Nubbens grotta, der de höllos väl bevakade. Elin deremot tvangs under hotelser att annars

långsamt pinas till döds, att passa upp på de goda vännerna Ubbe och Krasshulta-Lasse, som helt ogeneradt togo Torsk-Anders' stuga på Birkesön i besittning, dels därför att det var beqvämare att bo der än på den ogästvänliga Nubben, dels emedan man från den lilla fiskarstugan hade en obehindrad utsigt öfver största delen af sjön Immelen. Och det var detta som Ubbe behöfde ifall det skulle behaga den oförskräckte Johan Gyllenstjerna, snapphanarnes gissel, också »Grof-Jan» kallad, att göra en påhelsning i trakten. Det är från detta öknamn, som uttrycket »grobian» anses komma.

Huru djupt det än smärtade Elin att nödgas betjena Ubbe och den afskydde Krasshulta-Lasse, der de huserade i det kära hemmet, måste hon ändock fogas sig efter de tvingande omständigheterna. Ubbes hotelser att långsamt pina henne till döds ansåg hon vara långt ifrån en *tom* hotelse, efter allt det ohyggliga som hon hört berättas om desse upprorsmäns framfart i andra delar af landet.

Hon teg för den skull och sväljde sina tårar, samt förrättade med skenbar likgiltighet de husliga sysslorna. Men då snapphanarnes orgier blefvo allt för högljudda och svåra, då flydde hon lik en öfvergifven fogel ut i den lilla skogen, hvarifrån hon kunde se Nubben och många suckar flögo då dit öfver, der farfadren och den älskade vistades.

4.

Innan vi gå längre i berättelsen, vilja vi lemna en kortfattad öfversigt af vårt lands förhållande till de yttre makterna, samt dess inre ställning.

Hvad Gustaf II Adolph påbörjade, nemligen Sveriges förstoring medelst länder utom dess gränser, det fullbordade Karl X Gustaf. Denne sist nämnde konung tillkommer dock den oförvanskliga äran att hafva

sammanfogat med vårt land provinserna Skåne, Bohuslän och Blekinge (genom freden i Roeskilde 1658). Halland blef svenskt redan genom freden i Brömsebro 1645.

Afundsjukan mot Sverige hade varit i ständigt stigande allt sedan Karl X Gustafs död. Den öfvergick slutligen till mer eller mindre öppen osämja, underblåst af flere mot det beståndande afvoigt sinnade inom landet. Riksrådet stod i denna sak långt ifrån så rent som man kunde ha rättighet att fordra.

Ett stort fel, som de styrande i Sverige begingo, var att låta af Frankrike indraga sig i det krig, som Ludvig XIV förde. På dennes enträgna uppmaning skickades en svensk armée öfver till Tyskland, men led kort derefter en motgång vid Fehrbellin, en liten stad i Brandenburg. Denna motgång, som troligtvis icke skulle drabbat den svenska hären om Karl Gustaf Wrangel fått behålla sin helsa, i hvilket fall han såsom härens öfverbefälhafvare kommit att leda dess rörelser, hade till följd, att Holland och Danmark nu uppträdde såsom aktiva fiender. Väl försökte danske storkanslern Peder Griffenfeldt, en af de utmärktaste männen på sin tid, att afhålla sitt land från kriget, men ehuru han lyckades bringa det ända derhän, att danska prinsessan Ulrika Eleonora trolofvades med Sveriges unge konung, förmådde han likväl icke motstå den påtryckning, som, understödd af Kristian V, lutade åt ett fredsbrott. Det var helt naturligt att begäret att återvinna de förlorade provinserna skulle sporra danskarne till de största ansträngningar.

Som kröningsgåfva fick Karl XI i Upsala under rättelse om att Danmark förklarar krig. Den kom snart nog som ett åkslag, men förändrade på samma gång också den unge konungens tänkesätt. Förut hade dessa hufvudsakligen legat åt sådana nöjen som jagt och ridning, men nu blef det tvärt ett omslag. Från att tillförne ha ådagalagt snart sagdt motvilja för allt som hörde till regeringsbestyren, egnade han sig efter danska krigsförklaringen deråt med den mest brinnande ifver.

Året 1676 var på samma gång ett nederlagens

som ett segrarnes år. Den svenska flottan under befäl af en oduglig man Lorentz Creutz, hade till en början några små framgångar mot den danske amiralen Niels Juel, men sedan denne lyckats förena sig med en holländsk flotta blef den svenska i grundslagen vid Ölands södra udde. När danskarne alltså genom denna sjöseger blefvo herrar på vattnet landsteg kung Kristian sjelf med en välrustad här i Skåne. Samtidigt härmed föllo norrmännen in i Westergötland och Bohuslän, och farorna började sålunda att hopa sig öfver Sverige från mer än ett håll.

Till råga på olyckan lyssnade isynnerhet skånin- gar och blekingar till danske konungens och hans utskickades lockande förespeglingar om bättre tider så framt de gjorde gemensam sak med deras gamla bröder på andra sidan sundet.

Sålunda uppstodo de beryktade snapphanarne, som visserligen låtit tala om sig redan under Karl X Gustafs tid, men icke fingo någon större betydelse förr, än under Karl XI:s danska krig. De höllo sig tillsammans i större eller mindre band och valde helst sjelfve sina anförare. Det dröjde icke heller länge, innan de kunde trotsa sjelfvaste kung Kristian, då han ville påtruga dem sina officerare såsom ledare.

De gräsligaste skändligheter utöfvades af dessa vilda skaror, för hvilka ingenting var heligt. Landets familjer stodo i harnesk mot hvarandra, barn mot föräldrar, vänner mot vänner. Ingenstädes fanns någon säkerhet: mord, rof och plundring voro dagliga företeelser.

Då någon större svensk styrka visade sig, skyndade snapphanarne undan till skogarne, och utspionerade här med det största tålamod om några smärre partier skulle skilja sig från hufvudtruppen. Vipps voro upprorsmännen öfver dem, och på de svenskar, som föllo i deras händer, öfvades de skändligaste grymheter.

Detta förfarande retade icke allenast de svenske soldaterna och partigångarne till de strängaste veder- gällningar, utan bestämde också Karl XI för att låta

de upproriske känna hela tyngden af sin hämnande arm.

Det var isynnerhet östra och vestra Göinge härad, som voro de egentligaste härdarne för snapphaneupproret. Det var också här som de foro fram på det grymmaste sätt och det var äfven mot denna del af Skåne, som Karl XI riktade det hårdaste slaget.

5.

Ett stycke öster om Örkeneds kyrka är den lilla Ubbesjön belägen. Den har en nästan oval form. Norra och vestra stränderna äro beklädda med täta och lum-miga skogar, der några enstaka bokträäd också förekomma, den östra och södra deremot äro kala och bergiga och kunna på sin höjd framvisa en och annan dvergbjörk, som egendomligt afsticker mot de dystra tistlar, som här äro öfvervägande och växa ända ned till vattenbrynet. Ubbesjön är, såsom i allmänhet höglandets sjöar, icke stor. Vattnet är klart, och de höga stränderna göra derjemte att det sällan stormar hårdt der.

Vid nordvestra hörnet af sjön, der skogen var tätast, och sträckte sig på längden ett godt stycke fram mot den ofvan nämnda kyrkan, låg vid tiden för denna berättelse den betydande herregården Stjernhem, tillhörig stjernarmska släkten. Stjernhems manbyggnad var hällen i en vacker slottsstil och var så belägen, att den kunde synas nästan från hvilken punkt som helst på sjön. Liksom ganska många af våra ståtligaste herresäten var Stjernhem uppbyggt för de egodelar, som deras egare samlat under sina krigståg. Vårt fädernesland har inom sina gränser många dylika gods, som hafva de nästan oafbrutna fejderna att tacka för sin uppkomst, och det är ej för mycket sagdt om man påstår, att en stor del, ja, till och med största delen af den rikedom, som den svenska adeln besatt mera förr, än nu, grundlagts genom krigsbyte. Åt-

minstone var så förhållandet med den förmögenhet, som gjorde släkten Stjernarm till en af de mäktigaste i östra Skåne.

Under Gustaf Wasas befrielsekrig utmärkte sig i synnerhet en ung uplandsdräng, Per i Wessland. Aldrig var han rädd och städse hade han lyckan med sig, så att allt, hvad han företog sig gick bra. Vid det farliga äfventyret vid Läby vad, då Gustaf Eriksson höll på att drunkna, var Per i Wessland vid hans sida, och bidrog genom sin kallblodighet och sin jättestyrka till äfventyrets lyckliga utgång. Från den tiden släppte icke befriaren honom ifrån sig, och då Gustaf Eriksson uppsteg på tronen fick den trofaste uppländingen lönen för sin möda.

Till att börja med undfick han adelskap och antog då namnet Stjernarm, samt var under konungens strider för den lutherska lärans bestånd en af dem, som hjälpte honom utan tecken till egennytta. En dylik trohet måste också naturligtvis ha ännu större lön. En del af de indragna klosterrikedomarne tilldelades också Per Stjernarm, och han visste att på så klokt sätt förvalta dem, att han snart var ansedd för en af de rikaste i landet.

Öfverste Stjernarm (Per hade nemligen uppnått denna värdighet) var i högsta grad frikostig. Han menade nemligen som så att då han hade fått så mycket af denna verdens goda att röra sig med, skulle han också göra detsamma fruktbärande och ej låta det ligga som ett dödt kapital på kistbottnen. För den skull understödde han, hvar tillfälle gaf, förtjensten och många voro de lärde män, som hade honom att tacka för hvad de visste och blefvo. Sjelf var han alldeles obildad, och han brukade därför ofta säga till dem, som förundrade sig öfver hans stora gifmildhet:

»Det skadar aldrig att vara lärd. Ju mera en menniska vet, desto bättre är hon. Jag kunde ingenting få lära hvarken som pojke, yngling eller man, och detta grämer mig nu djupt. Derfor vill jag att andra, som ha lust och håg för att studera, inte ska ha skäl att gräma sig af samma orsak som jag.»

Så högt och ädelt tänkte denne »uppkomling»,

såsom de öfrige adelsmännen och hans motståndare försmädligt kallade honom. Detta högmod qvarsitter beklagligtvis ännu till en stor del i vårt adelsstånd, af hvilken förnuftig orsak är svårt att utfundera, då vi veta att alla dessa klingande namn med så många olika slutändelser i första början burits af kække svenske odalmän. Det ligger en icke så liten löjlighet i skrytet om sina egna företräden på grund af förfädernas högre ställning i samhället. En hvar skapar sjelf sin egen ära.

Per Stjernarm satte dock kronan på sin frikostighet, då han under den svåra Dackefejden, det värsta uppror som Gustaf den I hade att bekämpa, använde en stor del af sin förmögenhet till att uppsätta några fänikar knektar, öfver hvilka han sjelf, trots sin ålder, tog befälet. Med desse frivillige genomströfvade han de småländska skogarne och gjorde Dackes här stort afbräck. Slutligen förenade han sig med den här, som vid sjön Åsunden angrep upprorsmännen. Striden blef långvarig och häftig och när den äntligen slutade med bondhärens fullkomliga upplösning, låg Per Stjernarm också bland de fallne.

Han efterlemnade en enda son, en rask och duktig pojke, som också var med i det ofvan nämnde slaget. Denne unge man var en trogen anhängare af den olycklige konung Erik XIV. Vid dennes fall måste han fly och styrde kosan först till Danmark. Den hatfulle Johan indrog hans fasta egendom. Allt hvad penningar var och hette tog flyktingen med sig. Då han sedermera fick veta att konung Johan hade för afsigt att af danske konungen begära hans utlemnande, flydde han med sin familj till Tyskland. Ett par år derefter dog han i en liten stad nära polska gränsen.

Ungefär samtidigt inträffade Johan III:s död och Sigismunds uppstigande på svenska tronen. Den efterlevande sonen begaf sig då på vinst och förlust tillbaka till fäderneslandet och blef väl mottagen af den nye konungen, den han var obrottsligt trogen, oakadt hertig Karls anhängare med all makt försökte att draga honom på sin sida. Af Sigismund återfick han också de indragna godsens. Gustaf Stjernarm, såsom denne

ättling af uplandsdrängen Per i Wessland hette, anade dock att det till slut skulle gå på tok med Sigismund, då han märkte hur hertig Karls parti dag efter dag tillväxte. Såsom hederlig karl kunde han dock icke bryta den ed han svurit sin konung. Men för att ej i det afgörande ögonblicket förlora allt hvad han egde, sålde han i hemlighet alla sina fasta egendomar och köpte likaledes i hemlighet ett ansenligt stycke jord i Skåne, just i trakten kring Ubbesjön.

Katastrofen närmade sig med stora steg och genom det för Sigismund olyckliga slaget vid Stångebro den 25 sept. 1598 förlorade denne svage konung hela sitt inflytande i Sverige. Gustaf Stjernarm var nära att under slaget bli tillfångatagen af hertig Karls trupper, men undkom dock i följd af sin hästs snabbhet.

Nu var det icke rådligt för honom att längre dröja i Sverige. Han fortsatte sin flykt öfver gränsen, och vågade ej stanna förr, än han befann sig på den jord, han i hemlighet inköpt i Skåne.

Gustaf Stjernarm trufdes väl i det nya landet. Till en början längtade han visserligen tillbaka till fosterjorden, men nödvändigheten tvang honom att kufva denna längtan, och det lyckades honom småningom. Efter fadren hade han ärft sinne för att uppföra storartade byggnader och sålunda framträdde Stjernhems ståtliga byggnad, en af de vackraste i Skåne. En skicklig tysk arkitekt, som han lärt känna under vistelsen i Tyskland, kom på begäran öfver hafvet och hade byggnaderna vid Stjernhem under sitt öfverinseende. Straxt efter deras fullbordande afled han i koleran, som då hemsökte denna trakt. Genom hans död kom Stjernhem att stå ensam om sin vackra och solida byggnadsstil. Flere af Skånes rikaste magnater hade nemligen gjort honom lysande anbud, om han ville komma till dem och bebygga deras vidsträckta herresäten på samma sätt. Tysken var långt ifrån fal för det klingande myntet (och när har någonsin en tysk varit det?!), och antog därför inbjudningen, hur mycket greve Stjernarm än afrådade honom derifrån. Döden kom emellertid lagom emellan; just dagen före den bestämda afresan från Stjernhem.

Väl var Gustaf Stjernarm dansk undersäte, men i själ och hjerta ändock varmt tillgifven det svenska konungahuset och sitt gamla fosterland.

Der regerade Karl IX (Karl bondekonung benämnd för sin aldrig tröttnande omvårdnad om allmogeståndet) med jernspira, och var för den skull föga omtyckt af adeln. Ett par gånger var det fråga om i rådet att återfordra Gustaf Stjernarm från Danmark och straffa honom för hans trohet mot Sigismund, men som han bland rådsherrarne egde några goda vänner, så förföll saken till slut. Kort derefter afled Karl IX i Nyköping och en helt annan sakernas ordning blef nu rådande i Sverige under Gustaf II Adolph.

Gustaf Stjernarm fick dock ej mer än två år öfverleva Karl IX. Hans ende son Adam öfvertog det betydliga godset, gifte sig med en rik skånska, hvarigenom Stjernhem ännu mera förstorades, och förde ett i allo stilla och lyckligt lif, samt prisades af sina underhafvande såsom en af de bästa husbönder man kunde uppleta.

Hans största nöje var jagt, hvartill Stjernhems vidsträckta skogar fulla af villebråd också voro särdeles lämpliga. Under en sådan utflygt inträffade den olyckan, att grefvens gevär brann af i förtid. Kulan träffade honom i underlifvet och efter några dagars svåra plågor afled han, efterlemnande en ende son, som erhållit namnet Edmund.

Ända hittills hade den slägt, som genom Pers i Wessland hurtighet kommit till en sådan rikedom och upphöjelse icke haft att glädja sig åt mer än en arfvinge (en manlig) i hvarje led, men denne Edmund Stjernarm, också gift med en skånsk adelsjungfru, hade två barn, en son, Paul, och en dotter, Hedvig. Den först nämnde var vid tiden för denna berättelse ett par och tjugu år, den sednare knappt aderton.

Paul Stjernarm var stolt och hersklysten och kunde för den skull icke riktigt trifvas tillsammans med fadren, som var af ett mildt sinnelag, men ändock kunde ådagalägga en bestämdhet, som mången gång till och med öfvergick till envishet. Hedvig var, hvad beträffar sinnelaget, fadren upp i dagen, hvadan icke hel-

ler de båda syskonen kunde draga så jemnt tillsammans som de borde.

Grefvinnan Margaretha Stjernarm hade skänkt sonen hela sitt hersklystna sinne, och medan han ännu var barn gick knappt en enda dag förbi, utan att hon inpluggade i hans unga hufvud ett osläckligt hat till allt hvad svenskt var och hette. Detta hat stegrades med åren, och då Karl XI och Kristian kommo i harnesk mot hvarandra, ställde sig Paul öppet på den sist nämndes sida.

Detta försakade en obehaglig brytning inom den stjernarmska familjen och hade till följd många och stormiga uppträden mellan far och son. Gubben Edmund bibehöll nemligen, liksom hans förfäder en stark förkärlek för det gamla fäderneslandet, och kunde på inga villkor förlika sig med de resningar, som allmogen företogo sig rundt omkring det vackra Stjernhem.

Det var tvertom med hemlig glädje, som grefve Edmund helsade freden i Roeskilde, »ty», sade han för sig sjelf, »nu har Sverige sina naturliga gränser, och att det alltid måtte förblifva så, det gifve Gud!»

En dag hade spänningen mellan fadren och sonen nått sin höjdpunkt. Katastrofen inträffade vid middagbordet. Början dertill var att grefve Edmund sorgset beskärnade sig öfver huru dansken Schwanenwedel, den verksamma af kung Kristians utskickade, öfver allt förledde folket till affall från Karl XI, åt hvilken trohetsed för icke så länge sedan blifvit gifven. Grefve Pauls åsigt i denna fråga var rakt stridande mot fadrens. En skarp ordvexling uppstod, och följderna deraf blef, att sonen i vredesmod lemnade salongen, under det han slungade denna hotelse rakt i fadrens ansigte:

»Det finnes på jorden ingenting som jag hatar så mycket som svenskarne och deras medhållare. Jag går nu min väg och kommer ej tillbaka förr, än kung Kristian åter eröfrat de förlorade landskapen.»

Med dessa ord skyndade han bort. Under ett hemligt möte med modren ett par timmar derefter fick han en större summa penningar, och då nattens skuggor bredde sig öfver trakten ilade han, rustad till

kampen, på en snabb häst söder ut för att uppsöka Schwanenwedel.

Paul Stjernarm var icke den ende, som på detta sätt lemnade fäderneshemmet. Hundratals gjorde så som han, och länge dröjde det icke, förr än danska lägret hvimlade af missnöjda skånska herremän, unga och gamla, höga och låga, fattiga och rika. Alla sökte de så förmånliga platser som möjligt och kung Kristian gaf äfven bort dylika så långt de räckte. Men, när de en gång togo slut, måste han taga sin tillflykt till löften, och hade den stora tillfredsställelsen att se, att dessa lika begärligt togos för goda.

6.

De närmaste dagarne efter Pauls afresa, eller rättare flykt, ut grefve Edmund vid så vresigt lynne, att knappt någon kunde få tala med honom, icke ens hans närmaste. Den enda menckliga varelse han någorlunda kunde lida var Hedvig, men hon triffdes helst för sig sjelf. Än gick han med häftiga steg fram och åter i sitt enkelt möblerade arbetsrum, der han många gånger om dagen såg om de olika slags skjutgevär, som prydde väggarne, än genomströfvade han ända till långt fram på nätterna den rymliga trädgården, mera liknande en park, än vandrade han grubblande och sorgsen längs Ubbesjöns stränder. Hvad tänkte han manne på under dessa vandringar? Det är lätt gissadt.

Hvem skulle forplanta hans ätt, om sonen ginge under i kampen? Ingen, efter som han icke nu hyste något hopp om att få en manlig arfvinge till. Det var tanken härfpå som gjorde honom så grubblande, så orolig om dagen och som jagade sömnen från hans ögon om natten.

Derjemte ökades också hans oro af den framgång med hvilken danskarnes utskickade bearbetade folkets sinnen. Huru god husbonde han än var, hade det dock

lyckats Schwanenwedel att värfva ett femtiotal af Stjernhems underlydande, och det var denna sorgliga visshet som bidrog till att i sin mån öka Edmund Stjernarms allvarliga bekymmer.

Medan han så grubblande gick längs norra stranen och tänkte på huru den mörka framtiden skulle komma att gestalta sig, förnam han ett i början svagt, men efter hand starkare prasslande ljud bredvid sig. Han stannade och lyssnade och kom efter några minuters besinnande till den slutsatsen, att det vore bäst för honom att återvända.

»Det kan möjligtvis vara snapphanar», tänkte han. »Det säges att de ströfva omkring på mina egor.»

Med dessa ord riktade han sina steg mot gården, men hade icke gått många alnar, förrän prasslet i buskarne tilltog. Han stannade och såg sig oroligt omkring. Icke heller var han beväpnad. Just då han ämnade fortsätta sin vandring döko en märgd vilda och trasigt klädda gestalter upp omkring honom, och inom några minuter var han omringad af snapphanar.

Edmund Stjernarm var ingen rädd man och hade han bara haft det obetydligaste vapen till sitt försvar, skulle han nog satt sig till motvärn, förvissad om att bullret af striden skulle väckt hans ännu trogne tjena- nars uppmärksamhet. Men nu var han alldeles värn- lös. Detta oaktadt tappade han likväl icke modet. Rätande upp sin af årens tyngd något böjda gestalt till dess fulla längd, såg han de vilda gestalterna oför- färadt i ögonen. Då han märkte att hans beslutsamma uppträdande började få åsyftad verkan, sade han med djup och manlig stämma:

»Hvilka ären I och hvad viljen I?»

Bandets anförare var den i hela orten för sin obändiga vildhet kände Jöns i Trantorpe, gemenligen kallad Tranan för sina oformligt långa bens skull. Det gick knappt något år förbi utan att han var i strid med rättvisan angående sitt vistande på fri fot. Kort före krigets utbrott hade han satt kronan på sina brott genom att lömskt öfverfalla och mörda sin närmaste granne. Fogdar och länsmän slog natt och dag efter honom, men utan framgång.

Då ropet ljöd att skåningarne skulle afkasta det svenska oket var Tranan en af de förste, som lyssnade dertill. Han fick genast en massa medhållare och han var den förste, som bildade detta krigs snapphaneband i östra Göinge. Hans väg betecknades af mord och brand, och det gick ej om många veckor förr än hans namn uttalades med afsky och förbannelse af ortens redliga befolkning.

Det var denne skurk, som hånande besvarade grefve Stjernarms fråga på detta råa sätt:

»Hvem jag är, det rör dig inte, och hvad jag vill, det ska du nog få erfara. Men, hvem är du?»

Edmund Stjernarm rodnade af harm öfver detta brutala beteende. Han svarade dock genast, i det han pekade på en man i hopen:

»Hvem jag är, det kan den der säga. Hör på, Anders», fortfor han och betraktade skarpt den utpekade, en medelålders karl med lömsk blick, »var jag dig en så dålig husbonde, att du behöfde gifva dig i detta sällskap. Du skämmes för att svara, jag ser det. Har du något qvar af ditt samvete, så måste det i detta ögonblick anklaga dig. Många gånger har du felat och jag har förlåtit dig. Innan du rymde ur din tjänst bestal du mig, jag har fulla bevis derpå, men äfven detta fula snedsprång förlåter jag dig om du vänder tillbaka; jag vill...»

»Tig!» röt i detsamma Tranan och höjde med en hotande rörelse sin pistol mot grefvens panna. »Försök inte att leda mitt folk ifrån sin rättmätige konung, ty det lyckas inte.»

Den utpekade Anders, före detta torpare under Stjernhem, hade emellertid, skamflat öfver att möta sin forndne husbonde, som alltid varit så god mot honom och många gånger efterskönt sina fordringar, dragit sig tillbaka, icke utan hänfulla anspelningar från de öfrige snapphanarnes sida. Denna omständighet sökte grefve Stjernarm begagna för att draga sig ur spelet. Han gick ett par steg åt sidan och tänkte sticka sig undan i buskarne, men blef på halfva vägen motad af Tranan.

»Hå, hå», utbrast snapphanen, i det han fäste sina

små ilska blickar på Edmund Stjernarm, »du vill draga dig undan, men det skall inte lyckas. Är det du, som är egare till gården der uppe?»

»Fråga honom», svarade grefven stolt i det han ånyo pekade på Anders, som i detsamma knuffades fram af sina kamrater. »Han vet hvem jag är.»

»Jaså, du vill inte sjelf fram med det. Är du så högmodig?»

»Nej», svarade grefve Edmund, i det han rätade upp sig, »men jag tycker att du borde veta hvem jag är utan att fråga.»

Tranans uppmärksamhet drogs i detsamma åt det håll, der Anders stod. Denne hade icke länge nöjt sig med de temligen omilda framknuffningarne, utan satt sig till motvärn. Härvid uppstod en brottning, i hvilken allt flere deltog allt efter som de voro med eller emot Anders. Längre dröjde det icke heller förr än mer än halfva snapphanestyrcan var i full brottning. Just som denna höll på att öfvergå till slagsmål, vände sig Tranan om och röt med ilsken stämma:

»Hvad ta' ni er till, skäms ni inte! Jag skall . . .»

»Tig du», afbröt en närstående snapphane och knöt sin smutsiga hand rakt under Tranans näsa, »du ska snart bli afsatt om du inte håller käften.»

»Hå, hå», menade Tranan, under det ett spefullt leende bredde sig kring hans nästan upp till öronen dragna mungipor, »du pratar som en tok. Hvem skulle ni då få till anförare?»

»Hvem?»

»Ja just hvem?» svarade Tranan med tonvigt på hvarje ord.

»Den frågan är väl inte svårt att afge en nöjaktig förklaring på», svarade snapphanen. »Många af oss duga till anförare fullt ut lika bra som du, och här», fortfor han, i det han rätade upp sig, »äfven här skall du finna en, som är den platsen vuxen.»

»Ha, ha, ha», skrattade Tranan hänfullt och på samma gång ilsket, »skulle du . . . men hvart fanken tog han vägen den der . . .»

Tranan fullbordade icke meningen utan störtade in mellan buskarne, följd af några af sina män. Han

varseblef också snart grefve Edmund som med all makt sökte uppnå den ett godt stycke derifrån liggande manbyggnaden.

»Han får inte komma undan», utbrast Tranan och sprang in på en liten slingrande gångstig för att genskjuta grefven. »Han är ett alltför dyrbart byte att vi skulle släppa det ur händerna. Skynda er, pojkar och genskjut honom.»

Jagten började och slutade efter en stund dermed att grefve Edmund plötsligt snafvade på en öfver gångstigen nedblåst trädgren, hvilken han icke upptäckte i första häpenheten. Som en flock rofdjur kastade sig förföljarna med Tranan i spetsen öfver den värnlöse gubben. Tranan lyfte just pistolen för att med kolfven gifva den liggande det dödande slaget, då en kraftig stämma i detsamma röt till:

»Hvad är det för tilltag! Ska' ni på detta sätt förgripa er på en obebäpnad, och dertill en gammal gubbe?»

Tranan for upp, och stirrade omkring sig, och alla hans följeslagare gjorde sammanledes. Deras ögon mötte då ljungande och vræda blickar från en ung officer, iklädd dansk uniform. Bakom honom syntes ett halft hundrade väl beväpnade fotsoldater, färdige att på anförarens minsta vink kasta sig öfver snapphanarne.

»Ha ni inte bättre villebråd än en värnlös gubbe», fortfor officeren harmfullt. »Släpp honom genast!»

»Nej», svarade Tranan och reste sig trotsigt upp; »han är min fånge.»

»Hvem är det», sporde dansken utan att han tycktes fästa sig vid snapphanens ord.

Anders, som var med bland grefvens förföljare, nämnde det. Han hade knappt fått namnets sista bokstaf öfver läpparne, då officeren gaf soldaterna en hastig vink. Desse marscherade genast fram, föste oemotståndligt undan den skrikande och svärjade Tranan och hans kamrater och bildade en ring omkring den gamle grefven.

»Ha de skurkarne gjort er något illa», sporde dansken, i det han räckte grefven sin hand för att hjälpa honom på fötterna igen.

»Nej, herre. Men hade ej ni kommit i så behaglig tid, så skulle jag utan tvifvel blifvit misshandlad. Tack för hjälpen, och tillåt mig att fråga efter edert namn?»

»Kristian Påfvelsen», svarade dansken bugande.
»Löjtnant i kung Kristians armée.»

»Blir ni länge på orten?»

»Åhja, det beror på det», svarade löjtnanten, »men hvarför frågar ni så?»

»Jo, jag tänkte att få se er i mitt hus», svarade grefven. »Ni har räddat mitt lif, och jag vill bevisa er all den tacksamhet som jag förmår. Antager ni mitt anbud?»

Ett egendomligt leende spelade kring löjtnantens läppar då han svarade:

»Ni förekommer mig helt och hållet. Att säga sanningen, så är jag beordrad att taga mitt hufvudquarter här, under det jag organiserar snapphanebanden här i trakten. Men, från ett till ett annat, är ni slägt med den grefve Stjernarm, som för en tid sedan kom till Helsingborg och... men hvad går åt er, ni bleknar. Skulle ni vara hans...»

»Jag är far till denne ovärdige son», afbröt grefve Edmund och tilltvang sig det lugn, som han var nära att förlora.

»Ovärdige», eftersade Kristian Påfvelsen under det förvåningen tydligt stod att läsa i hans ansigte, »hur skall jag förstå denna benämning?»

»Som ni behagar», svarade grefven buttert. »Ni vill taga ert högquarter på Stjernhem. Nåväl! Jag kan ej hindra er derifrån, ehuru jag, uppriktigt sagdt, helst skulle sett att ni tagit det på annat ställe.»

»Hm, hm, jag förstår», svarade löjtnanten i lika butter ton, »ni är ingen vän till oss?»

Han uttalade denna fråga så skarpt, att hvilken annan som helst skulle känt sig illa till mods. Så var dock icke förhållandet med grefve Edmund. Utan att blinka såg han dansken rakt i ögonen då han svarade:

»Herre, mitt goda samvete tillåter mig ej att föra en lögn på mina läppar. Vår slägt härstammar

från Sverige och kärleken till detta land är ännu frisk hos mig. Vi talade nyss om min son. Han har vanslägtats och som en missdådare rymt härifrån. Aldrig mera får han komma inom mina dörrar, förr än hans sinne förändrats. Nu vet ni sanningen. Ni har makten, gör som ni behagar. Skall jag dö, nåväl, då vill jag också göra det med lugnt samvete. Jag är för gammal för att kunna bli förrädare mot mitt och min slägts egentliga fädernesland.»

Efter denna bekännelse, den grefven aflade med klar och tydlig röst, allt under det han stadigt blickade dansken in i ögonen, pekade han med en afmått rörelse på Stjernhems manbyggnad, samt gick med långsamma och värdiga steg ditåt, i det han sade:

»I tjenstefolkets byggnader, flyglarne, som ni ser der, finnes godt om utrymme för edra soldater. Vill ni sjelf taga er bostad i hufvudbyggnaden, skall jag genast säga till att ett par rum ställas till eder disposition.»

Kristian Påfvelsen var så förbluffad öfver grefve Stjernarms öppen hjertighet, att han till en början icke kunde säga ett enda ord. För sig sjelf måste han dock skänka grefven sin högaktning för det rättframma sätt, på hvilket han lagt sina känslor i dagen. Detta beteende borgade löjtnanten för att han i sin värd egde en man med fast och redbar karakter, och han beslöt med sig sjelf, att å sin sida behandla honom med all den aktning, man är skyldig sorgen och olyckan. Detta beslut från Kristian Påfvelsens sida vittnade också om att han var en bra karl, en man med hjertat på rätta stället.

Sedan han tillsett att soldaterna fått hvad de behöfde, samt noga lagt sergeanten på hjertat att ha ögonen på manskapet, så att inga oordningar skulle uppstå, gick han upp i manbyggnaden, för att taga sina rum i besittning. På vägen dit kom han att af en händelse lyfta sina blickar till fönstren en trappa upp. Artig som han var, gjorde han genast militärisk helsning då han varseblef två fruntimmers ansigten, ett äldre och ett yngre. Men helsningen var knappt påbgynd, förr än det yngre ansigtet försvann. Det äldre

deremot besvarade löjtnantens artighet medelst en vänlig nick. I den yngre kvinnans anlete tyckte sig den unge dansken spåra en djup sorg, blandad med förtretelse, och han tänkte, under det han följde den gamle för sig sjelf puttrande trotjenaren, som fått i uppdrag att ledsaga honom till hans rum:

»Det var nog grefvinnan och fröken, ty jag vill påminna mig att Paul sade att han hade en syster. Om det spända förhållandet till familjen nämnde han dock ingenting. Undrar hur jag skall komma att finna min vistelse här. Äro både grefvinnan och hennes dotter af samma skrot och korn som grefven, då blir det allt utom angenämt för mig. Dock vill jag se tiden an med lugn; jag blir kanske snart aflöst.»

Under det löjtnanten som bäst höll på med att från ett af fönstren i sina på södra gäveln belägna rum med beundran taga i betraktande den vackra utsigt, som yppade sig derifrån, och som blef ännu mera hänförande genom det trollika skimmer, som den nedgående solen kastade öfver landskapet, inträdde den förut nämnde gamle trotjenaren och bjöd honom i grefvens namn ned på en enkel supée.

»Jag skall genast infinna mig», svarade Kristian Påfvelsen; glad öfver att någon omvexling bereddes honom. »Men som jag sjelf inte hittar vägen ned till salongen, så torde du visa mig dit.»

Den gamle trotjenaren brummade ett par otydliga meningar för sig sjelf. Då löjtnanten äntligen var färdig gick tjenaren förut, ännu alltjemt muttrande för sig sjelf. Det märktes tydligt både på hans blickar och åtbörder, att han var långt ifrån belåten med att vara den danske löjtnantens ciceron.

7.

Då Tranan på ofvan omtalade sätt förlorade sitt byte svor han på att han skulle taga en grufflig hämnd

icke allenast på Edmund Stjernarm, utan äfven på den jutske officeren, som dragit ett så tjockt streck öfver hans planer. Och som han trodde att denne skulle komma att ingripa i hans enskilda affärer genom att ställa hans band under sitt kommando, skyndade han att göra detta omöjligt genom att hastigt lemna Sjernhems egor. Han svor dock en fruktansvärd ed på, att han nog skulle komma tillbaka, om ej förr, så när den danska styrkan begifvit sig derifrån. Den skulle kanske icke blifva så länge på orten.

Från Stjernhem ställdes marschen till det i öster belägna Ubbeboda. Mer än halfva byns befolkning slöt sig här till Tranans band, dertill föranledd af alla de lockande förespeglingar om rikt byte som den listige Jöns i Trantorp visste att slå omkring sig med. De som icke ville hörsamma hans kallelse till uppror blefvo misshandlade på det grufligaste, hvar efter deras boningar utan nåd och barmhertighet tuttades på. Nära nog halfva Ubbeboda stod i ljusan låga.

Redan innan denna brand slocknade af sig sjelf, ty ingen fanns villig att släcka den, aftågade Tranan söderut. Midnatten var redan inne då han kom fram till Kuseboda vid norra ändan af sjön Immelen och blott ett par stenkast ifrån den lilla bäck som förenar det nämnda vattnet med Ubbesjön. Innevånarne lågo alla i sin sötaste sömn då snapphanbandet, hojtande och skrålande, bröt in i byn. Nu blef det jemmer och elände af äfven här.

»Tutta bara på», skrek Tranan och sprang som en galning genom den krokiga och smala bygatan. »Här bo inte andra än svenskvänner, och dem ska vi steka!»

Hans folk fullgjorde till punkt och pricka hvad som blifvit dem befaldt och det dröjde icke länge, förr än hela byn var omhvärfd af lågor. De uppskrämde innevånarne sprungo yrvakna åt alla håll mellan de brinnande husen, men hvar de sökte sig en utgång blefvo de på det grymmaste tillbakaknuffade under vilda utgjutelser från de rusige snapphanarne.

»Det är rätt, bränn upp hela ynglet», sade Tranan, der han stod lutad mot en väldig ek några fam-

nar ifrån byns nordligaste hus. »De der ska' då inte mera göra kung Kristian något omak.»

Han hade knäppt hunnit sluta denna harang, då en tung hand lades bakifrån på hans axel. Han vände sig hastigt om och utropade:

»Ah, är det du, Bokenäs-Lasse!»

»Ja visst; det ser du väl. Det var en skön brasa det der.» Och med dessa ord pekade han på den brinnande bryn.

»Skulle tro det», menade Tranan och skrottade hemskt. »Jag har lärt mig att göra processen kort med packet der inne. Men hvarifrån kommer du? Jag vill påminna mig att du följde med dansken Schwanenwedel härifrån för...»

»Ja, nog gjorde jag det till en början», afbröt Lasse, en nästan klotrund figur med ett oformligt stort hufvud och en väldig hoptofvad lugg, som ständigt hängde ned ända till ögonen och gömde hela pannan, hvarigenom personen i fråga fick ett otäckt lömskt och vedervärdigt utseende. »Nog följde jag dansken några dagar, men der var det långt ifrån roligt, ty han är strängare än sjelfvaste kungen. För några dagar sedan rymde jag helt enkelt från honom och påträffade straxt derefter Ubbe, han är...»

»Är Ubbe på Frisholmen här», afbröt Tranan till utseendet mäktigt oroligt.

»Ja visst. Han ligger nere på Birkesön och har ett stort band med sig. När jag fick höra att du var här på orten skyndade jag hit för att höra om du vill sluta dig till Ubbes band.»

Tranan besvarade icke genast denna fråga. Han funderade en stund, derpå sade han:

»Jag vill fundera på saken. Den tål att tänka på.»

»Hur så? Är du inte nöjd med Ubbe?»

»Jo bevars, men... men...»

»Du har bestämdt någonting emot honom», menade Bokenäs-Lasse då Tranan dröjde med att uttala sin mening.

»Ja, det har jag.»

Tonen, hvarmed dessa ord uttalades, var så bestämd, att Lasse icke förr än efter en god stund kom sig för att yttra något. Slutligen sade han:

»Hvad har du då emot Ubbe?»

»Kan du inte förstå det», svarade Tranan vresigt. »Om jag sällar mig till honom, så blir jag underordnad, och som jag helst vill vara min egen herre, och inte lyda någon, så går jag *min* väg, Ubbe får gå *sin*. Der har du mitt svar.»

Och dervid afstannade samtalet.

Sedan Tranan sett till att Kuseboda endast var en glödande askhög, i hvilken de förbrända lemningarne efter byns olycklige innevånare gjorde ett hemskt och nedslående intryck på betraktaren, skyndade han så fort han kunde vesterut. Orsaken till hans brådska var att han fruktade att Ubbe skulle med våld tvinga honom att sluta sig till hans band. Detta ingick ej i hans planer; han ville nemligen helst operera på egen hand, för att kunna passa den för hämniden på Edmund Stjernarm lägliga tiden. Tranan bade ju svurit honom ett dödligt hat och sjelf skulle han förgås förr än han skulle kunna glömma sin hämnd.

Då Bokenäs-Lasse såg att han ingenting kunde utträtta mot Tranans envishet tog han afsked.

»Helsa du Ubbe, att jag ger mig aldrig under honom», skrek Tranan hänfullt efter den bortgående snapphanen. »Förr skall jag slåss med honom till sista blodsdroppen.»

»Ja, ja, det kan nog komma att gå på detta sätt», skrek Lasse tillbaka. »Ubbe är starkare än du! Akta dig bara!»

Med dessa ord försvann han utan ått lägga synnerligt stor vikt vid sitt hot. Detta träffade dock Tranan med hela sin sanning.

»Han har nog rätt», mumlade snapphanen eftertänksamt. »Ubbe är starkare än jag och träffar jag ut för honom, så . . . men det är just detta möte jag skall undvika. Jag vill vara min egen herre.»

På sitt tåg vesterut betecknades Tranans väg af mord och brand och hundratals förbannelser följde ho-

nom och hans vilda skara, som mången gång när den var i farten icke ens skonade sina vänner.

8.

Hedvig Stjernarms älskliga och från allt koketteri fria väsende hade gjort ett djupt intryck på Kristian Påfvelsen redan vid hans första möte med henne. Han igenkände genast i henne den vackra flickan som han sett i fönstret bredvid grefvinnan. Många dagar hade icke heller gått till ända förr än han kände att Hedvig icke var likgiltig för honom. Men huru skulle han kunna hoppas att vinna hennes genkärlek. Öppet och ärligt hade hon tillstått att hon i politiskt hänseende hade samma uppfattning som fadren, det vill säga, var i själ och hjerta tillgifven svenskarne, om hvilkas unge konung hon alltid talade med hänförelse, sörjde då underrättelsen om någon olycka som drabbat honom, kom till Stjernhem, gladdes då bladet vände sig.

Hvad som isynnerhet utgjorde hennes afsky var snapphanarnes gräsliga framfart. Inför dessa berättigade förebråelser stod löjtnanten svarslös, ty vid nogare eftersinnande måste äfven han biträda den unga flickans mening.

Många gånger samtalande den unga fröken med honom om denna, så att säga, lifsfråga, och dessa samtal blefvo ofta ganska häftiga.

Under en aftonpromenad längs Ubbesjöns vackra stränder kom denna fråga mer än någonsin på tal.

»Ni vill väl aldrig påstå, att denna så kallade folk rörelse är berättigad», sporde Hedvig och såg på löjtnanten med en allvarsam blick.

»Jo, från en synpunkt betraktad.»

»Hvilken skulle det vara? Jag är riktigt nyfiken att höra edert svar.»

»Skåne och Blekinge ha nyss blifvit oss från-

ryckta af Karl X Gustaf, och dess innevånare hafva derför ännu icke hunnit sätta sig in i de nya för . . . »

»Det är ett svagt skäl, till och med så godt som intet», afbröt Hedvig.

»Och», fortfor löjtnanten utan att svara på den unga flickans invändning, »dessa landskaps innebyggare önska ingenting högre, än att bli' återförenade med Danmark.»

»Ni misstager er. Det finnes tusentals, som önska motsatsen.»

»Sannt, beklagligtvis», inföll dansken, »men det är endast de högre stående, den stora massan, som naturligtvis gäller mest i vågskålen, är uteslutande danskt sinnad.»

»Ni får förlåta mig att jag upptager edra egna ord och svarar, ja beklagligtvis», yttrade den unga flickan med en forskande blick på den jutske officeren. »Men, ni vet nog, att den råa massan i det afgörande ögonblicket ledes af den i bildning högre stående klassen, och att det således egentligen är denna, som är herrskande. Och illa skulle det i sanning vara, om de råa passionerna skulle få taga öfverhanden. Vi ha ju dagligen underrättelse om huru de två snapphaneband, som regera här på orten, fara fram. Det är en evärdelig skamfläck för dessa landskap, och ni må bli aldrig så förgrymmad på mig, så vågar jag dock påstå, att en stor del af denna skam kommer att hvila på eder konung och regering, som kunna med god smak egga folkets onda lidelser», tillade den unga flickan med öfvertygelsens hela värme.

Löjtnanten suckade djupt. Han hade väntat sig ett helt annat och mildare bedömande om en sak, den han ansåg för fullt rättvis. Längre gick han försänkt i djupa tankar. Han ville gerna tala, men ord fattades honom, ty den sanning, som låg i den unga flickans oförblommerade tal, hade nästan helt och hållet förstummat hans tunga.

Under promenaden hade de unga förirrat sig ett godt stycke nedåt sjöns vestra strand. Plötsligen stannade löjtnanten framför en liten båt, som gungade på

de små strandvågorna. Allt såg så inbjudande ut för en sjöfärd och löjtnanten föreslog äfven en sådan.

Hedvig gick in derpå efter några minuters funderande, och snart gungade den lilla farkosten ut på den af ett svagt månskimmer upplysta vattenytan. Allt i naturen hviskade om frid, till och med de mörka högstammiga träden sågo så vänliga ut, der de svagt aftecknade sina höga former i den silfverglänsande ytan.

Men plötsligt afbröts tystnaden af ett ljud, som kom både löjtnanten och hans vackra följeslagerska att spritta till. Det var ett häftigt prassel i buskarne ej långt ifrån den plats, der de tagit farkosten. Dunkla gestalter syntes sväfva hit och dit i det obestämda mänskenet, och mer och mer närmade de sig stranden.

»Hvad kan det vara för folk», mumlade löjtnanten för sig sjelf, under det han hvilade på årorna, medan han noga undersökte sin långa dubbelpistol.

Hedvig, som med ängsliga blickar betraktade än roddaren, än de längs stranden smygande gestalterna, hade hört Kristian Påfvelsens ord och hon besvarade den genast:

»Förmodligen är det snapphanar.»

»Tror ni det?»

»Ja, hvad skulle det annars vara för folk?»

»Svenskar.»

»Nej», inföll den unga flickan, och den suck, som undslapp hennes läppar tycktes säga så mycket som: det är nog inte så väl. »Jag har ej hört att svenskarne ännu kommit till vår trakt, men nog kunna vi vänta dem, det vill jag hoppas.»

Löjtnantens blickar mörknade då han hörde dessa ord.

»Nog förstår jag, att ni helst önskar att så skulle ske», yttrade han, icke utan en harmsen blick på Hedvig, »men jag tror att det skall dröja många dagar, innan Karl XI förmår sända något folk hit ned. Vet ni hvar hans svenska majestät nu befinner sig?»

Det låg ej så litet hån i dessa löjtnantens ord. Hedvig märkte detta väl och svarade med tilltvinget lugn:

»Vid sin armée förmodar jag.»

Detta svar förbryllade löjtnanten en smula. Han fann sig dock genast och svarade:

»Troligtvis. Men hvar är väl denna armée?»

»Det vet jag inte.»

»Vill ni att jag skall säga er det?»

»Hvarför inte!»

»Men, om ni skulle känna er för mycket sårad af sanningen och min uppriktighet?»

»Herr löjtnant», utbrast den unga flickan och såg på dansken med en betydelsefull blick, »väl kan sanningen kännas bitter, men icke sårande, åtminstone hvad denna fråga beträffar. Dock hoppas jag, att ni eger nog ridderlighet, att ej vilja håna mig och den sak jag hyllar, om någon olycka skulle ha inträffat.»

Det var just detta som löjtnanten, som blifvit icke så litet uppretad inom sig sjelf af Hedvigs oförblommerade uttalanden ämnade göra. Hennes påpekning kom just i rätt tid för att hindra hänleendet, som redan börjat kring hans läppar, att sprida sig öfver hela ansigtet.

»Nej, för all del» utbrast han, under det en svag rodnad af blygsel öfver att han var genomskådad, sprang upp på hans kinder, »jag vill blott så skoningsamt som möjligt förbereda er på att den svenske konungen...»

»Kanske är fångad», ifyllde Hedvig och bäfvade för svaret.

»Nej, inte ännu, men länge torde det ej dröja der-till», svarade löjtnanten med stark tonvigt på hvarje ord.

»Jaså, inte ännu! Åh, då reder sig nog Karl XI. Han har trogne män omkring sig», ljöd Hedvigs svar fullt af tillförsigt.

»Det är sannt, men om krigslyckan sviker honom, så båta de trognaste män till ingenting.»

»Den kan vända sig», inföll den unga flickan raskt.

Denna vändning i samtalet hade icke löjtnanten väntat sig. Han for ett par gånger med ena handen öfver ansigtet, liksom för att reda sina tankar. Då han derunder märkte att Hedvig betraktade honom

med en icke så liten spefull blick spratt han till och utbrast:

»Karl XI kan ej mera räddas. Hans sak här i Skåne är för alltid förlorad.»

»Hur så?»

»Vet ni då inte af, att han nyligen haft en massa olyckor att kämpa med, och att han nu som bäst irrar omkring på småländska gränsen?»

»Nej, det vet jag inte», svarade Hedvig med fast stämma. »Kanske att det är en osanning, som edra landsmän...»

»Det är ingen osanning», afbröt löjtnanten. »Öfverste Barnekow har sändt mig detta bud med sträng tillsägelse, att noga se upp om några svenska ströfkärer finnas i trakten, ty det är just åt denna sida, som den slagne svenska arméen begifvit sig.»

»Ack, om det vore så väl», tänkte Hedvig, och hon fortsatte i sin tankegång. »Måhända är det ett dylikt ströfparti som vi sett der nere vid stranden. Vi skola då snart bli af med de objudne gästerne. Gud låte den dagen inte vara långt aflägsen.»

Hon ämnade just besvara löjtnantens ord, när denne plötsligt utbrast:

»Hvad ser jag, båten läcker, och det betydligt ändå!»

Under sitt ifriga meningsutbyte hade icke de unge förut varseblifvit denna hotande fara. Den lilla farkosten befann sig nu ungefär på midten af den vackra Ubbesjön. Vattnet porlade småningom i genom de otäta fogningarne och då förhållandet upptäcktes stod det nära nog en half fot högt.

I samma ögonblick som Kristian Påfvelsen lyfte årorna för att söka komma till motsatta stranden innan det blef för sent, utropade Hedvig:

»Man sätter efter oss med båtar!»

»Hvarifrån?»

I stället för muntligt svar pekade den unga flickan på samma ställe, hvarifrån de nyligen rott ut. Endast några alnar ifrån den lummiga ek, under hvilken löjtnanten påträffat den lilla farkosten, syntes två båtar sticka ut. Månskenet var så starkt, att dansken

ganska väl kunde upptäcka att båtarna voro fullt bemannade. Detta syntes äfven då årorna lyftes och glänste mot månens silfverstrålar.

Kristian Påfvelsen tog därför djupa årtag i den småkrusiga vattenytan, och som båten var en af det mest lättrodda slaget, flögden fram med allt mera stigande hastighet på sin våta bana. Östra strandens träd började att framträda mer och mer tydligt för hvarje minut.

»Om vi söka att uppnå den der lilla udden till venster, så skola vi säkert komma före dem», sade Hedvig och pekade på en smal utskjutande stenig udde, som sträckte sig ett godt stycke ut i vattnet. »Derifrån går en gångstig till Stjernhem.»

»Känner ni den gångstigen?»

»Ja. Många gånger har jag som barn sprungit på densamma, och äfven som äldre har jag ofta gått den, sednast några dagar före er ankomst hit.»

Löjtnanten fördubblade sina ansträngningar och det syntes snart, att den lätta båten mer och mer vann på de tyngre. Denna omständighet iaktogs äfven af dessas besättning och ehuru den tydligt kunde skönja Hedvigs hvita slöja, som både i följd af vinden och det starkare draget vid den häftiga rodden fladdrade kring hennes ansigte, gjorde den likväl mine af att skjuta.

Pang . . . pang . . . pang! Tre kulor hveno om flyktingarnes öron. Den ena slog ned straxt för om båten, den andra på sidan och den tredje ett par alnar akter om.

»Ännu äro vi ej säkra», utbrast löjtnanten, i det han fördubblade sin ifver. »Det är inte snapphanar.»

»Hur kan ni veta det?»

»Det hörs väl på skjutningen. En soldat känner väl igen den saken.»

»Hvad kan det då vara för soldater?» Inte är det väl edert eget folk, som roar sig med att skjuta till måls på oss?»

Kristian Påfvelsen lätsade till en början som om han icke hört eller förstått den unga flickans spefulla anmärkning, men då hon för andra gången upprepade

densamma och nu med tydlig hänfull stämma, sade han med en sträng ton:

»Jag undanber mig några vidare sarkasmer. Här är jag herre och om det roar er, kan jag låta er försvinna i djupet.»

Efter detta bitande svar fortfor han att ro af alla krafter och ehuru ännu en salfva skickades efter den lilla flyende farkosten, träffades likväl ingen af de der befintliga personerna.

Mellan de unga hade icke på ganska länge vexlats ett enda ord sedan löjtnanten på ett så kraftigt sätt afklippt Hedvigs tankar. Han var dock långt ifrån nöjd med sitt beteende, och med sig sjelf kände han mer än tydligt hur den unga flickans blickar voro fästade på honom. Uttrycket i dessa vackra ögon som redan tjusat till honom, ville han se, och därför vågade han lyfta upp sina blickar straxt efter det ljudet af den tredje salfvan förtonat.

Han studsade vid åsynen af den blekhet, som låg utbredd öfver den unga flickans hela anlete.

»Mår ni ej väl, min fröken», sporde han ängsligt.

Hedvig teg, men då löjtnanten med mera enträgenhet förnyade sitt spörsmål, svarade hon:

»Jag mår ej illa. Sätt mig bara i land, så att jag får återvända hem. Aldrig skall jag glömma denna båtfärd.»

»Inte heller jag», svarade löjtnanten suckande, »men de hårda ord jag nyss yttrade får ni tillgifva mig. Det låg ett sådant uppenbart hån i edert uttryck, att ni ej bör förundra er öfver min uppbrusande häftighet. Hade ni varit i mitt ställe, skulle ni utan tvivel handlat på samma sätt som jag. Har jag inte rätt?»

Hedvig sänkte hufvudet utan att svara. Hon måste för sig sjelf medgifva, att hon alltför mycket pröfvat danskens tålmod. Och ju mera hon tänkte derpå, desto mera förundrade hon sig öfver, att han kunde vara så tålmodig mot henne. Slutligen sade hon med en mildhet, som kom Kristian Påfvelsen att med ens glömma det agg han till en början hyst mot henne.

»Förlåt mig om jag sårat er. Detta hade icke varit min mening, ehuru orden i häftigheten föllo sig så. Men skynda för Guds skull på, så att vi komma i land! Vi ha ju blott några famnar dit.»

Den unga flickan hann knappt få sista ordet öfver läpparne då ett »kratsch, kratsch», i den lilla farkostens botten kommo både löjtnanten och henne att sänka sina ögon dit ned.

Vid den upptäckt, som de samtidigt gjorde, bleknade båda. En af bottenbräderna hade lossnat och vattnet forsade häftigt in i båten, som sjönk med en förfärande hastighet.

Kristian Påfvelsen slungade årorna ifrån sig och rusade upp. Vid denna våldsamma rörelse kantrade också båten och löjtnanten befann sig i vattnet tillsammans med sin unga följeslagerska.

Hedvig uppgaf ett skärande anskri då hon kände vågorna slå sig i ansigtet, och förlorade sansen. Hon var nära att bli neddragen i samma hvirfvel, som ryckte den lilla farkosten med sig, men Kristian Påfvelsen var påpasslig och grep henne blixtnabbt med ena handen i armen. Hans skicklighet som simmare kom honom väl till pass i denna olyckliga stund. Vattnet var visserligen ganska djupt, men den steniga udden var ej mera än några famnar aflägsen. Den svimning som påkommit Hedvig, kom honom också väl till pass; hon skulle annars med druknandes vanliga oförsigtighet i dödsångest hakat sig fast vid sin räddare, och derigenom dragit honom också med sig i djupet.

Ett par alnar från land påträffade löjtnanten fast botten. Derför upplyfte han den unga flickan på sina armar och bar henne upp på stranden, der han började egna henne den sorgfälligaste vård för att återkalla henne till lifvet.

Till lycka för honom hade de förföljande båtbesättningarne vänt om när de sågo det öde, som träffade den lilla farkosten, annars skulle dansken utan tvifvel fallit i deras händer.

Efter en stunds arbete slog Hedvig upp ögonen.

»Hvar är jag», stammade hon. Hon hade dock nätt och jemt hunnit få denna fråga öfver läpparne,

då hon varseblef den vid hennes sida knäböjande danske löjtnanten, som knäppt upp en del af klädningslifvet för att hon skulle kunna andas lättare. En glödande rodnad bredde sig vid åsynen häraf öfver den unga flickans kinder, och hon samlade hela sin kraft, för att resa sig upp, men föll genast tungt tillbaka, och skulle utan tvifvel ha gjort sitt hufvud illa mot det steniga underlaget, om icke löjtnanten hastigt understödt henne med era armen.

»Ligg bara stilla», sade han icke utan öm förebräelse. »Vi ha båda varit utsatta för en olycka, som lätt skulle kunnat sluta med vår undergång, om ej en högre makt skyddat oss. Att jag måste blotta denna del af er kropp, skedde icke af ogrannlagenhet, ty ni höll på att qväfvas. Dessutom gör olyckan mycket passande, som annars ej skulle vara det.»

»Hvar är jag», hviskade Hedvig matt, der hon ännu låg med tillslutna ögon och den brännande rodnaden qvar på kinderna.

»På den lilla udden.»

»Låt oss då gå hem!»

»Ligg bara stilla», förmanade löjtnanten, då Hedvig åter gjorde mine af att resa sig upp. »Om en stund kan ni vara stark nog att vid min arm anträda hemvägen.»

»Men de andra båtarna», hviskade fröken Stjernarm ånyo.

Kristian Påfvelsen berättade förhållandet med dem.

»Vi äro då utan fara för dem», yttrade Hedvig.

»Ja.»

Sedan löjtnanten åter sysslat en stund med den unga flickan, blef hon äntligen så pass kraftig, att hon, stödd på hans arm, kunde resa sig upp. Men då hon försökte att gå, stapplade hon och benen svigtade under henne.

»Ni är ännu för matt», utbrast löjtnanten. »Ni måste hvila er ännu en stund.»

Hedvig ville det ogera, men snart måste hon beqväma sig dertill, då hon kände att hon, så svag som hon nu var, omöjligen skulle kunna gå hem. Hon tog därför plats på ett litet klippusprång, hvarifrån hon

hade en vidsträckt utsigt öfver den lilla vackra sjön, hvars böljor mer och mer antogo en glänsande silfverfärg ju högre fullmånen steg upp på firmamentet. På samma plats hade hon som barn sutit många gånger och dels »kastat smörgåsar» utåt den spegelblanka ytan, dels »bundit necken» i densamma. Men aldrig förr hade hon varit i detta tillstånd som hon nu var.

Hon hade dock icke sutit der lång stund, innan hela hennes kropp begynte skälfa. Det kalla badet gjorde nu sin verkan. Hon frös som om hon sutit i tio graders kyla.

Detta bestämde löjtnanten för att söka uppnå Stjernhem så fort som möjligt.

»Tror ni er nu vara nog stark för att kunna begifva er på hemvägen», sporde han för den skull.

»Ja. Jag skall försöka bara ni vill föra mig härifrån.»

Utan att göra det ringaste motstånd lät hon der- efter Kristian Påfvelsen slå sin arm kring hennes midja, och på detta sätt nära nog bars hon af hans starka armar mot hemmet.

»Blir ni ej trött», hviskade hon då han gått ett bra stycke och hon af hans häftigare andedrägt tyckte sig kunna sluta sig till att bördan begynte kännas honom tung och besvärlig.

»Nej, nej», utbrast han och betraktade den unga flickan med varma blickar. »Jag skulle kunna bära er på detta sätt genom hela världen.»

Hedvig besvarade icke dessa passionerade ord. Hon var så svag, att hon endast med yttersta ansträngning kunde hålla sitt hufvud upprätt.

Slutligen blef äfven detta henne för tungt. Väl försökte hon att till det yttersta strida mot den påkommande vanmakten, men denna afgick slutligen med segern. Hennes täcka hufvud sjönk småningom ned mot Kristian Påfvelsens bröst. För några ögonblick hörde hon hur häftigt hans hjerta slog, derpå förlorade hon återigen medvetandet.

Då hon ändtligen vaknade sken morgonsolen så herrligt och varmt in i hennes jungfrubur. Förvånad satte hon sig upp och studsade i förstone tillbaka,

då hon fann sig ligga till hälften afklädd i sin egen säng. Med bestörta blickar såg hon sig omkring och varseblef då föräldrarne, som betraktade henne med oroliga blickar. Då hon vidare såg sig omkring, upptäckte hon vid dörren, dit ett lätt buller drog hennes blickar, en hög manlig gestalt, som på en vink af föräldrarne skyndade ut.

En brinnande rodnad bredde sig öfver hennes kinder, ty i den bortilande hade hon igenkänt sin räddare Kristian Påfvelsen.

9.

Naturen roar sig ibland med att gifva sina skapelser olika former. Ett bevis härför var Nubbens grotta. Den var belägen midt under ön och ingången till den var genom den förut nämnde vattenöppningen. Man behöfde också vara väl förtrogen med passagen för att kunna taga sig fram der.

Vid Ubbes band funnos flere örkenedsbor, och bland desse två personer, som voro födda i trakten, och således väl kände till den ofvan nämnde grottan.

När man väl passerat den ungefär tjugu alnar långa vattenvägen från öppningen stängdes plötsligen färdan af en skroflig bergvägg. I denna fanns en liten öppning så stor att knappt två personer kunde passera i bredd genom den. Men der innanför öppnade sig Nubbens grotta, stor och rymlig, en ordentlig sal, i hvars midt låg ett väldigt klippblock, af gemene man kallad »altaret», just för dess likhet med en dylik inrättning. Sjelfva grottan hade af ortens befolkning döpts till Nubbens kapell, en benämning, som väl passade in med grottans form och utseende.

Öfver »altaret» fanns en ungefär två alnar bred spricka i berget, och härigenom erhöles »kapellet» så mycket ljus, att der inne varande personer icke behöfde vandra i mörkret.

Länge dröjde det innan ortens befolkning vågade sig in i »Nubbens kapell», ty sagan om der varande gastar och troll höll länge i sig. Folksägnen visste också att till de vanliga berättelserna om trollets fruktan för Thor foga det, att många, som i sin djerfhet vågat sig in i grottan, aldrig mera kommit tillbaka. Trollet hade bemäktigat sig dem, sade man, och hvad denne representant af det onda en gång fått i sitt våld, det släppte han icke så lätt. Under ensliga nätter, då alla slumrade i ro och njöto af hvilat, kunde förbi passerande tydligt höra djupa suckar tränga fram ur öns inandömen; de läto enligt någras uppskrämde fantasier alldeles som de fördömdes jemmerrop i den brinnande svafvelsjön, men enligt en nyktrare uppfattning härledde sig det suckande ljudet endast från de vindstötar, som då och då pressade sig in i grottöppningen.

En prest i Glimåkra hade ett par tiotal år före denna berättelse afgifvit denna förklaring på det märkvärdiga ljudet, men då varit nära att bli stenad af den uppretade folkmassan.

Men tiden läker icke blott alla sår, den uppenbarar äfven mycket, som för de föregående släkterna varit dunkelt. Så också med afseende på »Nubbens kapell».

En afton hven stormen öfver trakten och då lefvande personer kunde icke minnas att de någonsin upplefvat en sådan dag. Der och hvar nedslog åskan och anställde vidlyftig skada; marken ordentligt darade vid de förfärliga åskknallarne.

Några oförvägna pojksällar hade vid middagstiden, då vädret var jembörelsevis lugnt, vågat sig ut på sjön. De hade, för att vara modigare, tagit något mera till bästa än de kunde tåla, och detta hade till följd, att de icke kunde sköta farkosten så, som de bort. Väl nyktrade de till en smula i stormen, men, som ruset var ovanligt starkt, så hade det behöfts en dubbelt så våldsamt storm för att kunna göra dem »spik nyktra».

Huru mycket de än stretade emot för att nå den räddande stranden, blefvo de likväl drifna allt längre

söderut, och slutligen landade de till sin fasa vid Nubben. Hvad stormen och de kylande vindarne icke förut mäktat göra, det gjorde nu åsynen af den fruktade ön. De nyktrade till när de fingo syn på den skrofliga klippan och hörde det suckande ljudet inifrån grottöppningen. En obeskriflig fasa intog pojkarne. De försökte att stanna båten, men fåfängt; det var alldeles som om en osynlig makt dragit den mot öppningen. Vissheten om, att de nu voro prisgifne åt det elaka trollet, förlamade deras krafter och isade deras hjertan. De försökte att bedja, men tungan nekade att göra tjenst, och allt häftigare drogs båten ned mot hvalföppningen, såsom pojkarne trodde genom trollets inverkan. Men naturligtvis var det genom inverkan af strömmen som båten med den hiskligaste fart rusade ned mot grottöppningen. Den försvann deri och på ett par dagar hörde ingen i hela trakten någonting af de djerfve ynglingarne.

Straxt söder om Krasshult hade ett par bönder samma afton varit ute på arbete. De skulle just skynda hem, när de varseblefvo den lilla farkosten rusa ned mot Nubben. Långe stannade de kvar på strandbrädden och gingo först derifrån när de sågo båten försvinna under ön.

Deras första åtgörande blef nu att vidt och bredt förkunna den olyckliga händelsen, som blef så mycket mera trodd som de djerfve pojkarne ej kommo tillbaka förr, än efter ett par dagar. Stor blef derför uppståndelsen i trakten när de ånyo syntes helbregda och uthvilade efter det grundliga ruset. Deras berättelse om grottans inre lockade andra att göra undersökning der, och inom ett par veckor derefter var den gamla historien om trollet öfverändakastad.

Följden här af blef den, att personer, som hade anledning att frukta den verldsliga rättvisan, togo sin tillflykt dit, och ohyggliga berättelser om illbragder, föröfvade vid altaret i »Nubbens kapell», voro länge i svang.

Afskyn för Nubben hade icke hunnit förminskas vid snapphanekrigets utbrott, och denna omständighet kom därför Ubbe särdeles väl till pass. Han var dess-

likes en så klok man, att han gjorde allt för att behålla folket i den tron, att trakten var rent af förbannad. Ju mera ostörd kunde han då bedrifva sina onda gerningar derstädes.

Torsk-Anders och Sven hade, såsom förut blifvit nämndt, förts bundne till »Nubbens kapell». De snapphanar, som ledsagat dem dit, voro just af det vildaste slaget. Eder och misshandlingar kommo fångarne i rikligaste mått till godo.

Utan att lösa deras band kastades de handlöst ned bredvid »altaret», och med ett hänskratt lemnade dem deras väktare för en stund. Tidtals kommo de likväl tillbaka för att öfvertyga sig om, att allt var i sin-ordning.

Under nära ett och ett halft dygn måste fångarne ligga på detta sätt utan mat. Knappt så mycket som en dryck vatten bestods dem. Sent omsider kom dock Ubbe öfver till Nubben och hans första spörsmål var efter Torsk-Anders. Då han blifvit förd till honom stannade han en god stund och betraktade den gamle fiskaren med blickar, liknande en roffägels, då denne fått syn på något byte.

»Du är väl ansedd i orten har jag förnummit», sade ändtligen snapphanehöfdingen, »och du har en rätt vacker dotter.»

»Lös mina band», qvidde Torsk-Anders, »och gif mig mat».

Sven var allt för stolt, att ens bevärdiga Ubbe med att yttra ett enda ord.

Ubbe fortfor sedan han gifvit den trotsige Sven en blick, som betydde så mycket som: »håll du dig i skinnet, annars skall det bli annat af»:

»Vill du öfvergå till oss, så skall du få fullt upp af hvad du behöfver, det vill säga lefva kräsligt hvar enda dag. Snart nog kommer hela Skåne i våra händer och allt hvad herremän är och heter köra vi då bort. Rikedomar skola strömma till oss i massor, och aldrig skola vi behöfva ångra att vi åtlödde konung Kristians bud till resning.»

»Jag känner inte den kungen», svarade Torsk-Anders.

Detta svar hade på Ubbe samma verkan som iskallt vatten på en varm person.

»Känner du inte kung Kristian», skrek han och sparkade till Anders, så att han kom att ligga på näsan i stället för på ryggen, hvilken sist nämnde ställning han innehade vid Ubbes ankomst.

»Nej, det gör jag inte.»

Bakom Ubbe syntes Krasshulta-Lasses vedervärdiga fysiognomi. Sedan Lasse en stund åsett Ubbes försök att bringa Anders till snapphaneförnuft, sade han:

»Du är för blödig, Ubbe; vore jag i ditt ställe, så vet jag nog hvad jag gjorde.»

Då Torsk-Anders hörde Lasse uttala dessa ord, gjorde han en häftig rörelse med den följd, att han kom att återtaga sin fordna ställning på ryggen igen.

»Inte trodde jag, att du skulle uttala sådana ord», stönade Anders och gaf Lasse en djupt förebrående blick.

»Ne-nej, det kan nog hända», menade Lasse och skrattade hånfullt, »men ser du, man är sig alltid sjelf närmast. Går du in på Ubbes förslag, så kommer du att må godt.»

»Fader Anders», hviskade i detsamma Sven, då Ubbe och Lasse aflägsnade sig några steg för att taga närmare reda på det buller, som förnams från grottöppningen, håll med dem så länge, och låtsas som om ni ginge in på deras förslag. Vi återfå då friheten och kunna reda oss bättre än nu. Jag ämnar göra så.»

»Hvarför?» hviskade Torsk-Anders lika lägmäldt tillbaka.

»Derför, att det i sådant fall blir lättare att komma undan. Låt mig bara råda.»

Torsk-Anders skulle just besvara dessa ord, då Ubbe och Krasshulta-Lasse kommo tillbaka.

»Nå», sade Ubbe, »har du betänkt dig?»

»Ja.»

En blyxt af glädje lyste fram ur snapphanehöfdingens mörka ögon då han inföll:

»Och din kamrat, går han också in på det-samma?»

»Jag tror det», svarade Anders.

»Släpp mig bara lös», inföll i detsamma Sven, »och jag går in på allt hvad du begär.»

»Åhja, inte så brådtom. Först ska' ni svära att inte förråda oss.»

Torsk-Anders och Sven gäfvö hvarandra en förstulen blick. Den först nämnde syntes till en början tvehägsen om hur han skulle göra. Sven deremot hade redan fattat sitt beslut. Kosta hvad det kosta ville, skulle han befria Elin ur snapphanarnes händer. Han hade svurit en dyr ed derpå. Skulle han också, för att kunna rycka den älskade ur Krasshulta-Lasses klor, vara tvungen att begå en mened, skulle han också göra det. Hans tankegång slutade sålunda:

»Prosten har talat om, att det för inte så fasligt länge sedan fanns en biskop, som blef tvungen att begå en ed mot sitt eget samvetes vittnesbörd. Han gjorde därför ett tyst förbehåll, och jag vet inte, hvarför ej också jag, en fattig stackars fiskare, skulle kunna göra det när det gäller att befria den jag håller kär. Hur ringa är inte jag emot en biskop, och dömer inte Gud honom strängt, så skall han nog inte ens bry sig om mig stackare.»

Tröstad af denna förutsättning och med den kände biskopen Hans Brask till föredöme var Sven beredd att gå eden. Han endast fruktade för att gamle Anders skulle hysa allt för stora samvetsbetänkligheter och vägra att gå in på Ubbes fordran om svärjandet. Han bedrog sig icke heller. Torsk-Anders nekade huru värtaliga blickar Sven än gaf honom. Den gamle kunde icke förlika sig med att svära bort sig.

En lycklig omständighet, nemligen ett ursinnigt slagsmål mellan några snapphanar längre in i »Nubens kapell» gjorde att Ubbe och Lasse skyndsamt lemnade fångarne för att afstyra oväsendet.

Detta mellanrum begagnade sig Sven af för att grundligt bearbeta Torsk-Anders' samvete, och genom att omtala den ofvan nämnde biskopens sätt att gå

till väga, fick han slutligen Anders så långt, att denne yttrade, då Ubbe kom tillbaka:

»Jag går in på allt hvad du vill. Skynda dig bara.»

En blyxt af glädje lyste i snapphanehöfdingens ögon, och det var under det ett triumferande men på samma gång hånande leende spelade kring hans läppar som han räckte fram en lång nedblodad värja och sade:

»Svär vid den här!»

»Ja», svarade fångarne samtidigt.

»Att vara mig trogne.»

»Ja.»

»Att göra allt, för att drifva bort svensken.»

»Ja.»

»Och att aldrig förråda oss.»

»Ja.»

»Puh», stönade gamle Anders då han uttalat det sista ja-ordet och kallsvetten droppade ordentligt ned från hans panna. »Det var det värsta jag har varit ute för.»

Ubbe befallde derpå att fångarne skulle frigifvas. När Anders och Sven derpå försökte att resa sig upp, föllo de omkull igen.

Snapphanarne skrattade hånfullt och Krasshulta-Lasse värst.

»Så'na ynkyggar», menade han. »Ni kan ju inte stå för er sjelfva. Jo jo, Ubbe, du har allt hoppat i galen tunna när du frigaf de der.»

»Hur så!» skrek Ubbe till och hoppade ett godt stycke upp från »kappellets» golf.

»De kunna ju inte reda sig sjelfva, mycket mindre vara oss till hjälp.»

»Åh, var du lugn», inföll Sven och visade sina muskullösa armar under det han belönade Krasshulta-Lasse med en blick, som gjorde honom nästan yr i hufvudet och gaf honom rätt mycket att tänka på, »bara jag får råta ut mina lemmar, så har det ingen fara vidare.»

»Ja ja, det är minsann inte så godt att ligga så här bunden i halftannat dygn», inföll Torsk-Anders

under det han gjorde åtskilliga svängande rörelser i luften för att mjuka upp de nära nog stelnade armarne. »Men, det blir nog bättre, lita du på det, Krasshulta-Lasse.»

Den blick, som också Anders gaf sin förut tilltänkta måg, talade långt ifrån om någon blifvande släktskap dem emellan. Den uttryckte i stället så mycket förakt, som det kan vara möjligt att inlägga i en menisklig blick.

Lasse fann sig också i hög grad generad af den uppmärksamhet, som egnades honom af Anders och Sven och han skyndade för den skull att följa Ubbe när denne åter begaf sig till Birkesön.

Anders och Sven trodde nu att de hade sin frihet och fingo gå hvar de behagade, men de misstogo sig, ty när de ämnade stiga ned i en af de små farkoster, som behagligt gungade på vattnet innanför hvalfbågen, blefvo de hindrade derifrån af Bokenäs-Lasse i spetsen för ett tjog andra snapphanar.

»Basta lite!», utbrast bokenäsaren. »Inte så brådtom!»

»Men, vi ä' ju fria», menade Sven.

»Här inne, ja», svarade bokenäsaren.

»Här inne! Hvad vill detta säga», utbrast nu Torsk-Anders. »Ha vi inte gått eden?»

»Visserligen, visserligen», svarade bokenäsaren hånfullt, »men ni ä' inte pröfvade ännu!»

»Pröfvade», inföllo Anders och Sven på samma gång, »hvad vill detta säga?»

»Så mycket som att Ubbe först vill se om ni ä' ordhålliga.»

»Och när skall det ske?»

»Snart nog, eller då han tänker helsa på grefven på Stjernhem.»

Anders och Sven utbytte en hastig blick. Det låg sorg i detta utbyte, ty båda höllo af greve Stjernarm. Dessutom hade Sven honom att tacka för, att han egde sin båt och modrens stuga på Högön. Elin hade också fått röna mycken godhet af Hedvig och därför kände Torsk-Anders i sitt hjerta en djup grämselse öfver att han nu icke kunde hjälpa den hotade

grefven. Både Anders och Sven hade dock samma tysta tankar:

»Kommer dag, kommer råd. Vi ska lugna oss så länge.»

Som genom en tyst öfverenskommelse gingo båda två utan att bevärdiga Bokenäs-Lasse med ett enda svar på hans många hånande frågor, bort till »kapellets» innersta vrå, der de grubblande satte sig ned att äta de matsmulor, som deras nye påtvingade kamrater kastade till dem liksom till ett par hundar. De hade nästan hunnit förtära de hårda brödkanterne, då Bokenäs-Lasse smilande framträdde. Han och Anders Torsk hade aldrig varit riktigt goda vänner och äfven till Sven, som aldrig krusade för någon, hyste han en icke så liten afvoghet. Desse sågo nu mer än väl att bokenäsaren hade något illvilligt att förkunna, men de låtsade till en början likväl icke se honom.

Detta förtröt högeligen Bokenäs-Lasse. Stampande i stengolfvet skrek han därför:

»Halloh, ä' ni döfva?»

»Nej», svarade Sven buttert.

»Jag är anförare här», fortfor bokenäsaren, »och därför...»

»Hvad rör det oss», afbröt Torsk-Anders, »vi ämna inte lyda dig.»

Detta kalla mottagande retade naturligtvis bokenäsaren ännu mera.

»Jaså, ni vill inte lyda mig», skrek han och slungade en sten, som han hållit dold i ena handen, rakt mot den gamle fiskarens hufvud. Anders vek dock hastigt undan och stenen träffade i stället muren bakom honom med ett ljud nära nog lika starkt som af ett pistolskott.

»Hå, hå, du är dig lik ännu, ser jag», utbrast Sven och reste sig upp till hela sin längd. »Aldrig har du kunnat se en människa ärligt i ögonen allt sedan du så försätligt mördade din gamla mor för att komma åt hela gården. Ja, glo du på mig», fortfor den unge fiskaren och gick den bleknande bokenäsaren rakt på lifvet. »Eller hvarför skulle du fly

undan dagen efter sedan din mor hittades död vid kolmilan? Hvarenda menniska kan gå sin salighetsdöda på, att du är mördaren. Det var också din lycka att fejden i detsamma bröt ut, annars hade väl länsman-
nen och fogden, som ifrigt spanade efter dig i en hel månad, förpassat dig dit, der du rätteligen bör sitta. Nu kan du inte möta en ärlig karl längre, men ser du att du kan skada honom med svek, karnaljeri och lömskt öfverfall, då håller du dig framme. En skurk är du och en skurk blir du. Men det säger jag dig», och vid dessa ord skälfde den unge fiskarens stämma af raseri, »att om du gör gamle Anders det minsta för när, så rifver jag först de lömska ögonen ur skallen på dig, och sedan hackar jag sönder dig bit för bit, så att inte ens småfoglarne skä kunna...»

»Inte så häftig, Sven», afbröt i detsamma Anders. »Gud skall nog döma honom efter hans förskräckliga brott, var säker på det!»

De afslöjanden, som den unge fiskaren så oförblommeradt gjorde, samt den gamles hänvisande till Guds dom, hade på bokenäsaren ett öfvervåldigande inflytande. Den hänfulla tonen nedstämdes; blickarne talade ej mera det fräcka språk som de voro vana vid och den till hugg redan höjda bredbladiga knifven sänktes åter. Sanningen hade för några ögonblick slagit honom.

Men denna sinnesstämning fortfor icke länge. Hånet spelade åter kring de tjocka sinliga läpparne och i ögonen lyste på samma gång den för en stund kufvade fräckheten.

»Ha ha», skrattade han vildt och obändigt. »Hvad pratar du för smörja, Sven. Du vet ju inte hvad du säger. Men nu ska jag tala om för er hvarför ni inte få komma härifrån. Ha, ha, ha! En sådan klip-sker lufver den krasshultaren är! Ha, ha, ha! jo se», fortfor han, sedan han väl skrattat ut, »det är krasshultarens skuld, att ni inte få komma härifrån!»

»Krasshultarens!» utropade Anders och Sven på en gång, och den först nämnde fortsatte:

»Hvad har han...»

Anders fick ej fullborda sin mening. Bokenäsaren tog ordet ur munnen på honom.

»Åh, nu är du dum», skrek han. »Begriper du inte att han vill ha din vackra sondotter för sig sjelf!»

»Hvar är hon», sporde Anders bäfvande.

»På Birkesön förstås. I sitt hem förstås. Men, i stället för att passa upp på dig, har hon nu Ubbe och krasshultaren att sköta om. Ja ja, Ubbe har nog smak han, och krasshultaren ratar inte heller unga och vackra flickor. Det är allt bra med det här kriget, för då får man göra allt hvad man vill!»

Efter dessa cyniska ord skyndade Bokenäs-Lasse undan. Hans otäcka hänskratt genljöd länge i »Nubbens kapell» och kom de båda fiskrarna att nästan rysa.

»Gud i himmelen», utbrast Sven och såg mer än förskräckt ut, »hvilket förfärligt öde skall inte drabba Elin!»

»Hå, hå», mumlade Anders, »känner jag Elin rätt, så låter hon hvarken Ubbe eller krasshultaren komma sig för nära. Det är godt gry i den flickan, må du tro».

»Vet nog det, fader Anders», svarade den unge fiskaren, »men hvad de ej vinna med lock, det kunna de vinna med pock, och det är detta, som gör mig orolig. Hörde du inte hvad bokenäsaren sa' om kriget. O, det är förfärligt, att inte kunna hjälpa Elin!»

»Det ska' vi nog kunna bara vi komma ut härifrån».

»Ja, det tror jag nog, men hur ska' vi komma ut?»

Under en stum åtbörd pekade Anders på den breda remnan i taket öfver »altaret», hvarigenom ett tillräckligt dagsljus flöt ned i »kapellet».

»Ni menar att vi ska' försöka den vägen?»

»Ja.»

»Men om vi bli upptäckta?»

»På den saken få vi aldrig tänka», inföll Torsk-Anders allvarligt. »Ska man så noga öfverväga alla de motgångar, som kunna ställa sig i ens väg, då blir ju aldrig något gjort. Du vet ju att det finnes ett gammalt ordspråk, som säger att lyckan står den djerfve bi. Tids nog att misströsta då

olyckan inträffat. Dessutom tror jag nog att Gud är med vår rättvisa sak.»

Då gubben Anders uttalade dessa sista ord syntes en djup förtröstan bo i hans drag, och han skänkte derigenom äfven nytt hopp åt Sven.

»Nåväl, fader Anders», svarade denne och räckte den gamle fiskaren handen, »jag vill göra allt hvad på mig ankommer, för att rycka Elin undan det olycksöde, som hotar henne.»

»Godt. I så fall ska hon bli din hustru, det lofvar jag dig nu, eftersom striden på sjön hindrade mig från att gifva dig samma löfte. Se här har du min hand på att jag står vid mina ord!»

»Och här är min hand på, att jag ska göra allt för att rädda Elin», svarade den unge fiskaren och kramade manligt den gamles framsträckta hand.

Aftalet var sålunda besegladt. Skulle Sven kunna stå vid sitt löfte?

10.

Ungefär tre fjerdedels mil söder om sjön Möckeln och i nordvestra hörnet af östra Göinge härad ligger Loshults kyrka, vester om landsvägen. Trakten der omkring är bergig och genomskuren af otaliga bäckar, hvarjemte vidsträckta skogar sträcka sig åt alla håll så långt blicken kan nå.

Loshults kyrkby var tätt bebyggd. Den var också till storleken ganska anseelig, samt en af de förnämsta i det ofvan nämnde häradet. Straxt söder om byn delade sig landsvägen, till öster åt Örkened och Glimåkra, till vester inåt vestra Göinge härad.

Just vid denna föreningspunkt mellan de nämnde vägarne låg vid tiden för denna skildring en liten mensklig boning, hvars yttre nödvändigt måste draga till sig förbipasserandes uppmärksamhet genom sitt högst egendomliga utseende. Att det var en mensklig boning framgick tydligt af konstruktionen.

Det hela var till utseendet likt dels en nutida byggnad, dels ett finskt pörte. Till en början hade det varit det sednare, ty redan för inemot hundra år före denna berättelses början, eller i början af 1576, såsom de äldsta i byn visste att förkunna, hade en finsk tiggarkäring kommit drivvande dit ned och efter mycket motstånd der slagit ned sina bopålar.

Hon var en hexa, som genom sina signerier redade befolkningen på sig. Följden blef också den, att kyrkbyns innevånare en mörk höstnatt sammanrotade sig och tuttade på finpörtet. Men som det hade blifvit alldeles genomdränkt af vatten de närmast föregående dagarne, ville den gamla hexboningen icke brinna. Röken var dock så intensiv och stark, att finkäringen fick sin död innan hon hunnit att arbeta sig ut. Folket hörde hennes ursinniga skrikande förbannelser under det hon »örlade» mellan väggarne och med sina klolika fingrar sökte rifva ett hål, för att komma ut, men ingen brydde sig derom. Efter en stund tystnade skriket; menigheten hade vunnit sin afsigt.

Under en lång följd af år derefter stod hexans boning öde och med samma spår efter branden som den haft dagen efter densamma. Alla menniskor skydde platsen, och man tordes knappt gå der förbi sedan midnatten inbrutit, eftersom det påstods att den innebrända qvinnans ande lefde och huserade i sitt gamla hem under spöktimmen.

Men under tidernas lopp försvann småningom räddslan. Trakten kring hexboningen bebyggdes efter hand och för att visa sina församlingsbor, att han icke fruktade onda makter eller deras anhang, inköpte socknens klockare, samtidigt med denna skildring, det gamla finpörtet, samt lät bygga till det, dock så, att norra delen af boningen likväl utgjordes af det kvarstående uppreparerade pörtet. Klockarboningen, som ändock i folkspråket fick bibehålla namnet hexhuset, hade för den skull ett egendomligt utseende, liknande en gammal kyrka med dess låga kupolformiga torn.

Egaren, den gamle klockaren, var nu, vid tiden för denna berättelse, närmare 70 år, men det oaktadt

kry och munter, och nära nog täflande i vighet och kroppslig styrka till och med med byns raskaste karlar om 30 år. Hans största nöje var att vid det ofvan nämnda vägskälet, der en forntida domarring antagligen varit belägen, såsom man kunde se af de tolf jordfasta stenarne i rundel och den trettonde i midten, samla omkring sig byns manliga och qvinliga ungdom och för den berättat sina sagor. Af dessa hade han också ett ganska stort förråd, och det kunde ibland gå om många timmar, innan han kände sig hägad att sluta.

Och att ungdomen tyckte om dessa stunder, då de fingo blicka in i forntiden och höra talas om förfädrens bedrifter, om jättar, troll och trollpackor, som i de gamla legenderna spelade en så ofantligt viktig roll, detta visade sig företrädesvis deraf, att *alla*, till och med de äldre, som gerna egnade en stund åt dessa »föreläsningar», ifrigt längtade efter den stund, då den gamle klockaren brukade med en gravitetisk mine intaga sin plats på den trettonde stenen i domarringen. Hans värdighet tycktes också härflyta deraf, att han satt på samma sten, »som så många store män före honom».

Detta yttrade han visserligen icke med ord, men åtbörderna och minerna borgade för att hans själ selsatte sig med dessa tankar.

En vacker vårafton, eller med andra ord några dagar efter Kristian Påfvellsens och Hedvig Stjernarms olyckliga båtfärd på Ubbesjön, satt gubben Trallbom på sin vanliga plats, den trettonde stenen. Hans ansigte var dock icke så fröjdefullt nu som fordom; då och då blickade han vemodigt åt alla sidor och vinkade liksom i drömmen åt sina åhörare, hvilka, aktgifvande på gubbens utseende, tysta intogo sina platser.

Då alla hade samlat sig, upphof gubben äntligen efter långt funderande sin röst och sade:

»I dag blir det inga historier af.»

Åhörarne sågo än på gubben, än på hvarandra och de kunde i hvarandras blickar otvetydigt läsa hur snopna de voro. De sade likvisst ingenting, utan voro fast beslutna att låta gubben Trallbom sjelf förklara

hvarför det denna afton icke blef några historier af. Detta stillatigande var det bästa sättet att förmå gubben till att i egen person afgifva den af alla äskade förklaringen. Här vid lag dugde det icke att fråga och fråga om igen, ty gubben tålde icke dylikt, utan satte sig i dylika hänseenden på tvären.

Åhörarnes tystnad gjorde också nu sin verkan på gubben Trallbom. Sedan han en lång stund sett sig om och liksom väntat att någon skulle göra en fråga, på det att han måtte kunna få träta en stund, ty af de tid efter annan hopdragna ögonbrynen framgick tydligt, att han icke var vid sitt vanliga goda och oförargliga humör, sade han med en ton midt emellan förtrytelse och snopenhet:

»Vet ni hvad som kommer att hända i natt eller morgon?»

»Nej», svarade alla, och en liten munvig käring, som med stigande förargelse åbört Trallboms förklaring att det icke kunde bli några historier af, utbrast snäsigt och näbbigt:

»Jola ska kanske förgås, kantänka!»

Detta svar bragte gamle klockaren till absolut tystnad för några minuter, ty det kom så hastigt och oväntadt uppå, att han saknade ord för att kunna besvara detsamma.

»Jojo, det kan nog hända eftersom fader klockare inte har flere historier att bjuda på», inföll en annan.

Alla åhörarne reste sig gemensamt upp och redde sig till att gå. En massa speord började hagla öfver den olycklige berättaren. Denne hade ända hittills varit temligen lugn, men då han såg att åhörarne gjorde allvar af att lemna honom, kom han till lif igen. Han sprang upp, spänstig som en fjeder och utropade med en ton till hälften befallande, till hälften bedjande:

»Nej, stanna, stanna, jag har något viktigt att säga er. Efter som prosten är i Gnubbefälle på socknebud, så finns det ingen, som kan...»

»Tyst, nu få vi väl historierna», skrek den munviga karingen.

»Nå nå, det är inte för tidigt», yttrade en lång

bonddräng och snöt sig till bekräftelse på hvad han sagt.

Detta tal förtröt gubben Trallbom. Han tog sig efter gammal vana då han blef uppretad med en snabb rörelse om nästippen liksom för att vrida den till rätta, ty naturen, som ibland roar sig med ett och annat, hade också funnit nöje i att låta gubben Trallboms näsa peka ett rätt ansenligt stycke åt venster. Det fanns visserligen onda tungor (och hvar finnas ej de), som djerfdes påstå, att snedvridningen var ett verk af människohänder, nemligen af gubbens saligen afidna argsinta käring, som lik många andra af det »täcka» könet ville ha sitt ord med i gubbens affärer, men saken var icke bevisad och ansågs alltså för blott och bart förtal. Väl utpekades en viss bondgumma i Fornahessle såsom varande den, som skulle ha utspridd nämnde förtal i harmen öfver att hon ej fått gubben Trallbom till äkta man, men när ej heller detta kunde bevisas, ansågs alltsammans för löst prat, såsom det kanske också i verkligheten var.

Nog af, gubben Trallbom tog sig både länge och väl om näsklumpen och sedan detta var gjordt skrek han under det han hötte åt den lilla munviga käringen och hennes medhållare, den länge drängräkeln:

»Ja, nog ska ni få historier alltid, och det sådana, som bita till bens! Vet ni om att dansken och snapphanarne ä' på orten? Hvasa?»

Denna fråga slog ned som en bomb bland de församlade.

»Snapp... ha... ha... nar... ne...», stammade litet hvar och tittade sig omkring med så ängsliga blickar, att gubben Trallbom ej kunde afhålla sig från att ge till ett kort skratt, åtföljdt af ett bredt hänfullt grin.

»Ja, just snapphanarne», utbrast han derefter. »Jag tror att den underrättelsen stämde ned modet en smula!»

»Hvar ä' de?» vågade slutligen en äldre bonde spörja.

»Ja, fråga fogeln i luften och räfven i skogen», menade gubben Trallbom, som gerna ville retas med

sina vänner då han en gång väl blifvit förargad. »Hur ska ni få veta det nu? Du Maja», och vid dessa ord pekade han på den lilla munviga karingen, »du kan väl svara på Jan Perssons fråga?»

Den utpekade drog sig skamflat tillbaka. Hennes son, den länge bonddrängen, följde med.

»Nå, nå», sade slutligen den gamle klockaren, sedan han tyckte sig ha fått en tillräcklig hämnd genom att till det yttersta reta sina åhörare nyfikenhet, »jag skall väl tala om för er då hur det hänger ihop med den saken!»

Nu var gubben i sitt »esse» igen. Det var ändå en historia han hade att dra fram med, men en historia, som var sann, och icke »hopgjord», såsom alla hans öfriga berättelser. Sedan han änyo tagit plats på den trettonde stenen och åhörarne efter vanligheten grupperat sig omkring honom, sade han:

»Jo, jo, det är allt samnt att dansken och snapphanarne grassera här i trakten.»

»Men hvar, hvar?» skreko alla om hvarandra. »Ä' de nära eller långt borta?»

Såsom svar på dessa spörsmål frågade gubben Trallbom raskt:

»Är det någon, som känner till Tranab, Jöns i Trantorp, förstås?»

»Jaså, han med långa bena?» skrek en.

En annan inföll genast:

»Är det sammé Jöns, som i höstas stal gässena i Stenbrohult?»

»Ja, just han», svarade Trallbom, ty det sednaste »signalementet» kände alla till.

»Ja vars, han är väl bekant», ropade de fleste.

Då sade gamle klockaren, under det hans blickar mörknade och ögonbrynen häftigare drogos tillhopa:

»Nåväl, han står i spetsen för det snapphaneband, som i förra veckan brände ned hela Karhult.»

Ett rop af förbittring undslapp åhörarne, och vid ljudet häraf kunde icke gubben Trallbom återhålla ett leende af belåtenhet. Han fortfor sedan förtrytelsen någorlunda hunnit lägga sig:

»Vid Immelen står Ubbe på Frisholmen, en af de

grymmaste men också djerfvaste snapphanar, som finnas i Skåne, och på Stjernhem, der den präktige Edmund Stjernarm bor, ni vet, der huserar sedan några dagar tillbaka en dansk officer, så att nog ä' vi hotade alltid. Men, inte ska vi låta modet falla därför. Skam åt den, som bryter den ed, han svurit konung Karl XI.»

Ett doft mummel hördes från de församlade och upphörde icke förr, än den gamle klockaren fortfor:

»Nu vill jag spörja eder om hvad vi ska' företaga oss. Om vi inte sätta en dam för snapphanarnes framfart, så ska' de snart bli oss öfvermäktiga, och...»

»Ja, det vore bra det», afbröt i detsamma en grof stämma.

Om jorden plötsligt öppnat sig under de församlades fötter, skulle de icke kunnat bli mera häpnad och förskräckta än vid detta afbrott. En dödstygnad herskade länge på den lilla vägskilnaden. Alla sågo på den gamle klockaren, liksom för att henta råd hos honom. Han å sin sida betraktade också de närvarande, liksom för att söka utfundera hur de upptagit det störande inpasset.

Slutligen sade han med en stämma som darrade lika mycket af rörelse som af vrede:

»Hvem var det som...»

Han fick ej sista ordet öfver läpparne, då en jättelik karl ogeneradt steg fram, strök den svarta oborstade luggen ur pannan och sade med dånande stämma:

»Det var jag!»

Gamle Trallbom såg i detta ögonblick ut som om han önskat att jorden skulle uppsluka honom. Med en hastig blick såg han sig tillbaka, och då han varseblef tre handfasta drängar omedelbart bakom sin rygg, blef han modigare.

»Hvem är du?» sporde han med sin morskaste ton.

»Joo, det skall jag säga klockarfar», inföll den lilla näbbiga Maja. »Jag känner nog till kräket jag. Det var han, som stal grisarne i Gölshult hos halta Nisse. Jo, klockarfar må tro att det är en ljus pojke,

den här tomahultaren, för si han är från Tomahult. Men inte begriper jag hvarför han traskat ända hit upp, om inte för att spionera, för si det finns ingen heder i den der; han skulle kunna bedraga sjelfvaste mor sin, om han visste att han kunde förtjena några plåtar på den affären. Tro mig, det är den gemenaste skurk, som finnes i hela kristenheten, det har sjelfvaste örkenedspresten sagt, och Hin Onde tar honom nog en gång sedan länsmannen och fogden väl tagit musten ur honom. Tvy vale!»

Det var mustiga ord, och att det gjorde intryck på tomahultaren, det visade sig snart. Den fräckhet han visat vid sitt första uppträdande försvann med ens. Med en snabb rörelse vände han sig om, knöt båda näfvarne mot den frispråkiga Maja, och utbrast, under det hans nattsvarta ögon gnistrade af raseri:

»Vänta du, jag hittar dig nog och då...»

»Jag är inte rädd för dig», sade Maja och makade sig närmare den länge sonen. »Det finns väl personer, som ha makt att qvåsa dig, storkaxe!»

Majas afslöjanden hade helt och hållet ryckt upp folket ur deras däsighet.

»En snapphane, en snapphane!» ropade alla om hvarandra. »Häng honom, dränk honom!»

Under dessa och flere andra rop hade folket slutit en ring omkring tomahultaren. Denne blickade trotsigt omkring sig liksom utmanande. En hastig rörelse med högra handen mot bältet och en bredbladig skarp-slipad knif blänkte framför de omkring ståendes ögon.

Denna syn kom alla att i förstone rygga tillbaka, men då var Maja framme igen med sitt skrik.

»Ynkryggar», hördes hennes gälla stämma, »om ni inte ta tag i honom, så skall han snart föra hit Tranan och då få ni se hvad...»

»Dränk honom i Drifån», afbröt en skorrande röst, »det är bäst att först som sist göra sig af med honom, för si Maja är gammal och erfaren, och hon vet nog hvad som är bäst. För resten är det aldrig bäst att stämma i bäcken, heldre än att vänta till dess det kommer i ån. Dränka vi ej den hunden, så skall han dränka oss, det är tvärsäkert, det.»

Dessa ord gjorde slag i saken. Trängseln omkring tomahultaren blef ännu svårare.

Rytande som en tiger i bur höjde han knifven och för det skarpa hugget störtade en ung pojke, som af nyfikenhet trängt sig fram, blödande till marken. Ett vildt skrån från folkmassan besvarade denna våldsamhet. Massans rytande öfverröstade tomhultarens och inom några minuter låg han sprattlande på marken.

Slag och sparkar haglade öfver tomahultarens kropp, och det dröjde icke länge, förrän han förlorade medvetandet.

»Slå ihjäl snapphanen», skreko alla om hvarandra och den uppretade folkmassan, som under tiden ökat betydligt, skulle just skrida till detta dåd, när en ryttare på en af svett drypande häst sprängde in i kyrkbyn norr ifrån. Han red så fort hästen orkade springa längs bygatan och stannade först vid det ofvan nämnda vägskälet.

Vid åsynen af ryttaren, som hojtade af alla krafter och lät snärten på en liten piska beskrifva de häftigaste rörelser öfver sitt hufvud, upphörde folkmassan för några ögonblick med att misshandla tomahultaren.

»Hvem kan det vara, som kommer i så flygande fläng», hördes många stämmor hviska till hvarandra.

»Undrar hvem det kan vara», sporde åter andra.

Gamle Trallbom formade en kikare af båda händerna, dem han satte utanför hvarandra, och deri betraktade han den kommande. Han förmenade sig kunna se bättre på detta sätt.

Men inte kunde heller gamle klockaren bli klokare därför; han gissade hit och dit, men alla hans förmodanden visade sig totalt falska.

Slutligen utbrast gamla Maja, som oaktadt sin ålder hade vida bättre ögon än alla öfriga:

»Här stå ni och prata och gissa er till hvem det är som kommer, men ingen af er gissar rätt. Känner ni då inte längre igen min Pelle, som tjenar hos patron i Bökult? Jo, det är han! Rask pojke skall jag säga er! Rider han inte lika bra som en af kungens ryttare? Jo-o då!»

Modersögonen hade sett rätt. Den framsprängande ryttaren flaxande med armarne som ett par vingar var Majas yngste, knappt mer än femtonårige son Per, en rask och hurtig pojke, som redan i närmare tre år varit stalldräng hos den så kallade patron i Bökhult, beläget i Kronobergs län och Albo härad, ungefär en half mil norr om skånska gränsen vid södra ändan af sjön Möckeln. Väglängden från Bökhult till Loshults kyrka är ungefär tre fjerdedels mil.

»Kungen kommer, kungen kommer!» ropade Per och svängde pisksnärten i ännu häftigare ringlar öfver sitt hufvud. »Hurra, kungen kommer!»

Han var nu framme vid vägskalet och höll der inne sin löddrige springare i lagom tid för att ej rida öfver såväl modren som den gamle klockaren, hvilka lockade af hans rop, samtidigt rusade emot honom för att vara de förste, som skulle höra den glädjande underrättelsen.

»Hvad är det du säger, pojke», ropade klockaren. »Hvilken kung är det som kommer?»

»Våran kung naturligtvis», svarade Per och torkade med tröjärmen svetten ur pannan.

»*Inte danska kungen?*» sporde Maja eftertryckligt.

»Nej, Gudskelof!»

»Hvarifrån har du fått det att Karl XI kommer hit?» sporde åter klockaren, som i både prestens och fogdens frånvaro ansåg sig skyldig att anställa ett förhör med budbäraren. »Men sitt af, du kan vara trött!»

»Nej vars», svarade pojken frimodigt och satte sig ännu fastare på hästryggen. »Jo se, i middags så kom den svenska härens förtrupp, som patron kallade den, till Bökhult och kungen följde efter med hela hären, usch så stor så stor, alldeles så här», fortfor pojken och bredde ut armarne; »ja mycket större, för jag trodde att det aldrig skulle ta slut på soldater, en sådan förfärligt lång rad kom tågande längs vägen, genom skogarne och öfver backarne. När då kungen hann fram till patrons, frågade han om det fanns något kvarter att få i Loshult öfver några dagar, för han ville stanna här och klä snapphanarne eftersom han...»

»Jo, det finns nog kvarter», afbröt gamle Trallbom och blinkade åt sin stuga.

Per fortfor utan att bry sig om den gamles inpass:

»Då sa' patron till mig. Tag du Grälle, Pelle, och rid för brinnande lifvet till Loshult och beställ kvarter i prestgården, men...»

»Men, der är ingen hemma», invände klockaren ånyo.

»... men skulle ingen vara hemma der, sa' patron, så tala vid gamle Trallbom, ja det sa' han. Kungen är inte spökrädd, så att han kan nog bo i hexhuset, sa' han, för si kungen är gudfruktig, sa' han och sådana törs inte gastarne röra, sa' han. Ja, det sa' han visst!»

»Sa' han verkligen det?» sporde gubben Trallbom och betraktade de omkring stående med blickar, som tycktes säga så mycket som: »Jag skulle tro att man har anseende ändå».

»Ja, ackurat så sa' han», bedyrade Pelle och klatshade med piskan, »men hvad är det för slag som ligger der», frågade han vidare och pekade på tomahultarens till utseendet liflösa kropp.

»En snapphane, pojke!» sade Maja.

»Jaså», utbrast pojken med ett bredt grin. »Ja ja, kungen kommer snart!»

»Pelle hann knappt få sista ordet öfver läpparne då en af de närvarande utbrast:

»Nu ha vi dem här!»

Allas ögon vändes norrut. På landsvägen, som löper straxt öster om kyrkan, syntes ett dammoln, som än blef tätare, än skingrades en smula. Vid detta sist nämnda tillfälle belyste den nedgående solens strålar en oändlig rad vapen, som glimmade och blixtrade riktigt vackert. Då och då syntes också blanka harnesk, stormhattar och vajande baretter skymta fram. Allt detta tog sig så ståtligt ut, att den gamle klockaren ordentligt hänfördes och utropade, i det han svingade den gamla slitna skinkaschetten högt öfver sitt kala hufvud:

»Hurra, nu kommer kungen, och han skall bo hos mig! Hurra!»

De omkring stående brydde sig föga om hvar Karl XI skulle bo. De instämde af hjertans lust i hurraropet bara därför att han kom för att befria dem från de väntade snapphanebesöken.

På gubben Trallboms inrådan blef tomahultaren förskonad från vidare misshandel. I stället fördes han in i en bredvid vägen befintlig låda, der han handlöst kastades ned på en hög af ruttnad halm.

»Låt honom ligga der så länge», sade gubben Trallbom. »Kungen får döma honom.»

11.

Så snart Karl XI ankommit till Loshult skyndade den gamle klockaren fram och erbjöd honom ödmjukt bugande och med skinkaschetten dold bakom ryggen sin bostad. Han slutade sitt tal sålunda:

»Men, eders nådiga majestät skall inte bli mörkrädd därför att en finsk trollpacka förut bott i pörtet på ena ändan, hvadan folket kallar alltsammans för hexhuset. Nej, jag vet nog att den, som är gudfruktig inte behöfver frukta för djefvulen om han rätt toge hela sitt anhang med sig», fortfor gubben Trallbom godmodigt, »och därför hoppas jag att ers...»

»Vore det inte bättre att taga kvarter i prestgården», inföll i detsamma fältmarskalken Helmfeldt, som red vid konungens sida.

»Der finnes ingen hemma, inte en gång en katt», svarade klockaren djupt bugande.

»Hvar är då presten?» sporde kungen förvånad.

»Han är i socknebud och kommer inte hem på ett par dagar, kanske aldrig, för si Tranan, som vi kalla bonden Jöns i Tranhult för hans långa ben, står i spetsen för ett band snapphanar och den uslingen

skonar hvarken prester, fogdar eller länsmän, och hvad beträffar prestmor och hennes dött...»

»Nog nu», afbröt Karl XI, leende åt den gamle klockarens ifver och svada. »Jag behöfver inte veta mer. Efter som du vill så skall jag bo i ditt hexhus. Låt genast föra dit mina kartor och andra tillhörigheter», befallde han derefter en af de närvarande adjutanterna. »Ni, Helmfeldt, har väl lust att taga i betraktande hur en finsk hexa förut haft det?»

»Ers majestät», svarade den tappra fältmarskalcken, under det att en mörk sky drog öfver hans anlete, »skämta inte med dylika ting. Det är ingen som vet hvad otyg finkäringen kunnat lemna efter sig.»

Vid dessa Helmfeldts allvarliga ord försvann det leende, som hittills lekt kring den unge konungens läppar. Huru förständig och rättänkande han än var, kunde han likväl icke betvinga den obehagliga rörelse, som bemäktigade sig honom. Efter en stunds funderande sade han dock:

»Ni hörde ju nyss hvad den gamle klockaren sade. Den, som är gudfruktig behöfver inte frukta för djefvulen, om han rätt toge hela sitt anhang med sig'. Det ligger en djup och vacker sanning i dessa ord.»

Sedan kungen derefter lemnat sin liflige springare åt en framskyndande officer, svepte han den traditionella grå kappan tätare omkring sig och gjorde i Helmfeldts och Aschebergs sällskap ett långt besök hos sina tältande soldater. Det var redan lidet ett godt stycke fram mot midnatten, då han återkom till hexhuset, der gubben Trallbom med den frispråkiga men ändock tienstaktiga Majas tillhjälp styrt i ordning på aldra bästa sätt.

Innan han gick till hvila, medhann han likväl att fälla dödsdomen öfver tomahultaren som sig sjelf till straff och andra snapphanevänner till varnagel snart dinglede i ett af den närbelägna skogens högsta träd. Han hade blifvit hängd så, att hvar och en, som passerade förbi på landsvägen icke kunde undgå att upptäcka honom. På hans bröst var fästadt ett per-

gamentsstycke, och på detta stod med konungens egna dåliga handstil:

»Snapphanens löhn».

Morgonen efter svenska härens ankomst till Loshult var obeskrifligt vacker. Från den fullkomligt molnfria himmelen strålade solen värmande ned på jorden, torkade nattens dallrände daggperlor och lockade fram icke blott de små krypdjuren ur skogarnes innersta gömslen, utan äfven de mångfärgade muntra fjärilarne och de idoge bien. Det var med ett ord en morgon så frisk och angenäm, att till och med den sjuke måste känna sig betydligt stärkt genom att inandas den friska morgonluften.

Några alnar ifrån dörren till hexhuset flöt den lilla Drifån sorlande fram mellan små vackra ängar, klädda i vårens nya och saftiga dräkt, och bergshöjder, bevoxna med småbuskar eller större trädgrupper. Lät man blickarne följa den lilla ån med dess mångfaldiga krökningar, måste de slutligen stanna vid Loshults lilla kyrka, hvars tornspira med dess koppardtupp, fordom förgyld men vid denna tid rostig och snedvriden, pekade ett godt stycke öfver de templet omgifvande trädgrupperna. På ömse sidor om ån och landsvägen hade innevånarne byggt sina små boningshus, de aldra flesta omgifna af en liten välskött trädgårdstäppa. Taflan var utomordentligt vacker, mest ändock i denna tidiga morgonstund.

Karl XI hade sofvit oroligt under de få timmar han anslagit åt hvilan. Och i dessa bekymmersamma tider, då olyckorna dag efter dag hopade sig på hans hjessa, var det minsann inte godt att sofva lugnt. Hela Sveriges öde berodde på hans vaksamhet, hans kraft att uthärda de hårda pröfningarne. Nästan stundligen inlupo underrättelser om nya motgångar dels i södra Skåne, dels i Blekinge, Halland, Bohus län; ja, ända upp i Norrland, ty folket på andra sidan Kölen hade också, såsom varande ett med Danmark, börjat

anställå små härnadståg mot dessa nordliga svenska provinser.

Men hvad som vållade den unge svenske konungen det största bekymret, var den skånska allmogens uppresning. Nästan öfverallt såg han snapphanar; han drömde knappast om någonting annat och detta gjorde att han till slut blef icke så litet nervretlig till sitt lynne.

Särdeles under denna natt hade han haft en högst obehaglig dröm. Han drömde att han var i fullt envige med konung Kristian. Långe vädde det hvem som skulle segra. Slutligen måste dansken ge vika. Men just i detta ögonblick framstörtade en hop vilda snapphanar för att bemäktiga sig segraren. Kung Karl tog till flykten, men rätt som det var stängde ett gapande bråddjup hans väg. Bakom sig hörde han djerfjarnes hänskratt. Utan betänkande tog han en djerf ansats för att hoppa öfver den temligen breda klippremman och — — vaknade liggande på golvet, under det morgonsolens första strålar tittade in genom det lilla fönstret och helsade ett vänligt »god morgon» på den i svett badande monarken.

Om i hela kroppen reste sig kungen hastigt upp, ordnade sin klädsel en smula och trädde ut på förstugubron. Han hade knappt satt sin fot utom dörren, då han kände hur bröstet vidgade sig. Den svalkande morgonvinden, som melodiskt hviskade i den sekelgamla eakens högsta krona och på sitt språk för sveakonungen kanske förtäljde om framfarna dagar och nu afsomnade monarker, smekte så välgörande hans brännheta tinningar; läpparne skildes åt och i några djupa drag insöp han den stärkande morgonluften.

»Gud vare lof, att allt endast var en dröm», hviskade han för sig sjelf. »O, nej, jag känner på mig, att Gud i sin rättvisa icke beslutit min och mitt kära Sveriges undergång. Nej», fortfor han och knäppte andäktigt båda händerna öfver bröstet, »ondskan, våldet och sveket kunna ej vinna seger; det vore att ingjuta misstro mot en allgod försyn. *Jag måste segra.*»

Vid det han halfhögt och med tonvigt uttalade

denna sista mening, råkade han att kasta blickarne mot norr. De träffade genast den af solstrålarne glänsande koppartuppen på Loshults kyrkspira.

»En maning till mig att gå dit bort», tänkte han. »Det är ännu tidigt på morgonen, och medan alla sofva vill jag besöka den fridfulla platsen der borta.»

Karl XI hade knappt hunnit fatta ett beslut, innan han satte detsamma i verkställighet. Så också nu. Med hastiga steg gick han förbi de hvita tälten, talade då och då med någon skyldtvakt, som fick brådtom att gnugga sömnen ur ögonen då han redan på långt håll igenkände den välbekanta grå kappan, och stod inom kort vid den södra kyrkogårdsporten. Denna var stängd. Ingen trappa fanns heller öfver muren, såsom det annars var och ännu är brukligt vid de flesta landskyrkogårdar. Kungen hade dock beslutit sig för att han skulle in på kyrkogården. Vig som han var tog han för den skull ett kraftigt hopp och lyckades sålunda komma upp på muren. Utan att se sig före hoppade han derefter ned, men var nära att falla rakt i en nyss öppnad graf, bredvid hvilken en gammal hvithårig gubbe var ifrigt syssel-satt med att uppkasta en annan lika stor och lika djup graf. Den gamle dödgräfvaren stod med halfva kroppen nere i den nya grafven och grolade med en pipande stämma på en psalm. Han var så inne i både sin sång och sitt arbete, att han icke hörde det bul-ler, som uppstod då konungen hoppade upp på kyrko-gårdsmuren. Men då Karl XI hoppade ned och de sporbeklädda stöflarne dunkade mot den plankan, som var lagd emellan de båda grafvarne, då blef död-gräfvaren äntligen väckt ur sin likgiltighet.

Om åskan plötsligen slagit ned framför den gamle dödgräfvaren kunde han icke blifvit mera förskräckt, än han nu blef öfver detta oförmodade afbrott i sin ensamhet.

Han vände sig om med en hastighet, som man icke skulle kunnat tilltro hans höga ålder, sköt den väldiga mösskärmen, som skydde nästan hela ansigtet, ett godt stycke upp i pannan, betraktade argt

och på samma gång förskräckt den för honom fullkomligt främmande krigaren, som han vid första åsynen tog för att vara en underofficer, och skrek derpå med samma gnällande röst som kort förut pipit fram den jemmerliga psalmmelodien.

»Hvarifrån kommer du. Vet du inte att det här är ett fridsamt rum?»

»Var ej så ondsint, min vän», inföll konungen. »Jag såg inte att du fanns här, annars skulle jag väl inte ha skrämt hjertat så der upp i halsgropen på dig!»

Det leende, som vid dessa konungens ord spelade kring hans läppar, förargade ännu mera den gamle dödgrävaren.

»Det måtte Hin, men inte jag vara vän med knektslasarne», utbrast han och gjorde en hotande rörelse med spaden. »Jag har aldrig haft annat än sorg och bedröfvelse af den bekantskapen.»

Och då han vid dessa ord aftorkade en tår, som rann ned för hans skrynkliga kinder, sade konungen med mild stämma:

»Ha de gjort dig så illa?»

»Jo, det kan du vara säker på», utlät sig gubben, som nu glömt sin förargelse när han kom i tillfälle att pladdra om sina egna bekymmer. »Jag hade en vacker dotter som för ett par år sedan råkade förgå sig i en dansk ryttare. Sedan han gjort henne olycklig rymde han ifrån henne. Ja ja, du glor på mig du, men jag är inte rädd, för si hvartanda ord som jag säger är dagsens sanning, det kan klockar Trallbom i hexhuset intyga, och för resten många andra med honom. Väl ser jag att du är svensk, men det gör detsamma; alla knektar ä' sig lika öfver hela världen. En flickas goda namn och rykte betyder för dem ingenting. Men så fick också min stackars tös släppa till lifvet för den bekantskapen. Hon sörjde sig till döds.»

Gubben slutade under det en tung suck arbetade sig fram ur hans bröst. Stillaatigande lutade han sig mot spadskaftet och såg ned i den halföppnade grafven. Slutligen mumlade han halfhögt:

»O, om det vore jag, som i stället skulle hvila här nere.»

»Hvem är det då?» sporde kungen.

»Min dotter», svarade den gamle dödgrävaren med en röst så dof och klanglös, som om den kommit direkte från jordens inandömen.

Den vrede, som Karl XI till en början hyst mot den gamle dödgrävaren för hans brutalitets skull, försvann genast, då han förnam gubbens sorgsna svar. Ett djupt medlidande intog i stället vredens plats. Hvem skulle ha varit nog grym, att nu tillräkna den gamle sorgsne fadren hans hårda uttryck! Karl XI kunde det icke.

I stället sade han, under det han lade sin hand på dödgrävarens axel:

»Vill du visa mig kyrkan?»

Med dessa ord lät han en blank silfverslant falla ned i gubbens grofva hand. Den tacksamhet, som han hade väntat, uteblef dock. I stället för att mottaga penningen sköt gubben densamma tillbaka och sade, i det han skakade på det stora hufvudet:

»Behåll din penning sjelf. Jag behöfver den inte dit jag snart kommer.»

Och med dessa ord pekade han betecknande på den graf, han stod i.

Efter ytterligare några öfvertalningsförsök beqvämde sig den gamle dödgrävaren till att lemna den halffärdiga grafven och följa den för honom okände krigaren till kyrkan. Den tunga torndörren vände sig gnisslande på sina hakar. Konungen steg raskt in, följd af dödgrävaren.

Liksom nästan alla äldre landskyrkor var äfven denna djup och én halfdager herrskade der inne till och med på de klaraste sommandagar. Det såg dystert ut i detta gamla ärevördiga tempel, i hvars korsgång skeppet, den symbol, som i forna tider begagnades mera än nu i kyrkorna, hängde fullt med dam.

Karl XI observerade likväl icke detta. Med dröjande steg och hufvudet till hälften nedböjdt mot bröstet, skred han varligt fram mot köret, varligt som om han fruktat att genljudet af hans steg skulle upp-

väcka de under golfvet hvilande hädansofne. Den gamle dödgräfvaren stannade i korsgången och betraktade derifrån, under det han stödde sig med ena handen mot bänkraden, främlingens för honom besynnerliga beteende.

Då Karl XI kom fram till altarrunden föll han på knä der och i en brinnande bön utgöt han sitt hjerta för den, som har människornas öden i sin hand. Just då han slutat den långa bönen och reste sig upp bröto de vänliga solstrålarne in genom korfönstren och öfvergjöto med sitt skimmer den kungliga gestalten.

Den gamle dödgräfvaren hade med undrande blickar åsett främlingens rörelser och besynnerliga känslor stormade i dessa ögonblick in på honom. Då kungen sänkte sitt hufvud ned mot altarrunden, gömde också dödgräfvaren sitt i händerna.

»Det är bestämdt inte någon simpel underofficer», mumlade han för sig sjeff. »En sådan är...»

Karl XI vände i detsamma om för att lemna ko-ret. Den grå kappan hade af en händelse vikts upp öfver bröstet, så att den guldkedja, som han stundom plägade bära om halsen, blef synlig. Då solstrålarne föllo på densamma glittrade de tunga länkarne ännu mera.

En aning grep i detsamma den gamle dödgräfvaren. Uttrycket i främlingens ansigte, hans ädla hållning och den tunga guldkedjan, allt detta slog den gamle mannen med en förfäran och på samma gång förvåning, som han aldrig förut haft kännning af. Han ville taga ett steg framåt, men benen nekade sin tjänst; han ville tala, men äfven tungan var som fastvuxen i gomen.

Öfverväldigad af rörelse lutade han sig ned mot den bänk han stödde sig emot, och dolde ansigtet i händerna. Han kände i dessa ögonblick en djup blygsel öfver att han bemött den okände främlingen på ett så brutalt sätt vid första åsynen af honom. Huru skulle han nu kunna reparera detta fel?

Men då han som mest grubblade häröfver lades en hand lätt på hans axel och en manlig stämna sade:

»Nu är det tid att gå igen.»

Han såg upp. Främlingen stod framför honom och glansen från hans tunga guldkedja nästan bländade den fattige dödgrävaren när denne långsamt reste upp hufvudet.

»Nådige herre», stammade han, under det hans knä darrade, »antingen är ni svenske kungen, eller . . .»

»Ja, jag är svenske kungen», afbröt Karl XI. »Din ålder och din sorg öfverskylla mycket ditt beteende mot mig. Se här», fortfor han och lät det förut omnämnda silfvermyntet falla ned i gubbens trasiga mössa, »tag det och gif din olyckliga dotter en anständig begrafning.»

Dödgrävaren såg en stund än på konungen, än på myntet. Derpå svarade han med af rörelse darande stämma:

»Nådige herre, det räcker åt oss båda två.»

Under denna korta scen i kyrkans korsgång hade torndörren sakta och försigtigt öppnats så mycket, att ett ansigte kunde titta in. Dörren mellan vapenhuset och kyrkans skepp stod vidöppen, så att spejaren med en enda blick kunde uppfatta situationen der inne. Också han såg den glänsande kedjan kring konungens hals och hans vilda blickar glindrade af snikenhet.

»Ett godt byte», mumlade han och, vändande sig till den utanför stående kamraten, sade han, i det han lika varsamt tillslöt dörren:

»Det blir ett godt byte, som länge ska hålla oss skadeslöst för de penningar, som Tranan roffade åt sig när han körde bort oss. Har du säkert kula i den der», fortfor han och pekade på den långa muskött, som hängde öfver kamratens axel.

»Ja, till och med två», svarade denne under det hans ansigte förvreds af ett vedervärdigt grin.

»Godt. Då skynda vi oss bakom jordhögen der borta i hörnet. Det är hög tid, ty efter hvad jag kunde se, så ha vi dem snart här ute. Skjut för tusan hakar inte bom men knäpp inte till gubbstuten; han må gerna gå här och vanka, för han har inte lång tid kvar att gräfvä grafvar åt andra.»

De båda snapphanarne, ty de vilda gestalterne voro sådana, hade knappt hunnit gömma sig bakom den utpekade jordhögen, belägen knappt mer än femton alnar ifrån de båda uppkastade grafvarne, då Karl XI och den gamle dödgräfvaren sakta trädde ut ur templet. Sedan gubben omsorgsfullt stängt dörren under det han menade, att man aldrig kunde vara nog försigtig alldenstund lurande snapphanar varit synliga i trakten endast för några dagar sedan, styrdes kosan bort mot de nämnde grafvarne.

Under denna korta promenad fick konungen veta ofantligt mycket mera af den fattige dödgräfvaren angående det politiska och sociala tillståndet i orten, än han skulle fått veta af alla fogdar och länsmän tillsammans och det var med en mine af tydlig belåtenhet, som han till afsked lade sin hand på den gamle dödgräfvarens arm. Den gamle stod vid randen af dottrens graf och morgonsolens strålar lekte med de få krithvita hårtestar, som ålderdomen ännu icke kunnat rycka bort från hans hufvud.

»Ja, den allsmåktige Guden gifve majestätet lycka och framgång i alla sina företag», utbrast gubben till sist och böjde sitt kala hufvud så djupt han kunde. »Vi få aldrig mera i detta lifvet återse hvarandra, och därför...»

Den gamle dödgräfvaren hann icke uttala sin mening. Två blixtar syntes i detsamma från den gamla jordhögen och knallen af tvenne gevär följde derpå.

Ögonblicket derefter störtade den gamle dödgräfvaren, träffad i bröstet af båda kulorna och utan att gifva ett enda ljud ifrån sig, ned i den graf han var sysselsatt med att gräva åt sin olyckliga dotter. Hans profetiska ord när kungen första gången räckte honom silfvermyntet: »Nådige herre, det räcker åt oss båda två», hade besannats förr, än han sjelf anade det. De båda krypskyttarne återigen hade gemensamt skjutit bom på det af dem utsedda offret, den svenske konungen.

Rasande deröfver brydde de sig icke om att ladda ånyo utan störtade fram med de långa knifvarne i högsta hugg.

Karl XI hade i förstone känt sig på det obehagligaste berörd af det lömska öfverfallet. Hans snabba blickar uppfattade dock genast situationen och då han märkte att angriparne icke voro flere än två, blef han temligen lugn. Den omständigheten, att de icke vidare begagnade sig af sina skjutvapen gjorde honom också lugnare.

De båda snapphanarne hade knappt hunnit tillryggalägga halfva afståndet mellan högen och plankan, på hvilken kungen stod, när den ene störtade till marken för en väl riktad kula ur Karl XI:s dubbelpistol. Han ämnade på samma sätt affärda äfven den andre, men nu klickade vapnet.

Gnisslande af raseri att bytet antagligen skulle gå honom ur händerna, rusade den osårade snapphanen, en groflemmad jättelik gestalt, rakt på Karl XI, som troget bibehöll sin plats mellan grafvarne på den ofvan nämnda plankan. För att vara så mycket vigare afkastade han blixtnabbt kappan. Den föll ned i grafven och öfverhöljde den gamle dödgärfvaren, som visst aldrig kunnat ana, att hans lik skulle höljas af den svenske konungens kappan. Den tunga guldkedjan kom nu hel och hällen i dagen och retade naturligtvis ännu mera den girighet, hvaraf snapphanen besjälades.

De tre skotten, jemte den öfver kyrkogården sväfvande krutröken, hade emellertid väckt Helmfeldt. Anande en olycka skyndade han till hexuset, hvarifrån gubben Trallbom i detsamma kom utrusande med den underrättelsen att konungen ej längre befann sig der.

»Då är det hans ytterliga djerfhet och oförsigtighet, som kanske bragt honom i en vådlig fara», skrek fältmarskalken och rusade bort för att få hjälp. Inom några minuter hade han lyckats få ihop ett kompani knektar och ilade i spetsen för detsamma åt kyrkogården till. Gubben Trallbom följde med och höll, oaktadt sin höga ålder, jemna steg med de stormarscherande soldaterna.

Karl XI, som stod med ryggen mot det håll, hvarifrån hjälpen kom, kunde därför ej se den; den

vilde snapphanen upptäckte heller ingenting; han hade endast öga för sitt byte.

Rytande och svärjande störtade han lös på konungen, men dennes långa värja höll honom på vederbörligt afstånd.

Det var synbarligen snapphanens afsigt att få motståndaren att glömma sig derhän, att han toge ett felsteg. Han skulle då, alldenstund de båda grafvarne lågo blott ett par fot ifrån hvarandra, störta ned i den ena, och då skulle det ej bli svårt att göra sig af med honom.

Fördens skull sökte han att genom de mest ursinniga anfall tvinga Karl XI till denna rörelse. Men han stod fast som klippan och då snapphanen vid ett af sina häftigaste anfall kom för nära värjspetsen, stötte konungen till. En gräslig förbannelse sprang öfver den vilde stigmannens läppar, då han, famlande med armarne i luften, störtade hufvudstupa ned i den färdiga grafven.

I detsamma ljud Helmfeldts röst utanför muren:

»Kungen är i fara! Rädda honom!»

De svenske knektarne störtade öfver muren och snart var den af svett och ansträngning flåsande konungen omgifven af de sina.

Från den färdiga grafven hördes ideligen förbannelser och ett par grofva smutsiga händer räcktes upp till kanten för att vinna fäste der. De svenska knektarne gjorde dock processen kort med honom. På konungens befallning blefvo de båda snapphanen-likn genast förda utanför kyrkogården och der nedgräfd.

Utän att besvara de ömma förebråelser, som fältmarskalk Helmfeldt trakterade honom med, befallde kung Karl att dödgrävarens aflidna dotter skulle hemtas. En af fältpresterna efterskickades och i den tidiga morgonstunden blefvo far och dotter, den först nämnde svept i den kungliga kappan, högtidligen begrafna i konungens närvaro. Karl XI sade sjelf några hjertliga ord vid grafven, hvarefter knektarne på hans befallning myllade igen den.

Innan den svenska hären lemnade Loshult restes

också på Karl XI:s befallning ett litet träkors öfver den gamle dödgräfvarens och hans dotters sista hvilorum. På tvärslån stod, utom bådas namn, äfven dessa enkla, men ändock så betydelsefulla ord:

»Med sin död räddade han sin konungs lif.»

Scenerna på den lilla kyrkogården hade på Karl XI gjort ett djupt intryck, det han icke så lätt kunde glömma. Under de vilda bardalekarne med jutar och snapphanar, förgat han dem visserligen, men i ensliga stunder trängde de sig ånyo fram såsom ett bevis på hur litet menniskan vet om sitt eget framtida öde.

12.

Dagen efter den, som kunnat bli så ödesdiger för Sverige, använde konungen till att företaga några mindre ströftåg i trakten. I närheten af den lilla Mjösjön påträffade han vid middagstiden Tranans snapphaneband, som satt sig fast i skogen norr om sjön och höll på att uppkasta en väldig förhuggning. Kungen anföll sjelf med vanlig djerfhet, tog några fångar, dem han utan föregående ransakning lät hänga upp vid förhuggningen och dref de andre på flykten. Tranan sjelf var nära att bli tagen, men till sin lycka fick han syn på en i en närbelägen hage betande häst. Ifrigt förföljd af de sveuske knektarne var han många gånger nära att upphinnas, men kom ändock lyckligt fram till det tjudrade djuret, kastade sig upp på det samma och sprängde derifrån, förföljd af de kring öron hvinande kulorna.

En liten trupp på omkring tjugu man under anförande af en underofficer hade af någon omständighet blifvit efter hufvudstyrkan. Obekant med trakten råkade den vilse och befann sig plötsligt framför en mindre förhuggning. Innan den visste ordet af framrusade en massa snapphanar och omringade den lilla truppen. Här var det nu endast att slåss för lifvet;

endast som lik ville de falla i stigmännens händer, ty de visste nog hvilka gräsliga qval, som väntade dem, om de läto taga sig lefvande.

De käcke bussarne slogos också med en så rasande tapperhet, att de flere gånger drefvo de oordnade hopparne till rygga. Underofficeren började också hoppas på att kunna slå sig igenom. Men just som han gaf befallning derom fingo snapphanarne förstärkning. Då försvann den käcke knektens sista hopp.

»Jag ser nu att vi måste dö», sade han dystert till sina män. »Kom ihåg hvad som väntar er om ni lefvande falla i deras händer!»

Dessa ord voro onödiga; bussarne viste det nog förut.

Kampen blef hård och långvarig och kring de kämpande soldaterna uppstaplades en ordentlig vall af döda och döende snapphanar. Öfvermakten blef dock för stor. Snart återstodo endast underofficeren och fem kämpar. När de sågo hurudan utgången skulle bli, försökte de att döda sig sjelfva, men stigmännen voro snabbare i vändningarne, kastade sig hoptals öfver dem, och togo dem tillfånga under upphäfvande af de gräsligaste jubelrop.

Och nu började ett långsamt pinande, hvilket det icke finnes en penna nog stark att beskrifva. De olyckliga offren ledo dock utan att klaga, och retade för den skull de vilddjurska snapphanarne ännu mera. När deras grymma plågoandar sågo att litet lif ännu fanns kvar hos deras offer, genomstungo de deras blodiga kroppar med tillspetsade stänger och uppställde dessa i en rad framför förhuggningen, under det de dansade framför de olycklige, tjöto, hänade och slogo dem ända till dess de uppgåfvo andan.

Men straffet var nära. Efter konungens strid med Tranan, der Rutger von Ascheberg, en af snapphanarnes mest fruktade motståndare, också var med, skilde han sig med en trupp på ett par hundra man från konungen och gick längre vesterut i förmodan att råka på flere snapphaneband. Hans förmodan slog icke heller fel. Genom kunskapare erhöi han vetskap om den vid ofvan nämnde förhuggning utkämpade striden

och de tappre knektarnes grymma öde. Då svor Ascheberg för sig sjelf att en gruffig vedergällning skulle följa. Med den största försigtighet marscherade han framåt, förd af en säker vägvisare, lyckades att bemäktiga sig två från förhuggningen utsände spejare, just som de skulle skynda tillbaka för att varna sina kamrater, lät ögonblickligen hänga dem med benen uppåt, och fortsatte derefter sitt framryckande, samt inträffade vid förhuggningen under det de bekymmerslösa snapphanarne som bäst voro i farten med att mylla ned sina döda.

Ingen enda snapphane kom undan. Ett förfärligt exempel statuerades i det såväl lefvande som döda hängdes upp med hufvudena nedåt straxt öfver de spetsade svenske knektarne. Sedan Ascheberg derefter satt förhuggningen i brand, tågade han tillbaka till Loshult.

Dylika gräsligheter, föröfvade af båda partierne, voro helt vanliga under denna fejd. Det var dock snapphanarne, som på uppmaningar af danskarne, togo första steget dertill. Det är också naturligt att äfven svenskarne, ända till ytterlighet uppbragte häraf, skulle taga en lika fruktansvärd hämnd, hvadan de skånska landsvägarne, skogarne, bergen, dalarne, fälten, sjöarne och strömmarne under årtal voro skådeplatser för illgerningar, mera förenliga med den grymma och blodtörstiga tigerns natur, än med den högre stående människans. Här visade det sig också att det är sannt hvad som påstås, nemligen att bland alla skapade varelser på vår planet-är människan den grymmaste när hennes onda lidelser bli lösösläppta. Detta är så mycket mera nedsättande, som hon erhållit fri vilja att tänka och handla, och därför, så framt hon icke blifvit af med förståndet, måste begå dessa grymheter med berätt mod.

Solen lutade mot sin nedgång då Karl XI återkom från sitt ströftåg. Straxt efter honom inställde

sig också Ascheberg och berättade i lifliga färger hvad som hänt honom.

Då han slutade öfverdrogs konungens anlete af ett dystert moln. Han syntes allvarligt bekymrad. Ascheberg, som trodde att han råkat i någon slags onåd för sitt handlingssätt, hörjade då urskulda sig med dessa ord:

»Jag måste hämnas dessa grymheter, ty annars . . .»

»Derom har jag heller ingenting sagt», inföll konungen hastigt och lade sin hand på den tappra partigångarens axel till ett bevis på, att han icke hyste något agg emot honom. »Men det smärta mig djupt att vi skola nödgas vidtaga dylika stränga åtgärder mot mina undersåter. Men», fortfor han, under det en tung suck arbetade sig fram ur hans bröst, »det finns ej någon annan utväg. Sinnena äro snart sagdt förvildade och de kunna ej lugnas med goda medel.»

»Deri har ers majestät rätt», svarade Ascheberg eftertänksamt. »Jag kan inte gilla Helmfeldts åsigt att så mycket som möjligt visa eftergifvenhet. Tro mig; endast stränghet kan göra att dessa band, som äro en skamfläck för landet, blifva vanmäktiga.»

I detsamma anlände den omtalade Helmfeldt och berättade att en dansk styrka varit synlig vid Färjeshult, straxt i vester om Örkeneds kyrka. Den hade haft en strid med den svensk-vänliga befolkningen i trakten, drifvit den till skogs och bränt upp halfva Färjeshult.

»Ja», utbrast Ascheberg då Helmfeldt slutat, »der ser ni, fältmarskalk, huru det kommer att gå, om edra åsichter vinna genklang hos konungen. Hvad tror ni att de förvildade snapphanarne bry sig om mildhet. Deras plundringsbegär, en gång väckt, skall föra dem ännu längre på brottets bana än de ha gått. Nej, det aldrig bästa är att förfara så strängt som möjligt mot dessa skurkar.»

Ascheberg omtalade derefter hvad han blifvit vittne till vid förhuggningen i skogen, och fortfor derefter:

»Om jag visat mildhet mot desse stigmän och kanske släppt dem lösa, hvad tror ni följden blifvit? Jo, så snart de kommit utom synhåll, hade de sanno-

likt pekat finger åt mig, skrattat åt min flathet och vid första lägliga tillfälle kanske förnyat samma hemska dåd, som de gjort kort förr, än jag påträffade dem; jag gillar fullkomligt Gyllenstjernas tillvågagående, och jag lofvar heligt, att så fort jag kommer i tillfälle skall jag alls inte lägga fingrarne emellan.»

Helmfeldt åhörde under tystnad dessa Aschebergs utgjutelser. Han stod många gånger i beredskap att svara, men en blick på konungens ansigte, hvilket tycktes gilla Aschebergs uttalanden, bestämde honom för att tiga.

Konungen, som märkte att Helmfeldt hade något viktigt på hjertat, sade slutligen, i det han vände sig till honom:

»Nå, hvad säger ni, fältmarskalk?»

Helmfeldt fortfor att tiga. Konungen upprepade sin fråga i något bestämdare ton:

»Jag önskar af er mun få höra hvad ni tänker om denna viktiga sak.»

Då kunde fältmarskalken ej längre vara stum. Han svarade för den skull:

»Jag är af den öfvertygelsen, att grymhet på ömse sidor endast skall förvärta saken.»

»Ja, så säger ni alltid», utbrast Ascheberg en smula förtretad, »men så kom då i Guds namn fram med något kraftigt och säkert botemedel! Det bästa jag vet är att göra packet oskadligt och detta kan endast gå genom att öfva samma grymhet mot snapphanarne, som de öfva mot oss.»

»Är detta er allvarliga mening?» sporde konungen och såg forskande på Ascheberg.

»Ja, ers majestät», svarade denne lugnt.

»Och jag gör er samma fråga», inföll Helmfeldt under det han for med båda händerna öfver pannan.

»Mitt svar till er är detsamma som till min konung», svarade den oförskräckte partigångaren, under det han vände sig om på klacken och ifrigt piskade de höga kragstöflarne med flata värjan. »Men se, der kommer minsann fänrik Rosenhjälm; han ser ut som om han hade ett helt snapphaneband i hälarne. Halloh, fän-

rik», skrek han derefter med sin starkaste stämma, »hvad står på?»

»Jag kommer nyss från Kjellstorp!»

»Från Kjellstorp!» utbrast Helmfeldt. »En del af mitt regemente står der!»

»Sannt, herr fältmarskalk», svarade fänriken, »men det finnes ej längre der. Se dit åt», fortfor den unge mannen och pekade mot sydost, »den tjocka rök, som finnes der, kommer från det brinnande Kjellstorp. De magasin, som vi hade der, äro brända och regementet drifvet från platsen. Danskar och snapphanar svärma öfverallt, och deras djerfhet öfvergår allt hvad man ens kan ha en aning om.»

»Ja, hvad sade jag», utbrast Ascheberg förtrytamt. »Öfva mildhet mot sådant folk och det skulle till tack slita er i stycken.»

Helmfeldt svarade ingenting. Äfven Karl XI stod länge svarslös. Han gick några steg afsides under öfverläggning med sig sjelf om hvad som borde göras. Slutligen var han ense med sig sjelf.

»Ascheberg», sade han till den modige partigångaren, »ni har förut ofta hjälpt mig ur klämman. Äfven nu påräknar jag edert understöd. Ni har mitt öppna löfte att göra som ni vill med snapphanebanden här i trakten.»

»Det vill säga, att jag får gå och komma när jag behagar», inföll partigångaren.

»Ja, ända till dess jag finner det förenligt med härens bästa att ni sluter er till densamma igen.»

»Godt, ers majestät», svarade Ascheberg, »jag begifver mig genast åstad, och hoppas snart vara tillbaka med åtskilliga knippor stigmän.»

I dessa ögonblick ljödo skärande horns signaler från den smala byväg, som ledde till Kjellstorp, och efter en stund framskymtade fronten af en marscherande trupp. Truppen förstorades efter hand och snart igenkändes Helmfeldts regemente anrycka i oordnad marsch och betydligt sammansmält.

Utan att begära konungens tillåtelse kastade sig fältmarskalken upp på en väntande häst och red i sporrsträck de kommande till mötes.

Ascheberg deremot skyndade sig att utvälja två hundra af de handfastaste ryttarne, som funnos i svenska hären och då midnatten inbröt tågade han med hastig marsch söder ut, för att söka reda på der huserande snapphaneband.

13.

Vi vilja nu försätta oss till Birkesön, hvarifrån Ubbe på Frisholmen och Krasshulta-Lasse genom sina våldsbragder höllo den omgifvande traktens inneväanare i en orolig spänning, så väl natt som dag.

De orgier, som bedrefvos i Torsk-Anders' boning, voro i långliga tider derefter allmänna samtalsämnet bland folket i orten. Det var alldeles som om en här af onda andar ständigt grasserat der. Skrik och slagsmål hörde till ordningen för dagen; grymheter mot svenske knektar och svenskvänliga skåningar voro stående ämnen för sqvallret och den qvinliga nyfikenheten.

Denna sysselsatte sig likväl mest med hur Elin hade det och fann sig i sitt gamla hem sedan det ombytt husbonde, eller rättare sagdt husbönder, ty Ubbe och Krasshulta-Lasse herrskade ömsesidigt. Den först nämnde var dock den, som egentligen hade makten. Men att han fruktade Lasses slughet och begär att stiga upp på hans (Ubbes) rygg, det visade sig bland annat deraf, att han, hvarje gång han var tvungen att aflägsna sig, alltid satte en af sina mest bepröfvade vänner att gifva noga akt på och sedan ända in i minsta detalj rapportera Lasses görande och låtande. På samma sätt förfor krasshultaren mot Ubbe, hvaraf följden blef ett odrägligt spionerisystem, som på sistone ändock *måste* sluta med en för någon af de båda motståndarne ödesdiger katastrof. Ännu voro de likväl släta och vänliga när de voro tillsammans, ty de hyste ömsesidigt fruktan för hvarandra.

Och hvad var trätofröet härtill? Elin naturligtvis.

Den unga flickan var ej mera så glad som fördom. Hela timmar kunde hon ibland vara borta från det hem, som nu blifvit henne nära nog förhatligt. Ön var dock omgifven af en så säker snapphanevakt, att hon omöjligtvis skulle kunnat undkomma, om hon använt hela sin qvinliga list till hjälp. Ett par gånger hade hon gjort små försök för att öfvertyga sig om, huruvida en flykt skulle kunna gå för sig, men redan vid början såg hon hur fåfängt det vore, ty bakom hvarje sten, hvarje buske lurade en snapphane med spändt gevär för att sända den mördande kulan åt henne, om hon gjorde min af att vilja lemna ön. Ubbe hade också i hennes närvaro lofvat sitt folk alla upptänkliga kroppsliga plågor om de läto henne komma undan, och då hans ordhållighet, så snart det gällde grymbet, var nära nog ett ordspråk i hela landet, var det naturligt, att ingen hade den ringaste lust att sätta sitt lif på spel för Elins skull, aldra heldst som hon dagligen och stundligen alls icke visade ens den minsta tacksamhet för stigmännens smilande uppmärksamhet mot henne.

En afton hade Ubbe varit borta på ett ströftåg. Krasshulta-Lasse hade just afväktat detta tillfälle. Skymningen bredde sitt lätta flor öfver nejden, foglarnes sånger höllo på att tystna; Immelens förut småkrusiga yta blef småningom blank som en spegel; till slut rörde sig icke det minsta löf; till och med en fjäder skulle fallit nästan lodrät ned till marken.

Som en räf på lur, eller rättare som katten kring en het gröt, gick Krasshulta-Lasse omkring den lilla fiskarstugan. Än tittade han in i dörren än genom fönsterna i det stora rummet än i det lilla, om han skulle kunna uppfånga en skymt af Elin. Snapphanen var kär öfver öronen och denna afton var han till den grad upptänd »af älskog», att han knappt visste hvad han tog sig till.

Väl hade han en stark känning om, att något rasande var i luften, men detta bekymrade honom icke. Rundt omkring den lilla stugan såg han snapphanarnes bössmyningar, men då de icke voro riktade mot honom, brydde han sig ej det ringaste derom.

Han smög sakta på tå fram till det lilla fönstret på lill-kammaren. Väl var glaset i rutorna nästan gräsgrönt, eller skiftade det på somliga ställen i en temligen vacker violett färg, men Lasses skarpa ögon kunde ändock upptäcka den qvinliga varelse, som straxt innanför de små rutorna flitigt satt vid sin slända.

»Jaså, hon är inne», mumlade krasshultaren för sig sjelf, under det han tog sig om munnen. »Nu eller aldrig.»

Med dessa ord skyndade han omkring knuten, sprang häftigt in i stugan, hvars dörr han tillslöt efter sig, och stod innan Elin visste af det framför henne. Den unga flickan, som med sina tankar var hos fadren och den älskade, gaf till ett lätt rop af öfverraskning och förskräckelse då hon i stället såg den af henne så afskydde Krasshulta-Lasse stå framför sig.

Denne, som i detta afgörande ögonblick ville göra sig grön, för att om möjligt vinna sin afsigt, Elins medgifvande till deras giftermål, sade för den skull med så len stämma han kunde antaga:

»Hvarför är du så tvär mot mig, vackra Elin? Inte vill jag dig något illa.»

Den unga flickan, som ändock, tack vare sin skarpsynthet, såg att vargen dolde sig under detta granna och smekande tilltal, svarade ej i förstone. Men då Lasse upprepade sin fråga i ännu lenare tonart, utbrast hon, rättframt och okonstladt:

»Derför att jag afskyr dig.»

Krasshulta-Lasse såg vid detta svar ut som om han sväljt det beskaste piller. För några sekunder brusade hans vilda lidelser upp och hotade att bli honom öfvermäktiga, men han lyckades tygla dem för tillfället. Sedan han en stund letat efter ord, fortfor han:

»Du vet att farfar din vill att vi ska' gifta oss.»

»Det var förr det, men inte sedan du glömde din trohetsed mot svenske konungen och blef snapphane», svarade Elin raskt och såg på Lasse med stränga blickar.

»Hvad har den saken med vårt giftermål att göra», skrek Lasse och ilsknade till.

»Vårt giftermål», upprepade den unga flickan med stark tonvigt på hvarje ord, »det blir aldrig af.»

»Aldrig! Säger du aldrig?»

Krasshulta-Lasses uppsyn vid denna fråga var så hotande, att Elin kände sig illa till mods rätt så stark hon var. Hon svarade dock efter ett par ögonblicks betänkande:

»Aldrig! Ja, just aldrig!»

»Men, betänk då hvad jag har att erbjuda dig. Hvilken flicka som helst skulle med tacksamhet...»

»Nä», afbröt Elin raskt, »hvarför gifter du dig inte då med den, som kan visa dig tacksamhet. Får du mig, det Gud förbjude, så kan jag på förhand säga dig, att jag blir den otacksammaste hustru på hela jorden.»

Detta svar, som krasshultaren tydde till sin fördel, gaf honom mod att fortsätta i en gladare ton:

»Som du vet är tre fjerdedelar af Krasshult min egendom. Många af de der nosige bönderne och torparne, som nu sätta näsorne i vädret och högmådas öfver hvad de skrapat ihop, ä' ingenting annat än fattiglappar emot mig. När jag vill kör jag bort dem, ty deras hus stå på mina egor och...»

»Men, du kan väl inte bryta de kontrakt, som de ha med dig», inföll Elin spetsigt.

Denna fråga gjorde krasshultaren stum för några minuter. Han var dock icke den, som länge förblef svarslös.

»Kontrakt», utbrast han, under det hans små listiga ögon spelade åt alla håll och kanter, måhända för att öfvertyga sig om att ingen af de förkättrade krasshultabönderne stod på lur och hörde hans tal. »Kontrakt! Ha, ha, ha! Hvad är det du pratar för smörja! Men jag förlåter dig, efter som du ingenting begriper i denna sak. Kontrakt!» utbrast han för tredje gången, »hvad gälla de i våra tider! Ingenting! Du förstår», och härvid sänkte han sin röst till en hviskning, som mera liknade ormens hväsande, »du begriper väl att jag bara behöfver angifva dem, som

ha kontrakten, för att vara svenskvänliga och... ja, ja», fortsatte han och sträckte fram högra handen, »slå nu bara till, så är det afgjordt. Sedan bygger jag upp en ståtlig byggnad, som inte skall finnas maken till i hela Skåne och sedan...»

»Håll inne med ditt dumma prat», afbröt Elin och reste sig upp, i det hon gaf Lasse en blick, i hvilken den tydligaste afsky afspeglade sig. »Om du egde hela Skåne; ja, alla rikedomar, som finnas på jorden, vill jag ändock inte ha dig till man.»

»Inte?» upprepade Lasse och såg ut som ett enda stort frågetecken.

»Nej, på inga villkor.»

»Du skämtar bara?»

»Nej, det gör jag visst inte. Jag tycker inte att det är en sak att skämta öfver. Hela ens jordiska lycka beror ju derpå.»

»Men tänk bara på alla mina egodelar», inföll den enyise Lasse.

»Du har hört att jag inte bryr mig om dessa det ringaste», svarade Elin och gjorde en tvär knyck på den vackra nacken. »Om jag vore gift med den jag håller kär och vi vore så fattiga, att vi inte ens hade en brödbit i huset, skulle jag ändock känna mig lycklig.»

Krasshulta-Lasses förvåning var allt för stor för att han nu skulle kunna visa någon vrede. I stället tog han hånet till bundsförvandt.

»Ja, jag vet nog hvem som är i dina tankar», mumlade han halfhögt.

»Jaså, du vet det? Nå, hvarför pinar du mig då?»

»Är det Sven på Högön?»

»Ja, just så.»

»Godt», sade Lasse, och hans ansigte uttryckte så mycken grymhet, att Elin kände en rysning genom sig. »Han är i Ubbes och mina händer, och lefvande skall han inte komma från Nubben.»

»Var inte för säker derpå», inföll Elin och visade sig mera förtröstansfull än hon i verkligheten var.

»Åhå», utbrast Lasse med sin förra hånande ton,

»det kommer inte ens en katt derifrån förr än jag vill.»

»Du är väl inte allsmäktig heller?»

Lasse svarade ingenting på denna fråga, af den enkla orsak, att han icke kunde svara något derpå. Sedan han en stund funderat öfver hvad han nu skulle göra, sade han:

»Kom ihåg att jag svurit på att du skall bli min.»

»Osvuret är aldrig bäst», sade Elin tryggt.

Med dessa ord närmade hon sig dörren, för att gå ut i stora rummet, men Lasse ställde sig i hennes väg.

»Du kommer inte ur fläcken, förr än du loftar att bli min», skrek han.

Elin studsade, då hon såg hans små ögon flamma af lidelsens vilda förtärande eld. Hon blef ordentligt rädd. Hvad skulle hon göra till sitt försvar mot denne man, som i gudlöshet till och med öfverträffade många af snapphanebandets vildaste individer.»

»Gud skall nog skydda mig», tänkte hon. »Orättfärdigheten kan han icke tillstödja seger.»

I denna förtröstan närmade hon sig änyo dörren, men motades för andra gången af Lasse.

»Låt mig gå», sade hon kallt. »Du vet att jag skall laga maten i ordning tills Ubbe kommer hem, annars blir han vred, och då känner du, att han inte är god att ta's med.»

»Ubbe! Hvad bryr jag mig om Ubbe», skrek Lasse. »Jag bryr mig inte om någon annan än dig!»

Med dessa ord gjorde han en hastig rörelse för att fatta den unga flickan om midjan, men huru snabb han än var, var Elin ändock qvickare i vändningarne. Som en ål vred hon sig ur hans armar och ställde sig hotande framför honom:

»Hvad är detta för dumma tilltag», ropade hon, under det vredens rodnad brann på hennes kinder. »Ur vägen bara!»

»Ha, ha, ha, du är riktigt vacker när du står så der», hånade Lasse. »En kyss måste jag åtminstone ha af dig.»

Med dessa ord gick han den unga flickan rakt på lifvet. Elin såg af hans vilda blickar, att hon i en

brottning skulle komma till korta, men just i den afgörande stunden kom hennes fintlighet henne väl till pass. I samma ögonblick som Krasshulta-Lasse skulle fatta henne om lifvet, skrek hon till, i det hon pekade mot fönstret:

»Nå, der kom Ubbe, och jag, som inte har maten färdig!»

Detta utrop gjorde att Lasse, som fruktade den beryktade snapphaneanföraren mera än han ville tillstå, skyndade fram till fönstret, för att se om Elin talade sanning.

Hon deremot begagnade sig skickligt af denna hans rörelse, sprang genast på dörren och ilade der-efter ut, samt tog vägen mot den lilla skogsdungen.

De öfverallt gömde snapphanarne, som trodde att hon var stadd på flykt när de sågo Krasshulta-Lasse skrikande och svärjande sätta efter henne, skickade några kulor efter den flyende flickan. De sigtade likväl uppåt luften, ty meningen med skotten var blott att skrämma Elin.

Väl inkommen i skogen lopp hon mot sin vilja så godt som rakt i Ubbes armar. Snapphaneanföraren hade verkligen kommit hem, men icke den väg, som Elin utpekade, utan från Nubben, der han gjort ett kort besök för att se till, att allt der var i sin tillbörliga ordning.

Flåsande af oro och ansträngning berättade Elin sitt uppträde för Ubbe. Dennes svartsjuka fick derför ny näring, och då Krasshulta-Lasse ändtligen hann fram, började Ubbe öfverfalla honom med det aldraförsta ovetta en mensklig tunga förmår uttala.

Lasse stod i början svarslös, men efter en stund löstes också hans tungband, och han gaf Ubbe lika mustiga skällsord igen. Till slut höll trätan på att öfvergå till handgemäng, men Ubbe drog sig i sista stunden undan och lät krasshultaren ha sista ordet.

Innan de båda snapphanarne, som till sist blefvo goda vänner igen, somnade in, hörde Elin Ubbe säga:

»I morgon är det min födelsedag, då ska mina pojkar få sig en rolig dag.»

Den unge flickan kände en besynnerlig aning inom

sig då hon förnam dessa ord. Ibland tyckte hon att en stor obestämd olycka sväfvade öfver hennes hufvud; i nästa stund deremot kände hon sig så glad, som om hon varit den lyckligaste menniska under solen.

Sönnen tillslöt snart hennes ögon. Det sista hon tänkte på var huru det skulle lyckas den gamle farfadren och Sven, att helbregda komma ut ur sitt fångelse, »Nubbens kapell», ty af de oförsonliga ord hon för icke så länge sedan hört Krasshulta-Lasse utkasta mot den unge fiskaren, framgick tydligt, att snapphanen skulle göra allt, för att hålla denne kvar i hans fångelse; ja, kanske döda honom.

Den välgörande och alla sorger lindrande sönnen tillslöt dock snart hennes tunga ögonlock, och lät henne för några timmar glömma de vedermödor, för hvilka hon, och dem hon hade kärast på jorden, varit och ännu skulle blifva utsatta.

 14.

Natten, som följde på den i förra kapitlet omnämnda var stormig och regnig. Inom ett par timmar hade de klara och varma dagarne helt och hållet förändrat utseende. Himmelen var öfverdragen med tunga moln, som i hiskelig fart jagade hvarandra från sydost. Det var alltså den så att säga »officiela» regnvinden, som drog öfver trakten och insvepte den i en obehaglig, grådaskig och kylande dimma, som gjorde sinnet tungt och humöret vresigt.

Att så var förhållandet åtminstone med de snapphanar, som i »Nubbens kapell» vaktade Torsk-Anders och Sven, fingo nog desse erfara. Slag och sparkar tilldelades de olycklige tid efter annan, hvarjemte de hänfullaste tillmälen haglade öfver dem. De tego likväl beslutsamt, för att ej förvärra sin förut nästan outhärdliga belägenhet, och funderade härunder så att deras hjernor kunde spricka, på huru de skulle bära

sig åt för att komma undan. Att båtar funnos öfverallt vid Nubbens stränder, det visste de nog, men knufen var just att komma åt dem.

De vågade knappt lyfta sina blickar upp till springan i grottans tak, af fruktan för, att de städse vaksamme snapphanarne då skulle börja ana deras afsigt. Tysta och med sänkta hufvud skredo de lika vålnader fram och åter i »kappellets» innersta del. Någon gång vågade de sig fram till randen af vattnet, men hade då alltid ett par snapphanar efter sig i hälarne.

Vid ett dylikt tillfälle hade en af dem knuffat till Sven. Knuffen var så stark, att den unge fiskaren ofelbart skulle störtat på hufvudet ned i det våta elementet, om icke Torsk-Anders gripit honom i armen.

»Skurkar», skrek den gamle och hötte åt de hånskrattande snapphanarne, »obeväpnade män kunna ni töras på, men...»

Den gamle fick ej tala till punkt. En »munfisk», så väldig att den gaf starkt eko i »kappellet», slungade honom i detsamma ett godt stycke inåt grottan.

»Der har du för du inte kan hålla käften», skrek den, som gifvit Torsk-Anders »munfisken». »Nästa gång ska du få en styfvare. Det är nog med den här nu så länge.»

Ådrorna i Svens panna svälde; senorna i armarne blefvo hårdare. I första ögonblicket var han färdig att störta sig öfver den länge snapphanen, kasta honom i vattnet och derefter sälja sitt lif så dyrt som möjligt, men då han tänkte på att detta endast skulle förvärra den gamle fiskarens och hans sondotters belägenhet, lyckades han tygla den rättmätiga harm, som glödde inom honom.

Den länge snapphanen hade emellertid rätt uppfattat minspelet i Svens anlete. Hånande gick han fram till den unge fiskaren, knöt båda händerna under hans näsa och skrek:

»Ja, glo du så argt du vill. Håller du dig inte i skinnet, så ska du också få en så att näsan skall krypa bak till öronen på dig.»

De öfriga snapphanarne skreko och svuro af alla krafter och redan närmade sig några af dem för att

handgripligen låta den unge djerfve fiskaren känna deras makt, då en af utkiken skrek:

»En båt! En båt!»

Detta blef de båda fiskarnes räddning, ithy att allt hvad snapphanar var och hette samlade sig vid ingången till »Nubbens kapell» för att mottaga de väntade kamraterne.

Desse medförde också såsom traktering på Ubbes födelsedag en myckenhet öl och bränvin, tillredde på det mest primitiva sätt, och i följd deraf icke så litet rusgifvande. Stor blef också fröjden hos stigmännen vid åsynen af dryckesvarorna; de hoppade och dansade i största förtjusning och glömde därför alledes bort grälet med Sven och Torsk-Anders.

»Hurra för Ubbe! Han är ändock en krona för alla anförare», skrek Vargen, såsom den länge snapphanen kallades för sin ojemförliga glupskhets skull. »Bättre anförare finnes inte på hela jorden!»

»Nej», ropade en annan, »och därför ska' vi aldrig öfverge honom!»

»Nej, nej», skrånade alla om hvarandra, togo dryckesvarorna mellan sig och tågade längre in i »kapellet», under skral, dans och tjut.

»Jo, det här måtte bli en skön tillställning innan den slutar», hviskade Torsk-Anders till Sven. »Jag fruktar för att de i sin vildhet, när de bli fulla och ruset hinner göra sina verkningar, ska' ta' lifvet af oss.»

»Hoppas inte det», inföll Sven med samma hviskande ton. »Om vi ä' lugna och inte göra något, som kan reta dem... så... så; dessutom kan ingen veta, om vi inte nu som först komma i tillfälle att göra allvar af vår...»

»Tyst för Guds skull», afbröt den gamle fiskaren. »Ser du inte hur Vargen glor på oss. Om han anat något?»

Det såg åtminstone ut som om Torsk-Anders skulle ha rätt i sin förmodan. Vargen kom verkligen fram till de båda fiskarne, betraktade dem en stund med genomborrande blickar och sade derefter med en snörflande stämma:

»Det är Ubbes födelsedag i dag. Ska ni ha en styrkdryck, hva' sa'?»

Torsk-Anders och Sven yttrade icke ett enda ord till svar på denna förfrågan. De låtsade som om de icke ens hörde den. Detta retade naturligtvis Vargen ännu mera. Svärjande och nedkallande allt möjligt ondt öfver de båda fiskarnes hufvud, skrek han slutligen:

»Men, ni ska få så lagom, ni. Bara se på! Bort, bort», ropade han derpå till den snapphane, som bar fram maten till fångarne, ty Anders och Sven voro ännu i denna fördömelse, oaktadt de blifvit tvungne att svära att tillhöra upprorsmännen, »de ska inte ha någon mat. Vi ska svälta ihjäl dem!»

Då Vargen i detsamma vände sig bort för att gifva mera eftertryck åt sina ord, möttes de båda fiskarnes blickar. Uttrycket i dem kunde man öfversätta sålunda: »Låt honom rasa; när han blir full ska' vi nog ta' skadan igen.»

 15.

De dryckesvaror, som Ubbe skickat till »spender» åt sitt folk på Nubben, hade gjort sin tillhöriga verkan. Orgierna stodo på sin höjdpunkt; larmet och skriket i »Nubbens kapell» voro stormande. Raglande åt alla sidor dansade snapphanarne med hvarandra under det de skrälade sina visor. Ett par af de värst ankomne råkade komma för nära vattnet, och »plums, plums», lågo de der. Den ene blef uppdragen och slokade beskedligt in i grottans innersta hörn, der han genast somnade; den andre blef kvar i djupet, men detta bekymrade hans kamrater så föga, att de fortsatte supandet, skrälandet och dansandet med samma oförminskade ifver. Händelsen var alltför vanlig, för att göra något öfvervåldigande intryck på dessa nära nog förvildade naturer.

»Ska vi inte bjuda Torsk-Anders och Svente på en tår», skrek en gäll stämman under det larmet var som värst.

»Dem», utbrast Vargen, »nej tusan heller, men smörj ska' de ha. Sven glodde så argt på mig när jag gaf gubbstuten 'munfiskan', så att det ska han, min själ, få betaldt för. Kom pojkar, så...»

»Men akta dig för Ubbe», afbröt en annan, som var mindre rusig. »Han har sagt, att vi ska vakta dem väl, men inte göra dem något illa.»

»Ubbe», inföll Vargen och morskade sig ännu mera. »Hvad bryr jag mig om honom! Jag är lika god som både han och Krasshulta-Lasse. För resten vill jag se den i synen, som ska ta' mig i kragen! Nej, kom ni pojkar, vi ska klå dem det är säkert.»

Torsk-Anders och Sven hade under tiden varit långt ifrån overksamma. De anade att något skulle blifva på tok när snapphanarnes vilda lidelser blefvo lössläppta. Derfor vidtogo de också sina kraftiga mått och stög.

Den nämnde snapphanen, som blifvit uppdragen ur det våta elementet, hade, såsom ofvan berättats, genast insomnat. Den plats, der han låg var knappt mer än tre alnar aflägsen från den plats der de båda fiskarne befunno sig.

Vid den halfdager, som rädde i »kapellet», hade desse sett hvar den insomnade hade sina vapen. I den breda lädergördeln suto en långbladig knif och en pistol instuckne, hvarjemte han lagt muskötten bredvid sig på så sätt, att den var lätt åtkomlig för hvar och en, som ville bemäktiga sig honom.

Man kan lätt tänka sig med hvilka lystna blickar de stackars fångarne betraktade de vapen, som, om de hade dem i sina händer, skulle vara dem till överdärlig tjänst. De vågade knappt se på hvarandra, mycket mindre hviskande meddela hvarandra sina tankar, men liksom genom en tyst öfverenskommelse flyttade de sig småningom och omärkligt för snapphanarne närmare deras snarkande kamrat. Då Vargen kom fram med sitt förslag att handgripligen visa dem sitt miss-

hag, voro de alldeles inpå den sofvande och behöfde endast sträcka ut händerna för att nå sin afsigt.

Under tumultet och ordvexlingen mellan Vargen och hans kamrater gjorde de så och kände sig betydligt lugnare när de hade vapnen i sina händer. De gömde dem likväl så försiktigt som möjligt på det att snapphanarne i otid ej skulle få syn på dem.

Vargens ilskna uppmaningar hade dock icke den verkan, som han hade åsyftat. Den röst, som varnat för Ubbes makt och myndighet, hade i stället gjort så mycket att snapphanarne betänkte sig innan de blindt gingo in på Vargens förslag.

Härunder fortsattes dryckeslaget med oförminskad ifver. Den ene snapphanen efter den andre tumlade redlös omkull på »kapellets» fuktiga golf och länge dröjde det icke förrän en väldig kör af snarkningar åstadkom en egendomlig konsert i grottan.

Slutligen stodo endast tre snapphanar på benen. Bland dem befann sig Vargen. Men han var dock betydligt drucken och hans glämiga blickar irrade hit och dit liksom sökte han något visst föremål. Den dimma, som låg för hans ögon hindrade honom dock från att se så tydligt han ville. Af hans båda kamrater somnade snart en, och nu var det endast två som återstodo.

Det gifves vissa ögonblick då till och med den druckne, han måtte ha förlorat nästan allt minne, likväl får en om ock svag föreställning om att han har något viktigt att passa på. Det är alldeles som om en röst skulle ropa i hans inre: »se upp, att du sköter din plats!» Såsom bevis för denna innersta makt anför man vanligtvis berättelsen om den ryske kuriren, som, efter att ha färdats i en sträcka från Moskva till Petersburg med högst angelägna muntliga depescher (han hade icke ens hunnit taga sig ett mål mat ordentligt, utan måste äta sittande på hästryggen sedan han vid hvarje station endast kastat sig från den trötte hästen på den uthvilade), genast somnade då han blef införd till kejsar Nicolaus. Alla möjliga väckelsemedel användes, men förgäfvdes; den af vakor och ansträng-

ningar utmattade kuriren sof som en stock. Huru skulle nu kejsaren få depescherna ur honom?

Plötsligt hittade Nicolaus på ett fiffigt sätt. Han kände sina officerares mekaniska pligttrohet, lutade sina läppar mot kurirens öra och skrek:

»Hästen är sadlad!»

Detta tillrop verkade. Kuriren for upp och kejsaren fick sina viktiga depescher.

Samma förhållande var det med den druckne Vargen, blott med den skilnaden, att det här var en inre stämman som varnade:

»Se upp med fiskrarne, att de ej rymma.»

Vargen blef i en hast nära nog nykter. Kamraten likaså.

»Det... är... väl bäst att... att... vi bi... in... inda dem», stammade denne och hade svårt att stå på benen. »Le... ef... ve U... U... Ub... be!»

»Ja, det ska' vi göra», svarade Vargen och gjorde ett par halsbrytande lofvar nedåt vattnet. »Men hvar är repet.»

»Nu, fader Anders», sade Sven hviskande, »blir det inte svårt att reda oss. Hade vi bara en båt här inne, så skulle vi ej behöfva att göra färden genom taket, hvilket nog blir svårt för er i anseende till er ålder.»

»Har ingen fara, pojke», inföll Torsk-Anders, som vid tanken på befrielsen blef helt glad till sinnes. »Det är ju bra att snapphanen söker upp repet åt oss», fortfor han och skrattade i mjugg. »Hoppas att det är nog starkt till att bära oss, sedan vi först hängt Vargen och hans sällskap.»

»Ja, om vi få tid dertill», svarade den unge fiskaren, »men tror ni inte att Gud skall straffa oss därför att vi begå mened?»

»Nej, min gosse», svarade Torsk-Anders med öfvertygande stämman. »För det första har man aftvungit oss eden; för det andra ha snapphanarne miss-handlat oss, och för det tredje är det ingen synd att på alla möjliga sätt försöka att skada dessa gudlösa människor, som förtjenat ett dubbelt helvete om sådant funnes. Men jag ser att Vargen, som till alla

delar gör skäl för sitt namn, fått tag i repet. Stå på dig nu, för nu gäller det lif eller död!»

De båda fiskrarna hade rest sig upp och inväntade med lugn och kallblodighet, hvad som komma skulle. Sven dolde den bredbladiga knifven i sin arm; Anders höll pistolen bakom ryggen. De voro fast beslutne att göra motstånd till det yttersta.

Innan Vargen och hans kamrat hunno fram, ty ruset gjorde att de endast på långa krokvägar kunde tillryggalägga den endast några alnar långa sträcka, som skiljde dem från fiskrarna, hade Sven tillfälle att hviska till Torsk-Anders:

»Vi behöfva troligtvis inte använda vapnen, och det vore bra det.»

»Ja», svarade Torsk-Anders och nickade, »vi knuffa bara till dem ett bastant slag, så lura de af. Det gör mindre buller.»

Saken aflopp alldeles så, som Anders och Sven önskade. I samma ögonblick som de båda snapphanarne skulle göra mine af sin hotelse att binda fiskrarna, erhöilo de hvar sin bastanta örfil till den kraft och verkan, att båda två tumlade hufvudstupa in i vrån, der den för icke så länge sedan i sjönöd staddo snapphanen låg och snarkade. Örfilarne voro så kraftiga, att båda två lurade af, såsom Anders uttryckte sig.

»Nu, fader Anders», utbrast Sven, »nu är det inte tid för oss att dröja längre.»

»Till verket då», menade Torsk-Anders. »Jag är beredd på hvad som helst.»

De gingo derpå raskt fram till »altaret», som med sin ena sida närmade sig ett godt stycke intill ena väggen. Sedan den unge fiskaren en god stund gjort sina beräkningar angående upplättrandet, sade han:

»Det blir inte svårt för mig att komma upp här!»

»På hvad sätt», sporde Torsk-Anders.

»Låt det bli min ensak. När jag fastgjort repet der uppe i hålet kommer jag ned igen, så att ni, fader Anders, får stiga upp först och...»

»Det går inte an att du blir sist.»

»Jo, det gör det visst. Antag att Vargen kommer sig igen. Jag är både yngre och vigare än ni, fader

Anders, och har därför lättare att reda mig. För resten kan ni ju lemna mig pistolen också, så har jag ett vapen till att försvara mig med. Der uppe finnas inga snapphanar.»

Alla de invändningar, som Torsk-Anders gjorde, tjänade till rakt ingenting. Sven hade fattat sitt beslut och han svor vid sig sjelf att genomföra detsamma.

Innan gubben kunde hindra honom stod han ofvanpå »altaret» med ena ändan af repet. Hans skicklighet som sjöman kom honom nu väl till pass. Den skrofliga väggen med sina långa och skarpa utstående kanter var också gynnsam för den modige klättraren.

16.

Hedvig Stjernarms belägenhet var under de dagar, som följde på det kalla badet, långt ifrån tillfredsställande. I vissa stunder var hon så pass redig, att hon kunde sitta uppe i sängen, men dessa ljusa stunder varade icke länge; febern infann sig och med den yrseln.

Härunder pratade hon en massa osammanhängande saker, men också mycket annat, som kom de bekymrade föräldrarna att med bestörtning betrakta hvarandra.

Bland annat yppade hon att hon hade Kristian Påfvelsen kär. Modren, hvilken såsom vi känna hyste danskvänliga åsichter, kunde dock icke undgå att känna sig smärtsamt berörd af denna hennes dotters ofrivilliga förklaring. Hon tröstade sig dock med, att den helt och hållet var ett foster af yrseln, och denna sin förmodan delgaf hon sin make.

Edmund Stjernarm var dock af en helt annan åsigt.

»Hon känner nog det hon nu yppat», sade han och skakade på hufvudet. »Troligtvis skulle hon aldrig kunnat förmå sig att lägga dessa sitt hjertas känslor i dagen om hon vore frisk. Nu deremot är det endast hjertat, som talar.»

»Ja, Gud förbarme sig öfver oss», suckade grefvinnan, som på aldra sista tiden förlorat en god del af sin tro på kung Kristians ädelmod och människokärlek, enär hon dagligen fick höra den ena grymmare historien efter den andra angående snapphanarnes framfart. »Det är inte nog med att Paul lemnat oss för att strida i danskarnes led, skall nu också vår dotter tagas bort af en jute!»

»Trösta dig», inföll grefven. »Gud gör kanske någon utväg, så att vi bli af med vår besvärlige gäst.»

Grefven svarade ingenting till en början, men det syntes mer än tydligt på hans ansigte, att han var häftigt upprörd. Slutligen stannade han framför sin hustru, såg på henne med forskande blickar och utbrast:

»Men, om Kristian Påfvelsen är en person, värdig Hedvigs kärlek?»

»Gud i himmelen! Du måtte väl aldrig...!»

Grefven afbröt genast sin häftiga maka med dessa ord:

»Och om han kan besluta sig till att lemna danskarne och öfvergå till oss?»

»Du resonerar då så galet, så att man kan bli alldeles utom sig», inföll grefvinnan och knyckte på nacken, och under det ett försmädligt leende spelade kring hennes aristokratiska läppar, svarade hon:

»Påfvelsen, Påfvelsen, hvad är det för ett plebejiskt namn! Han är ju inte ens adelsman! Hvad tror du att våra vänner och släktingar ska tänka och säga om oss och...»

»Jag bryr mig inte det ringaste om hvad de tänka eller säga i den saken», inföll grefve Edmund. »Jag är min egen herre och gör i denna sak som jag för godt finner.»

Så hade grefvinnan icke på länge hört sin man uttrycka sig. Hon riktigt förstummades till en början. Men då förvåningen väl var öfver, knyckte hon ånyo på nacken och utbrast:

»Jag vill hoppas och tro, att *äfven jag* har ett ord med i laget angående mina barns framtid.»

Med dessa ord lemnade hon i vredesmod sin man.

»Ja, Gud hjelpe mig i denna svåra pröfning», suckade grefve Edmund och gick med oroliga steg fram och tillbaka i sitt arbetsrum, dit han skyndat, för att ostörd få öfverlemna sig åt sina sorgliga tankar. »Tusen gånger hellre ville jag stå emot en kanonmynning än strida den här kampen mot olika intressen. Hvad skall jag göra?»

Som det för tillfället icke fanns någon, som kunde afgifva ett nöjsamt svar på denna Edmund Stjernarns lifsfråga, lemna vi honom i sina djupa tankar och uppsöka löjtnant Kristian Påfvelsen.

»Hör du», sade gamle korporal Palle till en af de äldste knektarne ett par dagar efter löjtnantens och den unga frökens ofrivilliga bad, »jag begriper inte hvad som kommer åt löjtnanten, nej inte om du ville slå ihjäl mig!»

»Hur så?»

»Åh, har du också blifvit blind på båda ögonen, efter som du inte kan se, att det är rakt på tok med honom? Förr var han ju glad och sjöng jemt. Nu deremot går han och hänger hufvudet som en äggsjuk höna, och i går gjorde han det, som han aldrig förut gjort!»

Det var med en stämma, som darrade af djup förtrytelse, som Palle uttalade dessa ord.

»Nå, hvad gjorde han då», sporde kamraten.

»Han snäste mig ganska eftertryckligt.»

»Af hvilken orsak?»

»Derför att jag vågade fråga hur han mådde.»

»Med förlof, det var en dum fråga. Du måtte gerna ha det svaret», inföll kamraten. »Ser du, förnämme herrar tycka att de ha rättighet att vara vid dåligt humör, utan att en fattig fan har rättighet att fråga om orsaken. Deri gjorde du dumt, Palle.»

»Kan hända», svarade korporalen och knäppte med fingrarne. »Men nu har jag det!»

»Hvilket?»

»Orsaken till hans dåliga lynne!»

»Nå fram med den då!»

»Han är kär», svarade Palle med tonvigt på hvarje ord.

»Kär! Hvem då i?»

»Kan du inte gissa det?»

Kamraten funderade en stund, han stampade i marken, gned sig i pannan och ref sig i hufvudet för att kunna utfundera hvem Palle menade. Men när detta icke lyckades, sade han med en ton af den mest naiva uppriktighet:

»Nej, jag kan inte! Jag måtte vara för dum att gissa det.»

»Nu gissade du åtminstone rätt», inföll Palle, under det ett försmädligt grin spelade kring hans läppar. »Jag är väl tvungen att säga det. Han är antagligen kär i grefve Stjernarms dotter.»

»Den der bleknosen», svarade soldaten, hvilkens högsta förtjusning var klotrunda och rödkindade pig-slinkor. »Nej, det tror jag inte.»

»Så du pratar», menade Palle. »Adelsjungfrun är en fin och dugtig flicka, och så får hon visst hela den här gården, och den är sannerligen inte att förakta.»

»Men hon har ju en bror, som jag hört», inföll soldaten.

»Har också hört detsamma. Han lär vistas någonstädes i vårt läger. Men ser du, om svensken skjuter ihjäl honom, så är... Nå, se nu bara», fortfor Palle, då Kristian Påfvelsen på afstånd gick förbi, »ser han inte ackurat ut som en äggsjuk höna, som jag nyss sade!»

»Jo - o», svarade soldaten med släpig ton. »Det är väl därför att han narrade henne ut på sjön och det gick så galet med dem båda två. Jo jo men, att ge sig ut för att segla med en bottenlös båt, det kan inte sjelfvaste hin.»

Palle nickade betecknande och de båda knektarne skiljdes derefter åt.

Som vi hört af detta samtal, hade löjtnantens underlydande ganska riktigt uppfattat sin förmans sinnesstämning. Den var också ganska synbar, och man skulle antingen varit stenblind eller dum, som den ofvan nämnde soldaten, för att ej märka någonting.

Allt sedan den skickelsedigra aftonen hade Kri-

stian Påfvelsen icke varit sig lik. Till en början fick han, såsom vi sett af det föregående vara tillstådes vid den unga flickans sjuksäng, men sedan yrseln inställt sig, och hon derunder blottade sitt hjertas tillstånd, var det naturligt, att de bekymrade föräldrarne icke kunde tillåta hans närvaro. Utan gensägelse fogade sig Kristian i förvisningen, men han led af att ej vidare få se den, vid hvilken han under sin korta vistelse på Stjernhem fäst sig så djupt och innerligt.

Grefven hade likväl icke förbjudit honom att efterhöra den unga flickans sjukdom, och han försummade därför icke att göra det så ofta han kom i tillfälle dertill.

En välkommen förströelse var därför det anfall, som en liten svensk truppafdelning gjorde på danskarne ett par nätter efter den olyckliga båtfärden. Det var samma trupp, som vid det nämnde tillfället skjutit på honom och Hedvig.

Striden, som utkämpades nere vid Ubbesjöns strand, varade länge, men slutligen behöllo likväl danskarne valplatsen, och Kristian Påfvelsen återvände till Stjernhem med två fångar samt en lätt blessyr i venstra armen.

»Hvad är det för skjutning», sporde Hedvig, som just då hade sina rediga ögonblick. »Hvar är det man slåss?»

Fadren nämnde det. Vid ljudet af den danske officerens namn sprang en vacker rodnad upp på den unga flickans bleka kinder. Hon lutade sig hastigt ned och begrafde hufvudet i kuddarne, för att ej förråda sig.

Men hennes rörelser hade ändock icke varit snabbara, än att grefve Edmund sett den förrädiska rodnaden. Han suckade tyst för sig sjelf, sade några tröstens ord till sin sjuka dotter och aflägsnade sig.

Lifvet på Stjernhem gick efter den nämnde striden sin vanliga tröga gång. Då och då allarmerades visserligen den danska styrkan, men för det mesta af så små ströfpartier, att knappt hälften af danskarne behöfdes för att mota bort dem. Mången gång bevärdigade sig icke ens löjtnanten med att följa sina knek-

tar, utan sände vid dylika tillfällen gamle Palle i sitt ställe, ty han visste att denne var att lita på till punkt och pricka.

Efter en dylik skärmytsling, som varit het nog för danskarne, återkom Palle med sönderhuggen kind. Han såg jemmerlig ut, då han trädde fram till löjtnanten för att afgifva berättelse om striden, och grefvinnan, som började få sina gamla nervattacker igen, måste skyndsamt aflägsna sig.

»Nå», sade löjtnanten, då han och grefven blefvo ensamma med Palle, »har du någon fånge?»

»Ja, herre; sjelfvaste sergeanten, truppens befälhafvare. Skall jag föra in honom?»

Innan löjtnanten besvarade denna fråga, vände han sig till grefven.

»Ni tillåter väl att jag förhör honom i eder närvaro?» sporde han.

»Gerna för mig. Ni har eder frihet.»

Palle behöfde icke höra mera. Han skyndade ut och återkom efter en stund med den fångne sergeanten. Denne var en lång och kraftigt byggd man med kol svart helskäg. Till och med löjtnanten betraktade denne atletiske figur med en viss vördnad.

»Ni må tro, herr löjtnant, att det stod hårdt att få omkull honom», sade Palle, »men slutligen gick det», fortfor han, under det ett belåtet leende spelade kring hans läppar.

»Tror jag rasande väl», inföll sergeanten hånfullt. »Till att börja med hade jag tolf jutar omkring mig och derefter kommo tre till, summa femton. Men de skulle ändock icke fått mig på knäna om de inte satt krokben för mig liksom andra käringar bruka göra. Jag skall visa er att det är en småsak för mig att ta ett par såd'na der yukryggar på hvar arm», fortfor han och innan Palle hann räkna ens till fyra, greps han i kragen af den svenske sergeantens bastanta näfve och lyftes lika lätt i höjden som om han varit en barnunge. Det var ett kraftprof, som kom Edmund Stjernarms blickar att lysa af stolthet och äfven Kristian Påfvelsen kände mot sin vilja en icke så ringa vördnad för denna jättestycka. »Med lömskhet kan äfven

den stärkeste karl öfvervinnas, och deraf ha ni godt förråd», slutade jätten och nickade betecknande åt löjtnanten.

Det var nära att denne brusat upp mot sin oöväpnade fånge, men Edmund Stjernarms närvaro lade en säker hämsko på danskens uppbrusning.

»Hvad vet du om svenske kungen», sporde han i stället.

»Jag vet mycket jag »

»Hvar är han?»

»Här!»

Både greffen och löjtnanten hoppade upp från de stolar de sutto på. Anledningen till deras häftiga rörelse var dock helt olika. Edmund Stjernarm kunde med möda undertrycka det glädjehrop, som höll på att bryta fram öfver hans läppar; löjtnanten deremot gaf helt öppet sin oro tillkänna med dessa ord:

»Det är omöjligt. Du för mig bara bakom ljuset. Men», fortfor han och antog en sträng uppsyn, »jag är befälhafvare här och har således ditt lif i mina händer, svara därför sanningsenligt. Hvar är Karl XI?»

»Här, har jag en gång sagt», svarade sergeanten buttert. »I min konungs här får man ej lära sig att ljuga.»

Piken träffade löjtnanten djupare än han ville låta påskina. Han låtsade dock icke det ringaste derom utan fortsatte förhöret:

»Här; ja, det är godt och väl att du säger det, men på hvilken plats?»

»Vid Loshult.»

I samma ögonblick inträdde en af Kristian Påfvelsen utsänd kunsckapare och berättade detsamma.

»Tror ni nu att jag ljuger», inföll sergeanten under det hans ansigte förvreds af ett så försmädligt grin, att det fordrades löjtnantens hela sjelfbeherskning, att hålla den kokande vreden inom sina gränser. I stället gaf han Palle och den nyss nämnde kunsckaparen befallning att föra bort sergeanten.

Palle hade vidtagit det försigtighetsmättet att placera ett par knektar med skarpladdade gevär utanför dörren, och mellan denna hedersvakt fördes sergean-

ten, som gick med stolt gång, ned till brygghuset, som för tillfället fick göra tjänst såsom förvaringsrum åt fångarne.

»Hvad säger ni om en sådan jätte», sporde grefve Edmund icke utan en elak mine.

Löjtnanten besvarade icke denna fråga till att börja med, af den enkla orsak, att han hvarken kunde eller ville afgifva ett svar på den. Men då grefven upprepade den måste han svara.

»De äro lyckligtvis sällsynta», ljöd svaret.

Grefve Edmund såg tydligt att löjtnanten aldrig helst ville undvika allt vidare samtal om denna sak. Och så grannlaga var han äfven, att han teg. Efter ett kort afsked skiljdes grefven och löjtnanten. Den förre tog vägen till sjukrummet, den sednare till den plats, der knektarne blifvit inqvarterade. Han hade nu fått mycket att tänka på, ty enligt två sammanstående vittnens utsago befann sig Karl XI i Loshult, således icke långt aflägsen från Stjernhem.

Grefve Edmund och Kristian Påfvelsen brukade nästan alltid tillsammans företaga en tidig morgonpromenad. Dagen efter förhöret med sergeanten kom också denna promenad till stånd. De hade dock knappt hunnit återkomma från densamma, då Palle närmade sig och vinkade löjtnanten afsides.

»Åh, låt honom säga hvad han har på hjertat», inföll grefven. »Att jag är närvarande gör väl ingenting till saken.»

Uppmanad dertill, berättade då Palle med den ömkligaste ton i världen, att den svenske sergeanten under nattens lopp icke allenast brutit sig ut från brygghuset och kommit undan, utan äfven, hvad som var värre, dödat posten och tagit med sig både hans vapen och kläder. Grefve Edmund hade svårt att återhålla ett leende af belåtenhet. Han gick några steg förut medan löjtnanten gaf Palle en mustig uppsträckning.

Den dagen hvarken efterhörde Kristian Påfvelsen Hedvigs helsotillstånd eller var synlig för någon af husets folk. Han var antagligen icke så litet skam-

flät öfver det streck, som den jättelike svenske sergeanten dragit öfver hans planer.

17.

Sälunda gingo åter några dagar till ända och slutligen fick löjtnanten till sin stora glädje se Hedvig på benen igen. Det var en lugn och stilla afton som han oförmodadt mötte henne i en af parkens smalaste gångar. Den unga flickans kinder hade visserligen icke ännu återfått samma friska färg som de egde före båt-färden, men hon såg ändock ganska hurtig ut sådan hon nu var.

Vid åsynen af den unge dansken fingo dock hennes kinder en friskare färg, och den lilla handen darade märkbart då hon räckte den åt Kristian.

»Ni kan ej tro, hvad åsynen af er gör mig glad», utbrast han öppenhjertligt. »Jag hoppas att ni förlåter mig den olycka, till hvilken jag var en ofrivillig orsak. Men ni är så matt ännu», fortfor han och förde henne sakta in i en liten närbelägen berså, den hon som barn sjelf planterat. Den erbjöd nu en angenäm skugga under sommarens hetaste dagar, och Hedvig triftes aldra helst i denna sin barndoms skapelse.

Hvad de talade der inne, skulle blifva för långt att berätta; en hel volym skulle fordras derför. Endast det kunna vi ej underlåta att säga, att gamle Palle, som led af en icke så liten sjukdom, som kallas för nyfikenhet, och som, vi måste ärligt bekänna det, stått på lur bakom den täta bersåen, i hvilken han visserligen ej kunde se in, men hvarifrån han dock kunde höra äfven den lägsta suck, vid återkomsten till sina kamrater skyndsamt uppsökte den gamle soldaten och tog honom afsides.

»Hvad nu, hvad är det fråga om?» sporde solda-

ten och såg förbluffad på korporalen. »Dú ser ut som om du komme direkte från...»

»Tyst, tyst», hviskade Palle, »en stor nyhet!»

Soldatens ögon spändes upp på vidaste gafvel. Palles ord förekommo honom som gåtor.

»Är det någon hemlighet du bär på», sporde han förvånad.

»Du har gissat rätt.»

»Och den behåller du naturligtvis för dig sjelf?»

»Det har jag inte sagt.»

»Nå så fram med den då! Stå inte der och huttna längrel!»

Den gamle knekten hade aldrig, det Palle kunde erinra sig, visat en sådan energi. Förvånad sade han för den skull:

»Nu är du riktigt nyfiken.»

»Åh... ja... så... der...»

»Så hör då! Nu är det afgjort dem emellan.»

»Mellan hvilka, och hvad är det som är afgjort?»

»Du kommer då inte ihåg en sak ens så långt som näsan räcker», utbrast Palle förargad. »Har du redan glömt att vi för ej så länge sedan pratade om hur löjtnanten slog sina lofvar kring grefvedottren här? Hva' sa'?»

»Glömt? Nej det har jag inte. Men hvad har min glömska med den saken att göra?»

»Jo du, nu har fästningen gifvit sig.»

»Såå. Hur vet du det?»

»Jag har sett det.»

»Du, du!»

»Ja just jag. Du kan tänka dig att bäst som jag gick och lofvade nere i parken och tänkte på, att det inte skulle vara så tokigt att rå om den här herrligheten, fick jag syn på löjtnanten och den unga fröken. De styrde sina steg mot samma berså, der du i går hade ditt möte med la'gårdsjantan; ja, ja, neka inte, för rätt så gammal du är, så springer du efter jäntor värre än en pojkspoling på tjugu år, och det är ju för resten det roligaste man har i denna jemmerdalen. Nu är jag förstås, inte som värst nyfiken, men lite af arfsynden hänger gu'nås kvar, och det få vi skrifuva

på vår herres räkning, och därför stack jag mig undan bakom den tätaste delen af bersåen. Jag tyckte förstås, att det skulle vara roligt att höra hur fint folk bär sig åt för att göra en kärleksförklaring. Att den inte skulle bli af samma skrot och korn som den vi fattiglappar dra' sta med, det kunde jag då begripa, men aldrig har jag i lefvande lifvet hört något så rart, utom när jag friade till Dyveka, för du ska tro att i min ungdom var jag en pojke, som hade ruter i mig och kunde lägga mina ord nästan lika väl som skolmästaren i byn, fastän jag inte kan utländska som han. Först så talte de om väder och vind, om båtfärden och frökens sjukdom, och så frågade han henne om hon hade tänkt på honom medan hon låg sjuk och . . . »

»Åh, det går ju till alldeles som hos oss», inföll soldaten och klippte med ögonlocken. »Det der känner jag till!»

»Åh, så tyst. Om du afbryter mitt tal, så tiger jag.»

Sedan den gamle interlokutören lofvat att ej vidare göra något afbrott, fortfor Palle:

»Hon ville förstås till en början inte riktigt svara på löjtnantens frågor, och det undrar jag inte på, för se det skall visst vara förnämt att sjäpa sig. Gjorde inte Dyveka det också till en början? Men jag tog sjäperiet ur'na jag, och så gjorde också löjtnanten som en hel karl, ska du tro. Jag kunde inte riktigt höra hvad som derefter talades, men kan ge mig blankt hin på att han kysste henne, och så tyckte jag att hon sa' så mycket som, "usch då hva' han bär sej illa åt", eller något tocket der som flickorna dra' sta med för att göra sig till. Och att de sedan kysstes, det kan jag slå mig i backen på, för så lät det. Nu blef det åter tyst en stund, men så hörde jag löjtnanten kalla henne sin lilla rara sötnos, sitt väna vif och tocket der, som vi också brukar prata i flickornas öron och då suckade hon och jag tyckte precis att hon satte till lipen. 'Åhä', tänkte jag, 'slutar det på ett sådant sätt, då är det kanske bäst att jag knallar i väg'. Och det gjorde jag så fort jag kunde. Men när jag kom upp till drängstugan såg jag grefven gå med hastiga steg

nedåt parken för att söka sin dotter, förstås, och då ångrade det mig att jag inte stannat kvar för att hjälpa löjtnanten ur klämman. Men nu är det för sent att gå dit igen kan jag förstå.»

»Allvarsamt sagdt», inföll den gamle soldaten, som ofta måst lägga band på sin tunga för att ej afbryta Palles tal, »tror du att grefven går in på att ge sin dotter åt löjtnanten?»

»Det rör oss inte det minsta», svarade Palle tvärt. »När hvar och en sköter sitt, så får hin ingenting. Men nog skulle det vara roligt om löjtnanten blefve egare till allt det här!»

»För då finge du nog bröd till döddagar», inföll soldaten icke utan en viss afundsjuka.

»Det kan jag nog få honom förutan», ljöd Palles torra svar. »Men kom nu, det är tid att få litet i magen. Jag är sugen som en varg.»

Nu veta vi af Palles sannfärdiga berättelse huru mötet mellan de unga aflupit. De voro också så helt och hållet borta från världen, att de icke förnummo de steg, som hastigt närmade sig på den lilla till bersån ledande gången. Först när bersåns öppning för-mörkades af grefvens gestalt, kom Hedvig till besin-nigen igen.

Hon gaf till ett anskri och ville störta i fadrens armar, men krafterna voro för svaga: hon sjönk i stället snyftande i Kristians armar.

»Herr grefve... herr...»

Långre kom icke löjtnanten i sitt urskuldande. Med en sträng blick på officeren gick grefve Edmund fram till honom och tog dottren ur hans armar.

»Min herre», sade han derpå. »Det är inte nog med att ni såsom fiende kommit hit till mitt gods; nå nå, det rår ni inte för; ni måste lyda ordres, men bestämdt rår ni för att ni öfvertalat min dotter att svika sin pligt emot sina föräldrar och...»

»Herr grefve», afbröt Kristian Påfvelsen och rätade stolt ut sin vackra figur, »jag har inte gått som en tjuf om natten. Ärligt och uppriktigt har jag tillstått att jag älskar och högaktar henne, och lika uppriktigt har hon gjort samma bekännelse. Det finnes

icke det ringaste svek mellan oss. Ni dömer hårdt och orättvist om ni tror detta. Det är sant, att jag är eder motståndare i politiskt hänseende, men ni glömer, att jag är en man och officer. För mig äro kärleken och äran det skönaste jag har att eftersträfva, och dessa skola äfven hela lifvet igenom stå för mig såsom de tvenne mål, jag skall sträfva att upphinna. Ni kan skilja oss åt kroppsligen, ty ni är hennes far, men aldrig skall ni kunna hindra oss från att mötas i tankarne. På dem kan ni ej lägga det minsta band.»

Medan löjtnanten talade sålunda höjde sig greve Edmunds bröst oroligt och häftigt. Många gånger ville han tala, men orden fastnade hvarje gång i halsen. Ändtligen slet kan sig dock lös från den obehagliga känsla, som bemäktigat sig honom, för med ena handen öfver pannan, som badade i kallsvett, och utbrast:

»Jag förebrår er ingenting, herr löjtnant; ej heller är jag det ringaste gramse på min dotter därför att hennes hjerta fäst sig vid er, ty hon är ju icke mer än menniska. Ni inser dock, att en förbindelse mellan min familj och eder från och med nu måste vara afbruten, då ni får höra, att jag en gång svurit en dyr ed på, att aldrig af fri vilja lemna min dotter åt en Sveriges fiende. Ni är en duktig och bra karl, löjtnant Påfvelsen, och hvad mera är, jag har alltid funnit eder rättänkande. Ni har räddat min dotters lif och därför är jag eder stor tack skyldig, men så svag kan jag ändock icke vara, att jag af tacksamhet skulle uppoffra min egen ära. Ni talade nyss om den. Nå väl, jag sätter min högsta ära uti att vara Sverige trogen, och den, som en gång skall blifva min måg, kan tillhöra hvilken nation som helst utom Danmark. Jag har talat uppriktigt, och hoppas att ni förstått mig.»

Med dessa ord lemnade han, stödande den konvulsiviskt snyftande Hedvig, bersån. Löjtnant Påfvelsen stannade kvar. Det stormade och kokade inom hans bröst som om tusentals vulkaners lavaströmmar sjudit derinne. Han visste till en början knappt hvad han skulle företaga sig. Allt var så mörkt omkring honom, allt, som för ej så länge sedan varit så ljusst

och glädt. Han gick i den lilla bersån som en retad tiger i sin bur; han kastade sig på den lilla torfsoffan och vred sig under de förfärliga själsqual, som marterade honom, och slutligen utropade han, icke längre mäktig sig sjelf:

»O, om desse svenskar ändock ville komma i hundra tusental, så att jag kunde få släcka den brännande glöden i deras blod eller också i döden! Jag skulle...»

Han fullbordade icke meningen. Slapp och medtagen efter detta känsloutbrott sjönk han ned på den lilla torfsoffan, dolde ansigtet i händerna och snyftade högt. Så låg han en stund och småningom började han känna sig lugnare till mods. Med fasta steg närmade han sig sjöstranden och kastande sig ned endast ett par alnar ifrån vattenbrynet, genomgick han nu i tankarne hela båtfärden. Hvarje blick, hvarje rörelse, hvarje ord af den unga flickan, som nyss blifvit honom frånryckt af en obeveklig fader, stodo så klara för hans inre. Ju längre han tänkte derpå, desto mera retade han upp sig och slutet härfpå blef detta utrop:

»Hvarför blef jag ej född svensk!»

Men liksom skämdes han för denna sin svaghet, vände han ansigtet mot jorden och kvarblef länge i denna ställning; ja ända till dess morgonsolens varma strålar stucko honom rakt i nacken, liksom menade de med denna tillrättavisning på sitt stumma språk:

»Hvarför ligger du här och drar dig, när hela naturen vaknat till lif. Upp och verka medan du är ung och kan verka.»

Så der ungefär tyckte Kristian Påfvelsen att en röst i hans inre förebrådde honom. Han fann detta ganska klokt och sprang därför upp. Väl tyckte han att det kändes tomt och ödsligt då han påminde sig föregående aftons fröjder och bekymmer, men ehuru ung var han dock en man, som visste ätt handla.

»Nej, ingen klemighet mera», sade han under det han tog en omväg till den plats der hans soldater kamperade. »Jag skall visa, att jag icke längre är en pojke.»

Då han kom fram till målet möttes han af Palle med denna underrättelse:

»Svenska partier voro synliga i går afton vid Jeppe Svenstorp.»

Långt ifrån att nedslå löjtnantens mod, bidrog denna underrättelse tvärtom till att höja detsamma. Palle, som under den djupaste tystnad afvaktade närmare befallningar, medan han ändock icke kunde underlåta att från sidan snegla på sin förman samt för sig själf anställa den ena betraktelsen efter den andra öfver dennes förändrade utseende, hade icke på många år blifvit så förvånad som då han hörde löjtnanten utbrista med en ton, som mer än tydligt röjde hur mycket hans själ ännu var i uppror:

»Det var bra det. Ändtligen få vi något nöjsamt att göra!»

»Han är bestämdt galen», mumlade Palle för sig själf, under det han med långsamma steg gick fram till sina ett stycke derifrån väntande kamrater, »eller också har det kommit något smolk i mjölken mellan honom och flickan. Ja, min Gud och själ, så måste det vara!»

18.

I samma höjd med Örkeneds kyrka, men ungefär ett par mil öster om denna ligger den lilla byn Jeppe Svenstorp. Vid tiden för denna berättelse såg der annorlunda ut än nu. Icke ett enda välbygdt hus fanns, endast små obetydliga kojor, i hvilka ställets innevägnare, för det mesta bestående af fattige bönder och torpare, framlefde sin på alla slags yttre njutningar totalt blottade tillvaro.

Ända till krigets utbrott hade detta fattiga men ändock idoga folk varit nöjdt med sin lott. Då och då, men detta högst sällan, företog någon, som egde häst och vagn eller släde en utfart till Karlshamn eller

Kristianstad. Hemkomsten afvaktades naturligtvis med den lifligaste spänning och »Romfararen» hann knappt med sin tröghörda och utmattade hästkrake till början af den smutsiga bygatan, förrän han var omgifven af ställets manliga, qvinliga och »barnsliga» individer, som under oupphörligt snattrande omringade åk- eller släddonet för att tillegna sig hvad han eller hon anmodat »kommissionären» om att köpa, eller också för att få höra nyheter från stora världen.

En dylik »Romfarare» var det som vid sin hemkomst berättade om fredsbrottet mellan Sverige och Danmark, och sedan han förtäljt allt hvad han hört i Kristianstad, ty det var i denna stad han hade varit, sade han till slut:

»Nu lofvar oss konung Kristian, att vi ska få samma skattelindring som vi hade innan vi kommo under svensken. Och att herrarne i staden talade sanning, det märkte jag nog. För resten kommer det snart hit en dansk herreman, som kan framställa saken bättre än jag. Men, det vill jag dock säga, att om detta är sannt, så går jag genast öfver till dansken.»

Talaren var byns förnämste bonde, och det var därför naturligt att hans ord skulle väga tungt i vägskaalen till danskarnes fördel.

Det fanns visserligen ett par äldre män, som tyckte att detta vankande hit och dit icke var på sin plats, utan att man väl borde hålla sin ed till kung Karl, men dessa välvilliga stämmor predikade endast för döfva öron. Ja, det gick till och med så långt, att de flyende hals öfver hufvud måste begifva sig ifrån byn och söka en fristad hos släktingar och vänner i Färjeshult, ett stycke i sydost från Jeppe Svens-torp. Den starka upphetsningen i den sist nämnde byn lade sig dock småningom, fastän lågan dock glödde under askan, och när de flyende tyckte att lugnet kunde vara i det närmaste återställt, vände de tillbaka. De mottogos visserligen med skurar af ovet och hån, men det stannade lyckligtvis dervid för den gången.

»Romfararen» (det är visserligen ett egendomligt

och oegentligt namn, men på den tiden, då kommunikationerna voro ytterst svåra, ansågs en dylik resa ungefär som en resa till Rom) hette Jeppe Trulsson. Ovisst är om det var han eller någon annan, som blifvit odödlig genom att lemna sitt namn till efterverlden i den benämning, som byn hade. Sägnera visste dock förmåla, att den hetat så i öfver hundra år. Jeppe Trulsson, som var herrsklysten på samma gång han egde en god portion af snålhet och illvilja mot sina medmenniskor, synnerligast dem, som voro bättre lottade i ekonomiskt hänseende än han, påstod dock bestämdt, att det var en af hans förfäder, som gifvit byn sitt namn. Den började med ett litet torp, som Jeppe Svensson fått tillåtelse att bygga åt sig och ega för sig och sina efterkommande i evärdeliga tider därför att han en mörk höstqväll med fara för sitt eget lif räddat en hög dansk officer, som i sin konungs ärende reste genom trakten och blifvit anfallen af stigmän. Jeppe hade sedermera visat officeren och hans följe en genväg till stigmännens håla, och på detta sätt hade de allesammans blifvit uppsnappade och hängde.

Ortens tacksamma befolkning, som genom detta Jeppe Svenssons manliga stordåd blef befriad från en landsplåga värre än om de beryktade egyptiska gräshoporna skulle kommit öfver dem, visade sin erkänsla genom att benämna torpet efter dess egare, och kom det således att bära namnet Jeppe Svenstorp. Nyheten om denna trakts fredlighet sedan stigmännen blifvit utrotade, spred sig hastigt först till angränsande socknar och län, och slutligen till hela Skånes befolkning. Ja, äfven utom Skånes gränser kände man till Jeppe Svenssons mannabragd.

Följden häraf blef den, att folket flyttade från andra osäkra orter till denna fredliga och länge dröjde det icke förrän en by uppstod rundt omkring det lilla torpet. Dettas namn öfverflyttades på byn.

Så tolkade Jeppe Trulsson sägnen, och som det icke fanns någon, som kunde vederlägga honom, blef det så. Jeppe trodde fullt och fast på hvad han sade.

Det var därför som de båda svenskvänliga bönderne straxt efter sin återkomst från flykten hånfullt sade till Jeppe, när de en afton träffade honom ensam på åkern och han vidt och bredt skröt öfver sin härkomst:

»Ja, det är sannt, att ju sämre man är, desto mera skryter man. Om det är sannt som du säger om Jeppe Svensson, så var han en bra karl, ty han gjorde trakten fredlig genom att bidraga till stigmännens utrotande. Du gör tvärtom: stiftar oenighet och vill dra' hit stigmännen i stället. Derfor borde du inte skryta så der öfvermodigt af din härkomst när du har ett så elakt sinne.»

Jeppe Trulsson vågade icke svara något, eller visa sitt onda humör, då han hade så stor öfvermakt emot sig, men för sig sjelf gick han en dyr ed på, att han nog skulle vedergälla de stickord han fått mottaga.

Ett ypperligt tillfälle dertill kom snart. Tre dagar efter trätan på åkern kom en dansk trupp till byn och uppmanade innevånarne att bryta sin tro till Karl XI. Jeppe Trulsson var den förste som aflade eden och han var till och med så höflig, att han inbjöd danskarnes anförare, en rödskäggig och grym ditmarscher, som hela sin tid lefvat endast på rof och plundring, att taga sin bostad i hans koja.

Till sitt vederstyggliga skryt lade också Jeppe Trulsson det, att nämnde koja var den, som Jeppe Svensson uppbyggt åt sig, och som således bar det egentliga namnet Jeppe Svenstorp. Kojan var ytterst gammal; ja till och med så åldrig, att den nätt och jemt höll ihop. Dertill låg den midt i byn och sägenen, det vill säga Jeppe Trulsson, visste ju berättta, att byn blifvit uppförd rundt omkring det lilla torpet.

Det fanns icke många, som i den saken hade just så synnerligt stark tro, men de höllo dock god mine i elakt spel, alldenstund de visste att Jeppe var i stånd till att begå nästan hvilka grymma handlingar som helst. Den tid, som då var, passade också ut-

märkt bra för personer med Jeppe Trulssons hämndgiriga lynne.

Den ene af de svenskvänlige bönderne hade flytt redan vid första nyheten om danskarnes ankomst. Den andre måste stanna qvar därför att han låg till sängs, bunden af en svår sjukdom, som knappt tillät honom att röra en enda lem.

När nu Jeppe och den rödhårige dansken ett par dagar efter jutarnes ankomst till byn suto tillsammans i det skrala torpet och drucko omåttligt, sade den först nämnde under det ett smilande leende bredde sig öfver hela hans anlete:

»Hur brukar ni behandla svenskarnes vänner, herre?»

»Hvarför spørjer du så», frågade dansken, som redan var icke så litet drucken.

»Jo se... jo se...» Jeppe började också slarfva på målet, och hade därför svårt att uttrycka sig som han ville. Underofficieren märkte detta och hjälpte honom på trafven:

»Finns här kanske någon svenskvän i byn», sporde han och gaf Jeppe ett bistert ögonkast.

»Ja, till och med två», kunde bonden ändtligen säga.

Sergeanten gnuggade händerna i grym förtjusning.

»Hit med dem då!» skrek han så väldigt att Jeppe höll på att i förskräckelsen bli spik nykter, »jag skall lära dem hvad kung Kristians makt och myndighet duger till!»

»Ja, det vill säga», rättade sig Jeppe, »att det har funnits två här, men den ene flydde redan innan ni, herre, kom hit.»

»Och den andre då», sporde sergeanten.

»Han är qvar, men ligger sjuk.»

»Det betyder ingenting», inföll dansken under det ett rätt skratt banade sig väg öfver hans läppar. »Är han sjuk, så skall han väl snart dö och då gör det rakt detsamma om jag hänger honom förr eller sednare. Hvar är han?»

Hur förhärdad Jeppe Trulsson än var, kunde han dock icke undgå att känna en lindrig rysning vid

åsynen af danskens mordlystna blickar. Den sjuke bonden hade en gång, ett par år före dessa händelser, välvilligt hjälpt Jeppe att komma ifrån en skuld, som hängde svårt efter och derigenom räddat honom från total ruin. Denna händelse framträdde nu för den skurkaktige bonden icke såsom en flyktig hågkomst, den man lätt kan slå bort, utan manande och förebrående med hela den styrka som samvetets själfanklagelse kan ega. En fläkt af det goda började genomströmma Jeppes svarta själ och han skulle i denna stund med varm hand gifvit bort nästan allt hvad han egde om han kunnat återtaga sina ord eller ha dem osagda.

Men detta var nu för sent. Danskens gnistrande blickar tycktes kunna läsa hvad som försiggick i hans själ.

»Ångrar du dig, eller har du ljugit», utbrast sergeanten hånande. »Nå, då tar jag dig i stället. Jag är inte van att låta en usel bondlurk spela mig på näsan.»

Dessa jutens ord afgjorde den sjuke bondens öde.

»Herre», inföll Jeppe och tog sig om hakan under det den grofva och smutsiga handen märkbart darrade, »jag skall föra er till den sjuke när ni behagar.»

»Åh nej», inföll sergeanten, »inte mig, men några af mina knektar. En kunglig dansk krigsman går aldrig själf till sådant pack, då han eger slafvar att skicka i sitt ställe.»

Och med dessa ord kråmade sig dansken på det mest löjliga och på samma gång ömkliga sätt i medvetande af sin underofficersvärdighet. Han påminde icke så litet om paddan, som sprack då hon ville blåsa upp sig till samma storlek som tjuren.

Jeppe Trulssons hat till allt hvad svenskt var hade åter drifvit de goda rörelserna på flykten; hans onda lidelser regerade nu till och med värre än förut. Det var alldeles som om de hemtat större krafter genom den korta hvila de nyligen haft.

»Befall och jag lyder», sade han för den skull.
»När vill ni att...»

»På ögonblicket», afbröt sergeanten och sprang upp vinglande hit och dit. »Han skall hängas vid takåsen på denna usla stuga, ty lika usel som den är, ä' svenskarne och deras medhållare. Men skynda dig, annars...», och med dessa ord gjorde han en hotande rörelse mot venstra sidan.

Detta stumma hot hade en kraftig verkan med sig, och ehuru Jeppe tyckte att det var kusligt, att hans koja skulle utgöra galgen åt den man, som förut endast gjort honom godt, vågade han likväl icke sätta sig emot danskens befallningar.

Sedan han meddelat dem åt ett par knektar, som helsade dem med stor förtjusning, eftersom hängningen skulle blifva en välkommen förströelse i deras enformiga hvardagslif, såsom de uttryckte sig, skyndade han sig till den sjuke bondens gård, belägen nordligast i byn.

Väl studsade Jeppe en smula då han såg bondens hustru med förgråtna ögon stå på förstugubron och under djupa snyftningar trycka sin lilla sexåriga dotter intill sig, men för honom fanns ingen återvändo mera. Han kunde dock icke, hur fräck han än var, se bondhustrun i ögonen, utan sade i det han pekande på henne, vände sig bort:

»Der inne är han.»

Den sjuke bondens hustru sökte visserligen först att med goda och bevekande ord och när detta icke hjälpte med våld hindra knektarne från att komma in i stugan, men hvad förmådde hennes kraft, hur stark den än var, mot fyra ursinniga karlars förenade styrka! Ett pikstyg i ena sidan kastade henne ned från förstugubron, och då den lilla flickan skrikande att de ej skulle göra hennes far något illa ställde sig i dörren och slog afvärjande med de små armarne mot fridstörarne, grep en af de rusige sällarne henne i nacken och kastade den lilla oskyldiga varelsen handlöst ned till marken, der hon med båda armarne afbrutna blef liggande sanslös.

Modrens fall åsåg Jeppe Trulsson med fullkomlig likgiltighet, ty han hatade också henne för hennes frispråkighet gent emot honom, men då han såg det

gemena våld, som föröfvades mot den lilla värnlösa flickan, då kunde han, oaktadt all sin elakhet, icke uthärda längre. Som jagad af onda andar rusade han derifrån och kröp skälfvande in i en smal trumma mellan sin koja och det närstående huset. Här låg han darrande bakom en skräphög, som under tidernas lopp samlats vid trummans mynning och afvaktade med ängslan hvad som komma skulle. I detta sitt gömställe var han temligen trygg, ty den ganska ansenliga skräphögen skyddade honom fullkomligt. Han var dock icke riktigt nöjd, hvadan han med halfva nedre delen af kroppen arbetade sig in i den ej särdeles kompakta högen, der han mera liknade ett svin i sin byssja, än en människa.

Soldaterna hade under tiden rusat in till den sjuke bonden, ryckte honom trots hans ifriga protester och bevekande böner ur sängen, och släpade honom derefter halfnaken som han var och nästan halfdöd genom bygatan fram till Jeppe Trulssons usla koja, i hvars dörr den rödhåriga sergeanten fattat posto. Icke en enda muskel rörde sig i hans bistra och djuriska anlete då han såg det eländiga tillstånd, i hvilket den marterade bonden befann sig; han vred bara de väldiga knäffelborrarne något häftigare och mumlade derunder långa hotfulla meningar öfver »de satans svenskarne och deras vänner».

När byinnevånarne sågo den misshandel, som deras sjuke kamrat undergick, veknade deras hjertan en smula, ty det fanns ingen mer än Jeppe Trulsson, som hyste agg till honom, men detta medlidande kom nu för sent. De vågade ej heller visa att de besjälades af menckliga känslor, ty de anade, att äfven de i sådant fall skulle blifva utsatta för danskarnes grymheter.

Sedan den marterade bonden väl hunnit framläpas till Jeppe Trulssons koja förkunnade en långt utdragen hornsignal att byns hela befolkning skulle komma tillsammans.

Emellertid hade den flyende bonden hunnit i närheten af Mjösjön. Tröttheten öfverväldigade honom dock snart och han sjönk utmattad ned bakom en storgrenig buske. Han kunde ha sofvit ungefär ett par timmar då han plötsligt väcktes af ett skott i närheten.

Gnuggande sig i ögonen upplyfte han det tunga hufvudet och spejade efter skytten. Han fick snart syn icke allenast på honom, utan äfven på många andra skyttar. VILLEBRÅDET utgjordes af män, qvinnor och barn, som skrikande flydde från ett par i närheten belägna gårdar, af hvilka den ene var nära nog uppbrunnen.

»Det är snapphanar», tänkte bonden och kröp in i busken så långt han kunde. »Gud vare mig nådig! Nu har jag råkat lika illa ut som om jag stannat kvar i Jeppe Svenstorp.»

De flyende aflägsnade sig emellertid allt mera. En del tog vägen inåt skogen, en annan del kastade sig i de små båtarnas, som de kunde uppfånga vid stranden, samt rodde af alla krafter utåt Mjösjöns småkrusiga yta, räddade åtminstone för ögonblicket.

Snapphanarne kommo under tiden närmare den buske, i hvilken svenstorpären nu krupit in helt och hållet. De gjorde till och med en rast der, och den stackars bonden måste nu uthärda nära nog två långa timmar i den qvalfullaste ångest.

Under denna sin ofrivilliga fångenskap kom bonden i tillfälle att höra följande korta samtal mellan Tranan, snapphanebandets anförare och Lasse, den fordne torparen under Stjernhem. De samtalande bredvid den nämnde busken, i hvilken bonden låg gömd.

»Det påstås att danske knektar varit synliga längre söderut», sade Tranan.

»Ja, jag har hört det», menade torparen. »Hvad ämnar du göra?»

»Uppsöka dem naturligtvis. Det kan alltid vara

bra att ha ett starkt ryggstöd när svensken är i närheten.»

»Först skall du väl göra en påhelsning i Jeppe Svenstorp kan jag tro?»

»Hvarför tror du det?» menade Tranan förvånad.

»Jo, därför att jag vet att der finnes någonting för oss att göra. Du förstår», fortfor talaren och gaf till ett kort skratt.

»Jaså, är det på det viset», anmärkte Tranan. »Nå; byn ligger i vägen och därför så... men derefter gå vi till Stjernhem. Grefven der är svenskt sinnad, det har jag fått höra här borta, och det vet nog du bäst sjelf, som tjenat honom så länge?»

»Ja, nog är det sannt», svarade grefve Stjernarms ovärdige före detta torpare. »Han hatar dansken lika mycket som vi hata svensken.»

»Jag vet det nog», inföll Tranan under det hans små elaka ögon glödde af ilska och snikenhet. »Och hvilket byte vi kunna få der, bara inte den jutske officeren, som sist gjorde vårt anfall om intet, är qvar der ännu.»

»Ja, se det vet jag inte», svarade den förre stjernhemstorporen, »men jag skulle inte tro det.»

Samtalet afstannade här, och en stund derefter var snapphanebandet åter på marsch söderut.

När svenstorporen trodde att alla hade aflägsnat sig stack han ut hufvudet ur busken och såg sig försigtigt omkring. Hur mycket han än spanade kunde han dock icke upptäcka någon enda mensklig varelse.

»Godt, nu är det tid för mig att begifva mig af», tänkte han och kröp fram helt och hållet. Hans kläder, händer och ansigte voro sönderrifna af buskens taggar, men i sin nu varande ställning bekymrade han sig icke det ringaste derom. Sakta och varligt smög han sig från buske till buske nedåt sjöstranden och han trodde sig redan vara i säkerhet, då ett par höga rop och förbannelser ljödo bakom honom.

Han vände sig bestört om och såg då två menskliga gestalter i fullt språng efter sig. Redan vid första blicken såg bonden att det var snapphanar, samt att de saknade skjutgevär. Deras långa knifvar glim-

made deremot så mycket mera olycksbådande i deras händer.

»Store Gud om här finnes en båt», tänkte den gamle bonden, som redan började känna trötthet. »De der ä' unga karlar båda två och ska snart hinna upp mig.»

Han fick knappt sista ordet öfver läpparne då ett rop af förbittring ånyo ljöd bakom honom. Han vågade se sig tillbaka och upptäckte då huru hans båda förföljare lågo kraflande och skrikande om hvarandra på marken. De hade snafvat om en buske på vägen och den ene hade dragit den andre med sig i fallet.

Detta äfventyr gjorde att svenstorparen fick ett ganska godt försprång igen, och han begagnade sig äfven deraf så mycket hans krafter tilläto det.

Han stod inom kort vid stranden och hans ögon följde ängsligt dess krökningar. Plötsligt uppgaf han ett rop af glädje. Ungefär tio alnar ifrån sig hade han varseblifvit aktern af en ökstock, som låg till hälften dold i strandvassen. Att ila dit och skjuta ut den räddande farkosten var för honom endast några ögonblicks verk.

Med ett språng försatte han sig ned i ökstocken och grep till den enda åran, som fanns, för att »vricka» sig ut från land.

Han hade dock knappt nätt och jemt tagit det första taget, då ett häftigt prasslande i strandbuskarne kom honom att sänka åran ännu djupare ned i vattnet.

»Det är bestämdt mine förföljare», mumlade han för sig sjelf. »Ja, nu kan ni komma, jag...»

Han fick ej sista ordet öfver läpparne då buskarne delade sig och en af hans förföljare rusade andfädd ned. Dennes kamrat hade vid fallet skadat sin ena fot, så att han ej kunde springa så fort. Svenstorparen varnade honom dock komma linkande och hojtande ett godt stycke uppe i småskogen.

Den snapphane, som nu rusade fram ur buskarne, var dock icke buskablyg af sig. Med ett par språng stod han ute i det grundå vattnet och grep efter den.

i detsamma nedsänkta åran allt under det han utslungadé de gröfsta förbannelser öfver svenstorparen.

Denne insåg genast att här icke fanns någon annan räddning än att begagna våld mot våld. Fridsam till lynnet som han var, kunde han dock icke underlåta att nu begagna sig af sin fördel, ty nöden hade här ingen lag. Med ett kraftigt ryck slet han åran, om hvilken den flinke snapphanen redan fattat ett löst tag, till sig, och lät den med hela kraften af sin arm falla ned på stigmansens hufvud.

Snapphanens hånleende ansigte förvreds af smärta; han famlade några ögonblick med händerna i luften, utstötte ett par skri af raseri och förtviflan och föll derefter sanslös ned i vattnet, som utan tvifvel skulle blifvit hans graf, om icke kamraten i detsamma hunnit fram och med stort besvär dragit honom ur hans farliga belägenhet.

Svenstorparen var då redan ett godt stycke ute på sjön. Snapphanarnes raseri öfver att bytet gått dem ur händerna låter heldre tänka sig än beskrivas. Sedan de en god stund letat utefter stranden, om de möjligtvis skulle kunna få fatt i någon farkost, men misslyckats i sitt sökande, skyndade de ånyo uppåt skogen för att söka andra föremål för sin ilska och sin mordlust.

Svenstorparen fortsatte emellertid rakt öfver till andra stranden. Han var icke många alnar ifrån den, då han tyckte att ökstockens botten blef ovanligt mjuk; det förekom alldeles som om han trampat på en uppmjukad lerklump.

Bestört såg han efter och fann då att hela ökstocken var så genomruten, att den knappt höll tillsamman. En synnerlig lycka var det för den skull att vädret var så lugat, annars skulle han icke kommit hafväges öfver sjön, utan funnit sin graf i dess djup.

Svenstorparen mätte med blickarne först afståndet från stranden och derefter med åran vattnets djup. Detta kunde icke gå honom långt öfver midjan, så mycket såg han, och då stranden icke stupade tvärbarrant ned utan endast småningom höjde sig, fann han

att det icke skulle vara förenadt med någon risk att begifva sig ut. Stödjande sig på åran anträdde han därför färden. Vattnet stod honom knappt mer än till midjan och blef grundare för hvarje steg han tog uppåt.

Innan han lemnade den genomruttna ökstocken gaf han den med åran en kraftig stöt i botten. Ett hål öppnade sig genast, vattnet forsade in och efter några minuter låg farkosten begrafven.

»Du skall då åtminstone inte mera bära någon», mumlade han under det han, försigtigt kännande sig före med åran, så att han ej skulle råka i något försåtligt hål, vandrade mot stranden. »Men, det var kanske dumt af mig att jag inte lät dig flyta i land sådan du var; du hade måhända kunnat bli någon snapphanes bane, och i så fall hade ju alltid något godt varit vunnet dermed.»

Efter en kort vandring nådde han äntligen stranden och var som bäst i farten med att skaka af sig vattnet, då han, innan han visste ordet af, såg sig omringad af ända till tänderna beväpnade knektar. En dödlig blekhet öfverdrog hans ansigte, ty i första häpenheten trodde han att det var danskar, som han råkat ut för, men då han närmare betraktade soldaterna, fann han snart till sin stora glädje, att han i stället hamnat midt i en svensk styrka. Hans belätenhet gaf sig också luft i detta utrop:

»Gud vare lof att jag råkat ibland vänner!»

Rutger von Ascheberg, ty det var dennes trupp, som svenstorparen träffat på, närmade sig i detsamma, sporde honom om hans namn och hemvist, och frågade derefter om tillståndet i trakten.

Den belätne bonden förtäljde allt hvad han kände till: danskarnes ankomst till Jeppe Svenstorp, sin brådskanke flykt derifrån, snapphanarnes samtal vid busken samt det äfventyr han derefter varit utsatt för, och slutade med dessa ord:

»Om ni skynda er, är jag säker på att ni ska få både jutarne och snapphanarne i edra händer.»

»Toppl!» utropade Ascheberg glad, »jag skall följa ditt råd om du vill bli min vägvisare.»

»En säkrare kan ni aldrig få, herre», svarade svenstorpären och såg Ascheberg trohjertadt i ögonen. »Hvad på mig ankommer vill jag göra allt för att ni måtte kunna få de gemena skurkarne i edra händer.»

20.

De starka hornstötarne gjorde att icke blott de i byn varande inneväranne nyfikne skyndade till den lilla fria platsen framför Jeppe Trulssons stuga; äfven de, som arbetade på de närmast belägna fälten läto arbetet hvila och ilade tillbaka till byn.

Framför den ofvan nämnda stugan låg den sjuke bonden Niklas medvetlös. Knektarne hade flere gånger sökt att få honom på benen, men han hade alltid fallit tillbaka och då skrapat sönder ansigtet mot sanden och de kantiga stenarne. Han var ohygglig att se på och det fanns till och med mer än en jutsk soldat, som med afsky vände sig bort från den hemska synen. Byinneväranne tordes ej närma sig på flere stegs afstånd och äfven bland desse danskvänlige var det somlige, som inom sig hyste medlidandets känslor för den olycklige. En blick på den i stugdörren ännu kvarstående sergeanten och hans tummande lek med sina väldiga knäfvellborrar, betog dock hvar och en lusten att inlägga någon protest mot det barbariska sätt, på hvilket den olycklige Niklas behandlades.

Sedan underofficeren en lång stund med likgiltiga blickar sett på huru hans knektar förgäfves bemödade sig om att få Niklas att antaga en upprätt ställning, sprang han fram till den sorgliga gruppen, knuffade till en af soldaterna så att han bokstaffigen stod på hufvudet i en i närheten stående vattenho, som begagnades för att vattna bykreaturen, och sparkade derefter till den olycklige bonden i hufvudet så att blodet började forsa fram.

»Upp med dig, din svenskkarnalje», skrek han, ursinnig öfver detta, såsom han förmodade, tredskande, »annars ska jag väl använda tjenligare medel!»

Detta råa och fega behandlingssätt mot en så kroppsligt sjuk man som Niklas väckte allmänt ogillande hos de kringstående byinnevånarne. Doft frammulade meningar, i hvilka en uppmärksam lyssnare skulle kunnat urskilja en och annan förbannelse öfver danskarnes omensklighet, hördes från folkmassan.

Men då sergeanten icke desto mindre, mer än halfrusig som han var, fortsatte misshandlingen, framträdde en ung bonddräng och yttrade djerft, i det han lugnt mötte underofficerens ilska blickar:

»Niklas är ju sjuk förut vet jag, och etter värre blir han ju längre ni slår honom, och . . .»

»Hvem är det som vågar mästra mig», afbröt sergeanten, gröngul i synen af raseri. »Jaså, du är också en svenskvän! Halloh, knektar, tag fast honom!»

Men detta var lättare sagdt än gjordt. Den unge drängen kilade vigt bakom den närmaste stugan och derefter ut på fältet, der han stack sig undan i den starkt kuperade marken, hvadan danskarnes kulor icke träffade honom.

Den unge bonddrängens frimodiga uppträdande hade betydligt förvärrat svenstorparnes sak istället för att göra den bättre.

»Jaså», skrek underofficeren och upphörde att för några ögonblick misshandla Niklas, »jag ser nu tydligt hur det är stäldt med er. Den undergifvenhet, som ni skryta af, är endast skenbar. Ha, ha, jag vet nu hvad jag har att rätta mig efter. Ni säge nog helst att knifven sute i min strupe kan jag begripa, men jag ska nog veta att förekomma de der stämpelringarne.»

Med dessa ord gaf han sina knektar ett tecken; muskötterna flögo hastigt till axlarna och hela massan skulle utan tvifvel blifvit nedskjuten, om icke underofficeren i detsamma hejdats i sin mordlusta af ropet:

»Hvad är det för folk, som kommer der?»

Frågan var knappt gjord, då Tranan i spetsen för sitt band, mer än en gång till så stort som danska

truppen, rusade in i byn. Vid åsynen af dessa vilda gestalter, som hoppade och dansade som galningar, drog sergeanten sin trupp tillsammans omkring den sanslöse Niklas, ty han hade föresatt sig att ej utan strid släppa sitt byte ifrån sig. Han kunde ju icke till en början veta om ej de nykomne ämnade rycka detsamma ifrån honom.

»Hå, hå, hvad är du för en ljus figur», skrek Tranan och glodde argt på sergeanten. »Ser du hur mycket folk jag har! Du ska få bli min underbefälhafvare!»

Dansken såg nu hvad slags sällar han hade att göra med, och han vidtog därför de mått och steg han ansåg tjenliga.

»Ska jag bli din underbefälhafvare», svarade han under det hela hans anlete förvreds af ett hånleende; »nej det är nog bätfre att du ställer dig under mitt kommando.»

Tranan såg nu som först hvad han förut i sin häftighet icke märkt, nemligen att han hade med reguliera soldater att göra. Han blef visserligen till en början en smula försagd, men fann sig snart och utbrast lika hånfullt som underofficeren:

»Då skulle jag väl vara galen. Vi ä' officerare allihop vi också. Men», fortfor han medlande, »om du vill så ska vi gemensamt...»

»Topp», afbröt sergeanten, som nu vunnit sin af-sigt, »vår gemensamma styrka torde nog komma att snart behöfvas.»

Genom snapphanarnes förening med danskarne blef styrkan öfver hundra man stark. Den spridde sig i alla riktningar, inträngde i husen, förfördelade innevånarne och röfvade till sig så mycket de kunde. De fleste af Jeppe Svenstorps innebyggare hade aldrig kunnat drömma om ett sådant lif, och ångrade nu att de ej, såsom folket gjorde på flere ställen, flytt öfver gränsen, medtagande så mycket löst de kunde bära, och endast kvarlemnande de tomma boningarne. Men det var nu för sent att tänka på flykt; de måste undergifvet foga sig i sitt öde.

Jeppe Trulsson hade från sitt gömställe hört allt

som försiggick utanför hans stuga. Glädjen öfver snapp-hanebandets ankomst gaf sig luft i några korta grymtningar, så förvillande lika ett svins, att om någon hört dem, han skulle kunnat svära på, att en medlem af släktet sus fanns i skräphögen. Då han tyckte sig märka att larmet flyttade sig längre bort reste han sig upp och skakade af sig den myckenhet smuts, som fastnat på honom och smög sig fram.

Den första syn, som mötte hans blickar då han stack näsan framom stugknuten var Tranan och sergeanten, stående framför den marterade bondens till utseendet liflösa kropp och disputerande om hvad de skulle göra med densamma. Dansken ville prompt hänga Niklas vid ryggåsen på Jeppe's stuga, Tranan deremot ansåg för säkrast att dränka den i den förbi flytande ån.

»Lägg bara några stenar på honom så flyter han inte upp och sqvallrar om för sven...»

»Ah, jag vill inte höra talas om ditt dumma prat», skrek dansken i detsamma. »Är du rädd för svensken, du, eftersom du pratar dylik smörja. Gå då din väg först som sist, men du kan vara öfvertygad om att han ska hänga der uppe», fortfor han och pekade på stuggafveln, »äfvén om jag ska skaffa mig en stege och... men se der är ju Jeppe vet jag, hvar fanken har du hållit hus?»

Jeppe hade genast detta svar i beredskap:

»Jag har ströfvat rundt omkring byn och sett till att någon fara inte är på färde», sade han och svängde med armarne rundt omkring.

»Då såg du väl när det här bandet kom in», sporde sergeanten listigt.

»Nej», svarade Jeppe och antog en så trovärdig mine han kunde, »jag var då söderut och det kom norr ifrån.»

Denna sista lögn framsade han med så stor fräckhet han kunde. Med ledning af sin ypperliga hörsel hade han från sitt gömställe kunnat beräkna det väderstreck, hvarifrån Tranan kommit och att han icke högg i sten veta vi.

Sergeanten syntes också fullt belåten med hans förklaring.

Det var redan långt lidet fram på eftermiddagen, då han befälde att den ännu sanslöse Niklas skulle undergå straffet för sina svenskvänliga åsigter. Åter blåstes soldater, snapphanar och byinnevånare tillsammans med gälla hornstötar. Ett ringa fåtal af de sist nämnde hörsammade dock kallelsen. De hade fått nog af den förra sammankomsten och aktade sig därför noga att ånyo sätta lifvet på spel, emedan det nu var så mycket större utsigt att bli af med detsamma som nästan alla, både knektarne och snapphanarne, hunnit fylla på de rus, som förut gjort dem så vildsinte.

Under det sergeanten, biträdd af Jeppe Trulsson, som nu villigt hjälpte honom med att göra fast snaran uppe i ryggåsen, var som bäst i farten med sina förberedelser till hängningen, syntes på en liten sandhöjd ungefär ett par tusen alnar norr om staden två män taga i betraktande den nedanför liggande byn. Den längste af dem var Ascheberg, den andre vägvisaren. Från den plats de innehade kunde de något så när se hvad som försiggick i Jeppe Svenstorp fastän de icke för det långa afståndets skull mäktade känna igen några ansigten.

»Det är så mycket folk der nere, att jag tror att snapphanarne redan hunnit dit», mumlade vägvisaren halfhögt.

»Det måtte de väl ha gjort», inföll Ascheberg med tvärsäkerhet. »De hade ju så stort försprång.»

Sedan den efter kommande styrkan hunnit fram, delade Ascheberg den i två delar. Den ena skulle under hans eget anförande smyga sig rakt fram till byn, hvilket endast kunde vara möjligt genom att noga iakttaga alla de kuperingar som gjorde att marken hade starkt tycke af ett stormigt haf; den andra delen hade till uppgift att med svenstorpshandens såsom förare göra en sväng mot sydost och genom den der liggande skogen genskjuta upprorsmännen och danskarne om det lyckades Ascheberg att såsom han förmodade, drifva dem på flykten.

Utän dröjsmål sattes denna väl uttänkta plan i

verkställighet. Aschebergs marsch öfver den kuperade marken gick ej fort, men tack vare den uppmärksamhet, som folket i byn höll riktad enkom på förberedelserna till hängningen, lyckades det honom att osedd smyga sig fram till den ofvan nämnde lilla å, som flöt, och ännu flyter ett stycke öster om Jeppe Svenstorp, för att sedan hamna i den vackra Mjösjöns våta sköte.

Än var icke djupare eller stridare, oaktadt vattenflödet under de senaste veckorna varit ganska ymnigt, än att soldaterna utan den ringaste fara kunde vada öfver. De gjorde så och stodo snart utanför byhusen. Några af innevånarne hade visserligen sett den fara, som hotade danskarne och snapphanarne, och voro i första häpenheten färdiga att slå larm, men när de sågo den svenska styrkans storlek och voro fullt säkra på, att den skulle segra, förhöllo de sig passiva, i den förhoppning, att intet ondt skulle hända dem om de icke deltog i motståndet.

Det var dock en, en själsfrände till Jeppe Trulsson, som hade i sinnet att varsko danskarne. Springande från norra ändan af byn, råkade han dock ej bättre ut, än att han kom så att säga rakt i Aschebergs fann. Han ville ropa, men fick i detsamma en så bastant örfil att han på en gång såg sju solar och lika många tusen stjernor och rullade som ett klot ned i ån, der han ömkligen drunknade.

»Se så», utbrast sergeanten och lade snaran kring den olycklige Niklas' hals. »Hissa nu upp honom långsamt så att...»

Dansken fick ej sista ordet öfver läpparne, ty ett skott brann i detsamma af från ett af de närmaste husen och den knekt, som skulle fullgöra sin förmans befallning rullade sig i sitt blod.

Sergeanten hade ej ens tid att pressa fram någon af sina vanliga svordomar, förrän de svenske soldatliden i den jemnaste ordning bröto fram mellan husen öster om bygatan. Ett gemensamt fasansfullt hämndeskri skallade i detsamma från de bestörta snapphanarne som med Tranan i spetsen rusade blindt på de lugna svenskarne, i hvilkas främsta led Ascheberg

sjelf med ord och handling uppmuntrade sitt folk att icke rygga för detta häftiga anfall.

Hans uppmuntringar behöfdes icke heller. De svenska leden, som stannat mellan husen, qvarstodo orubbliga på sina platser och kastade lugnt tillbaka hvarje rasande angrepp som Tranan gjorde med sina snapphanar. Endast då sergeanten ryckte fram, blef striden mera allvarsam för Aschebergs män, ty de hade nu öfvade soldater att kämpa med.

När sergeanten märkte att svenskarne icke förmodade gå framåt, fattade han det djerfva beslutet att genom ett gemensamt angrepp af knektar och snapphanar drifva sina motståndare tillrygga. För den skull förenade han de båda styrkorna och tog, trots Tranans envisa motstånd, hufvudbefälet. Angreppet var väldigt; de svenska leden svigtade ty öfvermakten var för stor.

Den danske sergeanten var en tapper karl, som egde en ofantlig styrka. Ett par af Aschebergs bästa knektar hade redan fallit för jutens hugg, då han (Ascheberg) plötsligt befann sig öga mot öga med sergeanten. Denne såg nog att han hade en högre officer framför sig, och att han för den skull hade att vänta sig ett energiskt motstånd, men detta bekymrade honom föga. Den stridslust, som alltid utmärkt Dittmarschens kraftiga befolkning, gjorde att denne son af detta land, hvars hjeltomodiga kamp mot de eröfringslystne danskarne är ett af de mest storartade krigsspel historien har att uppvisa, icke bekymrade sig om hvilken motståndare han hade framför sig, eller hurudan han var beskaffad.

Kampen mellan Rutger von Ascheberg och ditmarschern blef minst sagdt fruktansvärd. Medan den pågick afstannade liksom genom en tyst öfverenskomelse den öfriga striden.

Redan vid sergeantens första hugg märkte Ascheberg att han hade fått en motståndare, som var honom fullt värdig i att handtera vapnen, och det var därför som han uppbar striden med den största försigtighet. Till en början åtnöjde han sig endast med försvaret, hvarunder han fick uppbära många bittra speglosor af danskarne och snapphanarne, men sedan han väl utmattat

ditmarschern så mycket, att han kände det dennes arm ej mera egde samma kraft och spänstighet som tillförne, då föll han öfver honom med så väldiga hugg, att sergeanten efter några lamare pareringar segnade ned på knä.

Vid denna syn upphäfde danskarne i förening med snapphanarne ett rop af harm och gjorde sig i ordning att åter upptaga striden.

»Gif dig», ropade Ascheberg med en så stark stämma att den hördes öfver stridsbullret. »Gif dig!»

»Nej», svarade sergeanten trotsigt, »en ditmarscher stupar heldre än han ger sig.»

På detta manliga tal svarade hans män med ett nytt anfall i hopp att kunna rädda honom, men det var för sent. Aschebergs huggvärja hade redan klufvit sergeantens huvud ända ned till öronen.

Denna förlust nedslog danskarnes och snapphanarnes mod, och det påbörjade återtåget upplöste sig redan i full flykt, då fänrik Rosenhjelm, vägledt af svenstorparen, bröt fram med den andra svenska styrkan.

I samma ögonblick syntes också en stark ryttartrupp spränga fram från söder. Truppens anförare, en ung officer, kastade sig framför de flyende soldaterna och snapphanarne, och lyckades att efter flere öfvertalningar få dem att hålla stånd. Derefter förde han hela sin styrka, nästan dubbelt så stor som Aschebergs ånyo i striden.

Den unge officeren gjorde under af tapperhet. Två gånger möttes han och Ascheberg, men stridens fram och åter vältrande böljor skiljde dem båda gångerna åt.

Snapphanarne med Tranan i spetsen voro de förste, som för andra gången rymde fältet. Öfverlemnade åt sig sjelfva måste danskarne också efter ett kort motstånd göra sällskap. Förgäfves bad och hotade den unge officeren, ingenting hjälpte, en panisk förskräckelse hade bemäktigat sig hans krigare och han måste under den vilda flykten uppbjuda hela sin förmåga att någorlunda hålla de spridda delarne af sin styrka tillhops, så att den ej ännu mera måtte skingras och i detta fall helt och hållet nedgöras af segrarne.

Den unge danske officeren var ingen annan än Paul Stjernarm. Dyster och färdig red han i spetsen för sin utmattade afdelning ned mot Stjernhem, der han ämnade fatta postö, emedan han var orolig för att något ondt skulle hända föräldrarna, då Karl XI befann sig så nära med sin armée.

»Det här var en bastant kamp», pustade Ascheberg när motståndarna redan voro i full flykt, »men om det skall bli några viktiga följder, så måste vi fortsätta den och alldeles nedgöra våra fiender.»

Med dessa ord befallde han att truppen åter skulle sätta sig i marsch och länge dröjde det icke förrän följandet ånyo var i full gång.

Aschebergs vägvisare hade stannat kvar i Jeppe Svenstorp och tog genast hand om den sanslöse och mer än halfdöde Niklas, hans hustru och lilla flicka. Genom ändamålsenlig behandling kom Niklas åter till sans, men lefde icke längre än till andra morgonen då han afled i följd af de misshandlingar, som sergeanten låtit honom genomgå.

Ditmarschern återigen gräfdes tillsammans med danskar, svenskar och snapphanar ned i en gemensam graf. Ingen kulle utmärkte hvar dessa kämpar hvilade och många årtionden hade icke hunnit förflyta innan Jeppe Svenstorps innebyggare sjelfve icke visste hvar grafven fanns.

Efter den betan bekymrade sig icke svenstorparne vidare om politiken. De läto striden rundt omkring dem rasa bäst den ville, utan att taga del deri. Denna hållning bestämde också Ascheberg för att, då han på sitt tåg vesterut inträffade i Jeppe Svenstorp, icke ådagalägga någon grymhet mot de af danskarnes stämplingar vilseledde. Han gaf dem likväl i barsk ton en faderlig förmaning att för all framtid hålla sig i skinnet, så framt de ville behålla detta helt och med detta besked gick han bort, sedan han först inför alla tackat sin vägvisare, den gamle bonden, för den andel, som denne tagit i hans seger. Efter att derpå ha i Karl XI:s namn förordnat honom till byfogde, aftågade han, följd af den nyttnämndes jublande hurrarop:

»Lefve konung Karl XI! Lefve Ascheberg!»

Jepppe Trulsson hade följt med snapphanarne på deras flykt, så att honom få vi nog återse framdeles.

21.

Efter stora ansträngningar hade det lyckats Sven att komma upp till taköppningen i »Nubbens kapell». Under uppklättrandet hade han skurit sönder sig på händerna mot de hvassa stenarne, men här var nu icke tid att jemra sig öfver eller fästa sig vid några större eller mindre skråmor.

Sedan han en stund blickat omkring åt alla sidor och funnit att allt var tyst, fastgjorde han repet stadigt kring en utskjutande klippspets, samt gled der-efter sakta ned igen.

Torsk-Anders hade väntat honom med alltjemt stigande oro, icke för sin utan för Svens egen skull, ty ingen kunde ana hvilka faror, som dölde sig der-efter, tänkte han.

Lika mycket som Torsk-Anders tillförne haft ett horn i sidan till Sven, därför att han, såsom varande fattig, vågat tycka om Elin, lika mycket höll han nu af honom då han såg hvilken präktig pojke den unge fiskaren var.

»Ja, det säger jag då», mumlade Anders för sig sjelf, under det han koxade uppåt den smala öppningen, genom hvilken ett fint duggregn spred sig öfver den under hålet liggande delen af »kapellet», »ja, det säger jag då, att om någon olycka skulle hända Sven, blir jag topp rasande. Likare pojke än han finnes inte i sju konungariket, det är tvärsäkert, och får Elin honom till sin man, då kan hon vara lycklig och glad. Men se, der är han igen. Gud vare lof att inte någon olycka träffat honom. Nå», fortfor han då Sven väl hunnit ned, »hur ser det ut der uppe?»

»Alldeles ypperligt, fader Anders», svarade den

unge fiskaren belåten. »Der uppe finnes inte så mycket som tillstymmelse till en katt en gång, mycket mindre till en snapphane. Äro vi en gång väl der uppe, och det bör gå lätt för sig, så har det vidare ingen fara.»

»Men tänk om här inte finnes en enda båt, så att vi kunna komma härifrån. Då blir den sista villan värre än den första när snapphanarne i morgon vakna upp från ruset.»

Sven funderade en stund, ty gubbens ord hade tvärt slagit honom för pannan. Slutligen sade han dröjande:

»Ni kan allt ha rätt, fader Anders. Det skulle kunna ha händt att snapphanarne varit så listiga att de fört bort alla båtarne, eller gömt dem så väl, att vi inte kunna hitta dem i mörkret, men . . .»

»Ja du», inföll Anders gladt nickande, »just så har jag tänkt. Har du tänkt på hvad vi då ska göra?»

»Ja vars», svarade den unge fiskaren lifligt.

»Nå, så låt höra då! Jag är riktigt nyfiken att få veta det.»

Sven förde med detsamma sina läppar intill Torsk-Anders öra och hviskade:

»I sådant fall återstår för oss ingenting annat än att fira oss ned hit igen och först som sist slå ihjäl hvarenda snapphane.»

Orsaken hvarför han *hviskat* fram dessa ord var den att han fruktade för att någon af bandet kunde ligga halfvakn och således få vetskap om hans plan.

Torsk-Anders ryckte till.

»Det blir allt hårdt, det», utbrast han och for med handen öfver pannan. »Jaja, det blir nog hårdt det.»

»Kan ej undvikas», inföll Sven raskt. »Slå vi ej i sådant fall ihjäl dem, så ska de göra så med oss?»

»Jaja, kan nog hända.»

»Men så skynda er nu, fader Anders», uppmanade Sven. »Tiden slinker af och vi ha ännu inte uträttat någonting.»

»Du har rätt. Skall jag gå först?»

»Ja.»

Torsk-Anders började att klättra uppåt med raska

tag sedan både han och Sven först med sin gemensamma tyngd pröfvat på om repet skulle hålla. Den gamle fiskaren hade visserligen icke på långt när kvar den vighet, som utmärkt honom i unga år, men tanken på den fara han skulle löpa om han måste kvarblifva i »Nubbens kapell», lika mycket som den skada han skulle taga om han nu släppte sitt tag kring repet, gaf honom ökade krafter i armarne och benen. Det var visserligen många år sedan han klättrat på detta sätt, men han hade ännu icke glömt bort konsten, det kände han nog.

Då han ändtligen helbregda befann sig der uppe lät han höra det öfverenskomna tecknet, en svag hostning, ned genom öppningen.

»Godt», tänkte Sven, »nu är det min tur.»

Just som han ämnade fatta tag i repet kom han att kasta blickarne bortåt den vrå, der Vargen låg. Han märkte då till sin stora förvåning och förskräckelse, att snapphanen vaknat icke allenast till sans igen, utan äfven att han, krypande på händer och fötter, närmade sig honom. Blodet isades i den unge fiskarens ådror då han tänkte på att möjligtvis äfven de andre vaknat upp och på detta lömska sätt nalkades honom liksom paddor. Hans uppjagade inbillning lät honom också se krälände svarta figurer rundt omkring sig; kallsvetten kylde hans panna och den hand, som höll fast i repet, darrade våldsamt. Den unge fiskaren var långt ifrån rädd, äfven om det gällde att kämpa med aldrig så många fiender vid dagsljuset, men i mörkret för osynliga och lömska fiender hade han en viss respekt, och heldre flydde han då om han kunde, än han inlät sig i kamp med dem.

Men nu kunde han icke fly. Den rörliga mörka figuren närmade sig ännu mera och Sven tyckte sig se ett par hatfulla och hämndlystna ögon glöda emot sig i mörkret.

»Nej, här är bäst att först som sist göra slag i saken», tänkte han och höll den bredbladiga knifven i beredskap. »Jag ser ändå, att jag inte kommer härifrån utan strid.»

Med dessa ord gjorde han en rörelse för att störta

sig öfver den mörka kroppen, men i samma ögonblick reste den sig och en hväsande stämma utbrast:

»Tror du inte att jag sett hvad ni haft för er! Jo jo, Vargen sofver aldrig med mer än ett öga på en gång.»

»Men nu ska du sofva med båda och det för evigt», stönade Sven och sprang vigt på snapphanen, som vid den häftiga sammanstötningen föll baklänges. En vild brottning började nu och härunder närmade sig de båda kämparne mer och mer vattnet. Detta märkte icke Sven förr än han hörde det sakta porlandet icke långt ifrån sig. Han genomskådade nu Vargens djefvulska afsigt, men som både han och hans motståndare tappat sina knifvar under brottningen, var han nu hänvisad uteslutande till sin egen kroppstyrka, förslagenhet och vighet.

Vid ett tillfälle lyckades det honom att få sitt ena knä på Vargens bröst. Han knyckte till så hårdt han kunde och kände med detsamma att senorna i den arm, som Vargen höll kring hans midja, började slappas. Åter en våldsamt knyck och armen föll slappt ned. Vargens kraft var bruten dels genom ruset, som ännu icke gått af honom, dels genom Svens fint att pressa tillsammans bröstkorgen på honom, så att han nära nog miste andan.

Besynnerligt nog kunde denna nattliga strid utkämpas utan att någon annan af snapphanarne vaknade och det ehuru de kämpande under sitt rullande hit och dit ofta våldsamt stötte till någon af dem. Orsaken till denna allmänna förlamning var dock otvifvelaktigt att söka i det omättligen rusets förtyngande verkningar.

Sven hade rest sig upp till hälften. Han lyssnade uppmärksamt under det han ännu höll sina fingrar klämda omkring Vargens strupe. Hvarför detta ifriga lyssnande?

Han beräknade noga afståndet till det sorlande vattnet, och då han fann att detta icke kunde vara så långt aflägsset, samlade han hela sin styrka och kastade med foten och båda armarne snapphanen framåt. Att hans plan lyckats framgick af det plaskande ljud, som

omedelbart derefter hördes. Derpå följde ett dämpadt ångetskri, så svagt, att det knappt hördes öfver halfva »Nubbens kapell», och hür uppmärksamt den unge fiskaren än lyssnade till ett annat dylikt, lät ej något sådant höra af sig. Vargen fanns ej mera bland de lefvandes antal; han sof nu, såsom Sven sagt, för evigt med båda ögonen på en gång.

Sedan han på detta sätt befriat sig från denne besvärlige motståndare skyndade han åter fram till repet. Nu väntade han icke många sekunder till. Med anlåtande af hela sin styrka och vighet klättrade han uppåt och stod snart bredvid Torsk-Anders, som hellsade honom med dessa lätt förtrytsamma ord:

»Hvad du dröjt länge! Jag höll på att tro att Vargen...»

»Det är just hans skull att jag inte kunnat komma förr», inföll Sven och berättade derefter sitt äfventyr der nere. Då han slutat, sade Anders, i det han räckte honom båda händerna:

»Du är en krona för alla pojkar, Sven, och komma vi och Elin helskinnade från de här vådliga äfventyren, så ska det inte dröja länge, förr än ert bröllop ska firas i Örkeneds kyrka, och se'n ska det bli dans och glädje af, det är säkert, det.»

Sedan de båda fiskarne medtagit repet, som de icke ville lemna efter sig, emedan det kanske skulle kunna komma till användning framdeles, skyndade de ned för den temligen branta ön och befunno sig snart på vestra stranden, som nästan hela vägen var tätt bevuxen med småbuskar.

Natten var ovanligt mörk och det regnstänk, som då och då gjorde vistelsen utom hus ännu mera obehaglig, bidrog naturligtvis till att ännu mera öka mörkret.

Efter ett långt och ihärdigt sökande lyckades det slutligen Torsk-Anders att få tag i en båt, så väl gömd, att det endast skulle vara slumpen som man hade att tacka för upptäckten. Så var också förhållandet här, ty under det Anders som bäst trefvade sig fram längs vattenbrynet och många gånger steg ned ända till knäna i det våta elementet, ramlade han plötsligt huvud-

stupa framåt med den fart, att han våldsamt slog hufvudet i något hårdt föremål.

Då han ändtligen hunnit resa sig upp kände han till sin obeskrifliga glädje, att han låg rak lång i en båt. Denna var till hälften uppdragen på stranden och låg, till en del öfvertäckt med löf och qvistar, på sidan. Det var öfver den lägre liggande relingen som Torsk-Anders snafvade och föll.

Nu var då detta bekymmer afhjelpt och när de båda fiskarne efter mycket sökande också påträffade en mast, segel och åror ett litet stycke ifrån båten, nådde deras belåtenhet sin höjdpunkt. Det dröjde naturligtvis icke länge förr än båten, som först undersöktes så noga som mörkret det tillät och befanns vara utan skavank, gungade ute på vattnet med de räddade fiskarne inom sina relingar.

Då först undsluppo två suckar två beklämda bröst, och aldrig sedan barndomen hade gamle Torsk-Anders med mera andakt än nu uttalat dessa ord:

»Gode Gud, jag tackar dig för att du så underligen frälsat oss ur faran.»

Då Anders Torsk derefter kom fram med det förslaget, att de skulle styra kosan rakt öfver till fastlandet och derefter söka sig fram till någon svensk trupp, afklippte Sven genast detta förslag med dessa ord:

»Vi ska rädda Elin först.»

Gubben Anders kunde visserligen icke fullt se den unge fiskarens ansigte, men att döma af tonfallet i hans röst måste uttrycket i hans manliga anlete ha varit energiskt, det kunde Anders Torsk noggsamt begripa.

»Men hur i all världen ska det gå till», inföll Anders.

»Ni vet, fader Anders, att snapphanarne på Birkesön i aftse haft kalas lika så väl som på Nubben, för det är ju klart att Ubbe äfven der borta firat sin födelsedag med ett gästabud, der man antagligen druckit ännu mera än här. Om så är, så kan det inte bli någon svårighet att få reda på Elin, ty...»

»Nu förstår jag dig», utbrast Anders Torsk och

knäppte med fingrarne. »Ja, är du inte som jag nyss sa, en krona för alla pojkar. Nåväl, vi försöka. Ha vi en gång kommit ut på äfventyr, så må vi gerna fortsätta dem ända till dess de sluta lyckligt för oss alla tre, eller...»

Gubben tystnade tvärt och såg forskande ut i den regndigra natten, liksom ville han der söka svaret på sina stumma frågor.

»Eller», repeterade Sven. »Hvad menar ni, fader Anders?»

»Eller också förgås alla tre», svarade gubben dystert.

»Åh, det ska vi inte tro. Har Gud hjälpt oss hittills, så ska han nog inte förtröttas ännu, det är jag säker på.»

Samtalet afstannade här och färden tillryggalades under oafbryten tystnad. Först när båten blifvit förtöjd i den lilla viken på Birkesöns vestsida, utbrast gubben Anders med knappt hörbar stämma:

»Ja, nu har han hjälpt oss hit, måtte han också lika lyckligt hjälpa oss i Elins sällskap här ifrån.»

»Amen», hviskade Sven andäktigt. »Jag känner på mig att så kommer att ske.»

Efter en stunds hvila började de båda fiskarne att varsamt klättra upp för den strand, på hvilken de, åtminstone Anders, kände till nästan hvartenda träd och större sten. Af de snapphanar, som annars brukade lura från hvarje buske hördes icke ett knyst.

Öfver allt var det en stillhet, som om dödens hand tungt lagt sig öfver den lilla ön.

Ubbe hade, så som den unge fiskaren trodde, på Birkesön anställt ett gästbud, som var betydligt större än det på Nubben, både till varornas och gästernas

mängd. Ubbe var denna dag vid så godt lynne, att hans folk aldrig förut sett honom så uppsluppen. Då han dertill var fullkomligt säker på att icke bli anfallen, ty några svenska ströfkärer hade ingen af hans kunskapare hvarken sett till i trakten, eller hört om talas, och angående Karl XI:s vistelse vid Loshult kände han icke det ringaste, gaf han på denna för honom så betydelsefulla dag allt sitt folk den frihet och det sjelfsväld, som för detsamma var så kärkommet.

Ubbe sjelf gick så länge dagen varade troget omkring och såg efter att de vilde sällarne i hans band höllo sig på mattan, ty i detta hänseende var han obehagligt sträng och tålde aldrig någon uppstudsighet eller något gräl mellan sina män inbördes.

Men hur vaksamt öga han än hade öfver allt, kunde han dock icke hindra de af hans närvaro bundna passionerna att bryta ut så snart han vände ryggen till. Den lilla skogsdungen var också ett tjenligt ställe för att uppgöra inbördes tvister: mest med knytnävarne, då igenmurade ögon, tillplattade näsor, urslagna tänder eller uppsvällda läppar blefvo följden, men också ibland med knifven, då allvarsammare skador naturligtvis icke utblefvo.

Och det var naturligt att födelsedagsruset skulle föra dylika följder med sig. Ubbe hade nog till en början insett detta, men som han ville mer och mer ställa sig in hos folket, på hvilket hans makt utslutande berodde, kastade han alla betänkligheter öfver bord och ställde till kalaset, som ändade först några minuter före midnatt, då alla föllo i den djupa dvalika sömn, som plägar utgöra slutet på en i omåttlig dryckenskap tillbragt afton.

Endast tre personer på ön kunde icke sofva lugnt, nemligen Krasshulta-Lasse, Ubbe och Elin. Orsaken till de båda först nämndes sömnlöshet var svartsjuka på hvarandra; Elin deremot kunde ej på länge få en blund i sina ögon af bara oro öfver farfadrens och den älskades öde. Det hade från första början varit hennes mening, att mot slutet af festen, då alla voro upprymda, smyga sig bort och försöka att dölja sig på något ensligt ställe, men Ubbe hade genast varseblif-

vit denna hennes afsigt och med halft våld förekommit den.

Under det att stämningen var som mest lifvad hade Ubbe och Krasshulta-Lasse nära nog kommit i lufven på hvarandra för Elins skull.

Den först nämnde hade nemligen skrytsamt sagt att han snart skulle föra den unga flickan hem till Frisholmen och der låta viga sig med henne, hvarengom alla andra spekulanter på hennes egande skulle få stå der med långa näsor. Till dessa öfvermodiga ord hade Ubbes män sagt »ja» och »amen» genom att beledsaga dem med ett dånande hurrarop.

Detta förtröt naturligtvis Krasshulta-Lasse, som hvad de timliga egodelarne beträffade var Ubbe ojemförligt öfverlägsen. Han anspelade också härfpå då han försmäddigt utbrast:

»Du fattiglapp! Hur långt tror du att du kommer med din...»

»Lika långt som du, det kan du vara säker på», afbröt Ubbe hastigt.

»Du! Ha, ha, ha; det skulle jag vilja se», svarade krasshultaren och tummade häftigt skaftet på sin knif.

»Det ska' du snart få se, om du så gerna vill det», svarade Ubbe vred och drog till hälften ut det långa slagsvärdet. »Skulle tro att detta duger till att hålla uppstudsiga fähundar i styr med.»

Och med dessa ord skakade han det tunga svärdet framför Lasses ögon.

»Fähundar», hväste krasshultaren fram och sprang upp med den följd att ett par bänkar, på hvilka en mängd fyllda bågare hade sin plats, tumlade öfver ända så att bägrarnes innehåll flödade ut i ordentliga strömmar öfver golfvet, »fähundar!» Du borde veta...»

»Hvad för slag», röt i detsamma Ubbe till och sprang upp äfven han, så att det långa bordet, vid hvilket han satt, och som i en hast blifvit hoptimradt af virke från skogen, också ramlade öfver ända. »Säg inte ut hvad du menar, det råder jag dig till!»

»Tror du att jag är rädd för dig?»

»Det rör mig inte, men jag vill att du inte ska'

lägga din näsa i blöt i hvad som angår mina affärer; dem sköter jag helst sjelf.»

»Inte du heller med mina», inföll krasshultaren och lugnade sig en smula.

Sedan ett par af Ubbes mest betrodde män gått emellan de båda rivalerna och föreställt dem hur orätt de gjorde i att kifvas om en sådan småsak »som om en jänta, då hela Skåne ju vore full af dylika lika vackra som Elin», blef freden slutet mellan Ubbe och krasshultaren. En uppmärksam betraktare skulle dock kunnat se, att denna fred endast var skenbar. Att döma af de sneda och ilskena blickar, som de båda rivalerna i hemlighet gånge hvarandra, framgick mer än tydligt, att de nog skulle passa på tillfälle att skada hvarandra när de så kunde komma åt.

Den ene snapphanen efter den andre förtyngdes emellertid af den omåttlighet, med hvilken han förtärt de starka dryckerna, och då Ubbe straxt före midnattens inbrytande gjorde en rund genom den lilla skogsdungen, hörde han icke annat än starka snarkningar från den ena busken efter den andra. Han kunde knappt gå tre alnar i taget, förr än han var färdig att stupa på näsan öfver rusige snapphanar.

För ett par ögonblick genomför denna väl berättigade tanke hans hjerna:

»Om svenskarne nu kände till min belägenhet, hade jag inte många stunder kvar att lefva i frihet.»

Sedan han en stund genomströfvat dungen kors och tvärs gick han fram till den lilla viken, derifrån vid klart väder utsigten öppnade sig öfver den inre delen af den större viken och öfver en ganska stor del af södra Immelen. Han närmade sig bergkanten så mycket försigtigheten det tillät och försökte att med sina blickar genomtränga det duskiga vädret. Men detta var omöjligt. Han kunde icke ens upptäcka den nedanför hans fötter liggande stranden, så mycket mindre något obetydligare föremål.

Han lyssnade uppmärksamt, om han tilläfventyrs ute på sjön skulle få höra något ljud, som härledde från en båt, men äfven här blef han besviken och detta till sin stora glädje, ty hade han under denna

natt blifvit anfallen, skulle han varit ohjelpigt förlorad.

Rundt omkring honom var det tyst; endast det smattrande ljud, som förorsakas af regndropparnes fall mot löfven, afbröt den nattliga stillheten, samt då och då ljudet af en i närheten snarkande snapphane.

Men plötsligt för Ubbe tillsammans och hans anlete öfverdrogs af en dödlik blekhet. Han hade nemligen tätt bakom sig hört ett ljud, som med ens försette hans själ i den största förskräckelse, nemligen det egendomliga knäppande och hemska ljudet af en gevärshanes spännande.

Det blef genast klart för honom att en lönnmördare lurade i närheten. Finge han möta sin fiende, hvilken det än måtte vara i öppen strid, bröst mot bröst och öga mot öga, då fruktade han ingen; men att så här bli nedskjuten utan att ens se sin fiende, det var allt icke så litet kusligt, tyckte han. Till en början vågade han knappt andas; han väntade den mördande kulan hvilken minut som helst.

Hvem kunde lönnmördaren vara? Naturligtvis krasshultaren, som nu ville taga hämnd för de förolämpningar, som han ansåg sig ha lidit af Ubbe.

»Det kan inte vara någon annan än han», tänkte Ubbe och hukade sig ljudlöst ned bakom en tjock trädstam, der han trodde sig vara i större skydd. »När jag gick ut var han ej inne i stugan. Nej, det kan inte vara någon annan än han, jag är säker derpå!»

Han ansträngde ända till det yttersta sina hörselorganer för att kunna uppsnappa det ringaste ljud, som afstack från regndropparnes sakta och taktmessiga »plask, plask» mot trädens löf, men något sådant hördes ej af. Den förra tystnaden hade inträdd.

»Skall jag våga att gå genom skogsdungen en gång till», tänkte snapphanehöfdingen, som nu var rädd som en skolpojke. »Troligtvis lurar den karnaljen på mig på annat ställe! Hvarför gick jag hit? Jag kunde hållit mig hemma!»

Men hur länge han tänkte på sin föga afundsvärda belägenhet, kom han dock ändteligen till den slutsatsen, att han icke kunde stanna kvar längre på

denna plats. Nattkylan, betydligt ökad genom det kalla duggregnet, kom hans lemmar att skälva. Han var till på köpet nära nog genomvåt.

»Det må i djefvulens namn gå huru som helst», mumlade han för sig sjelf, »men här kan jag inte stanna längre.»

Sedan han derefter med den största noggrannhet undersökt dubbelpistolen, ett byte från enviget med en svensk underofficer, och funnit den tillfredsställande, stack han den under tröjan på det att flintan ej skulle bli våt och således oduglig i det afgörande ögonblicket, samt anträdde derefter färden till Anders Torsks boning utan att ha varit ute för något vidare äfventyr.

På en träbänk utanför stugdörren låg Krasshulta-Lasse och sof. Vid denna syn tänkte Ubbe:

»Jag har bestämdt misstagit mig. Jag kan inte se att han har något vapen. Uff!»

Han hade knappt hunnit vända ryggen till, förr än krasshultaren öppnade ena ögat och sneglade hånfullt efter den bortgående snapphanehöfdingen.

»Ja ja», mumlade han för sig sjelf, »det är endast det regniga vädret, som du har att tacka för att du är vid lif. Men var lugn du, jag hittar dig nog en gång till och då hoppas jag att vädret måtte vara gynnsammare.»

23.

De båda fiskrarna hade icke tagit många steg framåt, förr än Anders Torsk tvärstannade.

»Den här vägen duger då platt inte», sade han med eftertryck.

»Inte. Hvarför det då? Aj, för tusan; jag höll på att snafva öfver en mjuk kropp. Hvad...»

»Ja, ser du», inföll Anders, »der har du orsaken hvarför denna väg inte duger.»

Sven tycktes ännu icke begripa hvad Anders menade, hvadan han på nytt gjorde om sin fråga.

»Det förstår du nog, bara du riktigt tänker derpå», svarade den gamle fiskaren. »Det du snafvade öfver var en drucken snapphane och ingenting annat. Du kan slå dig rakt i backen på, att hela skogen är full med dylika sofvande odjur, och om ett skulle vakna ä' vi förlorade.»

»Ni har rätt, fader Anders», svarade den unge fiskaren, i det han tog sig om hakan, »men hvad ska vi nu göra?»

»Följ mig bara du; jag vet råd.»

De båda fiskrarne gingo derefter tillbaka till båten och fortsatte sin färd längs vëstra stranden norrut. Ju närmare de kommo den lilla stugan, desto större försigtighet måste de iakttaga. Nedhukade i båten läto de årorna falla i vattnet så ohörbart som möjligt. Icke ett enda ord talades dem emellan, och dertill hade icke heller någon af dem lust, ty företagets hela lyckliga utgång berodde af all den försigtighet som de kunde iakttaga.

Det var första gången som de båda fiskrarne voro ute på ett äfventyr som detta. Det, som de redan upplefvat var antagligen, så tyckte de åtminstone sjelfva, en barnleksak emot det, som stundade.

Efter en i Svens tycke ganska långsam rodd, styrde Anders Torsk ändtligen båten in mot land. Sven fick nu ro ensam medan den gamle fiskaren med en båtshake pejlade djupet. Bottnen var här stenig och det behöfdes en icke så ringa grad af försigtighet att kunna taga sig fram helst i det mer än vanligt intensiva mörkret.

Den lilla farkosten stötte snart mot stranden, och ehuru den nu befann sig knappt mer än femtio alnar ifrån Anders Torsks lilla stuga, var denna likväl icke synlig för det tjocka mörkrets skull.

»Nu», sade den gamle fiskaren, sedan han väl fastgjort båten, »nu börja just vedervärdigheterna. Är ditt mod ännu lika stort?»

»Skulle det inte vara det när det gäller Elins räddning», svarade den unge fiskaren och tryckte varmt

den gamle fiskarens händer. »Ja, fader Anders, befall mig att gå hvar som helst, och jag går dit, så snart det gäller Elin.»

»Nu känner jag igen dig och vet hvad du går för», inföll Anders Torsk. »Har du allt i ordning i båten?»

»Ja, men hvarför spørjer ni det?»

Anders Torsk försökte att titta den unge fiskaren i ögonen, men då han ej kunde det, sade han:

»Har du allvar med din fråga?»

»Ja, fader Anders.»

»Nåväl», utbrast den gamle fiskaren, »du förstår väl att det kan bli en allt för hastig flykt af, och då är det godt att ha allt på sin tillbörliga plats.»

»Nu begriper jag er, fader Anders. Framåt då. Låt oss ej dröja längre.»

»Ja, ja, det är ingen tid förliden. Har du dina vapen i ordning?»

»Ja.»

»Då är det bra. Nu krypa vi på händer och fötter och hålla käften för resten.»

»Men», invände Sven och ref sig i hufvudet; »men om...»

Han fullbordade ej meningen därför att Anders i detsamma afbröt honom med dessa ord:

»Hvad är det nu om igen? Jag tror att du blifvit vankelmodig, du, som annars är så i tagen när det gäller äfventyr.»

»Förlåt mig, fader Anders, men se det är oron för Elins öde, som gör att jag tänker både ett och annat. Nu kom det före mig, som om det kunde hända att hon inte är der uppe... jag... menar i stugan och...»

»Inte i stugan», inföll Anders Torsk, »hvar skulle hon annars vara?»

»Ja, inte vet jag», menade Sven bekymmersamt, »men det förefaller mig som om en olycka vore på färde.»

»Äh, se så, tänk inte vidare derpå. Tids nog att göra väsen deraf när olyckan inträffar.»

Det var icke någon lätt sak för de båda fiskarne

att komma upp till den lilla stugan. De kunde icke gå ett par alnar framåt, utan att stöta emot snarkande snapphanar, och Anders Torsk föreslog därför att de, krypande på händer och fötter skulle försöka taga sig fram. Det var Sven med om och förslaget sattes genast i verkställighet.

Det var en besvärlig färd och de båda fiskrarne svuro många gånger öfver den tillställning, som nödgade dem att på detta sätt kasta sig in i de äfventyrligaste faror.

Slutligen utbrast Sven i det han grep Anders Torsk i armen:

»Jag tyckte att jag hörde samtalande.»

Anders Torsk lyssnade en stund. Derpå sade han i hviskande ton:

»Nog hör jag också liksom om ett par personer talade, men hållet är ännu för långt. Jag ser stugan derborta; vi smyga oss bakom häcken. Ja, bestämdt är det Elins röst. Nu gäller det att vara försiktig, Sven. Ja, bestämdt är det Elin som pratar. Ah, och den andre...»

De båda fiskrarne voro nu så nära häcken att de tydligt kunde höra följande samtal, som fördes i ganska olika tonarter.

»Men, tänk på en sak, Elin», yttrade en grof karlröst, »du kan ändock få det bättre om...»

»Tig bara», afbröt i detsamma en stämman som lyssnarne igenkände såsom Elins. »Jag vill inte höra mera.»

»Du måste höra mig.»

»Nej, gå.»

»Ja, jag skall gå nu, men i morgon kommer jag och vill ha bestämdt svar.»

De båda fiskrarne hörde derefter hur en dörr öppnades och slogs till hvarefter det blef tyst en stund. Men det dröjde icke länge, förr än brutna snyftningar framträngde till deras öron.

»Nu är den stackars tösen illa deran», utbrast gubben Anders. »Om vi skulle våga oss fram nu?»

Sven hade icke inväntat gubbens funderingar. Smidig som en orm slank han igenom häcken på det ställe

der denna var som glesast och befann sig snart under lill-kammarens fönster, hvilket lyckligtvis stod en smula på glänt. Anders Torsk följde honom sakta, men stannade försigtigtvis vid häcken.

Den unge fiskaren hörde nu tydligare snyftningar innanför det på glänt stående fönstret. Sakta reste han sig upp längs väggen ända till dess hans ansigte var i jernhöjd med den understa fönsterbrädan. Då uttalade han sakta detta namn:

»Elin!»

Ett lätt och halfqväfdt utrop inifrån sade honom att den unga flickan genast uppfattat betydelsen af det uttalade namnet. I nästa sekund skymtade också hennes förgråtna anlete fram.

»Är det du, Sven», sporde hon med så osäker och på samma gång lågmäld stämma, att den unge fiskaren knappt hörde det.

»Ja, Elin; kan du komma ut den här vägen?»

»Är du ensam?»

»Nej, din farfar är med.»

»Hur ha ni sluppit ifrån Nubben?»

»Det skall du få veta sedan. Kom nu!»

Det blef tyst för en stund. Icke det minsta ljud hördes från den lilla kammaren och det oaktadt Sven lyssnade med den mest spända uppmärksamhet. Hvad gjorde Elin? Sysselsatte hon sig kanske med förberedelserne till flykten? Efter en jemförelsevis kort väntan, som ändock föreföll Sven och den gamle fiskaren så lång som en hel evighet, hördes slutligen den unga flickans röst i fönstret:

»Vi måste vänta», hviskade hon med till hälften darrande stämma.

»Hvarför?» menade Sven, som började bli mer och mer otålig ju längre tiden skred framåt och ingenting ändock blef uträttadt. »Hvarför?»

»Ubbe har ej somnat ännu. Jag hör hur han mumlar för sig sjelf i stora rummet.»

»Men säg mig, Elin», fortfor den unge fiskaren, »hur är det med snapphanarne. Sofva de eller...»

»Allesamman snarka som stockar, om bara Ubbe

också får ... men ... hvad är det? Jaså, det är bara han! O, hvad jag blef rädd!»

En kraftig ed, åtföljd af en tung suck från yttre rummet hade bragt den unga flickan i förskräckelse. Sakta smög hon sig fram till dörren och lade örat tätt in till densamma. Hon kunde tydligt höra hur Ubbe låg och mumlade för sig sjelf till en början halfhöga eder och förbannelser. Men småningom blef rösten svagare; afbrotten blefvo längre och slutligen förkunnade en snarkning, att äfven Ubbe, den fruktade snapphaneanföraren, insomnat.

Då höjde en suck af lättnad den unga flickans bröst; de små händerna knäpptes andäktigt tillsammans och ur djupet af sin rena själ bad hon till den högre makt, som styr människornas öden, att flykten måtte lyckas. Efter börens slut kände hon sig mera glad än tillföre; var det må hända aningen om att hon blifvit bönhörd, som orsakade denna förändring?

Sedan hon ännu en stund lyssnat med återhållen andedrägt och funnit att Ubbes snarkningar tilltagit icke blott i styrka utan äfven i uthållighet, närmade hon sig ånyo det lilla fönstret, som hon öppnade helt och hållet, under det hon hviskade till den oroligt långtande Sven:

»Nu, Sven, tror jag att tiden är inne. Gud låte det lyckas.»

»Ja, Gud gifve det», inföll den unge fiskaren.

»Du tror att Ubbe sover nu?»

»Jag vet det», svarade Elin. »Om du lyssnar noga, skall äfven du kunna höra hans snarkningar.»

»Det har jag inte tid till. Kom nu!»

Med yttersta försigtighet praktiserade sig Elin derefter genom det lilla fönstret och snart mottogs hon i Svens armar, samt trycktes ömt till hans trofasta och redliga bröst. En god stund höllo de älskande hvarandra omarmade, men slutligen bröt Elin det ljufva ögonblicket:

»Vi måste skynda», hviskade hon. »Skynda, Sven.»

Färden ned mot sjön anträdde åter. Först gick Anders Torsk, derefter de båda unga med armarne slingrade kring hvarandras midjor.

Ungefär på halfva vägen stannade plötsligt den unge fiskaren och ryckte upp den bredbladiga knifven med en så häftig rörelse, att Elin förskräckt hviskade:

»Gud i himmelen, hvad går åt dig, Sven?»

»Jag tyckte mig höra liksom knäppningen af en hane, som spännes», svarade han oroligt.

Anders Torsk hade också stannat, förvånad öfver det plötsliga afbrottet i marschen.

Vid det Sven i detsamma tittade sig tillbaka, utbrast han vidare:

»Jag tycker mig se en mörk figur uppe vid häcken.»

»Store Gud, om vi skulle vara upptäckta», snyftade Elin och smög sig intill den unge fiskaren, »då vill jag dö med dig.»

Anders Torsk, som gick ett par steg framför, förenade sig nu med Sven.

»Jag tycker också att något mörkt rör sig deruppe», hviskade han. »Låt oss gömma oss bakom busken här. Kanske att det inte är så farligt.»

Flyktingarne stodo just i beredskap att åtlyda den gamle fiskarens uppmaning, när den mörka figuren plötsligt skiljde sig från häcken, bredvid hvilken den förut sakta rört sig fram och åter, och närmade sig den lilla busken. Då figuren var endast på några stegs afstånd från Sven, stannade den och den unge fiskaren kunde tydligt se hur en arm, som höll någonting långt, sträcktes emot honom. Han anade genast hvad det var. Utan att besinna sig många sekunder slet han sig med våld lös från Elin och störtade med ett enda språng löst på den okände, från hvilken läppar en dof förbannelse hördes då han störtade baklänges i följd af den snabbhet, med hvilken den unge fiskaren gjorde sitt anfall.

Se här orsaken till det plötsliga och oförmodade öfverfallet!

Då Ubbe aflägsnat sig från den på bänken utanför stugudörren till utseendet sofvande Lasse, hade denne, såsom vi veta, skickat en grym hotelse efter honom. Han försökte derpå att sofva, men svartsjukan höll honom alltjemt vaken. Han visste nämligen att

Elin var i lill-kammaren och denna omständighet var nog att drifva bort sömnen från hans ögon så fort den infann sig. Hvad skulle Ubbe företaga sig med henne?

På denna fråga måste han, kosta hvad det kosta ville, till och med hans lif, ha ett svar. Han reste sig därför varligt upp och ställde sig att lyssna vid stor-kammarens fönster. Ubbes steg, än jemna, än hastiga och osäkra, läto honom ana att snapphanehöfdingen hade något ondt i tankarne. Huru mycket Lasse än ansträngde sina öron, kunde han likväl icke höra hvad Ubbe så ifrigt mumlade för sig sjelf, men att det icke var glada och fredliga tankar, som klädde sig i ord, det förnam han mer än tydligt genom de ojemna, dels hotande, dels veka tonfallen i hans röst.

Sedan han stått en stund och lyssnat med den mest spända uppmärksamhet, vek han, sakta smygande om hörnet och tassade fram till lill-kammarfönstret. Han kunde visserligen ej upptäcka Elin der innanför, men han hörde likväl de ord hon då och då uttalade för sig sjelf. Det lät som om det varit en bön.

»Ja, bed du», mumlade krasshultaren för sig sjelf under det ett hänleende bredde sig kring hans läppar, »det finnes ingen, som kan hjälpa dig, inté ens hin sjelf. Du är i mitt våld bara jag får Ubbe ur lifvet och något tillfälle dertill skall väl snart yppa sig, kan jag tro. Ha, om det skulle slå fel», fortfor han och för med handen öfver ansigtet, »det vore allt försmädligt; men jag vill hoppas att jag nu också har tur med mig.»

Sedan han lyssnat ännu en stund smög han sakta tillbaka, och skulle just vika om knuten, då ett prassel nere åt sjösidan till kom honom att stanna. Den täta häck, som omgaf den lilla fiskarstugan liksom med en vall, skyddade honom fullkomligt, tack vare det rådande mörkret.

Här var nu krasshultaren ett vittne till Elins flykt. Han hade på rösten genast känt igen Sven, ehuru det var alldeles omöjligt att kunna se hans anlete.

»Hur vid alla afgrundens andar har han kommit från Nubben», svor Krasshulta-Lasse för sig sjelf, »och Anders Torsk är med honom; ja, hans röst hör jag tydligt från häcken. Ah, nu begriper jag! Ubbe har ju spenderat äfven på folket derborta, och der har det gått alldeles som här. Folket har blifvit rusigt, och då ha de karnaljerna passat på och... men här skall det gå dem på annat sätt!»

Ett par gånger tänkte han allvarligt på att med ens rusa fram och göra Svens plan om intet, men då han andra gången redan satt fram foten ett godt stycke, drog han den i stället tvärt tillbaka.

»Nej», tänkte han. »Hon skall få komma ut först, derpå smyger jag mig efter Sven och skjuter ned honom bakifrån. Under den förskräckelse, som då uppstår, ska Anders Torsk i förstone tappa modet, det är säkert, ty qvicktänkt af sig är han visst inte. Jag bemäktigar mig då i en blink Elin och flyr med henne. Hvar min båt ligger, det vet jag nog. Ah, det blir förträffligt», mumlade han för sig sjelf och gnuggade händerna af förnöjelse, »Ubbe får så lång näsa som han aldrig förut haft. Sedan jag kommit i säkerhet med Elin bildar jag ett eget snapphaneband och jag hoppas att det nog ska bli så pass stort, att jag kan hålla stängen mot frisholmaren. Kom se'n och röfva Elin från mig! Ne-nej! Det är klart att vi ska segra öfver svenske konungen; den ynkryggen kan inte länge hålla stånd. Gud vet i hvilka smålandsskogar han nu drifver omkring rådlös och husvill! Mod bara, Lasse, och det ska nog gå bra.»

Under det krasshultaren hvälfde dessa framtidsplaner i sitt inre hade Sven befriat Elin. Lasse märkte icke detta förr, än flyktingarne redan voro ett godt stycke på väg ned mot sjön.

Lurande som en katt smög han sig derpå längs yttersidan af häcken, och spände hanen på sitt gevär då han trodde sig ha fått Sven inom träffhåll. Men som han i mörkret fruktade för att skjuta misste gick han varsamt några steg framåt. Han beräknade icke

det korta afståndet, och stod för den skull alldeles emot sin vilja snart sagdt öga mot öga med Sven.

Huru det sedan gick med honom känna vi af det föregående.

24.

Kristian Påfvelsons utrop: »Det var bra, det. Ändtligen få vi något nöjsamt att göra», då Palle berättade för honom att svenska ströfpartier varit synliga vid Jeppe Svenstorp, var långt ifrån ett tomt utrop. Från den stunden visade han sig icke mera vankelmodig. Natt och dag var han ständigt i rörelse. För att så mycket säkrare kunna öfvervaka händelserna och vara till hands, i fall något viktigt skulle inträffa, flyttade han ifrån manbyggnaden och ned till en liten halfmörk kammare i en af flyglarne. En af orsakerna till hans flyttning var den, som ofvan angafs, men det fanns också en andra.

Han ville nemligen så mycket som möjligt undvika Hedvigs sällskap tills omständigheterna möjligtvis skulle foga det annorlunda.

Visserligen skulle han, som var den herrskande på Stjernhem, mycket väl kunnat förfara strängt med dess innevånare, men Kristian var en rättfram och duktig karl, som älskade Hedvig med verklig kärlek och icke med denna flyktiga känsla, som genast försvinner då ett annat föremål kommer inom synhåll. Han kunde således icke såsom hederlig karl förfara på annat sätt än han gjorde.

Edmund Stjernarms uttryck, att den, som skulle få hans dotter till hustru gerna kunde tillhöra hvilken annan nation som helst utom den danska, hade till en början gränt löjtnanten på det djupaste. Det var föraktet för hans fädernesland, som i förstone harmade, men sedermera smärtade honom. Var icke den nation han genom sin födsel tillhörde, lika god som den svenska? Jo naturligtvis.

Ju mera han tänkte på denna sak, desto klarare kom han till insigt af att det var förtrytelsen, som gjorde att grefve Edmund lät ett dylikt sårande ytt-
rande undfalla sig, och ju oftare han grubblade på detta motiv, desto mera lade sig den harm, som i förstone besjälade honom. Han kunde inom några dagar icke längre tänka illa om Edmund Stjernarm.

Sedan uppträdet i bersåen hade han icke sett den minsta skymt af Hedvig, och han hade varit allt för stolt att spörja något om henne. Han märkte dock icke huru den unga flickan med vemodiga och kärleksfulla blickar följde honom då hon mången gång stod gömd bakom fönstergardinen. Hade han gjort detta, skulle utan tvifvel det lugn, som efter hand började få insteg i hans själ, tack vare de trägna sysselsättningar han jemt och ständigt var upptagen med vid försvarets ordnande, försvunnit. Han var nemligen fast öfvertygad om, att han skulle bli öfverlemnad åt sig sjelf och reda sig bäst han kunde, ty något bud från danska hufvudstyrkan afhördes icke hur dagarne än skredo fram.

Grefve Edmund och löjtnanten hade mött hvarandra några gånger sedan det ödesdigra uppträdet, men alltid då helsat på hvarandra med den kalla och afmätta högtidlighet, som icke riktigt intima vänner bruka iakttaga mot hvarandra.

Väl tyckte grefven mången gång att detta icke var så synnerligt roligt, och han var mången gång färdig att taga första steget till ett närmande, men en röst i hans inre, en högmodig röst, hviskade alltjemt: lät bli det, och grefve Edmund lydde den rösten hur mycket det än kostade på honom, ty i själ och hjerta var han en godsinnad man, som icke ens ville göra en mask för när. Isynnerhet pinade det honom, svårligen att dag ifrån dag se hur dottren småningom aftynade och blef allt mera färdig.

Grefvinnan deremot höll fast vid sin föresats, att Hedvig förr skulle läggas i grafven såsom ogift, än komma i den danske officerens armar. Hon hade för den skull många och hårda strider icke allenast med sig sjelf, utan äfven med maken, och nästan otaliga voro

de gånger hon hotade att till och med resa ifrån alltsammans och taga Hedvig med sig.

Intet under således att grefve Edmund blef knarig och vresig till sinnes. Sällan trufdes han inne utan ströfvade, så snart väderleken tillät, omkring i skog och mark, obekymrad om hvad som komme att hända honom. Löjtnanten erhöll snart kunskap om dessa grefvens utflygter och beordrade för den skull Palle att i hemlighet följa hans steg, så att intet ondt skulle vederfaras honom.

Vid ett tillfälle visade sig denna löjtnantens omvårdnad bära goda frukter. Under en af dessa promenader hade grefve Edmund nemligen förirrat sig ända bort mot Ubbeboda. Tjocka skogen omgaf honom och som en stark skymning började falla på, var det icke utan att grefven kände sig en smula kuslig till sinnes, aldrig helst som han ett par dagar förut hört glunkas om att i trakten fanns enskilde snapphanar, hvilka ej höllo sig till något af de större banden, utan i stället förenade sig två och två för att plundra vänner och fiender, hvarefter bytet »kristligen» delades.

Han gick därför med snabba steg åt det håll, der han förmodade att Stjernhem var beläget, men i stället för att glesna, tätnade skogen. Grefven fann då att han gått vilse.

»Saken kan nu inte hjälpas», mumlade han för sig sjelf, »jag får väl en gång finna mig i att tillbringa natten i skogen hur obehagligt det än kan förefalla. Vädret är lyckligtvis inte kallt och min kappa skall nog värma mig tillräckligt. Ett oroar mig bara, och det är hvad de mina ska' säga och tänka då jag ej kommer hem till aftonmåltiden. Stackars min Hedvig, hon är så klen, att hon helt säkert skall taga sig detta uteblifvande mycket nära. Jag töres ej fördjupa mig längre in i skogen; den sista villan kan då bli ännu värre.»

Under det han uttalade dessa ord bredde han ut kappan på marken och var just färdig att lägga sig ned på den, då ett skott brann af i närheten och en

kula hvinande borrade sig in i en bredvid honom stående trädstam.

All trötthet var nu försyunen. Så qvickt som grefven nu sprang upp hade han icke på länge gjort.

»Min aning har då besannats», tänkte han. »Jag har råkat ut för några af desse skogsströfvare, som ej hålla något heligt. Om jag kunde komma undan!»

Med dessa ord slängde han åter kappan öfver axlarne och skulle just försticka sig i ett närbeläget busksnår, då ett rätt hänskratt skallade i hans öron omedelbart i hans närhet. Han såg åt det håll, hvarifrån skrattet kom och upptäckte tvenne halftrasiga karlgestalter, af hvilka den ene var ifrigt sysselsatt med att ånyo ladda om det gevär han nyss skjutit af.

»Hvad vill ni», sporde grefven och antog en utmanande ton. »Se här», fortfor han och kastade en börs framför den närmaste stigmans fötter. »Tag denna och låt mig gå i frid»

Börsens klingande innehåll kom de båda stigmännens ögon att för några ögonblick tindra af snikenhet. Den, som redan lagt bössan till ögat, för att afskjuta det andra skottet, sänkte geväret, för att se efter hvart börsen föll, och den som höll på att ladda om, gjorde samma rörelse af alldeles liknande orsak.

Grefven ville i detsamma ånyo försöka att draga sig undan, men hade icke hunnit uttaga många steg, förrän den banditen, som ännu icke skjutit, kastade sig med ett enda språng öfver honom.

Genom den häftiga rörelse, som greve Edmund gjorde då han skulle vika undan för det häftiga anfallet, snafvade han och föll raklång på marken.

»Ha», skrek banditen, som trodde att grefven ville försöka slingra sig undan, »bär du så mycket penningar på dig, så har du allt mera hemma.»

Med dessa ord satte snapphanen, modigare genom kamratens ankomst, ena knät på greve Edmunds bröst, under det han svängde en bredbladig knif framför hans ögon.

»Hvar bor du?» sporde nu den andre banditen,

som icke gifvit sig tid att ladda om sitt gevär mer än till hälften.

»På Stjernhem», syrade grefven, som ansåg att det var bäst att sanningsenligt besvara stigmännens frågor.

»Jaså, och ditt namn?»

»Grefve Edmund Stjernarm.»

Vid ljudet af detta namn sågo banditerna en stund på hvarandra och i deras lystna blickar kunde man tydligt läsa dessa ord:

»En riklig fångst. Hvad ska vi göra med den?»

På denna stumma fråga svarade ändtligen den, som hade laddadt till hälften:

»Vi ta' honom med oss bort till hålan, och släppa honom ej förr, än han betalt en dryg lösepenning. Det förefaller mig alldeles som om jag hört att egaren till Stjernhem skulle vara svenskt sinnad.»

»Ja, så tycker jag mig också ha hört», inföll kamraten.

Då grefven hörde hvad de båda stigmännen hade i sinnet, utbrast han:

»Om ni vill följa med till Stjernhem, ska ni få så mycket, att ni kan börja ett anständigt och hederligt lif igen.»

»Ha, ha, ha», skrattade banditerne hänfullt. »Är han prest eller hvad? Ett anständigt lif! Pråta inte smörja, utan följ nu med, annars...»

Den öfver grefven liggande banditen fullbordade icke meningen, utan svängde i stället den bredbladiga knifven ånyo hotande framför hans ögon. Grefve Edmund tvangs derpå att stiga upp, och suckande måste han böja sig för öfvermakten.

»Det är bäst att vi binda honom», sade den ene banditen grinande.

»Har du något rep då?»

»Du vet att jag aldrig går utan ett sådant. Kommer alltid bra till pass någon gång.»

Med dessa ord öppnade han den trasiga tröjan och virade upp ett fingertjockt rep, som var snodt ganska många hvarf kring hans midja.

»Det här duger nog», sade han skrattande, »eller hur?»

»Ja, till och med att hänga en så pass viktig figur som en grefve uti», svarade kamraten hänande.

Grefve Edmund ryste. Han ansåg sig icke längre säker om sitt lif.

Just som den ene banditen skulle bakbinda grefvens händer small ett skott alldeles tätt bredvid. Snapphanen famlade några ögonblick med armarne i luften och föll derefter tungt till marken. Kamraten lade i detsamma sitt gevär till ögat för att skjuta på de två gestalter, som skymtade fram för honom, men kom då ihåg att bössan var laddad endast till hälften. Svärjande kastade han den ifrån sig och böjde sig ned för att bemäktiga sig den stupade kamratens, då i detsamma en andra kula träffade honom rakt i bröstet, så att äfven han föll.

Grefve Edmund hann rätt och jemt sansa sig från sin bestörtning, då Palle och en kamrat till honom trädde fram. De omtalade nu att de märkt hur grefven aflägsnade sig från Stjernhem, och som de förnummit att det fanns banditer i trakten, hade de följt honom på afstånd, samt nu till sin stora glädje kommit »i grefvens tid», för att kunna rädda grefve Edmund. Att det var på löjtnantens befallning som de städse följde honom på hans vandringar, det tegeo de visserligen med.

»Hvad ska vi göra med banditerne», sporde grefven, sedan han väl blifvit lugn.

»Åh, var lugn», inföll Palle, »de ska nog få sin beskärda lön.»

»Ja», svarade den honom åtföljande soldaten, i det han visade en bred och skarp tandrad, »vi hörde nog deras samspråk. Det der repet, som de ville binda er med, nådige herre, trodde de sjelfve skulle hålla att hänga en karl uti. Nu ha Palle och jag kommit öfverens om, att vi ska försöka, huruvida de ha gissat rätt eller ej. Det ska bli roligt att försöka. Åhja», fortfor han och synade repet så noga möjligt

var i den tilltagande skymningen, »jag tror nog att det är starkt nog att bära de der skurkarne.»

Sedan repet afskurits på midten hängdes de båda stigmännen. Återfärden till Stjernhem anträdde genast derefter och det var nära midnatt då grefven inträdde till sin hustru och dotter, hvilka sväfvade i en dödlig ångest för hans bortvaro.

Då grefven morgonen derpå ville lemna Palle och dennes kamrat en penningebelöning för deras påpasslighet, blef han i högsta grad förvånad då Palle utbrast:

»Nej, nådige herre; löjtnanten har strängeligen förbjudit oss att mottaga någon gåfva, hur ringa den än må vara. Vi ha endast gjort det, som hvarje annan ärlig krigsman skulle göra under dylika omständigheter.»

Detta manliga och rättframma svar gjorde att grefve Edmund kände sig till mods alldeles som om han sväljt en flaska med de beskaste droppar. När han ändock ville göra sina invändningar, voro Palle och hans kamrat försvunne.

Två dagar derefter när solen började luta till sin nedgång, hade grefven och löjtnanten efter lång tystnad äntligen kommit i ett jemförelsevis lifligt samtal med hvarandra under det de promenerade i en af de gångar, som lupo utefter manbyggnadens baksida. De talade om tillståndet i landet och om det rykte som förkunnade att Karl XI stod vid Loshult.

»Hvad ämnar ni då göra ifall detta rykte eger sin grund», sporde grefven till slut.

»Naturligtvis söka draga mig så helskinnad som möjligt ur spelet», svarade Kristian Påfvelsen och sneglade förstulet upp mot de öfversta fönsterna, der han kort förut tyckt sig se Hedvigs bleka anlete. Och han fortfor, under det en tung suck, den han förgäfves sökte qväfva, arbetade sig fram ur hans bröst. »Jag tillhör ej det slag af menniskor, som utan besinning kasta sig i farorna. Dermed vinna de ju i de flesta fall ingenting, och oftast har ett dylikt öfverdådigt handlings sätt deras undergång till följd.»

Grefve Edmund gaf inom sig sjelf Kristian Påfvelsen rätt. Han ämnade just afbryta den tystnad, som han under några minuter iakttagit, då parken inom kort fylldes af beväpnade män, som under vilda skrik och tjut stormade in från alla sidor. Efter dem syntes ordnade soldatled tåga fram i hastig marsch, och bakom dem återigen förkunnade täta gevärssalvor och enstaka skott, att en strid var i full gång under marschen.

Grefven och Kristian Påfvelsen betraktade hvarandra med bestörta blickar. Scenförändringen hade varit så hastig, att de ej haft tid att sansa sig. Grefven hade just ett utrop på tungan, då i detsamma en ryttare sprängde fram, hoppade af hästen och sprang emot Edmund Stjernarm.

Ryttaren var Paul. Men innan han kom fram till fadren hejdades han af dennes hotande blickar, och då han likväl stod i begrepp att tala, att urskulda sig, blef han förekommen af dessa ord:

»Gå bort, affälling, jag har ej mera någon son!»

Kristian Påfvelsen aflägsnade sig i detsamma för att taga vara på sitt folk. Men innan detta skedde kastade han ännu en gång sina blickar upp till fönsterna, och den syn som der mötte honom, gjorde att han stannade. Med ansigtet tryckt tätt intill rutan stod Hedvig der och höll sina blickar oafvändt fästade på fadren och brodren. De mest vexlande sinnesrörelser stodo att läsa i det marmorbleka anletet och Kristian kunde ej annat än känna sig smärtsamt berörd af hvad han såg. Han tordes ej dröja länge. Foten var redan framsatt, då Hedvig kom att se åt sidan. Hon varseblef då löjtnanten, en fin knappt märkbar rodnad färgade de bleka kinderna, båda händerna pressades våldsamt mot hjertat och blickarne sökte än fadren och brodren, än löjtnanten.

Denne kunde icke uthärda längre. Sändande en blick full af kärlek upp till den unga flickan, som rodnande besvarade den, skyndade han med brådskande steg fram till sitt folk, som honom oåtspord redan gått i gevär.

Vester ifrån trängde emellertid Ascheberg på allt

mera och det dröjde icke länge, förrän han satt danskarne och snapphanarne vid Stjernhem i ett svårt trångmål.

25.

»Aha», hväste Sven mellan de sammanbitna tänderna, då han af den fallnes dofva förbannelse kände igen honom, »är det du, Krasshulta-Lasse, då skall du få betalt för gammal ost, din karnalje.» Derefter vände han sig tillbaka och sade med så hög stämma som han ansåg rådligt att för tillfället antaga: »Skynda med Elin ned till båten, fader Anders. Jag ska nog sköta om krasshultaren, så att han aldrig mera ska lura på oss!»

»Jaså det är den skurken han fått tag i», menade Anders Torsk under det han efterkom Svens uppmaning och begaf sig ned till den lilla farkosten så fort mörkret och hans gamla ben det tillät. »Godt vore det om han för alltid kunde göra honom oskadlig.»

»Men, om Lasse i stället tillfogar Sven något illa», inföll Elin darrande.

»Lasse!» utbrast Anders Torsk, »jo, det skulle du se! Nej, Sven reder sig nog; lita på det.»

Nog redde sig Sven, men det var endast med största svårighet, ty krasshultaren egde icke så liten styrka, som nu i ångsten och vreden nära nog fördubblades. De kämpande rullade flere hvarf om med hvarandra och Sven hade den största möda att hindra Lasse från att begagna sig af den pistol, om hvars kolf hans fingrar voro som fastgrodda.

Slutligen lyckades det Sven att få ett bastant tag om Lasses strupe. Men innan den unge fiskaren hann trycka till fick Lasse ett tillfälle att utstöta ett skrik så genomskärande och ångestfullt, att det lät som det starkaste ljudet från en signalpipa. Det var dödsångsten, som afpressade honom detta skrik.

På samma gång tog han också alla sina krafter till hjälp och lyckades få ena knät i Svens maggrop. Han skulle just försöka att på detta sätt kasta af sin fiende, när hans kraft plötsligt förlamades genom det våldsamma greppet kring hans strupe. Armar och ben föllo slappa ned och ögonen bokstafligen trängde ut ur sina hålor. Ett par konvulsiviska ryckningar och allt var slut. Den storartade framtidsdröm, som krasshultaren kort förut haft, hade med ens blifvit afklippt genom döden.

Då Sven kände att hans fiendes kropp slaknade förstod han att det var ute med Krasshulta-Lasse. Han sprang därför upp och skyndade så fort han kunde ned mot båten, i hvilken Anders Torsk och Elin redan befunno sig. Han hade knappt hunnit inom den lilla farkostens relingar, då höga rop från den lilla fiskarstugan drogo både hans och de båda andra flyktingarnes uppmärksamhet ditåt. På samma gång som ropen höjdes syntes också några facklor upplysa platsen der uppe med sitt fladdrande sken.

»Det är troligtvis Ubbe, som blifvit varskodd af krasshultarens skrik», inföll Sven. »Nu måste vi skynda oss, fader Anders. Raska tag bara. Vi ha stort försprång.»

Sven hade gissat rätt. Den oroligt sofvande Ubbe var halfvaken då Krasshulta-Lasses ångestskri nådde hans öron. En aning sade honom att någonting var på tok. Spänstig som en fjeder rusade han upp och lyckades snart få några af de minst rusige på benen. I en blink voro facklorna tända och snart stod Ubbe på platsen för striden. Då facklornas flämtande sken belyste Krasshulta-Lasses blåsvarta anlete kände Ubbe i förstone en rysning genomila sin kropp, men denna känsla vek snart bort för denna belåtna tanke:

»Godt att jag blef af med honom på detta beqväma sätt. Nu är jag ensam herre på täppan.»

De friska årtagen på sjön väckte i detsamma hans uppmärksamhet. En aning bemäktigade sig hans själ, och sedan han befallt sina män att klagöra ett par af de största båtarne med så stor hastighet som var möjlig, ilade han upp till Anders Torsks lilla stuga,

för att öfvertyga sig om huruvida hans dystra aningar voro sanna eller icke. Utan att bekymra sig om de skråmor han fick bröt han igenom häcken och stod snart framför det lilla på glänt stående fönstret. Detta var så smalt, att en annan kropp än Elins icke skulle kunnat taga sig igenom.

Vid första anblicken af det öppna fönstret såg Ubbe genast hvad som passerat. Icke desto mindre ropade han ett par gånger den unga flickans namn, men erhöll naturligtvis icke något svar. Då bemäktigade sig honom en häftig vrede på samma gång som en djup förtviflan började martera honom.

»Hon har flytt undan», utbrast han med halfhög stämma. »Ensam, eller i sällskap? O, om jag visste detta, om...»

Han fullbordade icke meningen utan sprang som en vansinnig ned till sjökanten, der hans män voro ifrigt sysselsatte med att göra de tvenne båtarne i ordning. Larmet och skriket hade uppväckt flere snapphanar och snart var Ubbe omgifven af närmare trettio man, hvilka alla med förvåning sporde hvarandra efter orsaken, efter som anföraren bar sig åt mera som en tokig än en klok människa. De fingo dock upplösning på gåtan, då Ubbe skrek i det han pekade utåt sjön:

»Hon har flytt dit ut. Vi måste hinna henne! Kommer hon undan, då är det fara värdt, att hon med det snaraste uppsöker något svenskt parti och... fort i båtarne. Hederlig vedergällning ska ni få, om ni hinna upp båten innan den kommer undan. Snart blir det dager och då ska vi lätt kunna se honom.»

Snapphanarnes båtar voro snart i ordning och för raska årtag klöfvo de vågorna i den riktning, åt hvilken Ubbe förmodade att flyktingarne styrt kosan. När den första dagranden syntes upptäcktes också förut icke långt ifrån Högön en liten farkost, som för både segel och åror sträfvade att komma undan.

Ett hånande jubelrop skallade från snapphanebåtarne; det fördes på luftvågorna visserligen svagt

men tydligt bort till den flyende båten och väckte naturligtvis alldeles motsatta känslor.

»Vi ä' upptäckta», sade Anders Torsk missmodigt. »Jag ser tydligt hur förföljarne vinna på oss!»

»Ja», inföll Sven, »nu blir det åter en sådan jagt som sist.»

»Gud gifve med bättre utgång», suckade Elin.

Svens lilla hem, som låg högt uppe på Högöns högsta krön, förstorades mer och mer, och ju närmare flyktingarne kommo detsamma, desto häftigare klappade deras hjertan af ängslan och oro öfver att de skulle bli tagne innan de uppnått sin bestämmelse.

»Mor är väl död nu», utbrast Sven och en djup suck arbetade sig fram ur hans bröst. »Det är många dagar sedan jag skulle hemta Elin till hennes dödsbädd.»

Vid dessa ord lutade den unga flickan ansigtet i händerna och snyftade högljudd.

»Var vid god tröst», inföll gamle Anders och blickade allvarligt på Sven och sin dotter, »Gud har nog bevarat hennes lif till dess hon ännu en gång får återse eder.»

Dessa den gamle fiskarens ord ingöto nytt mod i de ungas hjertan, så att de med mera förtröstan började se an framtiden.

»Käraste Elin», yttrade Sven, »en gång förut ha vi varit som flyktingar här, men då gick det galet.»

»Det är därför inte sannt, att det nu ska gå på samma sätt», svarade den unga flickan och log vemodigt.

»Nej, nej, det har Elin min Gud och själ rätt i», inföll Anders Torsk. »Det ska väl inte gå galet hvarenda dag heller.»

Dessa ord stärkte också Elin och Sven i den förtröstan, som började få insteg hos dem.

»Ja», utbrast den sist nämnde och började ro ännu ifrigare, »det må i Guds namn gå hur som helst, mor ska jag dock ännu en gång återse, vore det äfven som lik.»

Högöns branta och delvis kala klippor började mer och mer belysas af morgnsoleus strålar; vinden friskade i, fyllde den lilla båtens segel, så att det stod som ett spändt trumskinn och förde den ovanligt snabbseglande farkosten med ökad fart fram mot Högön.

Men, den fyllde också de förföljande båtarnes segel, och med alltjemt stigande oro sågo flyktingarne hur afståndet från snapphanebåtarna efter hand förminskades. Detta afstånd var dock ännu så stort, att den kula, som afsköts från den främste båten icke på långt när kom halfvägs fram.

»Var lugn du, de ska nog inte hinna oss», menade gamle Anders. »Jag tycker att de sakta farten.»

Så var också verkliga förhållandet. Hunna fram till inloppet till Draget ändrade snapphanebåtarna plötsligt kurs och styrde åt öster. De tycktes alldeles ha uppgifvit hoppet om att kunna uppnå den flyende båten, som nu var knappt mera än en kabellängd aflägsen från Högön.

Detta väckte glädje hos de stackars flyktingarne, men de skulle inte ha gladt sig i förväg, om de kunnat höra de hänfulla ord, som Ubbe sände efter dem, när han befallde att ändra kursen.

Det dröjde nu icke länge, förrän alla tre flyktingarne uppnått Högön. Medan Anders Torsk förtöjde båten, ilade Sven och Elin med skyndsamma steg upp mot den lilla stugan, från hvars skorsten en lätt blå rök hvirflade upp i luften. När Sven märkte detta, utbrast han glädt:

»Det finnes åtminstone *någon* lefvande varelse i stugan, så mycket ser jag.»

Med dessa ord lade han handen på dörrklinkan. Men handen darrade märkbart, och det gick om några minuter, innan han kunde lugna sig. Slutligen lyfte han varsamt på klinkan, öppnade dörren och trädde in, åtföljd af Elin. Han ville genast springa fram till sängen, der den döende modren låg med nästan slocknade blickar, men foten nekade att göra tjenst,

och det »Guds fred», som han hade på tungan, uttalades ej.

Se här hvad han såg!

26.

Bredvid sängen, der den gamla qvinnan låg utmärglad och kämpade med döden, stod en figur, vid hvilkens åsyn Sven kände blodet rusa upp till sina tinningar med en våldsamhet, som om det ville spränga hufvudets fina ådror. I detta ögonblick var han ej längre mäktig sig sjelf.

Med ett enda språng stod han framme vid den öfver en kittel lutade qvinsfiguren, grep den med all makt i nacken och slungade Svarta Stina, ty det var denna hexa, som höll på att öfva sina fanatiska trollkonster på den sjuka, våldsamt i motsatta väggen, under det han röt:

»Hvad är detta för satans konster! Packa dig bara härifrån, ditt leda troll, annars skall jag...»

Han uttalade ej meningen, ty i detsamma öppnade den gamla modren, väckt af bullret, ögonen. Hon kände genast igen Sven och Elin och ett matt leende af den innerligaste glädje bredde sig öfver hela hennes anlete. Ett par gånger försökte hon att tala, men tungan nekade att göra tjenst.

Slutligen kunde hon med ansträngning frampressa dessa ord:

»Gud vare lof att ni kom! Så länge ni dröjt.»

Sven och Elin hade fallit på knä vid sängen, och i korta ordalag berättade den först nämnde orsaken till det ofrivilliga dröjsmålet. När han slutat, sade den sjuka, som tycktes få mera krafter vid åsynen af de båda unga:

»Allt är då godt och väl. Har din far gifvit med sig, Elin?»

»Ja, mor Gertrud», yttrade i det samma en grof

stämman från dörren och gamle Anders trädde in, gick rakt fram till sängen och fattade den sjukas kyliga afmagrade hand. »Jag har tillföre varit svår och hård emot Sven därför att jag inte förut vetat hvad han dugde till. Men nu ångrar jag min hårdhet sedan jag sett prof på, att bättre pojke inte finnes i sju socknar en gång. Han ska ha Elin, det är säkert. Men, jag kan inte vara lugn, förrän ni, mor Gertrud, ger mig er förlåtelse och välsignar barnen. Det är snart slut med er kan jag se. En döende moders välsignelse är också värd mycket mera än all denna världens goda.»

»Jag har ej kunnat hysa något agg till er, fader Anders», inföll den döende och räckte Anders Torsk sin hand. Sedan hon kramat den med sina sista återstående krafter, vände hon sig till sonen och den blifvande sonhustrun och välsignade dem så, som endast en döende kan göra.

Det var så tyst i det lilla rummet, att man kunde höra en flugas surrande; den sjukas andedrägt blef häftigare och slutligen förkunnade det rosslande lätet i bröstet att dödsarbetet börjat.

Men innan mor Gertrud drog den sista sucken, detta längtansfulla anande farväl till detta lifvet, öppnades ännu en gång hennes ögon, ett saligt leende förklarade hennes anlete och i den milda men på samma gång genomträngande blick hon fäste på de snyftande unga, lästes icke blott det i fjerran hägrande evighets-hoppet, utan äfven en varm bön, att det måtte gå hennes barn lika väl som det gått henne.

Derpå föll hufvudet tungt ned igen på kudden och några minuter derefter var den svaga lifslågan för alltid sloknad.

Då Sven väl tillyckt de brustna moderliga ögonen, kom han ihåg att Svarta Stina möjligtvis kunde finnas kvar i stugan. Han såg därför bort till dörren och i en vrå bredvid denna låg verkligen också den gamla hexan.

Hon vaknade i detsamma upp från den svimning, som öfverfallit henne då hon, slungad af den unge fiskarens kraftfulla armar, stötte hufvudet mot väggen.

De små svarta ögonen gnistrade som eldkol och läpparne rödde sig till dofva och halfhöga förbannelser. Det långt ned i pannan fallande korpsvarta stripiga håret gjorde hennes utseende ännu mera afskyvärdt.

»Bort härifrån», skrek den unge fiskaren och gick hotande mot Svarta Stina, som långsamt reste sig upp och höll båda armarne framför sig, liksom för att skydda sig mot de slag, som hon trodde att Sven skulle tilldela henne. »Hur länge har du pinat min stackars mor med dina djefvulska konster? Svara, annars krossar jag dig som en mask.»

Medan Sven intog en hotande ställning framför den gamla hexan grep Anders Torsk den kokande grytan med dess innehåll och tillbehör, spottade deri tre gånger under det han med halfhög stämma läste »fader vår», ty detta var enligt hans förmenande enda sättet att göra den påbörjade trolldomen oskadlig, och skyndade derefter ut på berget, samt vräkte under uttalande af en förbannelse öfver alla trollkäringar och deras mästare Hin Onde, grytan med dess innehåll och tillbehör i sjön. Längre stod han och betraktade förnöjd sitt verk, och när det fräste och puttrade om trollkitteln, utbrast han:

»Nog såg jag satans svarta klor sticka upp ur sjön och draga grytan till sig, men nu förmår hans makt ingenting mera. Gud är starkare än han.»

Då Anders var på väg in i stugan igen stannade han plötsligt som fastnaglad utanför dörren och hans blick stirrade oafvändt bort till den lilla i öster belägna landtunga, som skiljes från Högon endast genom ett smalt sund.

»Jo, jag kunde nog tro, att de hade något kanaleri i sigte», muvlade han för sig sjelf, »men ännu ha ni oss inte, det skall jag visa er.»

Hvad hade den gamle fiskaren då sett, eftersom han i en hast blef så upprörd till sinnes?

Vid den nämnda landtungan, som är betydligt lägre än Högon, hade de tvenne snapphanebåtarna lagt till. Genom den lilla öppningen i skogen, som sträckte sig ända ned till det förut omtalade sundet,

kunde Anders tydligt se huru båtarnes besättningar skyndade i land samt derefter togo vägen ned till sundet.

»Ni vill stänga oss inne», muttrade han och for några gånger med händerna öfver pannan liksom för att klara de många tankar, som i dessa ögonblick stormade in på honom, »men då ha ni allt bedragit er, kom ihåg det.»

Med dessa ord knöt han båda näfvarne mot snapphanarne nere på landtungan och trädde derefter skyndsamt in i stugan.

Der inne hade emellertid Sven på det hårdaste ansatt den gamla hexan för att få veta hvilka medel hon använt för att söka återställa den nu döda modren till helsan igen, men på alla sina frågor erhöll han inga andra svar än blott och bart några afvärjande skakningar på hufvudet. Endast när Sven i allvarliga och hotande ordalag förebrädde Svarta Stina därför att hon opåkallad trängt in till den sjuka, svarade hon:

»Mor Gertrud skickade efter mig!»

»Det är en af de svartaste lögner, som kommit öfver dina läppar», röt Sven. »Min mor var i alla dagar en from och gudfruktig qvinna och kunde aldrig tåla dig gamla djefvulska hexa. Derfor ville du hämnas och passade på det tillfälle då jag inte var hemma. Men nog ska du få din beskärda lön både här och i en annan verld, det kan du vara säker på.»

Det var i dessa ögonblick som Anders Torsk med häftiga steg inkom i stugan.

»Nu är hin lös igen», utbrast han. »Jaså, den gamla hexan är kvar!»

»Hvad kommer åt er, fader Anders», sporde Sven, »ni är så blek. Har svarta Stinas djefvulskonster . . .»

»Nej, nej», afbröt den gamle fiskaren, »kitteln ligger nog i godt förvar på sjöbotten och fan sjelf har dragit åstad med honom, men det är någonting annat, som är etter värre.»

Efter denna utgjutelse, som tycktes lätta hans beklämda sinne en smula, omtalade han hvad han sett på den lilla landtungan, och detta sade han oförbehållsamt utan att lägga märke till huru den gamla hexans

ögon brunno af skadeglädje för hvart enda ord han yttrade.

»Ja», sade han till slut och gned sig i pannan, »om vi inte skynda oss härifrån, så bli vi snart... men hvart fanken tog Svarta Stina vägen, hvart har...»

»Ja, hvart», menade Sven. »Upp i skorsten? Nej! Nå, så Gud förbarma sig har inte den hexan smugit sig undan!

»Jo, det är allt säkert det», menade Anders. »Jag anar det värsta, kom så få ni se.»

Med dessa ord drog han Sven med sig ut ur stugan. Äfven Elin, som blifvit ryckt ur sina funderingar under det hon var som bäst sysselsatt med att handskas med liket, följde nyfiken efter.

De hade knappt hunnit utanför stugdörren, då Anders Torsk utbrast, i det han pekade nedåt vattnet:

»Hvad var det jag sa'. Har inte den satans kärningen spelat oss det fula sprattet att stjäla båten ifrån oss!»

Så var också förhållandet. Grinande och hänleende rodde Svarta Stina af alla krafter mot det ställe, der snapphanarne lagt till. Då hon varseblef Elin och de båda fiskrarne, skrek hon ilsket och hänande:

»Här ha ni straffet för ni röfvade min trollkittel. Försök nu att komma ifrån ön om ni kan! Ha, ha, ha!»

Alla tre sågo på hvarandra med tveksamma blickar och syntes rädlöse. Till slut sade Anders Torsk:

»Jag vet ett ställe der sundet är smalt och grundt. Dit måste vi gå för att...»

»Nu förstår jag», afbröt Sven. »Ja, ni har rätt, fader Anders. Det är endaste sättet att komma undan.»

Sedan Elin öfverhöljt liket och stugan blifvit stängd, skyndade alla tre på en smal slingrande stig ned mot sundet. Just på den plats der stigen slutade, låg Svarta Stinas usla ruckle, som mera hade utseende af en svinstia än en boning åt menniskor. Detta jemte Svens hem voro de enda husen på Högön.

Då Anders Torsk fick syn på det eländiga rucklet, gnistrade hans ögon af hämd och raseri.

»Hör på, Sven», utbrast han och stannade, »ser

du hvad det är som ligger der?» och vid dessa ord pekade han på rucklet.

»Hexhålan eller Blåkulla, som det heter», inföll Sven, under det hans ögonbryn hotande drogo sig tillsammans.

»Ja visst, ja», inföll gamle Anders, »men jag tycker inte att det är skäl att den står der längre?»

Sven betraktade den gamle några sekunder, liksom ville han läsa i djupet af hans själ. Slutligen sade han:

»Jag ser att ni tänker detsamma som jag.»

»Bra det, Sven. Den ondskefulla hexan ska göra oss allt ondt som står i hennes förmåga. Hon har redan påbegynt sitt verk då hon stal båten. Derfor tycker jag att vi gerna kunna offra hennes eländiga kryphål åt lågorna.»

»Ja, så tycker jag med», inföll Sven.

Utan att fördröja sig skyndade de båda männen derpå in i det eländiga rucklet, hvars dörr icke ens hade en klinka utan därför drogs till med ett på insidan fästadt tåg, hvadan den om dagarne och då Svarta Stina icke var hemma, något som högst sällan inträffade, stod halföppen. Sedan de en stund sett sig omkring i det af smuts inhöljda rummet, lades eld i alla fyra knutarne och länge dröjde det icke, förr än hexhålan brann som fnöske.

När Anders och Sven väl sett till att elden tagit sådan fart, att den var omöjlig att släcka, skyndade de ned till stranden, der Elin väntade.

Vattnet i sundet var här icke djupare, än att det på sin högsta höjd stod en ordinär karl upp till armarne. Utan att vidare betänka sig tog Sven den unga flickan på sina starka armar. Anders gick förut och Sven följde noga i hans fjät. Vadandet gick lyckligt för sig och snart uppnåddes andra stranden.

Men de hade knappt hunnit upp på denna, då ett vildt härskri ljud från buskarne och en hord snapphanar störtade fram med vildt raseri. I spetsen för dem syntes Ubbe och Svarta Stina.

»Så ha vi er äntligen, mordbrännare», skrek den gamla hexan och dansade hånande framför de med

rätta förbluffade och uppskrämde fiskarnes ögon. »Nu ska nu inte komma undan!»

Ubbe hade med blixstens hastighet störtat sig öfver Elin innan Sven hann komma henne till hjälp. Förgäfves ansträngde sig de båda fiskarne för att kunna befria den unga flickan. Ubbe hade genast öfverlemnadt henne till de närmaste stående af sina män, och de bortförde henne-ögonblickligen på hans befallning.

»Inte så», utbrast Anders Torsk då Sven i förtviflan ville rusa på Ubbe och återtaga Elin. »Du går en säker död till mötes. Han ska inte göra flickan något illa, och nu är ju Krasshulta-Lasse ej mera i lifvet, så att honom behöfver du alls inte frukta. Vi ska försöka att komma undan och...»

Snapphanarnes anfall blef nu våldsammare, hvarför Anders ryckte den unge fiskaren med sig och förde honom in på stigar dem fienderna icke kände till. Väl haglade kulor och pilar kring deras öron, men ingen träffade, de kommo oskadde undan.

För att hämnas sin uppbrända stuga förde Svarta Stina snapphanarne upp till Svens lilla hem. Sedan det blifvit plundradt på allt sattes det i brand af den hämndgiriga hexans egen hand, och när det brann som bäst dansade hon med så vild glädje omkring det flammande bålet, i hvilket mor Gertruds döda kropp brändes till aska, att till och med de vid dylika skräckenser vande stigmännen ryggade tillbaka. Det var som om hon varit besatt af satan, hennes herre och mästare, hviskade snapphanarne till hvarandra under det rysningar genomlade deras lemmar. Ubbe skyndade derefter så fort han kunde, ned till båtarna, men fann till sin stora förskräckelse att de voro borta. Förklaringen kom snart. Midt öfver på de två små holmar, som ligga midt i Dragets mynning, syntes bajonetter glimma och en full handgevärssalva förorsakade ej så liten förlust i hans trupp. Nära nog hälften deraf föll.

Återtaget till Birkesön var nu stängdt af den aschebergiska styrkan, och Ubbe måste för den skull fly norr ut. Under denna flykt släppte han icke ett

enda ögonblick Elin ur sigte. Hur mycket hon än grät och bad att få komma till de sina, var dock Ubbe döf för hennes smärta. Endast när hon blef för envis, snäste han till henne med dessa ord:

»Tig med dig! Jag har svurit på, att du ska bli min, och du ska få se att Ubbe på Frisholmen håller sin ed.»

På sin flykt norr ut stötte han efter många vedervärdigheter tillhoppa med de danskar och snapphanar, som flydde undan för den aschebergska truppen. Här fanns nu ingen annan räddning än att sälla sig till denna skara. Hela återstoden af sitt band i södra Immelen måste han lemna åt sitt öde.

Den trupp, som afskurit Ubbe återtagets stod under fänrik Rosenhjelm's befäl. Denne kække officer hade af Ascheberg utverkat sig tillåtelse att få göra en liten »afstickare» söder ut, och han kände sig icke så litet belåten då han af Per i Fjäreboda, som blifvit drifven från sitt uppbrända hem, och nu efter många dygns kringirrande i skogarne och på sjöarne kom lagom för att leda fänriken på spåren efter Ubbe, hvilken expedition han varit vittne till, fick kunskap om hvilket byte han varit nära att fånga. Nog hade han velat följa den beryktade snapphaneanföraren och söka få honom i sitt våld, men ett bud från Ascheberg tvang honom att ändra plan och marschera rakt på Stjernhem.

Det var under denna marsch som Anders och Sven påträffades i skogen en half mil vester om nämnde egendom. De voro då så utmattade af hunger, först och ansträngningar, att de knappt förmådde stå på benen.

Lifvet på Stjernhem blef ännu mera brokigt sedan så mycket krigsfolk kommit dit. Dagligen föreföll också gräl, tvistigheter af en eller annan natur och slagsmål mellan soldaterna och snapphanarne och en

afton gick det till och med så långt, att Tranan, som icke kunde glömma det agg han hyste till grefve Edmund, öfverföll honom först med otidigheter och då grefven i skarpa ordalag förehöll honom det orätta i hans uppförande, med handgripligheter. Men icke blott Palle var nu äfven framme igen; Kristian Påfvelsen hade också sett den skurkaktige snapphanens eländiga beteende, och följderna deraf blef att Tranan fick sig så mycket stryk, att han i det jemmerligaste och på samma gång ömkligaste sätt kom hemlinkande. Hans män skrattade omåttligt åt honom, och förebrådde honom i gåckande ton hvarför han icke kunnat »lägga de långa benen på nacken och springa undan».

Detta hån förtröt Tranan till den grad, att han svor på att icke släppa ur händerna första lägliga tillfälle till hämnd.

Sedan löjtnanten på detta kraftiga sätt visat Tranan att han skulle hysa respekt för andra och i synnerhet för konungens soldater, bortskickade han Palle.

Grefven och han blefvo nu ensamma. De gingo en stund tysta bredvid hvarandra, och det syntes tydligt på deras blickar och minspel, att de hade svårt för att börja ett samtal. Slutligen gjorde dock grefven våld på sig.

»Löjtnant», sade han rättframt, »jag vill nu tala med er om min dotter!»

Grefven tystnade vid dessa ord och betraktade forskande dansken för att se hvad intryck dessa ord skulle göra på honom.

Kristian Påfvelsen hade under den tid spänningen varade hunnit lära sig att antaga ett stolt och kallt sätt gent emot grefven. Han gjorde så äfven nu. I hans inre sjödo dock känslorna som en vulkan.

Grefve Edmund fortfor, då han länge förgäfves väntat att få ett svar på sin fråga:

»Ni älskar min dotter och hon besvarar eder kärlek. Jag fick bekräftelse derpå icke allenast i bersåen den der aftonen ni minnes; äfven sednare har Hedvig fasthållit vid sitt tycke. Hon kan icke på några vilkor förmås att glömma er.»

»Jaså, ni har då försökt att *vinga* er dotter der-till?» sporde löjtnanten bittert.

Denna fråga gjorde grefven helt brydsam; han stammade hit och dit och kunde på länge ej få fram en enda redig mening.

»Inte ha vi *vingat* henne», sade han derefter, sedan han lugnat sig, »men vi ha uttryckt vår önskan vara den, att hon, rent ut sagdt, skulle försöka glömma er.»

En mörk sky af vrede och smärta drog öfver löjtnantens vackra anlete. Han svarade dock ingenting. Sedan grefven en stund väntat på svaret, som han hade förberedt sig på skulle bli stormigt, yttrade han vidare:

»Men, då vi sett huru ståndaktig hon är ha vi beslutit att hon skall få sin vilja fram, förståendes om *ni* går in på de vilkor, som jag vill uppställa.»

Det var icke utan största ansträngning, som grefve Edmund yttrade dessa ord.

»Vilkor», upprepade Kristian Påfvelsen och i hans ord låg icke så liten ironi. »Vilkor! Ni uppställer vilkor utan att taga i betraktande huruvida ni sårar mig dermed eller icke.»

»Det vare långt ifrån min mening», utbrast grefve Stjernarm och gjorde en afvärjande rörelse. »Jag vill ej med vett och vilja såra någon, aldrig helst er, som jag rent ut sagdt högaktar, oaktadt ni är . . . är . . .»

Grefven fullbordade icke meningen. Han kunde det icke.

»Säg ut», uppmanade Kristian Påfvelsen, som nog-samt anade hur fortsättningen skulle låta. Han kände dock en viss ljuf känsla vid tanken på att på detta sätt få taga en länge närd hämnd för alla de sorger, som grefvens oginhet hittills förorsakat honom. »Säg ut, herr grefve. Det är väl ej så farligt heller.»

Grefve Edmund kunde ej tåla längre, så fram-t han icke ville framstå i en falsk dager. Han sade för den skull icke utan stor ansträngning:

»Jag menar fast än ni är dansk.»

Hur allvarsam Kristian Påfvelsen än var kunde han dock ej afhålla sig från att skratta.

»Ja ja, förlåt min oartighet, herr grefve», inföll han derpå, »men jag tycker att edert skäl var så öfvermåttan löjligt. Jag är säker derpå, att om ni varit i mitt ställe, skulle ni gjort detsamma som jag, kanske till och med skickat mig en utmaning på halsen. Men», fortfor han och hans vackra sjäfulla ansigte uttryckte på samma gång både ömhet och sorg, »jag kan det inte för... för... hennes skull.»

Han lade stark tonvigt på de två sista orden.

»Herre», utbrast grefve Edmund straxt derefter, »jag kan ej längre tåla med hvad jag ända sedan vårt möte i bersåen natt och dag tänkt på. »Vill ni öfvergå till oss, så...»

Han fick ej sista ordet öfver läpparne, förr än Kristian Påfvelsen, som än rodnade och än bleknade, afbröt:

»Herre! Ni glömmar att ni talar till en hederlig karl. Det är allt hvad jag har att säga. Blott detta vill jag tillägga. Vore ni yngre och ej hennes far, skulle jag fordra upprättelse med denna!»

Vid dessa ord gjorde han en betecknande rörelse mot venstra sidan, bugade sig afmätt och tog skyndsamt in på en annan väg innan grefve Edmund hann återkomma från den förvåning, som bemäktigat sig honom. Sorgsen och bedröfvad gick Edmund Stjernarm med dröjande steg upp till manbyggnaden der han för döttern omtalade sitt samtal med Kristian Påfvelsen.

Väl tyckte Hedvig att hjertat ville brista, då hon förnam det svar som löjtnanten afgifvit, men ju längre hon tänkte derpå, desto lugnare blef hon, och efter mycket resonnerande med sig sjelf fann hon att han icke kunde handla annorlunda. Ja, hon kände sig till slut riktigt glad öfver hans ståndaktighet, ty nu kunde hon älska honom mycket mera därför att hon kunde högakta honom.

»Det blir nog bättre», suckade hon. »Bara det här förfärliga kriget en gång slutar, så blir nog allt bra.»

Paul Stjernarm hade redan från sitt första sammanträffande med Kristian Påfvelsen sett honom med

mindre blida ögon. Det var två orsaker dertill, först emedan han (Paul) icke skulle få så mycket att säga därför att Kristian var hans förman, och för det andra därför att dansken icke var adelsman. Paul Stjernarm slägtades nemligen, såsom förut är sagdt, på modren, och hade därför en icke så liten portion högmot sig medfödd.

Till att ännu mera öka det missnöje han kände bidrog också att han hörde glunkas om systemens kärlek till den danske officeren. Flere gånger sporde han både fadren och modren derom, men fick alltjemt undvikande svar. Föräldrarne kände nämligen till hans stora hetsighet, på hvilken han aldrig kunnat lägga band, och fruktade därför, att om de yppade allt, något ledsamt skulle inträffa mellan Paul och Kristian Påfvelsen.

Men, så hände det icke bättre än, att den först nämnde af en händelse kom att vara hemlig åhörare till samtalet mellan systemen och fadren samma afton denne återkom från sitt förut omtalade möte med Kristian Påfvelsen.

»Jaså, det har redan gått så långt», mumlade den unge grefven för sig själf. »Men jag ska väl förekomma att vår vapensköld blir nedsudlad af denne vanbörding.»

Upptänd af raseri och hämndbegär passade Paul derefter på då Kristian Påfvelsen andra eftermiddagen gick ned åt Ubbesjön. Han tog en genväg och stod inom kort ansigte mot ansigte med dansken.

»Skurk», utbrast Paul utan vidare anledning, »går du här och rufvar på planer för att bringa skam öfver en familj, till hvilken du ej ens är värdig att se upp på tio alnars afstånd?»

Kristian Påfvelsen gick ett par steg tillbaka, såg på den uppretade unge grefven en stund och svarade derpå kallt:

»Ni har säkerligen misstagit er!»

»Misstagit mig», röt Paul Stjernarm och retades ännu mera af sin motståndares kallblodighet. »Nej, det har jag inte.»

»Då är ni helt enkelt galen och såsom sådan

otillräknelig», inföll löjtnanten lika kallt som förra gången.

»Ja, om jag ej dödar dig, usling», skrek Paul om möjligt ännu mera förbittrad, »då är jag galen.»

Kristian Påfvelsen, som till en början verkligen trodde att Paul Stjernarm misstagit sig på person, kunde efter hans sista svar ej göra detta. Han såg att händelsen skulle utveckla sig på ett för båda ganska allvarsamt sätt, och därför sade han:

»Jag vet ej med hvilken rättighet ni så här öfverfaller mig!»

»Du har ju...»

»Ej heller vet jag med hvilken rättighet ni kallar mig du», afbröt han så skarpt och med ett så bistert tonfall i rösten att Paul Stjernarm för några minuter tappade bort sitt ilska humör. Han fick dock snart det tillbaka och fortfor:

»Vi stå ej här nu såsom förman och underlydande, utan såsom enskilda fiender. Så skall jag behandla dig.»

»Och jag skall äfven behandla dig som en oförskämd pojkslyngel, som behöfver smaka riset», inföll Kristian Påfvelsen lika kallt som tillförne oakadt blodet sjöd i hans ådror, »hvad vill du?»

Paul Stjernarm var nära att qväfvas af raseri.

»Drag genast», skrek han och ryckte värjan ur slidan, »annars är du dödens man.»

»Inte så brådtom», inföll Kristian. »Jag måtte väl först ha rättighet att fordra att du förklarar detta ditt ohemula uppträdande.»

Dessa ord, uttalade utan den ringaste skymt af förebräelse eller ondska, gjorde Paul Stjernarm en smula flat till en början. Han lät dock icke denna känsla förblifva länge herrskande hos sig, utan svarade i lika öfvermodig ton som förut och med tonvigt på hvarje ord:

»Du vågar älska min syster.»

»Vågar», eftersade Kristian Påfvelsen med rätta förvånad. »Ja, visst vågar jag det!»

Detta manliga svar förbryllade den unge greffen

till en början så mycket, att han en god stund måste leta efter ord. Slutligen fann han sådana.

»Du står för lågt under henne», sade han hånande, »det har du alldeles glömt.»

»Inte så alldeles», svarade Kristian ironiskt. »Ej heller skall jag kunna glömma din pojaktiga näsvishet.»

Paul Stjernarm höll på att åter förgå sig, men nu lyckades han lägga band på sin vrede och sade i stället:

»Och så har du smädat min far.»

»Det är osanning. Jag smädar ingen. Det är du, som vill söka gräl med mig och därför hittar på lögnen. Farväl med dig.»

Kristian Påfvelsen tog in på en annan stig för att undvika Paul, ty han ville på inga vilkor komma i delo med honom, både för fadrens och systemens skull. Han hade dock icke tagit många steg framåt, förr än Paul ånyo ställde sig i hans väg:

»Du är rädd», skrek den unge grefven och lät dessa ord efterföljas af ett hånskratt, »derför töres du inte slåss med mig, fege stackare. Men jag skall väl tvinga dig, jag.»

Innan Kristian Påfvelsen hann göra en enda rörelse för att undvika en sammanstötning hade Paul Stjernarm med flata värjan gifvit honom ett kraftigt slag öfver armen. Den vredgade ynglingen sprang därefter tillbaka och ställde sig i positur under det han skrek:

»Ska du nu inte våga att slåss med mig, så att jag i ditt blod får aftvä den skymf du tillfogat min familj, då är du den mest ärelöse skurk i hela världen!»

Den skymf som Paul Stjernarm med sitt slag tillfogat Kristian Påfvelsen, var en af de värsta, som på den tiden, då dueller hörde till ordningen för dagen äfven för den obetydligaste småsak kunde hända en man, som var aldrig så litet rädd om sin ära. Med bästa vilja i världen kunde han ej längre neka att korsa sin värja mot Pauls.

»Du har så velat», sade han lika kallblodigt som tillförne. »Försvara dig då!»

Klingorna korsades. Kristian såg genast att han hade så godt som en nybörjare framför sig, ty allt som oftast blottade sig Paul, och det skulle mången gång ha varit en småsak för Kristian att spetsa sin motståndare.

»Du kan ju inte fäkta», yttrade han slutligen hänleende. »Så väl i fäktning som i allt annat är du endast en uppbrusande pojke, som blott och bart har mitt lugn att tacka för att du ännu lefver.»

Dessa ord försatte Paul Stjernarm i ännu större raseri. Blindt som en vredgad tjur rusade han mot Kristian Påfvelsen, som endast med yttersta möda kunde undvika att spetsa den unge grefven på sin klinga. Han passade också genast på och slog medelst en skicklig fint värjan ur hans hand. Farten var så stark att det smäckra vapnet beskref en vid båge öfver duellanernas hufvud och nedföll ett godt stycke derifrån i ett litet busksnår.

Snabb som en pil var Paul efter den och rusade för andra gången på Kristian.

»Men var nu inte riktigt tokig», sade denne, verkligt bekymrad öfver den unge grefvens tillstånd, »ni kommer att göra er olycklig.»

»En af oss måste stanna på platsen», skrek grefve Paul, blossande röd af ilska.

Men äfven nu gick det honom som förra gången. Värjan beskref återigen en vid båge, men blef nu hän-gande i ett träd. Fästet hade snärjt in sig i löfverket.

En djup suck af lättnad höjde Kristian Påfvelsesens bröst då han märkte detta. Men till sin stora förskräckelse såg han att den ilskne duellanten i det-samma ryckte upp en pistol.

»Nu skall detta vapen afgöra vårt öde», skrek den unge grefven, »och snart...»

Dansken gaf honom icke tid hvarken att tala till punkt eller spänna pistolen. Innan grefven visste ordet af fann han sig fastsittande mellan löjnantens armar alldeles som i ett skrufståd. Han väsnades och svor af alla krafter, men Kristian släppte likväl icke sitt tag.

Under det denna besynnerliga brottning pågick

syntes Palle komma springande med andan i halsen. Så snart han varseblef löjtnanten rusade han fram, skrikande med full hals:

»Svensken är öfver oss! Svensken är öfver oss!»

Kristian Påfvelsen släppte genast grefve Paul, som i Palles närvaro lyckades lägga så pass starkt band på sig, att han icke vidare bröt ut i några hårda tillmälen.

»Hvad säger du», sporde löjtnanten. »Har han hunnit fram nu?»

»Ja, hör, hör; der borta vid bäcken.»

Enstaka skott hördes också vester ut. De blefvo allt tydligare och slutligen syntes en oordnad hop snapphanar komma inrusande i parken under höga rop:

»Svensken är här! Rädde sig hvem som kan! Det är Ascheberg!»

»Nu, herr grefve», inföll Kristian Påfvelsen allvarligt, »nu behöfs eder arm bättre än nyligen mot mig. Låt nu se att ni är lika oförskräckt mot våra fiender, som ni nyss var det mot en vän.»

Med dessa ord lemnade han den med rätta snopne grefve Paul ensam med sina tankar och skyndade upp till de uppställda trupperne, öfver hvilka han tog högsta befälet.

Den unge grefven stod ännu en stund på den plats, der löjtnanten släppt honom. Hans raseri hade i det närmaste gått bort och det var med ett outsägligt vemod och en den djupaste saknad han betraktade den öfver hans hufvud hängande värjan, som med spetsen riktad nedåt, tycktes håna honom sålunda: »Kom och tag mig om du kan».

Nog skulle grefve Paul *kunnat* taga ned den om han velat, men han var allt för beqväm dertill. En lycklig omständighet förde i detsamma en ung snapphane i hans väg. För honom sade han sin förlägenhet och bad honom klättra upp efter vapnet.

Inom några ögonblick låg den dyrbara värjan, en present af fadren på hans adertonde födelsedag, ånyo i hans händer. Med sänkt hufvud och grubbländ öfver de sednaste händelserna närmade han sig truppen och intog, trots den gamle fadrens oroliga, sorgsna

och varnande blickar från ett af manbyggnadens fönster, sin plats såsom Kristian Påfvellsens underbefälhafvare. Dennes lugna och i allo värdiga uppträdande förfelade icke nu, då Paul var jemförelsevis herre öfver sina känslor, att på honom utöfva ett mäktigt inflytande, ja, så mäktigt, att han till och med kände sig en smula skämsen.

28.

Kristian Påfvelsen var en käck och skicklig officer och under hans anförandeskap utvecklade danskarne och snapphanarne en motståndskraft, som under den jemförelsevis korta striden om Stjernhem mången gång gjorde Ascheberg allvarliga bekymmer för utgången af hans expedition. Ehuru oordentliga, odisciplinerade och gerna begifne på att vilja handla efter eget godtycke, höllo de likväl nu tillsammans med god ordning, enär de i Kristian Påfvelsen funno en anförare, som de ansågo sig kunna lita på fullkomligt.

Ett litet stycke ifrån manbyggnadens baksida lopp en tät häck och på andra sidan om denna sträckte sig en bred äng, vid hvars slut tjocka skogen började. Det var i denna skog som Ascheberg hade sin hufvudstyrka under det han jemt och ständigt utskickade mindre ströfpartier, som timme efter timme lågo i fejd med danskar och snapphanar på de Stjernhem omgifvande ängarne och åkrarne.

Det var under en dylik strid som Ascheberg höll på att bli uppsnappad af Ubbe och Tranan, som med några handfasta bönder lurade bakom en gärdesgård. Hästens snabbhet och snapphanarnes oskicklighet i handgevärens begagnande räddade honom dock i sista ögonblicket.

Flygelbyggnaderna vid Stjernhem voro fyllda af sårade. När der icke mera fanns plats, bereddes sådan åt dem i manbyggnaden och der omhuldades de stack-

rarne på bästa vis. Grefvinnan, hennes dotter och tjenstqvinnor, samt äfven Elin, som genom Kristian Påfvellsens maktspråk blifvit ryckt ifrån Ubbe, täflade i uppoffringar mot de sjuke. Det var första gången som det ståtliga herresätet var förvandladt till sjukhus.

När Ascheberg på andra dygnet icke hade kommit närmare Stjernhem än då han först hejdades der, sände han ett bud till grefve Stjernarm och uppfordrade honom att gifva sig. Grefven svarade som sanningen var, att han ej förde befålet der, försäkrade om sina sympatier för svenskarne, och betonade till slut, att han sjelf var så godt som en fånge i sitt eget hus. Sedan sanningsenligheten af detta svar vitsordats af flere vid Aschebergs trupp varande sockenmän, isynnerhet den högt aktade Per i Fjäreboda, sände Ascheberg sin uppmaning till Kristian Påfvelsen. Svaret blef stolt och nekande.

Sedan Ascheberg läst det, stampade han vredgad i golfvet och utbrast:

»Innan nästa morgonsol går upp måste jag vara herre der borta!»

Denne krigare brukade hålla ord med hvad han lofvade, och han gjorde det äfven nu. Midnatten hade knappt inbrutit, då han lät sin trupp sakta framrycka i kedja. En del kröp på händer och fötter genom ängens höga gräs, en annan del gick en omväg in i den mellan Ubbesjön och manbyggnaden liggande parken. Sålunda öfverraskade han totalt Kristian Påfvellsens styrka.

En förfärlig villervalla uppstod aldram heldst som snapphanarne i sitt raseri och i tanke att hejda svenskarne, satte eld på två af flygelbyggnaderna. Allt motstånd var förgäfvets. Den stjernarmiska familjen rycktes halfklädd med i den ursinniga flykten, hvar under Hedvig och Elin, som slutit sig intill hvarandra, voro nära att bli krossade af de under vilda skräm framstormande snapphanarne, som under flykten begingo de största gräsligheter.

Ubbe och Tranan hade länge sökt efter de båda flickorna och slutligen hittade de dem, som redan vid flyktens början blifvit skiljda från grefven och gref-

vinnan, darrande hopkrupna mellan ett par väldiga furustammar i skogen straxt invid Örkeneds kyrka.

De båda snapphanarne störtade sig öfver de förskrämda flickorna och ryckte dem med sig under förfärliga hotelser att mörda dem om de ej följde med.

»Hvarthän», pustade Tranan och kunde med svårighet få fram andan.

»Till Birkesön», svarade Ubbe, »der har jag mitt band. Så snart vi komma dit, bege vi oss af längre söderut.»

De stackars flickorna gräto och bådo att komma i frihet, men det var som att tala till döfva öron eller stenar. Uppretade af deras motstånd fattade snapphanarne dem i håret för att på detta sätt släpa dem med sig, men hjälpen kom i lagom tid. Kristian Påfvelsen, som länge sökt efter Hedvig, bröt i detsamma fram. Tranan blef genast nedskjuten och det skulle äfven gått på samma sätt med Ubbe, om han ej genom en hastig flykt räddat sig. Nästan halfdöda af förskräckelse blefvo de båda flickorna derefter omgifna af danska soldater och på detta sätt skyddade för de öfverallt svärmande snapphanarnes raseri öfver nederlaget och tygellösa plundringsbegär.

Vid Örkeneds kyrka lyckades det Kristian Påfvelsen och Paul Stjernarns förenade bemödanden att hejda den vilda flykten och förskansa sig i och omkring kyrkan. De kunde dock icke få tag i många snapphanar, ty desse hade, intagne af förskräckelse, skingrat sig åt alla möjliga håll. En stor del af dem sällade sig sedermera till Ubbes band på Birkesön och Nubben och satte de svenskvänliga innevånarne på Immelens öar och stränder i den förfärligaste ängest.

Morgonsolen hade nyss gått upp då Kristian Påfvelsen fick underrättelse om att Ascheberg åter nalkades med stormsteg. Hvad som deremot icke berättades honom, det var att Karl XI redan brutit upp från Loshult och vid underrättelsen om att en dansk styrka förskansat sig vid Örkeneds kyrka, också var på väg dit i sträckmarsch.

På en af de små grafvarne bakom kyrkans korsuto grefven och grefvinnan i full förtviflan och sågo

med sorgsna blickar bort öfver skogen, der den tjocka röken tillkännagaf att deras hem kanske snart var lagdt i aska. Ett stycke derifrån hade Hedvig och Elin tagit plats. Den först nämndes ögon sökte Kristian der han med aldrig tröttnande ifver ordnade försvaret så godt det lät sig göra med den lilla otillräckliga styrka han hade att förfoga öfver.

Omsider trädde han fram till det greffiga paret och sporde om det ej heldre ville taga plats i kyrkans sakristia.

»Nej, nej», svarade grefve Edmund sorgsen, »jag vill se min son dö, ty att han ej öfverleffer denna strid, det känner jag på mig.»

»Jag måste lefva, för att se desse eländige svenskar jagade ur landet», svarade i detsamma en harmfull stämma och den unge grefven trädde fram. »Det steg jag tagit är oåterkalleligt. Men, skall jag dö här, nåväl, då dör jag för konung Kristian af Danmark.»

I detta ögonblick gick Hedvig fram till brodern, såg honom allvarligt i ögonen och sporde:

»Anklagar dig ej ditt samvete, att du brutit din ed mot konung Karl?»

Grefve Paul studsade för den skarpa blicken ur systemens ögon. Han gjorde en rörelse liksom för att tala, men tungan nekade till en början att göra tjänst. Slutligen gjorde han våld på sig, bet sig förargad i läpparne och svarade:

»Mitt samvete anklagar mig ej. Jag gaf inkräk-taren min ed af tvång och ej af fri vilja. Jag har alltid varit danskt sinnad.»

»Men, min son», utbrast i detsamma grefvinnan, som nu började fasa för de åsichter hon ända från barn-
domen inplantat i Paul, »vänd åter; vi fly härifrån»,
fortfor hon och sträckte bönfällande sina händer mot
sonen utan att se de mörka blickar, som Kristian
Påfvelsen gaf henne, eller tänka på att en flykt nu
var en omöjlighet. »Vänd åter till oss och i ett annat
land skola vi nog finna den fristad, som...»

»Nog, min mor», afbröt Paul och fattade grefvinnans händer. »Jag känner mig stark att trotsa hvilka faror och vedervärdigheter som helst. Blifven I kvar,

eder skall intet ondt vederfaras; jag har valt min lott af fri vilja och när freden blir sluten, såsom den väl någonsin måste bli, kunna vi ju åter träffas, men», fortsatte han och kastade hufvudet stolt tillbaka, »bed mig ej att ändra åsichter i denna fråga, jag är och blir konung Kristian trogen om jag också nödgas besegla denna tro med min död.»

»Paul», inföll nu grefven, som, oaktadt han icke gillade sonens öfvergång till danskarne, ändock till en viss grad måste högakta hans fasta karakter, »om du nu i sista stunden går ifrån de förvillelser, som rotfästade sig i din unga hjerna, är jag öfvertygad om att konung Karl XI icke skall tillräkna dig att du felat, utan gifva dig nåd.»

»Jag tigger honom ej om nåd», svarade Paul stolt. »Han och jag förblifva fiender så länge vi lefva.»

Under det detta samtal pågick mellan den greffliga familjen hade Elin närmat sig kyrkogårdsmuren så långt som det var tillåtet. Hon var så beklämd och sorgsen, att hon icke hörde ett enda ord af alla de smickrande och skämtsamma utlåtelse som de jutske soldaterna fällde om hennes fagra anlete. Hennes blickar voro oafvändt fästade på skogen, hvarifrån den aschebergska styrkan väntades komma.

Den blef också snart synlig. I spetsen för densamma svärmade en långt utdragen kedja, och återigen i spetsen för denna kunde Elins skarpa blickar snart upptäcka tvenne för henne kära gestalter. Hon såg farfadren och Sven ila ett godt stycke framom de öfrige, såg dem hoppa öfver den låga gärdesgård, som skiljde den öster om kyrkan gående landsvägen från det der bakom liggande gårdet, och slutligen såg hon huru de svingade mössorna öfver sina hufvud, när de varseblefvo de på kyrkogården posterande danske soldaterna.

Hur gerna skulle hon icke velat ha vingar för att genast flyga till den älskade! Hon såg ej hvad som försiggick omkring henne; hörde ej heller någonting förr, än en grof stämma yttrade alldeles invid henne:

»Akta dig, unga flicka!»

Det var Palle, som i spetsen för en liten afdelning tågade åstad för att intaga sin plats i kyrkogårdsmurens hörn bakom koret.

Då Elin såg att det nu skulle bli allvar af skyndade hon tillbaka till Hedvig, den hon kände sedan många år tillbaka, eller ända sedan barnaåren, och den hon höll varmt utaf. Grefve Edmund satt ännu kvar på grafven och stirrade efter den bortilande sonen under det han höll sin högt snyftande maka tryckt till sitt bröst.

Ascheberg stormade genast så fort han kom fram, men en väl riktad salfva från kyrkogården dref honom i början tillbaka.

»Hvad nu, pojkar», skrek han till sina vikande knektar, »är det der svensk sed, det? Framåt!»

»Den der, som rider der», utbrast kort derefter Palle till sin sidokamrat och pekade på den svenske befälhafvaren, »den måste vara en hög herre! Skjut på honom!»

Soldaten sköt men bommade. En man i Aschebergs närhet föll i stället.

»Asch», skrek Palle och ryckte förargad geväret ifrån soldaten, »du skjuter så att det både är synd och skam deråt. En gammal knekt skjuta så illa. Se, här ska du få se!»

Med dessa ord sigtade Palle både länge och väl. Slutligen tryckte han af och nästan i samma ögonblick flög Aschebergs befjädrade hatt från hufvudet.

»Lite bättre, ja», sade Palles sidokamrat trumpet, »men inte fullt bra.»

Soldaten hann nätt och jemt uttala sista ordet, då en kula slungade honom ned från muren, på hvilken han trots Palles varningar, krupit upp till hälften.

»Nå, med den är du väl nöjd», puttrade Palle och såg medömkansfullt på den i dödsryckningarne sig vridande sidokamraten. »Den kulan tog åtminstone säkert, fastän det var skada att den kom deri...»

Längre hann icke Palle heller. En annan kula tog bort hans högra öra. Smärtan beröfvade honom sansen.

Då hatten sköts af Ascheberg blef han argare än han förut varit på länge.

»Nej, det här går för långt», skrek han. »Fram, pojkar!»

Anfallet var oemotståndligt. Den ene jutske soldaten efter den andre segnade ned vid kyrkogårdsmuren. Snart kunde Kristian Påfvelsen och Paul Stjernarm, som kämpade med lejonmod, se de svenske knektarne sticka upp sina hufvud öfver muren. Kropparne följde efter och när det äntligen lyckades Ascheberg att spränga en af jernportarne, var allt motstånd der ute förgäfvets.

Men de båda officerarne svuro på att ej gifva sig så fort. Med återstoden af sitt folk drogo de sig in i det lilla templet; barrikaderade dörrarne och sköto ihärdigt genom fönstren.

Kristian Påfvelsen hade nästan med våld varit tvungen att införa grefven och grefvinnan i sakristian. Hedvig följde naturligtvis sjelfmant med; icke så Elin, ty hon hade varseblifvit Sven och den gamle farfadern, der de klättrade öfver muren icke långt ifrån henne. Uppgifvande ett rop af glädje sprang hon, trots de kulor, som hveno kring hennes öron, rakt emot Sven och slöt sig intill honom nästan med vild häftighet under det hon utropade:

»Nu skall du aldrig mera gå ifrån mig! Gud... Gud...!»

Den häftiga glädjen vid återseendet gjorde henne halft vanmäktig för en stund. Svens ömma smekningar återkallade henne likväl snart till sans igen. På hans uppmaning begaf hon sig bakom leden för att der vara i större säkerhet.

Sedan svenskarne åtskilliga gånger försökt att slå in de tjocka ekdörrarne, men hvarje gång misslyckats dels i följd af dörrarnes starka motståndskraft, dels i följd af den lifliga elden från fönstren, hittade äntligen fänrik Rosenhjelm på ett ofelbart sätt.

På gården till ett bredvid kyrkan liggande hemman, som danskarne hvarken haft tid eller folk till att besätta, påträffade fänriken en grof bjelke om närmare tio alnars längd.

Så tyst som möjligt, på det att danskarne ej skulle varseblifva den nya hotande faran och söka mota den blef den tunga bjelken långsamt framskaffad till södra dörren. Danskarne upptäckte den icke förr, än det var för sent att göra något kraftigt åt saken. Ett rop af raseri och förbannelser skallade genom hvalfven i det helgade templet.

Emellertid framfördes bjelken af de kraftigaste karlarne och hvad denna murbräcka kunde uträtta visade sig snart. Trots de innanför uppstaplade hindren, som efter hand ramlade och i sitt fall gjorde en och annan dansk otjenstbar, gaf den tunga ekdörren småningom vika och till slut uppstod en öppning så stor att två man kunde tränga sig igenom.

Uppstånd af lågande stridsbegär var Sven en af dem, som först trängde sig fram, för att vara med om stormningen. Ascheberg märkte genast att det var en icke-soldat och han ropade därför:

»Gå undan, bonde! Den der platsen är inte för dig!»

»Jag duger nog lika väl som de andre», svarade den unge fiskaren och lyckades att med ett kolfslag störta ned en jättelik dansk soldat, som ofvanpå den innanför dörren ännu till en del qvarstående barrikaden utmanande svängde sitt långa vapen.

Genom dennes fall öppnades en väg för de svenske soldaterna. Med Sven i spetsen stormades barrikaden sedan öppningen blifvit utvidgad; det i sig själf svaga hindret, som med en tillräcklig försvararstyrka länge skulle kunnat göra motstånd, vräktes åt sidan. Danskarne drogo sig i god ordning tillbaka till koret, der de heldre ville stupa än gifva sig.

Blodet flöt i strömmar på kyrkgolfvet och bestänkte bänkar och väggar.

Sakristian låg bakom koret, såsom vanligtvis be-
gagnades i äldre kyrkor. Öfver altaret stod predik-

stolen, derifrån fridens och försoningens milda läror mången gång ljudat ut öfver en andäktig församling. Nu fanns ej någon, som från denna plats kunde hejda den vilda striden, och äfven om han funnits der, skulle han icke kunnat sätta en dam för denna brusande soldatflod, som vältrade fram, uppretad öfver det motstånd, som den rönte.

Inne i sakristian befann sig den greffliga familjen, darrande och orolig. Hvilket öde skulle väl drabba sonen i denna förfärliga kamp, der ordet pardon icke uttalades? Ingen mer än den aldra närmaste framtiden kunde svara derpå. Den skulle också göra så.

Blek och skälvande af de många sår han mottagit stod Paul Stjernarm framför de förtviflade föräldrarne. Bakom honom syntes Kristian Påfvellsens högresta gestalt.

Knappt hade den unga fröken varseblifvit honom, förr än hon kastade sig till hans bröst och konvulsiviskt omslöt honom med sina armar.

»För Guds skull, låt då striden afstanna», bad Hedvig gråtande.

»Ja», inföll grefve Edmund och reste sig upp, »sluta den förfärliga kampen. Allt är ju förloradt, ingenting mera finnes att vinna!»

»Äran; är den ingenting», utbrast Paul under det hans ögon glödde af den började feberns glöd. »O, den är allt!»

»Men», sade grefvinnan, som nu förenade sina böner med sin mans och sin dotters, »ni ha kämpat tillräckligt länge och med en sådan ståndaktighet, att ingen skall frångå er äran, äfven då ni äro besegrade.»

»Nej, det är sannt», svarade grefven, som började hysa det svaga hoppet, att löjtnanten skulle lyssna till dessa råd.

Det såg också ut som om han vore sinnad att göra det.

»Vi måste skiljas för en stund», hviskade han och tryckte en varm kyss på Hedvigs af rörelse darrande läppar.

»Nej, nej, gå inte! Min Gud, hvart skall du gå?»

»Dit ut», och med dessa ord pekade han på kyrkan.

»För att bli nedskjuten, ja», utbrast grefve Ed-
mund. »Nåväl, innan detta sker, så må du, nu säger
jag *du*, tillåta mig att godtgöra den stora orättvisa som
jag tillfogat dig. Du är en karl, med hvilken en qvinna
kan bli lycklig. Får du lefva, så är Hedvig din.»

»Och förlåt äfven mig för det uppträde, som jag
sist ställde till med dig», sade Paul och räckte Kri-
stian sin hand. »Jag har ej förr, än nu verkligen sett
hvad du går för.»

Löjtnanten tryckte varmt den unge grefvens hand,
och den blick han gaf honom sade tillräckligt att allt
groll var glömdt.

»Och nu kan du väl ej neka din brud att göra slut
på denna förfärliga strid», inföll grefve Edmund.

»Nej; jag vill göra det», svarade löjtnanten och
närmade sig dörren, åtföljd af Paul. De hade dock
knappt hunnit taga ett par steg ut i koret, förr än
svenskarne ånyo anfölo de vid altarringen samman-
trängde danskarne med yttersta raseri, och under
det de skreko om hvarandra:

»Ingen pardon! Ingen pardon! Hugg ned de hun-
darne! Ned med rödrockarne!»

Löjtnanten och äfven Paul Stjernarm ropade så
högt de förmådde för att väcka Aschebergs uppmärk-
samhet, men det väldiga stridsbullret förtog helt och
hållet ljudet af deras röster.

»Nå», utbrast Paul och rusade fram bland de
kämpande danskarne, utan att Kristian Påfvlsen för-
månade hålla honom tillbaka, »så vill jag också dö med
dem! De skola ej behöfva kämpa utan anförare!»

Oaktadt Paul var sårad utvecklade han ändock så
stort mod och en så lysande tapperhet, att till och med
de af striden nästan förvildade svenske soldaterna sågo
hans bragder med beundran. En gammal korporal,
som länge med intresse följt Pauls kamp, utbrast slut-
ligen:

»Vi ska inte göra pojken något illa. Han för-
tjenar att lefva!»

»Det är grefvens son på Stjernhem», utbrast i
detsamma den unge fiskaren, men han ångrade sig genast,

ty i samma ögonblick riktades tjojtals gevärsmynnigar och bajonetter mot Paul, under ropet:

»Då är han en förrädare! Ned med honom!»

Kristian Påfvelsen hade sprungit fram för att rycka Paul bort från den hotande platsen, men han kom för sent. En bajonett hade redan borrar sig in i den unge grefvens bröst. Då Paul föll, utropade han med slocknande stämma:

»Lefve kung Kristian! Lefve Danmark!»

Detta rop hördes in i sakristian. Grefven kände genast igen det och innan maken och döttern kunde hindra honom, hade han rusat ut.

Han varseblef genast den döende sonen och bredvid honom Kristian Påfvelsen, som svårt sårad sjunkit ned vid hans sida, och han kastade sig handlost öfver de båda ynglingarne för att skydda deras kroppar för soldaternes raseri, under det han, slående omkring sig med armarne, skrek:

»Men, så skona då de sårade. Om ni ä' män och ej...»

Innan grefven hann uttala det sista ordet, hördes en genomträngande hornsignal från kyrkdörren. De öfver grefve Edmund lyftade vapnen sänktes genast och de vilde krigarne drogo sig hastigt åt sidan för en ljuslockig yngling, som hastigt banade sig väg fram på gången.

»Kungen! Kungen!» ropade soldaterne om hvarandra. »Lefve kung Karl!»

Ett nästan ändlöst jubel hördes från soldaternes läppar.

Ascheberg hade emellertid skyndat fram till Karl XI der han stannat i koret och med sorgsna blickar betraktade all den förödelse, som var rådande i den lilla kyrkan. Längre stannade hans ögon på det öfverallt stänkta blodet, och slutligen mumlade han:

»Det är förfärligt.»

Derefter vände han sig till Ascheberg och sade:

»Hade ej striden här inne kunnat undvikas?»

»Nej, ers majestät», svarade Ascheberg. »Den fiendtliga styrka, som jag nu lyckats att i grund krossa, är densamma, som länge brandskattat nejden och bildat

snapphaneband. Snapphanarne ha visserligen för tillfället kommit undan, men när de sakna den ledning och uppmuntran, som de äro i behof af, är det att hoppas, att de snart skola försvinna från orten.»

»Hvilka äro de?» sporde kungen och visade på de ur sakristian utträdande fruntimren, hvilka ändtligen vågat sig fram när de hörde att striden var slut och att svenske kungen var på platsen.

Den öfver sin sons kropp liggande grefve Edmund hörde Karl XI:s fråga och reste sig upp.

»Ers majestät», sade han, »jag är grefve Edmund Stjernarm på Stjernhem, som danskarne och snapphanarne nyss ödelagt genom eld. Dessa äro min hustru och min dotter och här», fortfor den gamle, i det djupa snyftningar ofta afbröto hans ord, »här... ligger min... ende... son. Jag liksom alla mina förfäder äro varmt tillgifne Sverige, men... men... han... O, lönen kommer; nu ligger han... der... död... död!»

Detta ord återskallade så hemskt i makans och dottrens öron. De båda fruntimren hade ej förut varseblifvit de fallne officerarne. Men nu kastade de sig med tvenne hjertslitande anskri öfver dem, och vätte deras kroppar med sina tårar.

Karl XI rördes synbarligen af grefve Edmunds djupa smärta.

»Sansa er, grefve», sade han slutligen och räckte Edmund Stjernarm ena handen. »Jag vet alltför väl att ni är mig fast tillgifven, och att edra förfäder varit svenskar till lif och själ. Eder son har fått sin rättvisa lön. Gud må döma honom. Men hvem är den andre officeren?»

»Danske befälhafvaren», inföll Ascheberg. »En käck officer, som jag skulle önska ega.»

»Ers majestät», inföll nu grefve Edmund, »oaktadt han är dansk har dock kärlek uppstått mellan honom och min dotter, och då ers majestät vet att denna känsla icke är beroende hvarken af någon samhällsställning eller nationalitet, har jag icke kunnat hindra den. Ers majestät är ju sjelf trolofvad med en dansk prinsessa. Låt mig därför hemföra min dotters tro-

lofvade till Stjernhem, på det att han under vår ömma vård måtte återfå helsa och krafter?»

Anspelningen på Karl XI:s förhållande till danska prinsessan Ulrika Eleonora, känd och älskad för sitt milda och anspråkslösa sinnelag, hade anslagit en öm sträng i konungens inre. Sedan han funderat en stund, sade han:

»Endast med *ett* vilkor skall jag villfara eder begäran.»

»Nämn det, och om det står i min makt att uppfylla det, vill jag göra så.»

»Vilkoret är, att er blifvande måg åtminstone ej under detta krig bär svärd emot mig.»

Grefve Edmund suckade. Han visste ej hvad han skulle svara. Fintligheten kom honom dock i rätta ögonblicket till hjälp, och han svarade:

»Hans sår äro till påseende så betydliga, att han säkerligen ej skall kunna tjenstgöra under denna fejd, som nog snart skall sluta.»

»Men *om* han skulle göra det», inföll Karl XI strängt, »då ställer jag eder, grefve Stjernarm, till ansvar derför, såsom för edra egna gerningar.»

Örkeneds kyrka blef snart utrymd; de stupade svenskarne och danskarne högtidligt begrafna. Längre voro sockneborne sedan sysselsatte med att tvätta bort de blodfläckar, som funnos nästan öfverallt. De fleste lyckades de att utplåna, men framme vid altaret och på den vigda altarrunden suto några mindre fläckar kvar ända in i sednare tider till ett vittne på denna förfärliga strid, som under det pågående snapphane-kriget tyvärr icke var den enda, som de skånska häf- derna ha att omtala.

Den tid, som efter här skildrade händelser inträdde, tillhör icke denna berättelse. Endast något måste vi tillägga om de handlande personerna.

Kristian Påfvelsen fördes till Stjernhem och vårdades der på det ömmaste af Hedvig, som sällan vek ifrån

hans sida. Sjukdomen var långvarig i följd deraf att sårfeber stötte till och höll på att göra ett slut på den unge officerens lif. Hans starka natur segrade dock till slut. Tillfrisknandet gick ytterst långsamt, och dermed var Kristian långt ifrån obelåten; ty häri hade han en giltig förevändning att slippa inträda i verksamhet igen. Först när kriget var nära slut kände han sig så pass frisk, att han kunde resa till Köpenhamn.

Då grefven sporde honom hvad han hade der att göra, svarade han småleende:

»För att lägga in om mitt afsked.»

»Det går lika bra ändå», svarade Edmund Stjernarm. »Uppsätt skriftligen din afskedsansökan och jag skickar en pålitlig tjenare med den.»

Detta blef också gjordt. En månad derefter var Kristian Påfvelsen utstruken ur danska arméen. Han ville dock ej ingå i den svenska, utan föredrog att lefva såsom enskild man. Detta tyckte också Hedvig bäst om. Ett par dagar efter fredens avslutande firades de ungas bröllop på Stjernhem, hvares ståtliga manbyggnad tagit högst få skador af den af snapphanarne anlagda branden, och der blef sedan frid, glädje och välsignelse.

Det snapphaneband, som så länge huserat i södra Immelen, blef snart fördrifvet af Ascheberg och Rosenhjem. Per i Fjäreboda och alla andra svenskvänner kunde nu våga sig hem igen, för att i fred och ro sköta sina åligganden.

Då hexeriprocesserna några år sednare började var Svarta Stina ett af de första offren derför. På samma ställe der hennes usla ruckle stått uppfördes ett bål, och der blef hon en het sommandag bränd och hennes aska utströdd för vinden.

Ungefär samtidigt med Kristian Påfvelsen och Hedvig Stjernarm firade Sven och Elin sitt bröllop, icke i den lilla fiskarstugan på Birkesön, den Ubbe, som alltjemt sedermera förekom i de skånska snapphanarnes historia och mera än förut blef en verklig landsplåga, till hälften uppbränt, då han måste fly för Rosenhjelm's trupper, utan i Krasshult.

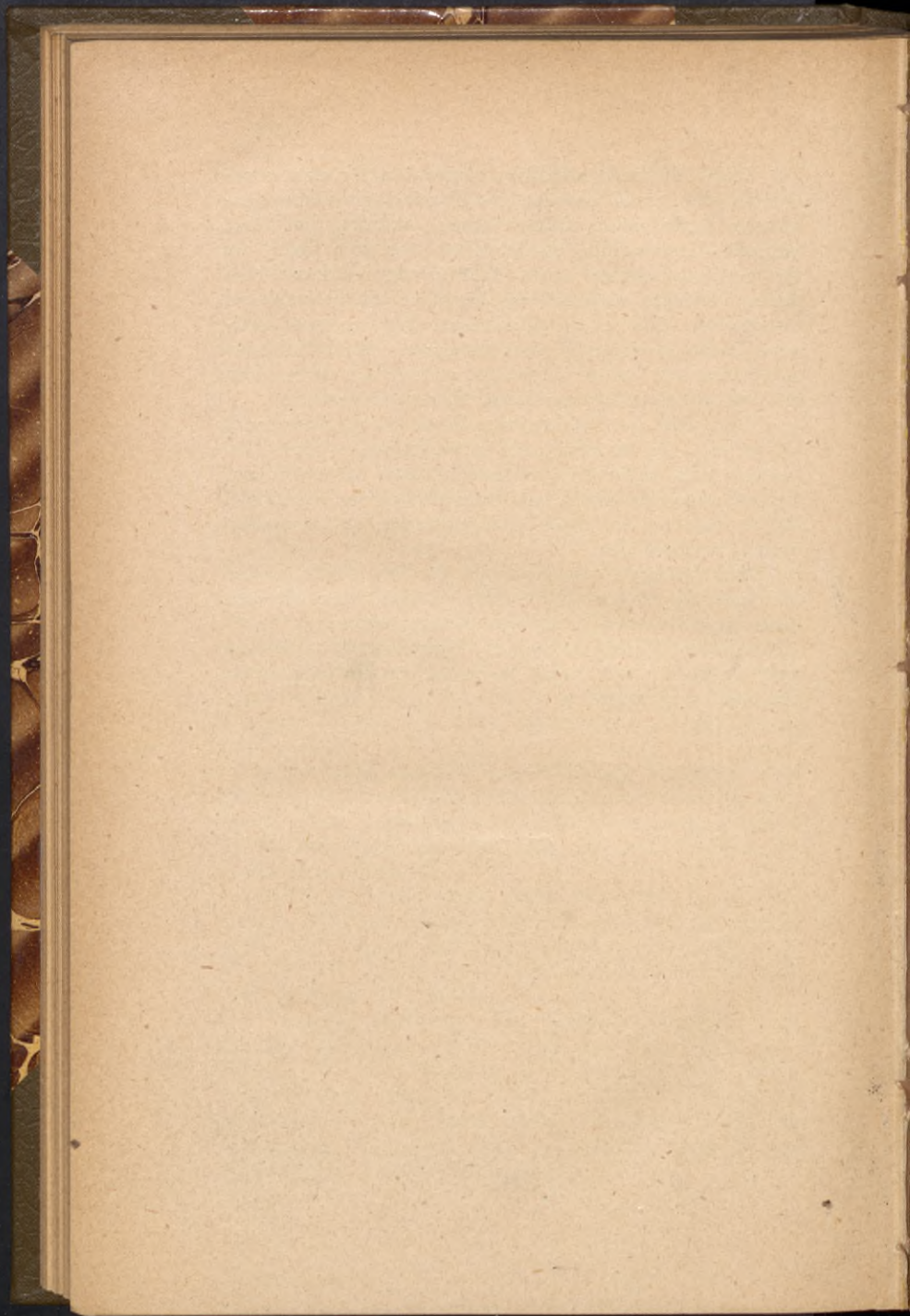
Karl XI hade nemligen såsom lön för den verk-samma del Sven och Anders Torsk tagit i snappharnes fördrifvande från trakten skänkt den först nämnde Lasses alla egodelar, så lösa som fasta, att ega och besitta utan skatt så länge någon af hans släkt fanns i lifvet. Och så blef han från att ha varit en fattig och i följd deraf tillbakasatt fiskare, en af sock-nens mest välmående hemmansägare. Karl XI hade sedermera icke heller någonstädes trognare undersåtar än i denna så hårdt medfarna Örkeneds socken.

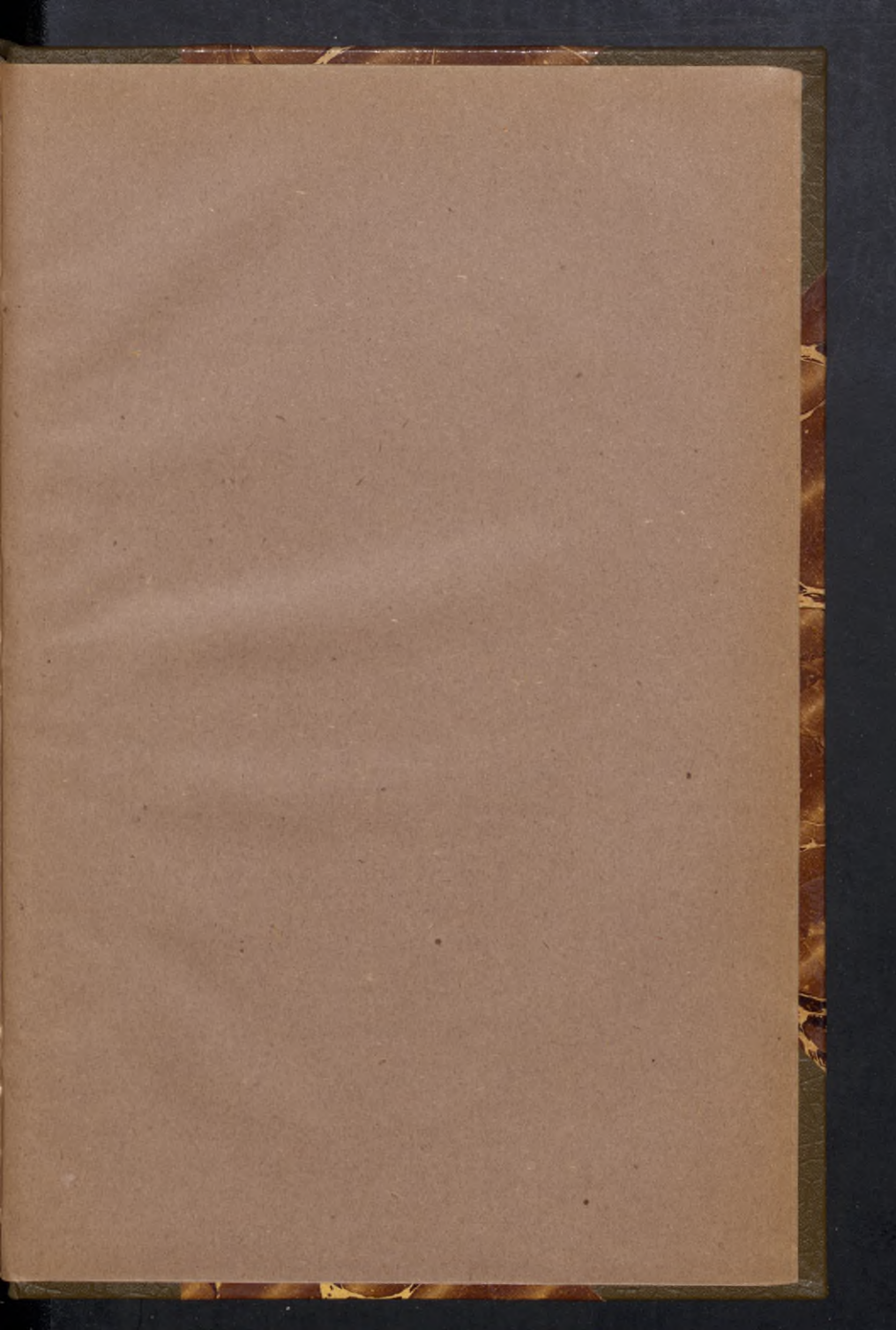
Den lilla ön Nubben, der Anders och Sven upp-lefvat sitt första farliga äfventyr, glömdes icke. De besökte ofta under vackra sommaraftnar detta af folket fordom afskydda ställe och hade der många underhål-lande samtal om hvad som passerat, då snappharnarne grasserat der.

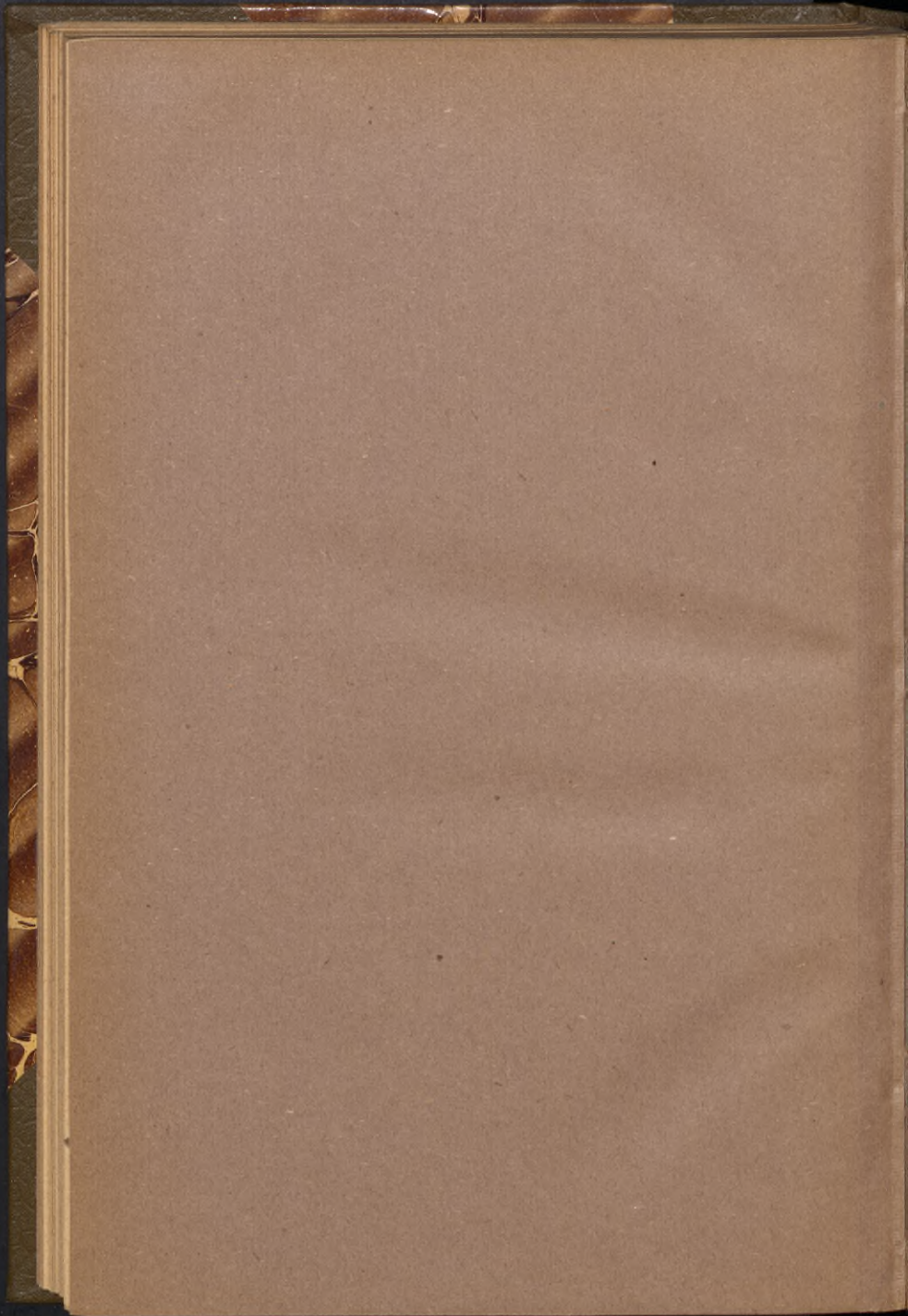
Och mången gång sade då Anders Torsk, under det han tog Svens lilla flicka på knä't och lade sin hand på den sexårige pojakens lockiga hjessa:

»Varen alltid trogne och ärlige, barn, ty Krass-hulta-Lasse är ett färskt bevis på att 'det som orätt fås, med sorg förgås'.»

6000226023

Göteborgs universitetsbibliotek

